

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6152
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	3
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ. ΠΩΣ ΕΓΙΝΕ Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΝΕΟ ΝΟΜΙΣΜΑ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	4
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	12
ΠΩΣ ΕΓΙΝΕ Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΝΕΟ ΝΟΜΙΣΜΑ	12
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	19
Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ Σ' ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	21
ΠΩΣ Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	21
1.1 Πρόλογος	21
1.2 Οφέλη για τις Επιχειρήσεις από την Εφαρμογή του Ευρώ	23
1.3 Κόστος για ης Επιχειρήσεις από την Εφαρμογή του Ευρώ	25
1.4 Εφαρμογή του Ευρώ στις Βιομηχανικές και Μικρό-Μεσαίες Επιχειρήσεις	26
1.5 Η Στρατηγική της Μετάβασης στο Ευρώ	29
1.5.1 Διαχείριση Διαθεσίμων	32
1.5.2 Λογιστικά Θέματα	33
1.5.2.1 Μετατροπή Λογιστικών Βιβλίων και Χρηματοοικονομικών Αρχείων και Τήρησή τους σε Ευρώ	35
1.5.2.2 Σύνταξη Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων και Εκθέσεων σε ευρώ	36
1.5.2.3 Οι Ισολογισμοί σε Ευρώ	36
1.5.2.4 Αποτίμηση Απαι/σεων, Υποχρεώσεων και Συναλλαγματικών Διαφορών	37
1.5.3 Πληροφορική	38
1.5.3.1 Τεχνική Πρόκληση	39
1.5.3.2 Λειτουργική πρόκληση	39
1.5.3.3 Ευκαιρίες και Εξοικονόμηση Πόρων	41
1.6 Εμπορικές επιχειρήσεις και ευρώ	43
1.7 Ναυτιλιακές επιχειρήσεις και ευρώ	44
1.8 Τουριστικές επιχειρήσεις και ευρώ	45
1.8.1 Πώς το Ευρώ θα Συντελέσει στην Ανάπτυξη του Τουρισμού;	47
1.9 Ασφαλιστικές επιχειρήσεις και ευρώ	49
1.9.1 Τι αλλάζει με το Ευρώ στα Ασφαλιστήρια Συμβόλαια	51
1.9.2 Ο ασφαλιζόμενος ωφελείται ή χάνει από τη μετατροπή της δραχμής σε ευρώ;	51
1.9.3 Συμφέρει καλύτερα να γίνει ακύρωση του ασφαλιστικού συμβολαίου και η σύναψη νέου σε ευρώ;	51
1.9.4 Τι συμβαίνει με τα συνδεδεμένα με επενδύσεις ασφαλιστήρια κλάδου Ζωής (unit linked) συμβόλαια;	52

1.9.5 Πώς μπορεί τώρα να συνάψει κανείς ασφάλιση σε ευρώ;	52
1.9.6 Τι συμβαίνει με τα εγγυημένα τεχνικά επιτόκια των ασφαλιστηρίων κλάδου Ζωής;	52
1.9.7 Η εφαρμογή του ευρώ έχει επιπτώσεις στη φερεγγυότητα ή και τη ρευστότητα της ασφαλιστικής εταιρείας;	53
1.9.8 Σε τι νόμισμα πληρώνει η ασφαλιστική εταιρεία τις ζημιές ή αν λήξει το ασφαλιστήριο συμβόλαιο;	53
1.9.9 Θα επηρεάσει η εφαρμογή του ευρώ την αποζημίωση από την ασφάλιση της κατοικίας, αν επέλθει κίνδυνος ή την αποζημίωση τρίτου, αν υπάρξει αστική ευθύνη από τροχαίο ατύχημα;	53
1.10 Εφαρμογές του ευρώ στις Δ.Ε.Κ.Ο. και η προσαρμογή τους στα νέα δεδομένα	54
1.11 Επιμόρφωση και Ενημέρωση του Προσωπικού των επιχειρήσεων	56
1.11.1 Αναγκαία Εκπαίδευση σε Βαθμίδες και Στάδια	57
1.11.2 Πώς θα Πρέπει να Γίνεται η Εκπαίδευση	58
1.12 Συμπεράσματα	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	63
ΠΩΣ ΤΟ ΕΥΡΩ ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	63
2.1 Εφαρμογή του ευρώ στον χρηματοοικονομικό τομέα	63
2.2 Τρόποι αντιμετώπισης των χρηματοοικονομικών κρίσεων	65
2.3. Εισαγωγή και η εφαρμογή του ευρώ στην τράπεζα της Ελλάδας	66
2.4. Οι επιμέρους προσαρμογές της τράπεζας της Ελλάδας	68
2.4.1 Νομισματική Πολιτική	68
2.4.2. Συναλλαγματική πολιτική	69
2.4.3 Συστήματα Πληρωμών	69
2.4.4 Συστήματα Χρεογράφων	69
2.4.5 Νομικά Θέματα	69
2.4.6 Νομίσματα Ζώνης Ευρώ	69
2.5 Αγορά τίτλων του ελληνικού δημοσίου και η εφαρμογή τους στο ευρώ	70
2.5.1 Οι Διαπραγματευτές της Αγοράς	73
2.5.2 Η Διάθεση των Τίτλων	74
2.5.3 Οι Δανειακοί Τίτλοι	75
2.5.4 Η Δευτερογενής Αγορά	76
2.5.5 Πώς θα Γίνει η Μετατροπή των Υφιστάμενων ομολόγων	77
2.5.5. Προσαρμογή Δεδουλευμένων Τόκων και τα Νέα Επιτόκια	78
2.6. Προσαρμογή του Δημόσιου Χρέους	79
2.7. Μέθοδος Μετατροπής του Χρέους σε Ευρώ	80
2.7.1 Μέθοδος Άθροισης ομοειδών Τίτλων ανά Κάτοχο (Bottom-up)	80
2.7.2 Νέα Ονομαστικοποίηση Τίτλων	81
2.7.3 Βασικές Αρχές και Εφαρμογή της Μεθόδου Άθροισης Ομοειδών Τίτλων ανά κάτοχο (Bottom-up)	81
2.8 Ποιες Ρυθμίσεις πρέπει να υπάρξουν στο θεσμικό πλαίσιο	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	84

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	84
3.1 Η προσαρμογή του ευρώ στις τράπεζες και τις χρηματοοικονομικές αγορές	84
3.2 Μεταβατική περίοδος (1/1/2001 - 31/12/2001)	87
3.2.1 Συστήματα Πληρωμών	87
3.2.2 Εργασίες Πληρωμών	88
3.2.3 Χρηματοοικονομικές Αγορές	89
3.2.3.1 Αγορά Συναλλάγματος	89
3.2.3.2 Αγορά Χρήματος	89
3.2.3.3 Αγορά Ομολόγων	90
3.2.4 Τραπεζικές εργασίες	90
3.2.4.1 Χορηγήσεις και ομολογιακά δάνεια.	90
3.2.4.2 Τραπεζικές εργασίες σε συνάλλαγμα	91
3.2.4.3 Εργασίες Λογαριασμών Τάξεως	91
3.2.5 Πληροφοριακά Συστήματα	91
3.2.6 Συστήματα, Μέθοδοι και Εργασίες Πληρωμών	92
3.2.7 Χρηματοοικονομικές Αγορές	93
3.2.7.1 Αγορά Συναλλάγματος	93
3.2.7.2 Αγορά Χρήματος	93
3.2.7.3 Αγορά ομολόγων	93
3.2.8 Τραπεζικές Εργασίες	94
3.2.8.1 Χορηγήσεις και ομολογιακά δάνεια	94
3.2.8.2 Τραπεζικές εργασίες σε συνάλλαγμα	94
3.2.9 Πληροφοριακά συστήματα	94
3.3. Η προσαρμογή του ευρώ σε εργασίες σε συνάλλαγμα	95
3.3.1 Περίοδος από 1η Ιανουαρίου 2001. 1η Ιανουαρίου 2002	95
3.3.2 Η Περίοδος από 1η Ιανουαρίου 2002	96
3.4 Οι συνέπειες και τα αποτελέσματα από την καθιέρωση του ευρώ στους τραπεζικούς κινδύνους	97
3.4.1 Οι Κίνδυνοι της Αγοράς	97
3.4.2 Ο Πιστωτικός Κίνδυνος	100
3.4.3 Ο Κίνδυνος Ρευστότητας	101

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	105
Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ (Χ.Α.Α)	105
4.1 Η εφαρμογή του ευρώ στο Χ.Α.Α και την αγορά τίτλων	105
4.2 Οι προσαρμογές στο Χ.Α.Α	107
4.3 Ποιες ήταν οι απαιτούμενες ενέργειες για την οργάνωση της χρηματιστηριακής αγοράς και των ημερησίων συναλλαγών	109
4.4 Μετατροπή των ονομαστικών τιμών του υφισταμένου αποθέματος μετοχών	110
4.5 Διανομή κερδών και απονομή μερίσματος	111
4.6 Πώς υπολογίζονται οι χρηματιστηριακοί δείκτες με το ευρώ	112
4.7 Διαπραγμάτευση μετοχών σε ευρώ	112
4.8 Οι νέοι πολλαπλασιαστές δεικτών σε ευρώ	115
4.9 Πώς το ευρώ θα ενισχύσει την εισαγωγή ελληνικών επιχ/σέων σε ξένα χρηματιστήρια	115
4.9.1 Εισαγωγή Μετοχών σε Διεθνή Χρηματιστήρια με Έκδοση Πιστοποιητικών Κατοχής Μετοχών σε Περιβάλλον Ενιαίου Νομίσματος	116
4.9.2 Πόσο Κοστίζει σε Ευρώ η Εισαγωγή των Ελληνικών Επιχειρήσεων σε Ευρωπαϊκά Χρηματιστήρια	116
4.9.3 Οι Όροι και οι Προϋποθέσεις για την Εισαγωγή των Ελληνικών Επιχειρήσεων στα Μεγάλα Ευρωπαϊκά Χρηματιστήρια (σε Ευρώ)	117
4.10 Συμπεράσματα από την εισαγωγή του ευρώ στο χρηματιστήριο	118
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	122
ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ	122
5.1 Αλλαγές στη φορολογία από την εφαρμογή του ευρώ	122
5.2 Προσαρμογές θεσμικού πλαισίου	122
5.3 Εθνική νομοθεσία	123
5.4 Κοινοτική νομοθεσία	124
5.5 Θέματα κώδικα βιβλίων – στοιχείων και λογιστικής των επιχειρήσεων	125
5.6 Έκδοση στοιχείων	126
5.7 Φορολογικές ταμειακές μηχανές	126
5.8 Τήρηση βιβλίων	126
5.8.1 Λήψη Στοιχείων ή Παραστατικών Εγγραφής	127
5.8.2 Ταμείο Επιχειρήσεων	127
5.8.3 Υποβολή Συγκεντρωτικών Καταστάσεων	128
5.8.4 Υποβολή Ισοζυγίων	128
5.8.5 Συναλλαγματικές Διαφορές	128
5.9 Άμεση φορολογία	128
5.9.1 Φορολογία Εισοδήματος	128
5.9.1.1 Παρακρατούμενοι Φόροι	128
5.9.1.2 Δηλώσεις Εισοδήματος	129
5.9.2 Φορολογία Κεφαλαίου	129
5.9.2.1 Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας Εισοδήματος	130

5.10 Έμμεση φορολογία	130
5.11 Ειδικές φορολογίες – τέλη	132
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	133
Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	133
6.1 Η Ελλάδα μπροστά στο ευρώ τα έτη 200-2002	133
6.1.1 Πληθωρισμός	133
6.1.2 Δημόσια Οικονομικά	134
6.1.3 Συναλλαγματική Ισοτιμία και Μακροπρόθεσμα Επιτόκια	134
6.1.4 Εξωτερικές Συναλλαγές	135
6.1.5 Το Πρόβλημα της Ανεργίας	135
6.1.6 Κατευθύνσεις και Προκλήσεις της Νομισματικής Πολιτικής	136
6.1.7 Τραπεζικό Σύστημα	136
6.1.8 Οι αγορές Κεφαλαίων	137
ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ	139
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ	144
ΠΩΣ Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΑ ΠΟΛΙΤΗ.	144
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	145
ΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩ	145
1.1 Η σχέση με τον πελάτη στο καθεστώς του ευρώ	145
1.2 Ενίσχυση της εμπιστοσύνης του πελάτη	146
1.3 Μέθοδοι Πληροφόρησης	147
1.4 Καταστατικοί χάρτες και δεσμεύσεις: το ευρώ-σημο	148
1.5 Μετατροπή των τιμών	150
1.6 Νέες τιμές αναφοράς και νέες αναγραφόμενες τιμές	151
1.7 Προσαρμογή των σημείων αναγραφής τιμών	152
1.8 Νέα ελαστικότητα των τιμών	153
1.9 Η διαφάνεια των τιμών	153
1.10 Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο	154
1.11 Η αλυσίδα προμηθευτών	154
1.11.1 Η Επικοινωνία με τους Προμηθευτές	154
1.12 Προσαρμογή προϊόντων και υπηρεσιών	156
1.13 Συνεργασία των επιχειρήσεων του κλάδου	156
1.14 Αναδιάρθρωση και ορθολογικοποίηση	156
1.15 Όροι πληρωμής	157
1.16 Υπηρεσίες Παγκόσμιας Διανομής και Ηλεκτρονικά Συστήματα	157
1.17 Χρηματοδότηση και Πληρωμές	158
1.18 Κατά τη μεταβατική περίοδο οι τράπεζες ενεργούν ως μετατροπείς	158
1.19 Κατάργηση της προμήθειας στην έκδοση ξένου συναλλάγματος	159
1.20 Μέσα πληρωμής	161

1.21 Προβλήματα που πιθανόν να αντιμετωπίσουν οι καταναλωτές	163
1.22 Ποια μέτρα έπρεπε να ληφθούν κατά την μετάβαση στο Ευρώ για την προστασία των καταναλωτών;	167
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	169
ΠΩΣ ΤΟ ΕΥΡΩ ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	169
2.1 Ευρώ και γυναίκες	169
2.2 Ευρώ και ηλικιωμένοι	170
2.3 Ευρώ και άτομα με προβλήματα όρασης	171
2.3.1 Ερωτήσεις-Απαντήσεις	172
2.4 Ευρώ και νέοι	177
2.5 Ευρώ και πληθυσμός σε δυσμενή κοινωνική και οικονομική κατάσταση	178
2.6 Χαρτονομίσματα και κέρματα. ευρώ: δύο χρόνια μετά	179
2.6.1 Παραχάραξη και αποφυγή του προβλήματος. Ερωτήσεις/απαντήσεις	182
2.6.2 Η πρώτη επαφή με το ευρώ. Συστάσεις	185
ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ	187
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ / ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ. ΠΟΙΑ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ. ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΜΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ	187
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	188
Ποιες είναι οι επιπτώσεις της εισαγωγής του ευρώ στην ελληνική οικονομία	188
1.1 Εισαγωγή	188
1.2 Το ευρώ και η Ελλάδα	189
1.2.1 Λόγοι ύπαρξης κοινού νομίσματος	189
1.2.2 Άλλες Επιπτώσεις	191
1.2.3 Νομισματική Πολιτική. Όχι πλέον	192
1.2.4 Εσωτερικό και Εξωτερικό Χρέος	192
1.2.5 Ελληνικό Χρηματιστήριο-Χρηματαγορά	193
1.2.6 Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα	193
1.2.7 Εργαζόμενοι-Εργατικό δυναμικό	193
1.2.8 Ανταγωνιστικότητα	194
1.2.9 Κερδισμένοι/ Χαμένοι	194
1.3 Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στη διεθνή οικονομία.	196
1.4 Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στις βιομηχανικές χώρες που δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκτός των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας.	197
1.5 Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στις σχέσεις με την Ιαπωνία και τις Ηνωμένες Πολιτείες.	197
Συμπέρασμα	198
ΛΕΞΙΚΟ ΟΡΩΝ	203

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Όλες οι αλλαγές στη ζωή ενός ανθρώπου, στη λειτουργία μιας κοινωνίας και ενός συνόλου γενικά, επηρεάζουν την καθημερινότητα των πολιτών. Είναι αλήθεια πως μια οικονομική αλλαγή και ιδιαίτερα η εισαγωγή και η χρήση ενός νέου νομίσματος στη ζωή εκατομμυρίων πολιτών, θα έχει σοβαρό αντίκτυπο σε ολόκληρο το φάσμα της οικονομικής δραστηριότητας αλλά και ειδικότερα στην οικονομική συμπεριφορά του κάθε πολίτη ξεχωριστά.

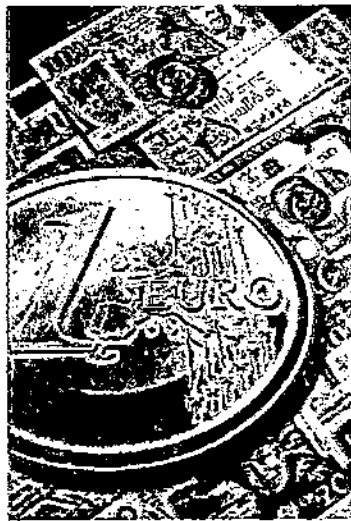
Στην εργασία αυτή καταγράφεται η προσπάθεια προσαρμογής των επιχειρήσεων στο νέο οικονομικό περιβάλλον που διαμορφώθηκε, πως δηλ. οι επιχειρήσεις οργανώθηκαν για να υποδεχθούν το νέο νόμισμα αλλά καταγράφονται επίσης, και οι δυσκολίες, οι ανησυχίες που παρουσιάστηκαν από την μεριά των πολιτών σε ότι αφορά την “αφομοίωση” του νέου νομίσματος.

Στο πρώτο μέρος εξετάζεται η πορεία των επιχειρήσεων (εμπορικές, ναυτιλιακές, τουριστικές, ασφαλιστικές, Δ.Ε.Κ.Ο.) κατά τη διάρκεια της μετάβασης αλλά και μετά. Εξετάζεται αναλυτικά η λειτουργία των τραπεζών και πως αυτές προσαρμόστηκαν στα νέα οικονομικά δεδομένα καθώς επίσης και η πορεία του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών και πως αυτό αντέδρασε στην αλλαγή που πραγματοποιήθηκε. Η συναλλαγματική πολιτική, τα δημοσιονομικά, τα συστήματα πληρωμών, τα δάνεια καθώς και όλες οι φορολογικές αλλαγές και ρυθμίσεις που έγιναν αναλύονται λεπτομερώς και διεξοδικά.

Στο δεύτερο μέρος το βιβλίο ασχολείται με τις δυσκολίες που ίσως αντιμετώπισαν τα ελληνικά νοικοκυριά δηλ. οι καταναλωτές. Πως οι νέοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, η τρίτη ηλικία προσαρμόστηκαν στην νέα πραγματικότητα. Ποια προβλήματα παρουσιάστηκαν και συνεχίζουν να παρουσιάζονται ακόμα και τώρα από την χρήση του

νέου νομίσματος και γενικότερα πώς το ευρώ επέδρασε σε όλους τους κοινωνικούς τομείς.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ. ΠΩΣ ΕΓΙΝΕ Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΝΕΟ
ΝΟΜΙΣΜΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

ΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Συνήθως αποχαιρετούμε ένα φίλο με πόνο ψυχής. Άλλωτε υποχρεωνόμαστε σε κροκοδείλια δάκρυα για να κρατήσουμε τους τύπους, ενώ στην πραγματικότητα χαιρόμαστε πολύ που ξεφορτωνόμαστε έναν ανεπιθύμητο επισκέπτη. Η δραχμή είναι πλέον παρελθόν. Ανήκει στο χρονοντούλαπο της ιστορίας. Επιτέλους ξεφορτωθήκαμε τη δραχμή αλλά και τους φόβους που σκίαζαν το μίζερο παρελθόν της. Ίσως οι Γάλλοι και οι Γερμανοί να μην αισθάνθηκαν το ίδιο που αποχωρίστηκαν το ισχυρό φράγκο και μάρκο αντίστοιχα. Αυτοί δικαιούνταν να αντιμετωπίζουν την κατάσταση με έναν προβληματισμό σε σχέση με το μέλλον. Εμάς τι χειρότερο θα μπορούσε να μας συμβεί, από το να μείνουμε παρέα με τις δραχμούλες μας, απομονωμένοι στην γωνιά των Βαλκανίων που διάλεξε για μας η ιστορία; Όχι! Δεν λυπούμαστε καθόλου γι' αυτή την δήθεν απώλεια. Μακάρι να μας βρούν και άλλες τέτοιες στην πορεία μας...

Η δραχμή έχει μία ιστορία άνω των 2.700 χρόνων, κατά την διάρκεια της οποίας πολλές φορές υποτιμήθηκε, πάμπολες διολίσθησε, ενώ μόνο μία φορά ανατιμήθηκε έπειτα από απόφαση της νομισματικής επιτροπής της Ε.Ε. Μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο όλοι θυμούνται, το 1953, τη "μεγάλη υποτίμηση" της δραχμής που επέβαλε ο Σπύρος Μαρκεζίνης. Στη συνέχεια είχαμε τρεις υποτιμήσεις. Η πρώτη το 1983 με υπουργό το Γεράσιμο Αρσένη. Η δεύτερη το 1985 επί υπουργίας του τέως Πρωθυπουργού Κώστα Σημίτη και η τρίτη το 1998 η οποία συνδυάστηκε με την ένταξη της δραχμής στο μηχανισμό συν/κών ισοτιμιών (ΜΣΙ).

Τη δραχμή ως λέξη νόμισμα και αξία θα πρέπει να την αναζητήσουμε στην αρχαιότητα. Όταν τον 5^ο αιώνα π.Χ ένα νόμισμα με την ονομασία Αθηναϊκή δραχμή κόβεται και κυκλοφορεί με την απεικόνιση της Θεάς Αθηνάς στην μία όψη ,και στην άλλη

το ιερό πτηνό Γλαύκο. Επί ενάμιση αιώνα τα Αθηναϊκά τετράδραχμα με την αισθητική και τεχνική αρτιότητά τους, έγιναν η πιο διαδεδομένη νομισματική και εμπορική μονάδα της εποχής. Η Αθηναϊκή δραχμή έδωσε τη σκυτάλη σε εκατοντάδες άλλες νομισματικές μονάδες που εισήγαγαν κατά καιρούς αυτοκράτορες, βασιλιάδες και κατακτητές. Κατά τις περιόδους του Βυζαντίου, του Μεσαίωνα, των Σταυροφοριών, της Αναγέννησης, οι Έλληνες συναλλάσσονταν με διάφορα ξενόφερτα νομίσματα ή και με προϊόντα. Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας οι συναλλαγές γίνονταν με τουρκικά.

Το πρώτο εθνικό νόμισμα της νεότερης μας ιστορίας, το καλοκαίρι του 1831, σηματοδοτούσε τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου κράτους. Δημιουργός του αργυρού φοίνικα, με περιεκτικότητα σε ασήμι 0,9 ήταν ο πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας, ο Καποδίστριας. Με τον ερχομό του Όθωνα ο αργυρός φοίνικας αντικαταστάθηκε από μία νέα νομισματική μονάδα που πήρε την αρχαία ονομασία “δραχμή”. Ήταν από χαλκό και απεικόνιζε τον Όθωνα. Σε σχέση με τα άλλα νομίσματα της εποχής, η Αγγλική ασημένια κορώνα άξιζε περίπου πέντε δραχμές, το Ολλανδικό χρυσό φλορίνι περίπου 13. Το 1868 η Ελλάδα προσχώρησε στο σύστημα διμεταλλισμού της Λατινικής Νομισματικής Ένωσης. Το 1928 επανήλθε στο μονομεταλλισμό του χρυσού, ενώ στη συνέχεια καθιερώθηκε η κυκλοφορία των χαρτονομισμάτων και της μεταλλικής δραχμής με ελάχιστη περιεκτικότητα σε χρυσό.

Όλα αυτά όμως ανήκουν στο παρελθόν. Η Ε.Ε. υποδέχεται τον 21^ο αιώνα με το δικό της νόμισμα. Το ευρώ. Το ενιαίο νόμισμα το οποίο αποτελεί τον αντικαταστάτη των εθνικών νομισμάτων της Ε.Ε.. Το σύνολο των Ευρωπαϊκών πολιτών προσδοκεί ότι το ενιαίο νόμισμα οφείλει και πρέπει να είναι αντάξιο των μέχρι σήμερα προσπαθειών για δημοσιονομική εξυγίανση και νομισματική σταθερότητα. Το νέο ευρωπαϊκό νόμισμα πρόκειται να αποτελέσει μοχλό οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και σύμβολο οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας και δικαιοσύνης. Το ευρώ έγινε κομμάτι της καθημερινότητάς μας από 1/1/2002.

Ποίοι όμως εμπνεύστηκαν το νέο νόμισμα και πως φθάσαμε εμείς σήμερα να του χαρίζουμε θέση στα πορτοφόλια μας;

Το ευρώ είναι το αποτέλεσμα της φαντασίας και της αποφασιστικής προσπάθειας κάποιων ανθρώπων που θεωρούνται τώρα πια ως “πατέρες” του καινούριου νομίσματος.

Ως εμπνευστής της ιδέας ενός κοινού νομίσματος θεωρείται ο Πιέρ Βερνέρ, πρώην Πρωθυπουργός του Λουξεμβούργου. Το 1970 συντάσσει μία έκθεση με την οποία βάζει τα θεμέλια του κοινού νομίσματος. Προτείνει μία νομισματική ένωση της οποίας τα βασικά χαρακτηριστικά είναι ένα ενιαίο νόμισμα, μία κοινή νομισματική πολιτική και μία επίσης κοινή κεντρική τράπεζα.

Η προώθηση του σχεδίου συνεχίζεται με τον Βαλερί Ζισκάρ ντ' Εστέν, ο οποίος εξελέγει πρόεδρος της Γαλλίας το 1974 και τον Χέλμουντ Σμίντ που έγινε καγκελάριος της Γερμανίας τρία χρόνια αργότερα. Αυτό το Γαλλο-Γερμανικό “ζευγάρι” έγινε η ψυχή της Ευρώπης και, τον Απρίλιο του 1978, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στην Κοπεγχάγη, δέχεται την ιδέα για ένα κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα. Στις 13 Μαΐου του 1979, γεννιέται το ECU.

Στο μεταξύ ένα άλλο “ζευγάρι” παίρνει την ευθύνη για να προχωρήσει η ιδέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: ο Φρανσουά Μιτεράν και ο Χέλμουντ Κόλ, πεπεισμένοι και οι δύο για την αναγκαιότητα μια πιο ενισχυμένης Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης μετά την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης.

Ο Φρανσουά Μιτεράν συμπεριλαμβάνει το θέμα του κοινού Ευρωπαϊκού νομίσματος στο προεκλογικό του πρόγραμμα για την επανεκλογή του το 1988. Από τη στιγμή που υπογράφηκε η συνθήκη του Μάαστριχτ, το 1992, ο Μιτεράν παίρνει την απόφαση να υποβάλλει το κείμενο για έγκριση από τους Γάλλους πολίτες. Κερδίζει το στοίχημα και αποδεικνύεται ότι έπραξε σωστά.

Σθεναρός υποστηρικτής των “Ηνωμένων Πολιτειών” της Ευρώπης και “ο πατέρας της Γερμανικής Ενοποίησης”, ο καγκελάριος Κόλ χρησιμοποιεί τη δύναμη της πειθούς για να πείσει τους Γερμανούς, που μέχρι πρότινος ήταν κολλημένοι στο Μάρκο τους, σύμβολο

της αναγεννημένης τους ταυτότητας μετά την πτώση του ναζισμού. Εγκατέλειψε την πολιτική αυτή μετά από μια αποτυχία του να επανεκλεγεί τρεις μήνες πριν τον ερχομό του νέου νομίσματος.

Το Ευρώ οφείλει πολλά και στο Ζακ Ντελόρ, πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από το 1985 ως και το 1995, που κατάφερε να μεταδώσει έναν ενθουσιασμό στην ιδέα της Κοινής Ευρώπης και να αποτρέψει μία αποτυχημένη προσπάθεια. Δημιουργός της κοινής αγοράς το 1993 και του σχεδίου για ένα κοινό νόμισμα, προτείνει το 1985, μπροστά στους ενθουσιώδεις βουλευτές, την ιδέα μιας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Το Ευρωπαϊκό συμβούλιο υιοθετεί το 1989 την έκθεσή του στην οποία αναγράφονται όλες οι αρχές και μία οικονομική και νομισματική ένωση. Ως παιδαγωγός παλεύει για να γίνει η Ευρώπη μια “πραγματική ομοσπονδία πριν το τέλος της χιλιετίας”

Μια άλλη προσωπικότητα σημάδεψε με τη σφραγίδα της το κοινό Ευρωπαϊκό νομισματικό σχέδιο. Τ. Βάγκελ, υπουργός οικονομικών της Γερμανίας από το 1989 ως και το 1998. Θέτει το όνομα του νέου νομίσματος, αρνούμενος τον όρο “ecu”, ο οποίος ωστόσο είχε γραφτεί στη συνθήκη του Μάαστριχτ, κάτι το πολύ παράξενο για την γερμανική νοοτροπία, σύμφωνα με τον ίδιο. Θέτει επίσης μαζί με τον Χέλμουτ Κόλ, τη Φρανκφούρτη ως έδρα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Είναι λοιπόν το ευρώ το ενιαίο νόμισμα της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης, που υιοθετήθηκε την 1^η Ιανουαρίου του 1999 από τα τότε 11 κράτη μέλη. Τα 11 κράτη ήταν: Το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία, η Πορτογαλία και η Φινλανδία. Την 1^η Ιανουαρίου του 2001 η Ελλάδα έγινε το δωδέκατο μέλος που υιοθέτησε το Ευρώ.

Η ονομασία “ευρώ” επιλέχθηκε από τους αρχηγούς των κρατών-μελών και κυβερνήσεων της Ε.Ε στη σύνοδο του Ευρωπαϊκού συμβουλίου της Μαδρίτης το Δεκέμβριο του 1995. Το σύμβολο για το ενιαίο νόμισμα είναι ένα Ε με ευδιάκριτη διπλή εγκάρσια γραμμή. Το σύμβολο είναι δανεισμένο από το Ελληνικό γράμμα έψιλον, παραπέμποντας έτσι στο

λίκο του Ευρωπαϊκού πολιτισμού και στο πρώτο γράμμα της λέξης Ευρώπη. Η διπλή εγκάρσια γραμμή υποδηλώνει τη σταθερότητα του Ευρώ. Το σύμβολο είναι εύκολα αναγνωρίσιμο και μέσα σε λίγο διάστημα έγινε το ίδιο γνωστό με το σήμα του αμερικανικού νομίσματος του δολαρίου (\$).

Ως συντομογραφία το σύμβολο (€) είναι ιδιαίτερα εύχρηστο και συναντάται όλο και περισσότερο στα πληκτρολόγια των νέων υπολογιστών. Η επίσημη συντομογραφία είναι EUR η οποία και έχει καταχωρηθεί στο διεθνή οργανισμό καταχώρησης (ISO) και χρησιμοποιείται για όλους τους επιχειρηματικούς και εμπορικούς σκοπούς.

Στην κυκλοφορία υφίσταται οκτώ είδη κερμάτων από 1 λεπτό έως και 2 ευρώ και 7 είδη χαρτονομισμάτων από 5 έως και 500 ευρώ.

Η μία πλευρά των κερμάτων φέρει τα εθνικά σύμβολα του κάθε συμμετέχον κράτους που έχει επιλέξει. Τα κέρματα 1,2 και 5 λεπτών δίνουν έμφαση στη θέση της Ευρώπης στον κόσμο, ενώ των 10,20 και 50 παρουσιάζουν την Ευρώπη χωρίς σύνορα. Τα κέρματα ευρώ σχεδίασε, έπειτα από διαγωνισμό ένας 39χρονος επιστήμονας πληροφορικής του βασιλικού νομισματοκοποίου του Βελγίου ο Luc Luycx.

Αντίθετα τα χαρτονομίσματα είναι εμπνευσμένα από το θέμα “εποχές και ρυθμοί της Ευρώπης” σχεδιασμένα από το Robert Kalina της Εθνικής Τράπεζας της Αυστρίας. Τα χαρτονομίσματα έχουν έντονα συμβολικό χαρακτήρα και σχετίζονται στενά με τα ιστορικά στάδια που συνθέτουν την πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης. Παράθυρα και πύλες κυριαρχούν στην πρόσθια όψη κάθε χαρτονομίσματος ως σύμβολα πνεύματος ειρήνης και συνεργασίας που κυριαρχεί στην Ε.Ε. Η οπίσθια όψη κάθε χαρτονομίσματος αναπαριστά μία γέφυρα χαρακτηριστική μίας συγκεκριμένης εποχής, μεταφορική εικόνα της επικοινωνίας μεταξύ των λαών της Ευρώπης. Τα χαρτονομίσματα έχουν διαφορετικό μέγεθος και τα χρώματά τους περιλαμβάνουν αποχρώσεις πράσινου, κίτρινου, γαλάζιου, μώβ και πορτοκαλί.

ΝΗ ΟΨΗ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΨΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
		<p>2 ΕΥΡΩ: Αυτό το νόμισμα απεικονίζει μια σκηνή από ένα μωσαϊκό σε (ΑΓΓΕΛΙΑ του τρίτου αιώνα), παρουσιάζοντας την αρπαγή της Ευρώπης από τον Δία .</p>
		<p>1 ΕΥΡΩ: Αυτό το νόμισμα παρουσιάζει μια κουκουβάγια, που αντιγράφεται από ένα αρχαίο αθηναϊκό νόμισμα 4 δραχμών (πέμπτος αιώνας Π.Χ.).</p>
		<p>50 ΛΕΠΤΑ: Ο ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ (1864-1936), ένας από τους προεξέχοντες πολιτικούς της Ελλάδας, παρουσιάζεται σε αυτό το νόμισμα. Ήταν πρωτοπόρος στην κοινωνική μεταρρύθμιση, ένας διάσημος διπλωμάτης και διαδραμάτισε έναν βασικό ρόλο στον εκσυγχρονισμό του ελληνικού κράτους και την απελευθέρωση βόρειας της Ελλάδας και των αιγαίων νήσων.</p>
		<p>20 ΛΕΠΤΩΝ: Αυτό το νόμισμα τιμά την μνήμη του ΙΩΑΝΝΗ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ (1776-1831), ενός κορυφαίου εθνικού και ευρωπαϊού πολιτικού και ενός διπλωμάτη που έγιναν ο πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας (1830-31) μετά από την ελληνική επανάσταση (1821-27).</p>

10 ΛΕΠΤΑ:

Ρηγας- ΦΕΡΑΙΟΣ (ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗΣ) (1757-98) χαρακτηρίζεται σε αυτό το νόμισμα. Ήταν πρόδρομος του ελληνικού Διαφωτισμού και της συνομοσπονδίας. Ήταν οραματιστής της βαλκανικής απελευθέρωσης από τον οθωμανικό ζυγό.

5ΛΕΠΤΑ:

Αυτό το νόμισμα παρουσιάζει ένα σύγχρονο ποντοπόρο βυτιοφόρο, απεικονίζοντας τα καινοτόμα πνεύματα της ελληνικής ναυτιλίας.

2ΛΕΠΤΑ:

Αυτό το νόμισμα απεικονίζει έναν δρόμωνα, έναν τύπο σκάφους που χρησιμοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της ελληνικής επανάστασης (1821-27).

1ΛΕΠΤΟ:

Αυτό το μοτίβο παρουσιάζει ένα προηγμένο πρότυπο μιας αθηναϊκής τριήρης, το μεγαλύτερο θωρηκτό για περισσότερο από 200 έτη, που χρονολογείται από τον καιρό της αθηναϊκής δημοκρατίας (πέμπτος αιώνας Π.Χ.).

Τραπεζογραμμάτιο € 5

Όνομασία: 5 ευρώ
Μέγεθος: 120x62 mm
Χρώμα: Γκριζο
Αρχιτεκτονική περίοδος: Κλασική

Τραπεζογραμμάτιο € 10

Μετονομασία: 10 ευρώ
Μέγεθος: 127 X 67 χιλ.
Χρώμα: Κόκκινο
Αρχιτεκτονική περίοδος: Αναγέννηση

Τραπεζογραμμάτιο € 20

Μετονομασία: 20 ευρώ
Μέγεθος: 133 X 72 χιλ.
Χρώμα: Μπλε
Αρχιτεκτονική περίοδος: Γοτθική

Τραπεζογραμμάτιο € 50

Μετονομασία: 50 ευρώ
Μέγεθος: 140 X 77 χιλ.
Χρώμα: Πορτοκαλί
Αρχιτεκτονική περίοδος: Αναγέννηση

Τραπεζογραμμάτιο € 100

Μετονομασία: 100 ευρώ
Μέγεθος: 147 X 82 χιλ.
Χρώμα: Πράσινο
Αρχιτεκτονική περίοδος: Μπαρόκ και στυλ ροκοκό

Τραπεζογραμμάτιο € 200

Μετονομασία: 200 ευρώ
Μέγεθος: 153 X 82 χιλ.
Χρώμα: Κίτρινο - καφετί
Αρχιτεκτονική περίοδος: Αρχιτεκτονική σιδήρου και γυαλιού

Τραπεζογραμμάτιο € 500

Μετονομασία: 500 ευρώ
Μέγεθος: 160 X 82 χιλ.
Χρώμα: Πορφυρός
Αρχιτεκτονική περίοδος: Σύγχρονη αρχιτεκτονική του 20ού αιώνα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

ΠΩΣ ΕΓΙΝΕ Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΝΕΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

Η οικονομική και νομισματική Ένωση, η δημιουργία και η εισαγωγή του ευρώ στη ζωή μας δεν ήταν μία απλή υπόθεση. Χρειάστηκε θέληση, υπομονή και κυρίως θυσίες από τη μεριά των Ευρωπαίων πολιτών.

Η δημιουργία μιας οικονομικής και νομισματικής Ένωσης υπήρξε σχέδιο της Ε.Ε από τα τέλη της δεκαετίας του 1960. Η Ευρωπαϊκή σύνοδος κορυφής της Χάγης το 1969 κατέστησε την ΟΝΕ ως επίσημο στόχο. Η έκθεση Werner που ακολούθησε το 1970 υπέβαλε ένα δεκαετές πρόγραμμα για την επίτευξη του παραπάνω στόχου. Λόγω όμως των πετρελαϊκών κρίσεων και των οικονομικών δυσχερειών της εποχής εκείνης το πρόγραμμα σχεδόν απέτυχε.

Το 1979 η διαδικασία ξεκίνησε εκ νέου με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος (ΕΝΣ) που αντιπροσώπευε μια πρωτοφανή ανάπτυξη της οικονομικής συνεργασίας.

Την περίοδο των διαπραγματεύσεων της συνθήκης του Μάαστριχτ το 1990-1991 το ΕΝΣ θεωρήθηκε ευρέως ως επιτυχές τόσο από οικονομολόγους όσο και από πολιτικούς. Η αστάθεια των συναλλαγματικών ισοτιμιών μεταξύ των Ευρωπαϊκών νομισμάτων μειώθηκε ουσιαστικά. Η επιτυχία του (ΕΝΣ) ήταν ένα ιδιαίτερα σημαντικό υπόβαθρο για τις συζητήσεις σχετικά με την ΟΝΕ οι οποίες επαναλήφθηκαν μετά το 1985.

Το 1988 το Ευρωπαϊκό συμβούλιο του Ανόβερο υπό την προεδρία του Ζακ Ντελόρ πρότεινε ένα πρόγραμμα τριών σταδίων που προέβλεπε μεγαλύτερο συντονισμό των οικονομικών και νομισματικών πολιτικών με κατάλληλη τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού νομίσματος της (ΕΚΤ) Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Με βάση την έκθεση Ντελόρ το Ευρωπαϊκό συμβούλιο της Μαδρίτης το 1989 αποφάσισε το πρώτο στάδιο της ΟΝΕ να αρχίσει τον Ιούλιο του 1990. Το Ευρωπαϊκό συμβούλιο του Μάαστριχτ το Δεκέμβριο του 1991 αποφάσισε ότι η Ευρώπη θα έχει ένα ενιαίο νόμισμα έως το 2002. Η συνθήκη του Μάαστριχτ καθορίζει τους όρους και το χρονοδιάγραμμα εισαγωγής του Ευρωπαϊκού νομίσματος.

• **Στάδιο 1ο : 1η Ιουλίου 1990**

Έναρξη του πρώτου σταδίου της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Πλήρης ελευθέρωση των κινήσεων των κεφαλαίων στις χώρες της Ένωσης (εκτός των περιπτώσεων προσωρινής παρέκκλισης).

• **Στάδιο 2ο: 1η Ιανουαρίου 1993**

Επιτεύχθηκε η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς.

• **Στάδιο 3ο: 1 η Νοεμβρίου 1993**

- ο Καθιλώνεται η σύνθεση της δέσμης νομισμάτων του Ecu.
- ο Θέση σε ισχύ της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση που υπογράφηκε στο Μάαστριχτ.
- ο Έναρξη της δεύτερης φάσης της ΟΝΕ.

• **Στάδιο 4ο:** 1η Ιανουαρίου 1994

- ο Ίδρυση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος (ΕΝΙ) στη Φρανκφούρτη.
- ο Ενίσχυση των διαδικασιών συντονισμού της οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- ο Καταπολέμηση των υπερβολικών ελλειμμάτων και πολιτική οικονομικής σύγκλισης εκ μέρους των κρατών-μελών.

• **Στάδιο 5ο:** 31 Μαΐου 1995

Έκδοση από την Επιτροπή του Πράσινου Βιβλίου για το ενιαίο νόμισμα (σενάριο αναφοράς για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα).

• **Στάδιο 6ο:** 15-16 Δεκεμβρίου 1995

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης

- ο Υιοθέτηση του ονόματος "ευρώ" για το ενιαίο νόμισμα.
- ο Προσδιορισμός του τεχνικού σεναρίου καθιέρωσης του ευρώ και του χρονοδιαγράμματος για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα που προβλέπεται να πραγματοποιηθεί το 1999 (η προγραμματισμένη διαδικασία προβλέπεται να λήξει το 2002).

• **Στάδιο 7ο:** 16-17 Ιουνίου 1997

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Άμστερνταμ

- ο Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καταλήγει σε οριστική συμφωνία για το νομικό πλαίσιο που θα διέπει τη χρησιμοποίηση του ευρώ, για το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης και για το καθεστώς που θα διαδεχθεί το ΕΝΣ.
- ο Παρουσιάζεται η παράσταση που θα φέρουν τα κέρματα σε ευρώ.

• **Στάδιο 8ο:** 1η Ιανουαρίου 1998

Οι αρχηγοί των κρατών και κυβερνήσεων αποφασίζουν ποια κράτη μέλη θα συμμετάσχουν από την αρχή στο ενιαίο νόμισμα σε συνάρτηση με τα κριτήρια σύγκλισης και με βάση τα οικονομικά αποτελέσματα του 1997.

Το συντομότερο δυνατόν μετά την απόφαση αυτή

- ο Τα κράτη μέλη διορίζουν την Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΚΤ.
- ο Η ΕΚΤ και το Συμβούλιο προσδιορίζουν την ημερομηνία εισαγωγής των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ.

Τελική προετοιμασία της ΕΚΤ και του ΕΣΚΤ

- ο Το Συμβούλιο εκδίδει τη νομοθεσία σχετικά με την κλείδα κατανομής για την εγγραφή στο κεφάλαιο, τη συλλογή στατιστικών πληροφοριών, τα ελάχιστα αποθεματικά, τη συμβουλευτική λειτουργία της ΕΚΤ και τα πρόστιμα ή τις περιοδικές χρηματικές ποινές που μπορούν να επιβληθούν στις επιχειρήσεις.

- ο Η ΕΚΤ και το ΕΣΚΤ προετοιμάζονται για το λειτουργικό στάδιο:ΕΚΤ, έκδοση του κανονιστικού πλαισίου, πρακτική νομισματικής πολιτικής.

• Στάδιο 9ο: 1η Ιανουαρίου 1999

Την 1^η Ιανουαρίου 1999 άρχισε η διαδικασία καθιέρωσης του ενιαίου νομίσματος για τις χώρες που πληρούσαν τα καθοριζόμενα από τη Συνθήκη οικονομικά κριτήρια σύγκλισης.

Συγκεκριμένα, τέθηκαν σε ισχύ τα ακόλουθα μέτρα:

- ο Καθορίστηκαν αμετάκλητα οι συναλλαγματικές ισοτιμίες των νομισμάτων των συμμετέχοντων χωρών (μεταξύ τους και σε σχέση με το ευρώ).
- ο Η ενιαία νομισματική πολιτική προσδιορίστηκε και εφαρμόστηκε από το ευρωπαϊκό σύστημα κεντρικών τραπεζών (ΕΣΚΤ) , το οποίο απαρτίζεται από τις κεντρικές τράπεζες των συμμετέχοντων χωρών και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η οποία ιδρύθηκε το 1998. Οι νομισματικές και συναλλαγματικές πράξεις τού εν λόγω συστήματος θα πραγματοποιούνται σε ευρώ.
- ο Τα συμμετέχοντα κράτη μέλη εκδίδουν τους νέους τίτλους του δημοσίου χρέους σε ευρώ.
- ο Ως επακόλουθο των προαναφερόμενων οι χρηματαγορές θα χρησιμοποιούν το ευρώ το οποίο έτσι θα ενταχθεί αμέσως στο διεθνές νομισματικό σύστημα.

• Στάδιο 10ο: Από 1η Ιανουαρίου 1999

- ο Το ΕΚΣΤ καθορίζει και εφαρμόζει την ενιαία νομισματική πολιτική σε ευρώ και διενεργεί συναλλαγματικές πράξεις σε ευρώ.
- ο Τα κράτη μέλη εκδίδουν τους νέους τίτλους δημοσίου χρέους σε ευρώ.

• Στάδιο 11^ο : από την 1η Ιανουαρίου 1999 έως την 1η Ιανουαρίου 2002 το αργότερο

- ο Το ΕΣΚΤ ανταλλάσσει στο άρτιο τα εθνικά νομίσματα εφαρμόζοντας αμετακλήτως τις καθορισθείσες συναλλαγματικές ισοτιμίες.
- ο Το ΕΣΚΤ και οι δημόσιες αρχές των κρατών μελών εποπτεύουν τη διαδικασία μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα στον τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό τομέα και βοηθούν όλους τους οικονομικούς τομείς στο να προετοιμάσουν τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

• Στάδιο 12ο: Το αργότερο την 1η Ιανουαρίου 2002.

- ο Το ΕΣΚΤ θέτει προοδευτικά σε κυκλοφορία τα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ και αποσύρει τα τραπεζογραμμάτια σε εθνικά νομίσματα.
- ο Τα κράτη μέλη θέτουν προοδευτικά σε κυκλοφορία τα κέρματα σε ευρώ και αποσύρουν τα κέρματα σε εθνικά νομίσματα.

...Ολοκλήρωση της διαδικασίας...

• Στάδιο 13ο: Το αργότερο την 1η Ιουλίου 2002

Τέλος της διαδικασίας μετάβασης στο ευρώ για τα συμμετέχοντα κράτη-μέλη.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Την τελευταία δετία η πορεία προς την πλήρη συμμετοχή μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση ήταν σταθερή και κινήθηκε σύμφωνα με τα χρονοδιάγραμμα και εντός των πλαισίων που προδιαγράφει τα Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης και τις σχετικές δεσμεύσεις της Ελλάδος. Η ισχυροποίηση της οικονομίας και η αξιοπιστία των σχεδιασμών αποδείχθηκαν από τα ότι η πορεία αυτή δεν επηρεάσθηκε ουσιωδώς, και πάντως στον ίδιο βαθμό που επλήγησαν οι οικονομίες και των άλλων κρατών-μελών της ζώνης, από εξωγενείς παράγοντες (διεθνής οικονομική κρίση 1998, κρίση Γιουγκοσλαβίας, σεισμοί, ισχυροποίηση δολαρίου εις βάρος του ευρώ, πρόσφατη αύξηση τιμών πετρελαίου κλπ), στηρίχθηκε δε κατά κύριο λόγο στην κοινή πεποίθηση της πολιτικής ηγεσίας και της μεγάλης πλειοψηφίας των πολιτών περί της αναγκαιότητας να μετάσχει η χώρα στην ισχυρή οικονομική ομάδα της ΕΕ πριν από τη διεύρυνση της Ένωσης. Παράλληλα, είναι ακόμη νωρίς για να εκτιμηθεί επαρκώς η ένταση και η διάρκεια των επιπτώσεων από τα τρομοκρατικό κτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου, στη διεθνή και την ελληνική οικονομία.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ Σ' ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Η εισαγωγή του νέου νομίσματος άλλαξε και συνεχίζει να αλλάζει τη ζωή και τη καθημερινότητα των ευρωπαίων πολιτών. Άλλαξε και συνεχίζει να αλλάζει τη ζωή των Ελλήνων.

Η εισαγωγή της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ σηματοδοτεί μία νέα εποχή για τη χώρα μας. Το ενιαίο νόμισμα αποτελεί έναν ισχυρό συνδετικό κρίκο μεταξύ 12 Ευρωπαϊκών χωρών. Είναι το κοινό σύμβολο της προσπάθειας των Ελλήνων για σταθερότητα, μεγαλύτερη ευημερία και άνοδο του βιοτικού επιπέδου καθώς και για τη σταθερή παρουσία μας στην παγκόσμια οικονομία. Η θέσπιση του ενιαίου νομίσματος αποτελεί ένα μεγάλο βήμα στη μακρά διαδικασία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Η εισαγωγή του ευρώ στην Ελληνική οικονομία επηρέασε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες, τις συναλλαγές, το εμπόριο, το χρηματιστήριο, τις επιχειρήσεις, επηρέασε ολόκληρη την Ελληνική κοινωνία. Τα νοικοκυριά, τους ηλικιωμένους, τους καταναλωτές αλλά και τη νεολαία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ :

ΠΩΣ Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εισαγωγή του ευρώ προκάλεσε στις επιχειρήσεις και ιδίως στις μικρομεσαίες σημαντικές τεχνικο-οικονομικές και οργανωτικές μεταβολές. Για την ορθή αντιμετώπιση των πρακτικών ζητημάτων και αξιοποίησης των ευκαιριών μετάβασης οι επιχειρήσεις και κυρίως οι ΜΜΕ προετοιμάστηκαν έγκαιρα.

Το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν συμμετείχε στη ζώνη ευρώ από 1.1.1999 δε σήμαινε ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις (βιομηχανίες, εμπορικές, ΜΜΕ) έπρεπε να αδρανήσουν, αλλά αντίθετα έπρεπε να ενεργοποιηθούν άμεσα προκειμένου να αντιμετωπίσουν την πρόκληση του ευρώ από την πρώτη στιγμή. Η πρόκληση αυτή αφορούσε σε ορισμένες αλλαγές που προέκυπταν στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών, στον τομέα προμηθειών και στο χρηματοπιστωτικό τομέα και οι οποίες, εφόσον αξιοποιούνταν, μπορούσαν να ενισχύσουν σημαντικά τη δυναμική ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Οι μεταβολές αυτές αφορούσαν αφενός την ευκολότερη πρόσβαση στις ευρωπαϊκές αγορές προϊόντων και πρώτων υλών, τη μείωση των τιμών, την αύξηση των εξαγωγικών και εμπορικών δραστηριοτήτων και αφετέρου τη μείωση του κόστους δανεισμού και τραπεζικής διαμεσολάβησης, καθώς και την ανάπτυξη μια σειράς νέων τεχνικών χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις λόγω της δημιουργίας της ενιαίας χρηματοπιστωτικής αγοράς.

Επιπλέον λόγω της απελευθέρωσης της κίνησης κεφαλαίων, της μείωσης του κόστους των κεφαλαίων και των σχετικών αβεβαιοτήτων (συναλλάγματος, τιμών) παρέχεται η δυνατότητα για ανάληψη νέων επενδύσεων, δημιουργία θέσεων απασχόλησης και ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης.

Η προσαρμογή στο ευρώ δεν θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί από τις επιχειρήσεις σαν μια απλή τυπική διαδικασία, καθώς η εισαγωγή του ευρώ στις λειτουργίες των επιχειρήσεων όπως και στις πωλήσεις, στις προμήθειες, και τη χρηματοδότηση συνεπαγόταν πολλές σημαντικές τεχνικές, λειτουργικές, οργανωτικές και νομικές αλλαγές που θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια σημαντική ευκαιρία για την αναδιοργάνωση και τον εκσυγχρονισμό τους. Στη διαδικασία αυτή οι επιχειρήσεις έπρεπε να λάβουν υπόψη τους κατά τη μετάβαση στο ευρώ δύο βασικές αρχές: α) την αρχή της μη υποχρέωσης και μη απαγόρευσης και β) την αρχή της συνέχειας των συμβάσεων.

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου οι ιδιωτικές επιχειρήσεις έπρεπε να επιλέξουν τη δυνατότητα διπλής αναγραφής τιμών και χρήσης του ευρώ στις συναλλαγές τους, στα τιμολόγια, στη λογιστική λειτουργία, καθώς και στη χρηματοδοτική τους λειτουργία.

Υπήρχαν επίσης ορισμένα θέματα τα οποία έπρεπε να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο της συνεργασίας τους με την πολιτεία, τους πελάτες, τους προμηθευτές και τους καταναλωτές γενικότερα το συντομότερο δυνατόν, προκειμένου οι επιχειρήσεις να μπορέσουν να οργανώσουν αποτελεσματικά τη μετάβασή τους στο ευρώ:

Τα θέματα αυτά ήταν:

- Η στρογγυλοποίηση των ποσών, οι τραπεζικές προμήθειες, η διπλή αναγραφή των τιμών, η διάρκεια διπλής κυκλοφορίας των νομισμάτων.

- Η μετατροπή των αξιών και η λογιστική τους απεικόνιση σε ευρώ.
- Οι τυχόν προαιρετικές επιλογές χρήσης ευρώ (Euro-Options).
- Τα τεχνικά θέματα λογιστικού χειρισμού (συναλλαγματικές διαφορές και τυχόν κόστος μετατροπής τους, αποσβέσεις, κεφαλαιοποιήσεις εξόδων μετατροπής)
- Διάφορα φορολογικά θέματα.

Σε όλες τις επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους και τομέα οικονομικής τους δραστηριότητας υπήρχε ανάγκη τεχνικών προδιαγραφών στον εξοπλισμό (ταμειακές μηχανές, αυτόματες μηχανές πώλησης, μηχανές συσκευασίας), στους τιμοκαταλόγους προϊόντων και υπηρεσιών, στα λογιστικά, πληροφοριακά συστήματα, καθώς και στα προϊόντα και τη συσκευασία τους.

Οι νέες ευκαιρίες που παρουσιάστηκαν από την εισαγωγή του ευρώ, τη νέα δομή και το εύρος της ευρωπαϊκής αγοράς συνεπάγονταν επίσης μια σειρά αλλαγών στη στρατηγική των επιχειρήσεων και ειδικότερα στα θέματα σχεδιασμού, προώθησης πωλήσεων, εξυπηρέτησης πελατών και εκπαίδευσης προσωπικού, ώστε να μπορέσουν να αξιοποιηθούν τα πλεονεκτήματα της ΟΝΕ.

1.2 Οφέλη για τις Επιχειρήσεις από την Εφαρμογή του Ευρώ

- Τα επιχειρηματικά και επενδυτικά προγράμματα των επιχειρήσεων απαλλάσσονται για πάντα από τις αρνητικές επιδράσεις που προκαλούν οι διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Με αυτό τον τρόπο οι επιχειρηματίες μπορούν να αξιοποιούν χωρίς εμπόδια τις ευκαιρίες που τους παρέχει η ενιαία αγορά.
- Μειώνεται το τραπεζικό κόστος για τις διακοινοτικές συναλλαγές και εξαλείφεται η αβεβαιότητα που χαρακτηρίζει τις διακυμάνσεις των

συναλλαγματικών ισοτιμιών.

- Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες τιμολογούνται σε ευρώ με συνέπεια οι εμπορικές και επενδυτικές συναλλαγές να απαλλαγούν από το κόστος των προμηθειών για εργασίες σε συνάλλαγμα και το κόστος για την κάλυψη του συναλλαγματικού κινδύνου.
- Χαμηλότερα μακροπρόθεσμα επιτόκια.
- Μεγάλη πρόσβαση σε χαμηλότερου κόστους χρηματοδότηση εκφρασμένης σε ευρώ.
- Το οικονομικό περιβάλλον των χωρών-μελών της ΟΝΕ θα χαρακτηρίζεται από τη σταθερότητα των τιμών, την υγιή δημοσιονομική κατάσταση και την εφαρμογή ενιαίας νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής. Το σίγουρο είναι ότι η τάση στα μακροπρόθεσμα επιτόκια θα είναι πτωτική.
- Δημιουργείται μια ισχυρή χρηματοπιστωτική αγορά σε ευρώ. Η αυξημένη ρευστότητα σε συνδυασμό με τον ανταγωνισμό που προκύπτει για την προσφορά νέων χρηματοπιστωτικών προϊόντων αναμένεται να προκαλέσει μείωση του κόστους χρηματοδότησης για τις επιχειρήσεις.
- Διασφαλίζεται η ταχύτερη και ασφαλέστερη διασυνοριακή μεταφορά εντολών πληρωμής και διευκολύνεται η αύξηση των εμπορικών και επενδυτικών συναλλαγών.
- Εξαλείφεται ο συναλλαγματικός κίνδυνος που σε συνδυασμό με τη μείωση των επιτοκίων και το γενικότερο περιβάλλον, συμβάλλουν αποφασιστικά στην τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και επομένως στην αύξηση των εμπορικών και επενδυτικών συναλλαγών με θετικές επιδράσεις στο ρυθμό ανάπτυξης και απασχόλησης.
- Σημαντική απλοποίηση των διακοινοτικών επιχειρηματικών συναλλαγών, γιατί τα προϊόντα και οι υπηρεσίες θα τιμολογούνται σε ευρώ και θα διευκολύνεται η λογιστική απεικόνιση των ισολογισμών των επιχειρήσεων.

- Διασφαλίζεται η διαφάνεια των τιμών και προφυλάσσεται η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών.
- Είναι σίγουρο ότι το ευρώ είναι ένα ισχυρό και σταθερό διεθνές νόμισμα.
- Το ενιαίο νόμισμα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα διεθνή μέσα τιμολόγησης πληρωμών και αποθεματικό μέσο, όπως το δολάριο και το γιέν. Όλες οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις μπορούν να συνάπτουν εμπορικά και επενδυτικά συμβόλαια μεταξύ τους, αλλά και με επιχειρήσεις τρίτων χωρών εκφρασμένα σε ευρώ. Οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να υπολογίζουν σε σταθερή βάση την αποδοτικότητα των εμπορικών και επενδυτικών τους προγραμμάτων. Παράλληλα, το ευρώ συμβάλλει στη διασφάλιση μεγαλύτερης σταθερότητας του διεθνούς νομισματικού συστήματος.

1.3 Κόστος για ης Επιχειρήσεις από την Εφαρμογή του Ευρώ

Το στάδιο μετάβασης στο ευρώ συνεπαγόταν ενέργειες προσαρμογής με αρκετό κόστος, οι σημαντικότερες από τις οποίες είναι:

1. Η τροποποίηση ή αντικατάσταση των λογισμικών.
2. Των συστημάτων πληροφόρησης.
3. Του hardware.
4. Των ταμειακών μηχανών.
5. Η αντικατάσταση των εντύπων της επιχείρησης που είναι εκφρασμένα στο εθνικό νόμισμα.
6. Η επικοινωνία με την πελατεία.
7. Η διπλή τιμολόγηση.
8. Η εκπαίδευση του προσωπικού.

Τύπος επιχείρησης	Απαιτούμενος χρόνος	Προβλεπόμενο κόστος
Μικρές εμπορικές επιχλσεις	περίπου 5 μήνες	120,000-150,000 ευρώ
Μεγάλες εμπορικές επιχλσεις	περίπου 2 έτη	1,200,000-1,300,000 ευρώ
Μεγάλες βιομηχανικές επιχλσεις	περίπου 2,5 έτη	2,000,000-2,800,000 ευρώ
Πολυεθνικές επιχλσεις	περίπου 2 έτη	2,000,000-2,600,000 ευρώ
Εταιρίες κατασκευής αυτόματων μηχανών πώλησης	περίπου 6 μήνες	χαμηλό

- ο Τα πιστωτικά ιδρύματα έχασαν τα έσοδα που αντλούσαν από προμήθειες για εργασίες με συνάλλαγμα ή για παροχή υπηρεσιών σε ευρωπαϊκά νομίσματα.
- ο Η νομισματική και συναλλαγματική πολιτική ασκείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, δηλαδή οι επιχειρήσεις στηρίζουν τις προσδοκίες τους στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τιμών και της ποιότητας των προϊόντων που παρέχουν και όχι σε εθνικές κεντρικές παρεμβάσεις.

1.4 Εφαρμογή του Ευρώ στις Βιομηχανικές και Μικρο-Μεσαίες επιχειρήσεις

Οι βιομηχανικές επιχειρήσεις προσαρμόστηκαν σταδιακά στο νέο νόμισμα. Οι μεγάλες και ιδίως εκείνες που είχαν οικονομικές σχέσεις με επιχειρήσεις της ζώνης του ευρώ δεν δυσκολεύτηκαν ιδιαίτερα, αντίθετα αρκετές από αυτές παροτρύνθηκαν να προσαρμοσθούν στο ευρώ ως επίσημη νομισματική μονάδα. Όλες οι μεγάλες επιχειρήσεις μπορούσαν να προβούν σε ανάλογες και αναγκαίες προσαρμογές στις συνθήκες λειτουργίας τους και στο περιβάλλον της επιχειρηματικής δράσης, όπως και στο marketing, στις πωλήσεις τους, στις προμήθειες και τη χρηματοοικονομική τους διαχείριση.

Παράλληλα απαιτήθηκαν προσαρμογές σε τεχνικά, λογιστικά, φορολογικά και νομικά θέματα, στα συστήματα λογιστικής, οργάνωσης και πληροφορικής καθώς και σε θέματα εκπαίδευσης προσωπικού.

Πιο συγκεκριμένα οι προσαρμογές των συστημάτων πληροφορικής αφορούν:

- Στις κεντρικά υποστηριζόμενες εφαρμογές που περιλαμβάνουν ειδικά προσαρμοσμένες λύσεις-πακέτα.
- Στα έτοιμα πακέτα μη κεντρικά υποστηριζόμενα. Στο hardware, στα λειτουργικά συστήματα, στις βάσεις δεδομένων και άλλα συστήματα και γενικά στο software.
- Στις ηλεκτρικές διασυνδέσεις με τράπεζες πληροφοριών και με επιχειρηματικούς εταίρους, όπως προμηθευτές-πελάτες.
- Στα συστήματα αυτοματισμών της παραγωγικής διαδικασίας.
- Στα συστήματα Διοικητικής Πληροφόρησης (MIS), όπως προϋπολογισμού, κοστολόγησης, διαχείρισης διαθεσίμων κλπ.
- Στον εξοπλισμό δικτύωσης και τηλεπικοινωνιών.
- Γενικά όπου χρησιμοποιούνται Η/Υ (όπως συστήματα ασφάλειας εργαζομένων, μηχανές πώλησης).

Ανάλογες τεχνικές προσαρμογές απαιτήθηκαν και για τις ΜΜΕ. Οι επιχειρήσεις αυτές λόγω του μεγάλου αριθμού και του μικρού μεγέθους τους αντιμετώπισαν μεγαλύτερες προκλήσεις δεδομένου του αυξημένου ανταγωνισμού που υπέστησαν.

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα αποτελούν ένα ιδιαίτερα δυναμικό και κρίσιμο παράγοντα στη λειτουργία του ευρύτερου οικονομικού και κοινωνικού ιστού, αφού αντιπροσωπεύουν το 90% όλων των επιχειρήσεων και απασχολούν το 50% περίπου των εργαζομένων.

Η ιδιαιτερότητα του τρόπου επιχειρηματικής δράσης των οικονομικών

αυτών μονάδων, οι οποίες στην πλειοψηφία τους αδυνατούν να προγραμματίσουν σε μεσομακροπρόθεσμη βάση, χρειάζονται αυξημένη προσπάθεια προσαρμογής τους στο ευρώ. Οι μικρές επιχειρήσεις αποτελούν αντικείμενο εξειδικευμένης και συνεχούς ενημέρωσης από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές, καθώς και από τις επαγγελματικές και κλαδικές τους ενώσεις για την αξιοποίηση των ευκαιριών που προκύπτουν από την εισαγωγή του ευρώ και τη νέα δομή και το εύρος της ευρωπαϊκής αγοράς, η οποία αριθμεί 370 εκατ. καταναλωτές.

Η μετάβαση στο νέο ενιαίο νόμισμα συνέβαλε στη δημιουργία ιδιαίτερα ευνοϊκού κλίματος και προοπτικών εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης για τις μικρές επιχειρήσεις σε σχέση με τον κύκλο εργασιών, προμηθειών και επενδύσεων.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα χαρακτηρίζονται γενικά από χαμηλή παραγωγικότητα. Η νομισματική μεταρρύθμιση απαιτεί την έγκαιρη προετοιμασία του στις νέες εξελίξεις. Για το σκοπό ήταν αναγκαία η εκπαίδευση του προσωπικού τους. Χρόνο με το χρόνο προβλέπεται να ενταθεί η ζήτηση εξειδικευμένων συμβούλων για τις αλλαγές αυτές. Τούτο διότι για όσες δεν έχουν επαρκή στήριξη απαιτούνται συνεργασίες με τράπεζες, λογιστές και εταιρείες πληροφορικής.

Γενικά τα προβλήματα των ΜΜΕ εντοπίζονται στη διαχείριση και λογιστική παρακολούθηση καθώς και τη χρηματοδότησή τους. Πέραν των μεταποιητικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων υπάρχουν και άλλες κατηγορίες επιχειρήσεων με ειδικά προβλήματα στους τομείς του λιανικού εμπορίου, του τουρισμού, της ναυτιλίας, της ασφάλισης, των σταθμών ανεφοδιασμού γενικά και ιδιαίτερα των καυσίμων.

Τα προβλήματα των επιχειρήσεων αυτών συνίστανται:

- ο Στη στενή εξάρτηση αρκετών από αυτές τις επιχειρήσεις από τις

μεγάλες επιχειρήσεις, που χρησιμοποιούν το ευρώ.

- Στη διάρκεια τη παράλληλης κυκλοφορίας των εθνικών νομισμάτων και του ευρώ.
- Στο χρόνο επιλογής της μετατροπής των εργασιών σε ευρώ.
- Η επιτυχία του εγχειρήματος της μετάβασης βρίσκεται στην έγκαιρη ενημέρωση και προετοιμασία των επιχειρήσεων, οι οποίες θα πρέπει να δουν την προσαρμογή τους στο ευρώ ως μία επένδυση εκσυγχρονισμού στο νέο ευρωπαϊκό νομισματικό περιβάλλον που δημιουργείται.

1.5 Η Στρατηγική της Μετάβασης στο Ευρώ

Σε γενικές γραμμές οι διαδικασίες μετάβασης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων δε διαφέρουν από αυτές των μεγάλων, καθώς η προσαρμογή στο ευρώ προϋπόθετε τις ίδιες σημαντικές αλλαγές και στις δύο περιπτώσεις. Το κόστος όμως της μετάβασης ως ποσοστό του συνολικού τζίρου των μικρών ήταν κατά κανόνα πολύ υψηλότερο από αυτό των μεγαλύτερων.

Οι μικρές επιχειρήσεις συνήθως δε διαθέτουν πλεόνασμα διοικητικού ανθρώπινου δυναμικού με αποτέλεσμα να μπορούν να διαθέσουν λιγότερο χρόνο για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την προετοιμασία του προσωπικού τους σχετικά με το ευρώ. Από την άλλη πλευρά, ακόμα και σε επιχειρήσεις που συνολικά θεωρούνται μεγάλες μπορεί να υπάρχουν ανεξάρτητα τμήματα ή μονάδες, που να αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα με αυτά που αντιμετωπίζουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Επομένως απαιτήθηκαν ιδιαίτερες προσπάθειες, ώστε οι ΜΜΕ να ενημερωθούν εγκαίρως και να εξασφαλίσουν την κατάλληλη υποστήριξη στις διαδικασίες μετάβασης, καθώς το πιθανότερο είναι να καθυστερούσαν να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες σε σύγκριση με τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις.

Πιθανόν χρειάζονταν οι μικρές επιχειρήσεις να πεισθούν ότι μια σωστή προετοιμασία είναι απαραίτητη και προς το συμφέρον τους.

Ο υπεύθυνος των οικονομικών υπηρεσιών ή ο ορκωτός λογιστής χρειαζόταν να διαδραματίσει συμβουλευτικό ρόλο και να βεβαιώνεται ότι η επιχείρηση προετοιμάζεται σωστά για την εισαγωγή στο ευρώ στα πλαίσια του ελεγκτικού του ρόλου. Έπρεπε να συμπεριλάβει στη διοικητική του αναφορά τομείς, οι οποίοι δεν καλύπτονταν επαρκώς. Ήταν απαραίτητο οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να αρχίσουν να σχεδιάζουν το συντομότερο δυνατόν τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

Στην προετοιμασία περιλαμβάνονται οι παρακάτω ενέργειες:

- Συλλογή πληροφοριών ειδικά για τις απόψεις και τη στάση των πελατών.
- Επισήμανση των τομέων στους οποίους απαιτούνται αλλαγές .
- Ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα, μετάβαση και προϋπολογισμό του κόστους πραγματοποίησης των απαραίτητων αλλαγών.

Παρόλο που οι παραπάνω ενέργειες έπρεπε απαραίτητα να γίνουν από όλες τις επιχειρήσεις, τα σημεία στα οποία έπρεπε να εστιάσει κάθε επιχειρηματίας την προσοχή του και να διαπιστώσει αν έχουν ρυθμιστεί εγκαίρως διαφέρουν ανάλογα με το χώρο που δραστηριοποιείται μια επιχείρηση.

Για το λόγο αυτό οι πληροφορίες που ακολουθούν έχουν συνταχθεί, ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες των εξής τριών κατηγοριών επιχειρήσεων:

- Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε μια μόνο χώρα της ΟΝΕ (εγχώριες επιχειρήσεις).
- Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε περισσότερες από μία χώρες της ΟΝΕ.
- Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε χώρες της ΕΕ που δεν έχουν

ενταχθεί στην ONE και σε χώρες εκτός ONE.

Οι πίνακες ελέγχου ετοιμότητας για όλες τις κατηγορίες των επιχειρήσεων περιλαμβάνουν τα παρακάτω σημεία:

Σχέσεις με Εξωτερικούς Φορείς

Καθορισμός τιμών, marketing, πληρωμές (με ταμειακές μηχανές, πιστωτικές κάρτες, ηλεκτρονικές), αυτόματες μηχανές πώλησης και αλλαγής χαρτονομισμάτων σε κέρματα, συμβάσεις πώλησης και άλλα πωλητήρια έγγραφα, αγορές-ενοικιάσεις και άλλες μισθωτές συμβάσεις.

Πληροφορική - Εσωτερική Οργάνωση

Λογισμικό και επιχειρησιακή οργάνωση, εσωτερική πληροφόρηση και επικοινωνία, επενδυτικός σχεδιασμός.

Προσωπικό

Μισθοί, αμοιβές, συνταξιοδοτικές εισφορές, συντάξεις, προγράμματα αποτελεσματικής αξιολόγησης και διαχείρισης ανθρώπινων πόρων.

Οικονομικά

Σχέσεις με τράπεζες και ασφαλιστικούς οργανισμούς, επενδύσεις, ρευστοποιήσιμα στοιχεία, διαχείριση μακροχρόνιων επενδυτικών σχεδίων, χρηματοοικονομικοί τίτλοι, διαχείριση κεφαλαίων, πηγές χρηματοδότησης και άντλησης κεφαλαίων.

Λογιστικά

Συμπεριλαμβάνονται: σύστημα συναλλαγών σε δύο νομίσματα, λογιστικό σύστημα, εσωτερικός έλεγχος, αξία επιχείρησης, καταστατικό και φορολογία.

Για τις επιχειρήσεις.

η πρόωρη προετοιμασία μπορεί να εγκυμονεί Κινδύνους αλλά ακόμα περισσότερους εγκυμονεί η καθυστέρηση της προετοιμασίας.

Ήταν σημαντικό να μελετηθεί η διαδικασία μετάβασης στο ευρώ, όχι μόνο από τους λογιστές, αλλά και τη διοίκηση της επιχείρησης, καθώς περιλαμβάνει θέματα, όπως η έρευνα αγοράς και η διαμόρφωση τιμών, στοιχεία τα οποία έχουν σημαντικό εμπορικό αντίκτυπο. Τα εμπορικά αποτελέσματα της μετάβασης στο ευρώ πρέπει να καθοδηγηθούν από τα τμήματα marketing και πωλήσεων και όχι από το οικονομικό τμήμα. Οι επιχειρήσεις όλων των χωρών που συμμετέχουν στην ΟΝΕ, έπρεπε να προετοιμαστούν για το ευρώ. Το ευρώ επηρεάζει την ανταγωνιστική θέση από διάφορες πλευρές, όπως ο οικονομικός έλεγχος, η διαχείριση κεφαλαίων, η πληροφορική, τα τιμολόγια, τα συμβόλαια συνεργασίας, το κόστος εισαγωγών / εξαγωγών, οι εσωτερικές διαδικασίες, η μισθοδοσία.

1.5.1 Διαχείριση Διαθεσίμων

Οι λειτουργίες χρηματοδότησης και διαχείρισης διαθεσίμων είναι μεταξύ των πρώτων που επηρέασαν τις επιχειρήσεις από τη μετάβαση στο ευρώ. Μια πανευρωπαϊκή χρηματοοικονομική αγορά πρέπει να παρέχει νέες δυνατότητες χρηματοδότησης για όλες τις δυναμικές επιχειρηματικές προσπάθειες.

Ο επιχειρηματίας προκειμένου να ρυθμίζει τις ανάγκες και την ταμειακή του ρευστότητα, έπρεπε να είναι σε θέση να έχει τις απαντήσεις στα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποια η πολιτική της διαχείρισης των διαθεσίμων σε περιβάλλον ευρώ και πώς επιτυγχάνεται;
- Η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιεί και να δέχεται πληρωμές σε ευρώ;

- Ποιο είναι το κόστος, αν υπάρχει, με το οποίο θα επιβαρύνεται η υπηρεσία αυτή;
- Τι είδους υπηρεσίες υποστήριξης για τη μετάβαση στο ευρώ παρέχονται από τους χρηματοδότες;
- Ποια μέσα πληρωμής σε ευρώ είναι διαθέσιμα;

Το ευρώ έδωσε την ευκαιρία για εκλογίκευση και απλοποίηση στη διαχείριση των μετρητών. Οι επιχειρήσεις δεν χρειάζονται πλέον να τηρούν λογαριασμούς σε κάθε ένα από τα νομίσματα των χωρών που συμμετέχουν στην ΟΝΕ, αφού όλα αυτά είναι διαφορετικές εκφράσεις του ευρώ.

1.5.2 Λογιστικά Θέματα

Το ευρώ επηρέασε σημαντικά τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των εταιρειών. Επακόλουθο του κλειδώματος των νομισμάτων είναι η πραγματοποίηση κερδών ή ζημιών από συναλλαγματικές διαφορές. Οι φορολογίες επέτρεπαν σε γενικές γραμμές τη μεταφορά κερδών από συναλλαγματικές διαφορές στα αρχεία του ισολογισμού για την εξομάλυνση των φορολογικών επιπτώσεων. Οι λογιστές της εταιρείας ή οι ορκωτοί ελεγκτές έπρεπε να ελέγξουν ποια συναλλαγή ενδέχεται να επηρεαστεί καθώς επίσης και τους ισχύοντες φορολογικούς κανονισμούς. Αλλαγές στις ταμιακές μηχανές και τα φορολογικά στοιχεία των επιχειρήσεων ως και φορολογικά έντυπα επέφερε η εισαγωγή του ευρώ σε λογιστική μορφή.

Η υποχρεωτική αναγραφή των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών σε ευρώ και σε δραχμές υποχρέωσε τους επιτηδευματίες να εκδίδουν αποδείξεις ή τιμολόγια και στα δύο νομίσματα. Αυτό σήμαινε ότι χιλιάδες μικρομεσαίες επιχειρήσεις που χρησιμοποιούσαν για την έκδοση αποδείξεων φορολογικές ταμιακές μηχανές θα έπρεπε άμεσα να τις αναβαθμίσουν ή να αγοράσουν καινούργιες, ώστε να ανταποκριθούν στην υποχρέωση της διπλής α-

ναγραφής των τελικών τιμών. Κάθε μετατροπή είτε αυτή αφορούσε το μεταβατικό είτε το οριστικό στάδιο γινόταν ως εξής: από δρχ. σε ευρώ διαίρεση με τον σταθερό συντελεστή 340,750. Στρογγυλοποίηση του μετατροπέα δεν επιτρεπόταν (είναι πάντα εξαψήφιος) ούτε άλλη καμία στρογγυλοποίηση κατά τη μετατροπή.

Η υποχρέωση διπλής αναγραφής τιμών και στα φορολογικά στοιχεία άρχισε την 1-1-2001 και έληγε την 28-2-2002. Με εξαίρεση για τις μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερα από 10 άτομα η σχετική υποχρέωση άρχισε την 1-3-2001 και έληγε στις 28-2-2002. Για την εφαρμογή του κριτηρίου των κάτω των 10 απασχολούμενων ατόμων λαμβάνεται υπόψη το πλήθος του προσωπικού με εξαρτημένη σχέση εργασίας που απασχολούσε η επιχείρηση κατά την 1-1-2001.

Τα νομικά πρόσωπα (εμπορικές ή βιομηχανικές εταιρείες, συνεταιρισμοί) που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας του ΚΒΣ είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν το ευρώ για την τήρηση των βιβλίων, την έκδοση των στοιχείων, την υποβολή δηλώσεων και εκπλήρωση γενικά, των φορολογικών υποχρεώσεων κατά τη μεταβατική περίοδο 1.1.2001-31.12.2001.

Στρογγυλοποίηση του μετατροπέα δεν επιτρεπόταν (είναι πάντα εξαψήφιος) ούτε άλλη καμία στρογγυλοποίηση κατά την μετατροπή (άρθρο 4 παρ.1 ,2,3 ΕΚ 1103/97). Σημειώνεται ότι για τις περιπτώσεις μετατροπής νομισμάτων χωρών εκτός ζώνης ευρώ κάθε τέτοια μετατροπή έπρεπε υποχρεωτικά να γίνεται μέσω ευρώ (τριγωνική μετατροπή) με την κυμαινόμενη ισοτιμία της ημερομηνίας του νομίσματος εκτός ζώνης προς το ευρώ (άρθρο 4 ΕΚ 1103/97). Το ίδιο ίσχυε για κάθε άλλη μετατροπή μεταξύ εθνικών νομισμάτων χωρών της ζώνης ευρώ μέσω των σταθερών ισοτιμιών των εθνικών νομισμάτων κάθε κράτους-Μέλους προς το ευρώ.

1.5.2.1 Μετατροπή Λογιστικών Βιβλίων και Χρηματοοικονομικών Αρχείων και Τήρησή τους σε Ευρώ

Κατά τη μεταβατική περίοδο οι εταιρείες μπορούσαν να επιλέξουν μία ημερομηνία για τη μετατροπή του λογιστικού τους συστήματος σε ευρώ, αλλά από 1^η Ιανουαρίου 2002 όλοι οι λογαριασμοί έπρεπε να έχουν μετατραπεί σε ευρώ.

Στη διαδικασία επιλογής της ημερομηνίας μετάβασης, οι επιχειρήσεις θα έπρεπε να λάβουν υπόψη τους παρακάτω παράγοντες:

- Την έκταση του ανοίγματός τους διεθνώς (εξαγωγές / εισαγωγές).
- Την ικανότητα πελατών και προμηθευτών να συναλλάσσονται σε ευρώ.
- Την ημερομηνία μετάβασης της δημόσιας διοίκησης του κράτους στο οποίο εδρεύει η επιχείρηση.
- Την ευελιξία του λογιστικού συστήματος και την ικανότητα του προμηθευτή συστημάτων πληροφορικής να τα αναβαθμίσει σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Μέσα στη ζώνη του ευρώ οι επιχειρήσεις είχαν το δικαίωμα να δημοσιεύουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σε ευρώ για τις οικονομικές χρήσεις που λήγουν μετά την 1η Ιανουαρίου 1999. Για τα οικονομικά έτη που λήγουν μετά την 1 η Ιανουαρίου 2002, οι καταστάσεις έπρεπε να εκφράζονται σε ευρώ.

Οι υπολογισμοί σε ευρώ, όσον αφορά τις συναλλαγές που καταγράφονται σε εθνικά νομίσματα ή για λόγους σύγκρισης δεδομένων, έπρεπε να χρησιμοποιούνται βάσει των σταθερών ισοτιμιών μετατροπής.

1.5.2.2 Σύνταξη Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων και Ειθέσεων σε Ευρώ

Οι επιχειρήσεις συντάσσουν προϋπολογισμούς, επιχειρησιακά προγράμματα, προβλέψεις ταμιακής ροής και ταμιακές απαιτήσεις για να παρακολουθήσουν τις οικονομικές επιδόσεις των επιχειρησιακών μονάδων. Ένα βασικό θέμα ήταν ο τρόπος και ο χρόνος μετάπτωσης των συστημάτων αυτών στο ευρώ, καθώς και ο τρόπος διαχείρισης παλαιότερων δεδομένων για διαχρονικές συγκρίσεις.

Οι ορκωτοί λογιστές των επιχειρήσεων θα έπρεπε φυσικά να συμμετέχουν στη διεργασία αυτή, αφού βεβαίως τους τεθούν τα ακόλουθα ερωτήματα:

- ο Ποια είναι η καλύτερη χρονική στιγμή μετατροπής των λογαριασμών;
- ο Πώς θα επηρεάσει το ευρώ τους λογαριασμούς;
- ο Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για την πιστοποίηση ενός λογαριασμού κατά τη μεταβατική περίοδο;
- ο Πότε μπορούν να υποβάλλονται οι φορολογικές δηλώσεις σε ευρώ;

1.5.2.3 Οι Ισολογισμοί σε Ευρώ

Οι επιχειρήσεις, οι οποίες τηρούσαν τα βιβλία τους σε ευρώ εντός του 2001 ή υποχρεωτικά από 1/1/2002, θα έπρεπε να συντάξουν και να καταχωρίσουν στο βιβλίο απογραφών σε ευρώ την απογραφή, καθώς και τον ισολογισμό, τον λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης, του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων και την κατάσταση λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης.

Ήταν δυνατόν ο ενοποιημένος ισολογισμός μιας επιχείρησης να καταρτίζεται σε ευρώ, ενώ οι ισολογισμοί των θυγατρικών ή της μητρικής να καταρτίζονται σε δραχμές κατά τη μεταβατική περίοδο;

Ήταν δυνατόν κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου οι εταιρικοί

ισολογισμοί να καταρτίζονται σε δραχμές και οι ενοποιημένοι ισολογισμοί σε ευρώ.

Μια τέτοια ευελιξία, που οφειλόταν στο γεγονός ότι το ευρώ και η δραχμή θα είναι απλώς δύο διαφορετικές εκφράσεις του ίδιου νομίσματος, αποδείχθηκε χρήσιμη για τις εταιρίες, ειδικότερα τις εισηγμένες, που επιθυμούσαν να παρουσιάσουν σύντομα στους επενδυτές ενοποιημένους λογαριασμούς σε ευρώ αφήνοντας στη μητρική εταιρία και στις θυγατρικές το χρόνο να μετατρέψουν με το δικό τους ρυθμό τα εταιρικά τους λογιστικά βιβλία σε ευρώ.

Υπενθυμίζεται ότι αυτό δεν θέτει προβλήματα από την άποψη των τεχνικών ενοποίησης ισολογισμών, που ήδη σήμερα εντάσσουν επιμέρους ισολογισμούς εκφρασμένους σε ξένα νομίσματα.

1.5.2.4 Αποτίμηση Απαι/σεων, Υποχρεώσεων και Συναλλαγματικών Διαφορών

Ρυθμίστηκε το θέμα των χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών που τυχόν θα προκύψουν είτε κατά την είσπραξη ή εξόφληση των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων σε ευρώ, κατά το ημερολογιακό έτος 2001, είτε κατά την αποτίμηση αυτών, καθώς και των διαθέσιμων και λοιπών περιουσιακών στοιχείων, που εκφράζονταν σε ξένα νομίσματα, με βάση την αμετάκλητη ισοτιμία δραχμής / ευρώ.

Για τις συναλλαγματικές διαφορές προερχόταν ευχέρεια απόσβεσής τους εφάπαξ είτε σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις, αρχής γενομένης από τη χρήση που έγινε η είσπραξη ή η εξόφλησή ή η αποτίμησή. Σε τριετή απόσβεση υπάγονταν οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές που θα προκύψουν: α) Κατά την αποτίμηση της 31/12/2000 ή κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου εντός του 2001 (προκειμένου για επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος λήγει σε άλλη ημερομηνία). Μετά τη

σύνταξη του πρώτου προσαρμοσμένου με βάση τη σταθερή ισοτιμία ευρώ / δραχμής ισολογισμού δεν θα προκύψουν συναλλαγματικές διαφορές κατά την είσπραξη απαιτήσεων, πληρωμή υποχρεώσεων που εκφράζονται σε νομίσματα ζώνης ευρώ.

β) Κατά την είσπραξη ή εξόφληση των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων που θα γίνουν εντός του ημερολογιακού έτους 2001 προκειμένου για επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος δεν λήγει την 31/12.

γ) Κατά την υπαγωγή των επιχειρήσεων στο μεταβατικό καθεστώς εφόσον προηγουμένως δεν έχει συνταχθεί προσαρμοσμένος μέσω της σταθερής ισοτιμίας ευρώ ισολογισμός.

Αποτίμηση Νομισμάτων Χωρών Εκτός ΟΝΕ (για παράδειγμα δολάριο ΗΠΑ, Γιέν, Λίρες Αγγλίας, Φιορίνι Δανίας): Στην περίπτωση αυτή έπρεπε πρώτα να γίνει μετατροπή του ξένου νομίσματος (χώρας εκτός ΟΝΕ) σε ευρώ με βάση την τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία κάθε νομίσματος έναντι του ευρώ και στη συνέχεια μετατροπή των ευρώ σε δραχμές με βάση την αμετάκλητη ισοτιμία.

1.5.3 Πληροφορική

Η μεγαλύτερη επίπτωση του ευρώ ήταν στο λογισμικό και όχι στο μηχανολογικό εξοπλισμό. Τρία είναι τα βασικά θέματα που έπρεπε να αντιμετωπιστούν:

- Πότε και πώς θα ήταν όλα τα δεδομένα με νομισματικές και χρηματοοικονομικές αναφορές;
- Το σύστημα πληροφορικής που διέθετε η επιχείρηση είναι συμβατό με τους συγκεκριμένους κανόνες μετατροπής;
- Κατά τη μεταβατική περίοδο θα χρειαζόνταν συγκεκριμένες νέες λειτουργίες;

Ο τουριστικός τομέας θα έπρεπε να διατηρήσει τα υψηλά πρότυπα παροχής υπηρεσιών αναγράφοντας διπλές τιμές για τις περισσότερες προσφερόμενες υπηρεσίες. Η απαίτηση αυτή έχει τεράστιο αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο ο κλάδος προβάλλει το χαρτοφυλάκιο των προϊόντων του στην αγορά όχι μόνο σε σχέση με θέματα τιμών και σε σχέση με τον ανθρώπινο παράγοντα. Το προσωπικό έπρεπε να συμμετέχει στην προώθηση, την εφαρμογή και την υποστήριξη της αποδοχής του ευρώ.

1.5.3.1 Τεχνική Πρόκληση

Σε αντίθεση με την παραδοσιακή μέθοδο ανταλλαγής ξένου συναλλάγματος, το ευρώ έχει τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ως προς τον τρόπο υπολογισμού. Κατά τη μεταβατική περίοδο όλα τα μέρη του λογισμικού, τα οποία χρησιμοποιούν πεδία σχετικά με το νόμισμα στη βάση δεδομένων τους, πρέπει να χρησιμοποιούν τους συγκεκριμένους κανόνες μετατροπής για να υπολογίζουν με ακρίβεια την τιμή σε ευρώ και σε εθνικό νόμισμα, καθώς και να χρησιμοποιούν την επίσημη ισοτιμία μετατροπής με τα έξι χαρακτηριστικά ψηφία.

Για λειτουργικούς λόγους, όλα τα μέρη του λογισμικού έπρεπε να εφοδιαστούν με τις τιμές τόσο σε ευρώ όσο και σε εθνικό νόμισμα, οι οποίες θα έπρεπε επίσης να εμφανίζονται στην ίδια οθόνη. Αυτό θα πρέπει να γίνεται αυτόματα και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να απαιτείται η παρέμβαση του χρήστη.

1.5.3.2 Λειτουργική πρόκληση

Η εισαγωγή του ευρώ είχε τεράστιο αντίκτυπο σε όλο το σύστημα πληροφορικής: σε κάθε τμήμα, σε κάθε μέρος του λογισμικού, σε κάθε σύστημα. Είτε πρόκειται για σύστημα διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων ή

σημείου πώλησης είτε για σύστημα λογιστικής ή καταστάσεων μισθοδοσίας, τα τεχνικά εργαλεία και το επίπεδο εκπαίδευσης των εργαζομένων ήταν το κλειδί της επιτυχούς εισαγωγής του ευρώ.

Ο τουριστικός τομέας είναι από τους πρωτεργάτες στη διαδικασία μετάβασης. Οι ακόλουθες περιπτώσεις απαντώνται πλέον σε καθημερινή βάση:

- Γίνεται μία κράτηση και ο πελάτης ζητά ο λογαριασμός να αποσταλεί στην εταιρεία του σε ευρώ ενώ τα επιπλέον έξοδά του θα τα καταβάλει σε Φράγκα Βελγίου.
- Ένας προμηθευτής αποστέλλει ένα τιμολόγιο σε ευρώ, ενώ η παραγγελία είχε γίνει σε Λιρέτες Ιταλίας.
- Μία εταιρεία διοργανώνει ένα διεθνές συνέδριο και ζητά προσφορές από διάφορες χώρες σε ευρώ, για λόγους συγκρισιμότητας των τιμών.

Όλα τα μέρη του λογισμικού πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να διαχειρίζονται τις ακόλουθες προδιαγραφές:

- Παραγγελίες προμηθειών, προϋπολογισμοί πρέπει να απεικονίζουν τα σύνολα σε ευρώ.
- Η πληρωμή του προμηθευτή πρέπει να καταβάλλεται είτε στο ένα είτε στο άλλο νόμισμα.
- Στα σημεία πώλησης οι συναλλαγές πρέπει να διενεργούνται είτε σε ευρώ είτε στο εθνικό νόμισμα.
- Μετατροπή από ευρώ στο εθνικό νόμισμα κατά την απογραφή αποθεμάτων, τους ελέγχους τιμών, τον υπολογισμό και την αποτίμηση των αποθεμάτων.

Πρέπει να προσληφθεί, να εκπαιδευτεί και να χρησιμοποιηθεί ακριβής

αριθμός προσωπικού. Τα υπάρχοντα συστήματα πρέπει να διαχειρίζονται το ευρώ. Το ειδικά σχεδιασμένο λογισμικό πρέπει να επαναπρογραμματιστεί. Με τον τρόπο αυτό παρέχεται ενδεχομένως η δυνατότητα να αντικατασταθεί το εξειδικευμένο λογισμικό με τυποποιημένα πακέτα.

Στη διάρκεια της μεταβατικής φάσης το διπλό νόμισμα θα ισχύει:

- Στις τιμές στους αναρτημένους καταλόγους.
- Στην καταβολή προμηθειών Ταξιδιωτικών Πρακτόρων.
- Στις τιμές δωματίων στα ξενοδοχεία.
- Στην απεικόνιση των τιμών στα Κεντρικά Συστήματα Κρατήσεων.
- Στους λογαριασμούς του λογιστικού συστήματος.
- Στα εκκαθαριστικά λογαριασμών.

Τα συστήματα αυτά αποτελούν τον πυρήνα κάθε οργανισμού. Μέσα από αυτό το κεντρικό πλαίσιο, το σύστημα διαχειρίζεται την άμεση επαφή. Είτε πρόκειται για την άμεση επαφή με σημείο πώλησης, συνδρομητική τηλεόραση, μίνι-μπαρ, αυτόματα μηχανήματα πωλήσεως ή σύστημα πιστωτικής κάρτας πρέπει να αναγράφεται η σωστή χρέωση στο σωστό νόμισμα.

1.5.3.3 Ευκαιρίες και Εξοικονόμηση Πόρων

Η χρονική στιγμή της εισαγωγής του ευρώ αποτελεί ένα πρόσθετο πλεονέκτημα για όλες τις τουριστικές επιχειρήσεις, λόγω του ότι συμπίπτει με το έτος 2000. Οι επενδύσεις σε μετατροπές συστημάτων μπορούν να συνδυαστούν. Όλες οι τροποποιήσεις που σχετίζονται με το ευρώ και το έτος 2000 μπορούν τώρα να διεξάγονται ταυτόχρονα εξοικονομώντας έτσι κάποια χρηματικά ποσά για την επιχείρηση.

Τα συστήματα λογισμικού (πληρωμές, νομική/φορολογική λογιστική, ταμιακά ζητήματα, εκθέσεις, προμήθειες) χρειάζονται προσαρμογή και μερικές φορές αναβάθμιση ενόψει του ευρώ, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για χρηματοοικονομικά στοιχεία.

Πολλές επιχειρήσεις εξαρτώνται από εξωτερικούς πόρους για τη μετατροπή των συστημάτων πληροφορικής σε ευρώ. Παρόλα αυτά, δεδομένου ότι το ευρώ έπεφτε με το θέμα της αλλαγής χιλιετίας, οι επιχειρήσεις πρέπει να είχαν κατά νου την πιθανότητα να μην επαρκεί το ειδικευμένο προσωπικό συστημάτων πληροφορικής. Κατά συνέπεια αφού εκτίμησαν τους εξωτερικούς πόρους που απαιτούνται, έπρεπε να ελέγξουν κατά πόσο οι συνήθεις προμηθευτές είναι διαθέσιμοι. Επίσης, είναι σημαντικό να είχε εκτιμηθεί το κόστος των απαιτούμενων προσαρμογών και αναζητηθούν οι αξιόπιστες και οικονομικές λύσεις.

Οι ηλεκτρονικές συνδέσεις με πελάτες και προμηθευτές και συγκεκριμένα τα Ηλεκτρονικά Συστήματα Κρατήσεων (CRS) και τα Συστήματα Παγκόσμιας Διανομής (GDS) διαδραματίζουν σημαντικότατο ρόλο. Ο συντονισμός είναι βέβαια καθοριστικής σημασίας.

Συνεπώς, οι επιχειρήσεις θα πρέπει:

- Να αναθεωρήσουν τις συμφωνίες για ηλεκτρονικές συναλλαγές.
- Να συναντώνται με τους επιχειρηματικούς εταίρους τους.
- Να συμφωνήσουν σχετικά με τον χρονικό ορίζοντα και τη μέθοδο μετάβασης στο ευρώ.
- Να επικοινωνήσουν με τους προμηθευτές Συστημάτων Πληροφορικής και να συζητήσουν το θέμα της αναβάθμισης του λογισμικού.

1.6 Εμπορικές επιχειρήσεις και ευρώ

Η επιτυχία της μετάβασης στο ευρώ εξαρτήθηκε και από την επαρκή προετοιμασία των εμπορικών επιχειρήσεων. Για το λόγο ήταν ανάγκη ο εμπορικός και επιχειρηματικός κόσμος να συνειδητοποιήσει έγκαιρα τις πραγματικές προκλήσεις και να πραγματοποιήσει τις αναγκαίες προσαρμογές, όπως:

- Προσαρμογή των τιμοκαταλόγων.
- Αλλαγή των ταμειακών μηχανών.
- Μεταβολή του λογισμικού μέσα στις ταμειακές μηχανές.
- Διπλή λογιστική καταχώρηση για τις πιστωτικές κάρτες.
- Μεταβολή του λογισμικού του μηχανογραφημένου λογιστηρίου.
- Ειδική μέριμνα για τρία εκατομμύρια περίπου αυτόματες μηχανές πώλησης που θα πρέπει να μετατραπούν, ώστε να δέχονται κέρματα ευρώ και ενημέρωση των πελατών τους.
- Εκπαίδευση προσωπικού.

Οι επιχειρήσεις μπορούσαν να αναγράφουν τις τιμές επί των συσκευασιών των προϊόντων και στα δύο νομίσματα κατά τη μεταβατική περίοδο.

Επειδή ο τελικός καταναλωτής και χρήστης των υπηρεσιών ακόμη και μέχρι το τέλος της μεταβατικής περιόδου θα χρησιμοποιούσε εθνικό του νόμισμα, οι εμπορικές και λοιπές επιχειρήσεις αλλά και οι επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου ήταν δυνατόν μετά από επιλογή τους να εκδίδουν τα τιμολόγια και τις αποδείξεις είσπραξης στο εθνικό νόμισμα και στο ευρώ για όλη τη μεταβατική περίοδο.

Οι μεγάλες εμπορικές επιχειρήσεις ήταν σε θέση να κάνουν τις λογιστικές τους εγγραφές και την έκδοση τιμολογίων και στα δύο νομίσματα. Το προσωπικό των εμπορικών επιχειρήσεων εκπαιδεύτηκε έγκαιρα ώστε να μπορεί να εξυπηρετεί τον καταναλωτή στο θέμα της σύγκρισης των τιμών.

1.7 Ναυτιλιακές επιχειρήσεις και ευρώ

Η ναυτιλία είναι κλάδος οικονομικής δραστηριότητας που δραστηριοποιείται στο διεθνή χώρο και από πλευράς μεγέθους ξεπερνά τα μεγέθη τα αναγκαία για τις μεταφορικές ανάγκες της Ελλάδος καθιστάμενος ο σημαντικότερος κλάδος της σε διεθνές επίπεδο. Ο ελληνικών συμφερόντων στόλος είναι ο μεγαλύτερος στον κόσμο, ενώ ο στόλος υπό ελληνική σημαία αντιπροσωπεύει περίπου το ήμισυ του στόλου της ΕΕ. Η ναυτιλία σαν διεθνής δραστηριότητα χρηματοδοτείται από το διεθνές τραπεζικό σύστημα, συναλλάσσεται κυρίως σε δολάρια και τηρεί τα λογιστικά της βιβλία καθώς και το κυριότερο μέρος των αποθεματικών της στο νόμισμα αυτό.

Η καθιέρωση του ευρώ είναι προφανές ότι δεν είχε ενιαία επίδραση σε όλους τους κλάδους της ναυτιλίας. Ταχύτερα και περισσότερο επηρεάζονται οι κλάδοι που συναλλάσσονται με τις χώρες της ζώνης ευρώ, καθώς και εκείνοι που η κύρια περιοχή δραστηριοποίησής τους είναι ο ευρωπαϊκός χώρος (ευρωπαϊκές επιβατικές και εμπορευματικές μεταφορές, κρουαζιέρες, ακτοπλοΐα).

Στους κλάδους αυτούς άμεσα επηρεάζονται τα έσοδα και οι δαπάνες καθώς και η λογιστική απεικόνισή τους, ενώ για όλες τις εταιρίες που έχουν δάνεια σε ευρωπαϊκά νομίσματα απαιτήθηκε να γίνει η σχετική μετατροπή. Εξάλλου η συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ έναντι του δολαρίου, η σταθερότητά του και τα επιτόκια που επικρατούν μετά την καθιέρωσή του, επηρεάζουν και τις εισροές ναυτιλιακού συναλλάγματος αλλά και τις επιλογές στην διατήρηση των αποθεματικών των εταιρειών.

Από το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας έχει γίνει καταγραφή των νομοθετικών ρυθμίσεων που απαιτούνται για όλες τις δραχμικές συναλλαγές που αφορούν τη ναυτιλία. Αυτές αναφέρονται κυρίως στον καθορισμό και την επιβολή εισφορών, τελών, προστίμων, καθώς και στην καταβολή μισθών

και επιδομάτων και στην διαχείριση κεφαλαίων.

Όσον αφορά τα τελευταία θέματα ακολουθούνται οι γενικότερες ρυθμίσεις του ΥΠΕΘΟ και του γενικού λογιστηρίου του κράτους. Για τα λοιπά θέματα (τέλη, εισφορές, πρόστιμα) η νομοθετική ρύθμιση έγινε στην αρχή της μεταβατικής περιόδου είτε κατά ενιαίο τρόπο βάσει της ισοτιμίας που καθιερώθηκε μεταξύ ευρώ και δραχμής είτε με ειδική νομοθετική ρύθμιση κατά περίπτωση.

Από πλευράς ναυτιλιακών επιχειρήσεων ήταν πιο έντονη η προετοιμασία στους κλάδους ακτοπλοΐας διεθνών επιβατηγών πλοίων, κρουαζιερόπλοιων, μεσογειακών φορτηγών και σκαφών αναψυχής, με την προετοιμασία για την έκδοση των κατάλληλων λογιστικών εντύπων και την προσαρμογή των ηλεκτρονικών συστημάτων και λογιστικών απεικονίσεων, η οποία υλοποιήθηκε κατά την περίοδο της μετάβασης.

Υπήρχε επίσης η ανάγκη συντονισμού κατά το μεταβατικό στάδιο, καθώς υπάρχει σημαντική αλληλεξάρτηση δραστηριοτήτων στο χώρο της ναυτιλίας που απαιτεί την συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (δημόσιοι φορείς, εταιρίες, λιμάνια, πρακτορεία, προμηθευτές).

Η προσπάθεια προσαρμογής εκτιμάται ότι έγινε σταδιακά με κορύφωση το τέλος του 2001, έτος που καλύπτει την μεταβατική περίοδο για την Ελλάδα. Για τον διοικητικό φορέα η προσπάθεια αυτή δεν παρουσίαζε ιδιαίτερα προβλήματα και δαπάνες. Αντίθετα για τον επιχειρηματικό τομέα απαιτήθηκαν επενδύσεις σε Η/Υ, λογισμικό αλλά και στην εκπαίδευση του προσωπικού στα κεντρικά γραφεία αλλά και τις περιφερειακές υπηρεσίες και πρακτορεία.

1.8 Τουριστικές επιχειρήσεις και ευρώ

Οι τουριστικές επιχειρήσεις συγκαταλέγονται μεταξύ εκείνων που έπρεπε να έχουν προσαρμόσει τη λειτουργία τους με βάση το ευρώ, η δε προετοιμασία

προσαρμογής έχει αρχίσει παράλληλα με τις χώρες που είχαν ήδη ενταχθεί στην ζώνη ευρώ. Αυτό επιβάλλονταν τόσο για λόγους ανταγωνιστικότητας σε σχέση με τις χώρες της ζώνης ευρώ όσο και από το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των αλλοδαπών τουριστών (της τάξεως του 75%) προέρχεται από χώρες της ΕΕ που θα χρησιμοποιούσαν το ευρώ από το επόμενο έτος. Η χρήση του ευρώ από τους τουρίστες αποτελεί συνειδητή επιλογή, αφού θα μειώσει το κόστος των ταξιδιών

Η μείωση αυτή είναι:

α) άμεση κατά το μέγεθος των προμηθειών που εξαναγκάζονται να πληρώνουν σήμερα στις πολλαπλές ανταλλαγές νομισμάτων, των διακυμάνσεων των ισοτιμιών και των γραφειοκρατικών δυσκολιών,

β) έμμεση λόγω της μείωσης του κόστους των παρεχομένων υπηρεσιών και της βελτίωσης της ποιότητας εξαιτίας του αυξανόμενου ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων και της εξασφάλισης φθηνότερων καταναλωτικών δανείων για ταξίδια λόγω χαμηλότερων επιτοκίων. Οι παράγοντες αυτοί εκτιμάται ότι εντείνουν τις πιέσεις των τουριστών της ΕΕ για άμεση χρήση του ευρώ και επηρεάζουν θετικά τις εξελίξεις της ευρωπαϊκής και διεθνούς τουριστικής κίνησης,

Η εισαγωγή του ευρώ επιφέρει επίσης σημαντική αύξηση των πληρωμών με πλαστικό χρήμα (πιστωτικές κάρτες, ταξιδιωτικές επιταγές, ευρωεπιταγές). Αυτό απαιτούσε την έγκαιρη προετοιμασία των τουριστικών επιχειρήσεων, ώστε να αντιμετωπίσουν αυτές τις εξελίξεις ανεξάρτητα από το χρόνο ένταξης της χώρας στη ζώνη ευρώ. Λόγω της εκτίμησης ότι τα οφέλη που προέκυπταν για τις επιχειρήσεις και τον τομέα γενικότερα (για παράδειγμα μείωση του κόστους των συναλλαγματικών κινδύνων, μείωση των επιτοκίων, διαπραγμάτευση των συμβάσεων με τρίτες χώρες σε ευρώ αντί του δολαρίου) είναι σαφώς περισσότερα από το κόστος προσαρμογής, είναι εύλογο να αναμένει κανείς ότι οι ίδιες υποστήριζαν την προσπάθεια ταχείας μετάβασης στο ευρώ.

1.8.1 Πώς το Ευρώ θα Συντελέσει στην Ανάπτυξη του Τουρισμού;

Οι 12 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πορτογαλία και Φινλανδία υιοθέτησαν το ευρώ ως επίσημο νόμισμα δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό μία νομισματική ζώνη 291 εκατομμυρίων κατοίκων με ενιαίο πρόσωπο και προοπτικές.

Η ζώνη του ευρώ αντιπροσωπεύει τον πρώτο προορισμό των τουριστών με 1,8 δισεκατομμύρια διανυκτερεύσεις σε τουριστικές εγκαταστάσεις και θετικό ισοζύγιο πληρωμών ανερχόμενο στα 8 δισεκατομμύρια ευρώ. Ο τουριστικός τομέας αναμενόταν να αντλήσει σημαντικά οφέλη από το ευρώ, καθώς αύξανε την κίνηση, θα μείωνε το λειτουργικό κόστος και θα ενθάρρυνε τις επενδύσεις.

Περισσότεροι από 1 στους 5 Ευρωπαίους ταξιδεύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση κάθε χρόνο. Οι δαπάνες των τουριστών ανέρχονται στα 146 δισεκατομμύρια ευρώ ανά έτος (εκτός των μεταφορικών υπηρεσιών).

Η συμμετοχή του τουριστικού κλάδου ανέρχεται στο 5,5% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο 1/3 των εξαγόμενων υπηρεσιών. Ο τουρισμός απασχολεί άμεσα πάνω από 9 εκατομμύρια άτομα σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, 6% της συνολικής απασχόλησης, ποσοστό που σε ορισμένες περιοχές είναι πολύ υψηλότερο. Επίσης, δημιούργησε έμμεσα χιλιάδες θέσεις εργασίας σε υπηρεσίες που συνδέονται με τον κλάδο. Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση τόνωσε το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο και τις διασυνοριακές επενδύσεις, που με τη σειρά τους αύξησαν τα επαγγελματικά ταξίδια και διευκόλυνε τη μετακίνηση των τουριστών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου, το μικρότερο κόστος των διασυνοριακών συναλλαγών και η διαφάνεια των τιμών μέσα στη ζώνη του

ευρώ συμβάλλουν στη μείωση του κόστους των ταξιδιών και συνεπώς θα έχουν θετική επίδραση στον κλάδο. Οι τουρίστες δεν θα επιβαρύνονται πλέον με προμήθειες συναλλάγματος ή με τις διαφορές ανάμεσα στις τιμές αγοράς και πώλησης.

Το μεγαλύτερο μέρος αυτών των ποσών που εξοικονομούνται πιθανόν να επανεπενδυθεί με τη μορφή ταξιδιών μεγαλύτερης διάρκειας ή υψηλότερου κόστους και ως εκ τούτου να αυξήσει τις πωλήσεις στον τομέα του τουρισμού. Θα μπορούσε επίσης να συμβάλει στην αύξηση των ταξιδιών μικρών αποστάσεων.

Η μεγάλη σε έκταση περιοχή του ευρώ καταστεί την Ευρώπη ελκυστικότερη για τους επισκέπτες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδιαίτερα για όσους επισκέπτονται αρκετές χώρες στο ίδιο ταξίδι. Δεν είναι πια υποχρεωμένοι να διαχειρίζονται πολλά νομίσματα και θα μπορούν να συγκρίνουν άμεσα τις τιμές από χώρα σε χώρα.

Το κόστος και η πολυπλοκότητα της διαχείρισης πολλών νομισμάτων μειώνεται, ενώ για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται αποκλειστικά στο εσωτερικό της ζώνης του ευρώ εξαφανίζονται. Οι δαπάνες κάλυψης από το συναλλαγματικό κίνδυνο υπολογίζονται στο 5% του κόστους των ταξιδιών στο εξωτερικό. Κατά συνέπεια, το ευρώ οδηγεί στην εξοικονόμηση 4 δισεκατομμυρίων ευρώ ανά έτος. Το κόστος κάλυψης έναντι του συναλλαγματικού κινδύνου οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι οι ταξιδιωτικοί πράκτορες κάνουν κρατήσεις 12 με 18 μήνες νωρίτερα και πρέπει επομένως να διασφαλίσουν τις ανοικτές συναλλαγματικές τους θέσεις.

Επίσης, το ευρώ προσελκύει πιθανότατα νέες επενδύσεις στον ευρωπαϊκό τουριστικό κλάδο, δεδομένου ότι η Ευρώπη αποτελεί τον προορισμό των περισσότερων τουριστών ανά τον κόσμο. Η ΟΝΕ έχει ήδη επηρεάσει θετικά τα οικονομικά μεγέθη, ιδίως με τη μείωση του πληθωρισμού και των επιτοκίων.

Λόγω του διεθνούς ανταγωνισμού που χαρακτηρίζει τον κλάδο του τουρισμού, της σημασίας των πληρωμών σε μη ρευστή μορφή, καθώς και της ικανοποίησης των αναγκών των τουριστών – ιδιαίτερα όσων ταξιδεύουν για επαγγελματικούς λόγους το ευρώ θα χρησιμοποιηθεί αρκετά νωρίς κατά τη μεταβατική περίοδο, ακόμη και στο λιανικό εμπόριο. Παρόλα αυτά, κάποιοι τουρίστες ενδέχεται να συνεχίσουν να συναλλάσσονται τα εθνικά νομίσματα, έως ότου κυκλοφορήσουν τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα το 2002. Επομένως, ο τομέας του τουρισμού αντιμετωπίζει μία πραγματική μεταβατική περίοδο διάρκειας τριών ετών, κατά την οποία το ευρώ χρησιμοποιείται παράλληλα με τα εθνικά νομίσματα.

Η συχνότητα χρήσης του ευρώ κατά τη μεταβατική περίοδο μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου 1999 και 1ης Ιανουαρίου 2002 καθορίζεται από τη ζήτηση των πελατών. Μολονότι σήμερα δεν είναι σίγουρο πόσοι πελάτες θα ζητήσουν συναλλαγές σε ευρώ, η πλειοψηφία των ταξιδιωτικών πρακτόρων αναγνωρίζει ότι γίνονται ταχύτατα βήματα προς την έγκαιρη χρήση του ευρώ καθοδηγούμενα από τις μεγάλες επιχειρήσεις. Κατά συνέπεια, οι επιχειρήσεις πρέπει να παρακολουθήσουν προσεκτικά το ρυθμό εισαγωγής του ευρώ στον κλάδο τους.

1.9 Ασφαλιστικές επιχειρήσεις και ευρώ

Βασική λειτουργία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων είναι η σύναψη ασφαλιστικών συμβάσεων με σκοπό την ασφαλιστική κάλυψη. Η ασφαλιστική επιχείρηση ως θεσμικός επενδυτής επηρεάζεται από τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αλλά και από τη λειτουργία του Χρηματιστηρίου.

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις με την εισαγωγή του ευρώ θα πραγματοποιήσουν τις αναγκαίες αλλαγές, όπως:

- ο Προσαρμογές στα ασφαλιστήρια συμβόλαια.

- Προσαρμογές στα προσφερόμενα από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις προϊόντα (μεταβολές παλαιών, σχεδιασμός νέων προϊόντων).
- Μεταβολές στα πάσης φύσεως έντυπα της ασφαλιστικής επιχείρησης.
- Μεταβολές στο δίκτυο πωλήσεων.
- Προσαρμογές των αποζημιώσεων, προμηθειών, ασφαλίσεων και λοιπών πληρωμών από και προς ασφαλιστικές επιχειρήσεις.
- Μεταβολές στη λογιστική και χρηματοοικονομική λειτουργία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.
- Προσαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης και ενημέρωσης προσωπικού.
- Προσαρμογή και ανασχεδιασμός συστημάτων πληροφορικής.
- Μεταβολή της επενδυτικής πολιτικής των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.

Οι απαραίτητες για τον ασφαλιστικό κλάδο ενέργειες για ομαλή μετάβαση στο καθεστώς του ευρώ περιλάμβαναν διαδοχικές φάσεις.

- Στην πρώτη φάση, πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί οι προετοιμασίες της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών που περιλαμβάνουν ενημέρωση των μελών της και εκπόνηση πρακτικών οδηγιών.
- Στη δεύτερη φάση, προβλεπόταν η υλοποίηση εκ μέρους των ασφαλιστικών επιχειρήσεων των πρακτικών οδηγιών της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών και ο έλεγχος λειτουργίας τους με τα νέα δεδομένα. Η ομάδα εργασίας της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών για τα θέματά του ευρώ είχε αναλάβει την εξειδίκευση και την επεξεργασία των συγκεκριμένων ενεργειών που απαιτεί ο προγραμματισμός των ανωτέρω φάσεων.

Στόχος της ασφαλιστικής αγοράς ήταν η ολοκλήρωση των τεχνικών προετοιμασιών κατά τη μεταβατική περίοδο, ώστε να είναι σε πλήρη

ετοιμότητα την 1.1.2002, όταν θα άρχιζε η φυσική κυκλοφορία του ευρώ.

1.9.1 Τι αλλάζει με το Ευρώ στα Ασφαλιστήρια Συμβόλαια

Η νομοθεσία της Ε.Ε. προβλέπει ότι η καθιέρωση του ευρώ δεν μεταβάλλει του όρους των νομικών πράξεων ούτε παρέχει μονομερώς το δικαίωμα σε οποιοδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη να τροποποιήσει ή να καταγγείλει τη σύμβαση. Κατά συνέπεια, η καθιέρωση του ευρώ δεν επηρεάζει το ασφαλιστήριο συμβόλαιό σας που θα εξακολουθήσει να ισχύει όπως είχε συναφθεί. Η αλλαγή του νομίσματος δεν αλλάζει τους όρους της ασφάλισης.

1.9.2 Ο ασφαλιζόμενος ωφελείται ή χάνει από τη μετατροπή της δραχμής σε ευρώ;

Η μετατροπή της δραχμής σε ευρώ σε καμία περίπτωση δεν επιβαρύνει τους ασφαλιζόμενους. Η μετατροπή αυτή γίνεται με την κλειδωμένη ισοτιμία της δραχμής σε ευρώ. Οι δραχμές των ασφαλιστηρίων συμβολαίων θεωρούνται εκφρασμένες σε ευρώ από την 1.1.2001.

1.9.3 Συμφέρει καλύτερα να γίνει ακύρωση του ασφαλιστικού συμβολαίου και η σύναψη νέου σε ευρώ;

Σύμφωνα με τα παραπάνω είναι αυτονόητο ότι δεν υπάρχει λόγος να γίνει ακύρωση του ασφαλιστηρίου συμβολαίου. Είναι γενική αρχή ότι ουδέποτε συμφέρει η ακύρωση ενός ασφαλιστηρίου. Αν θέλει κάποιος να συνάψει και ένα ακόμη ασφαλιστήριο ζωής σε ευρώ, μπορεί να το κάνει παράλληλα με τη διατήρηση του παλαιού. Το ίδιο μπορεί να γίνει και στις ασφαλίσεις πραγμάτων (πυρός, κλοπής, μεταφοράς), αρκεί να μην υπερβαίνει την τρέχουσα αξία των περιουσιακών στοιχείων.

1.9.4 Τι συμβαίνει με τα συνδεδεμένα με επενδύσεις ασφαλιστήρια κλάδου Ζωής (unit linked) συμβόλαια;

Τα ασφαλιστήρια αυτά δεν επηρεάστηκαν, διότι εξαρτώνται από την απόδοση των επενδύσεων. Η καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος έχει ως συνέπεια την εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου στη ζώνη του ευρώ με ενίσχυση των συσχετίσεων των ήδη χαμηλών αποδόσεων των κρατικών τίτλων εξουδετερώνοντας ταυτόχρονα τα οφέλη της διαφοροποίησης κινδύνου επιτοκίου. Τέλος, αυξάνεται η πιστοληπτική ικανότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων και των ασφαλιστικών εταιριών δίνοντας μεγαλύτερη ασφάλεια στους επενδυτές/ασφαλιζόμενους αλλά σαφώς μειωμένες αποδόσεις στις επενδύσεις τους, λόγω της σύγκλισης των επιτοκίων στη ζώνη του ευρώ.

1.9.5 Πώς μπορεί τώρα να συνάψει κανείς ασφάλιση σε ευρώ;

Οι ασφαλιστικές εταιρίες σήμερα μπορούν να εκδώσουν ασφαλιστήρια συμβόλαια μόνο με ρήτρα ευρώ. Το ευρώ έχει πάντως να είναι ξένο νόμισμα και η δραχμή θεωρείται υποδιαίρεσή του. Η έκδοση συμβολαίων σε ευρώ είναι δυνατή, ενώ από 1.1.2002 είναι υποχρεωτική.

1.9.6 Τι συμβαίνει με τα εγγυημένα τεχνικά επιτόκια των ασφαλιστηρίων κλάδου Ζωής;

Σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ε.Ε., νομικές πράξεις, επομένως και τα ασφαλιστήρια με ονομαστικό επιτόκιο, δεν επηρεάζονται από την εισαγωγή του ευρώ, εκτός αν υπάρχει διαφορετική συμφωνία μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών.

1.9.7 Η εφαρμογή του ευρώ έχει επιπτώσεις στη φερεγγυότητα ή και τη ρευστότητα της ασφαλιστικής εταιρείας;

Η φερεγγυότητα μόνο θετικά μπορεί να επηρεαστεί, διότι το ευρώ έχει εξαλείψει τον πιθανό συναλλαγματικό κίνδυνο που θα υπήρχε από τις επενδύσεις σε άλλα ευρωπαϊκά νομίσματα. Ούτε και η ρευστότητα θίγεται.

1.9.8 Σε τι νόμισμα πληρώνει η ασφαλιστική εταιρεία τις ζημιές ή αν λήξει το ασφαλιστήριο συμβόλαιο:

α) Κατά τη μεταβατική περίοδο.

β) Μετά τη 1.1.2002.

γ) Μετά την οριστική απόσυρση της δραχμής;

α) Σε δραχμές (συνεχίζει η ισχύ του εθνικού νομίσματος).

β) Σε ευρώ ή και σε δραχμές μέχρι την οριστική απόσυρση της δραχμής (παράλληλη κυκλοφορία και των δύο νομισμάτων).

γ) Μόνο σε ευρώ (παύει η ισχύ του εθνικού νομίσματος).

1.9.9 Θα επηρεάσει η εφαρμογή του ευρώ την αποζημίωση από την ασφάλιση της κατοικίας, αν επέλθει κίνδυνος ή την αποζημίωση τρίτου, αν υπάρξει αστική ευθύνη από τροχαίο ατύχημα;

Το ύψος της αποζημίωσης δεν εξαρτάται από το νόμισμα, το οποίο θα είναι είτε η δραχμή είτε το ευρώ, ανάλογα με τη χρονική στιγμή της καταβολής της αποζημίωσης. Αυτό εξαρτάται από τη φύση και την έκταση της ζημιάς που θα προκληθεί σε συνάρτηση με τα όρια, τις απαλλαγές και τους λοιπούς όρους που προβλέπονται στο ασφαλιστήριο σας.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις είχαν επίσης επιταχύνει τις προετοιμασίες τους και πολλές από αυτές είχαν δείξει την προτίμησή τους στις συναλλαγές σε ευρώ, ιδίως από τις αρχές του 1999 που οι χρηματαγορές λειτουργούν σε ευρώ.

Η έγκαιρη χρήση του ευρώ από μεγάλες εταιρείες ενθάρρυνε τις μικρές και τις μεγάλες επιχειρήσεις να ακολουθήσουν το παράδειγμά τους, αν και δεν ήταν υποχρεωμένες να το κάνουν πριν από το 2002. Αυτό ενδέχεται να είχε αλυσιδωτές επιδράσεις που πιθανώς να ενισχυθούν ακόμη περισσότερο από το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι των εταιρειών που χρησιμοποιούσαν το ευρώ να ήταν συγχρόνως και καταναλωτές.

1.10 Εφαρμογές του ευρώ στις Δ.Ε.Κ.Ο. και η προσαρμογή τους στα νέα δεδομένα.

Οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί προσφέρουν σημαντικές υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα. Οι επιχειρήσεις αυτές συναλλάσσονται με πελάτες (καταναλωτές), δεσμεύονται από σύνθετες συμβάσεις με εργολάβους, προμηθευτές και τράπεζες, έχουν οργανωμένα λογιστήρια και βασίζονται σε εξειδικευμένες μηχανογραφικές εφαρμογές.

Οι σημαντικές παρεμβάσεις που είχαν ήδη αρχίσει να πραγματοποιούνται στις ΔΕΚΟ με την εφαρμογή του Ν.2414/1996 (εκσυγχρονισμός των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών) σε συνάρτηση με τις θεσμικές, διοικητικές και άλλες λειτουργικές αλλαγές που θα επέφερε η εισαγωγή του ευρώ θα λειτουργούσαν σαν καταλύτης εκσυγχρονισμού τους στο νέο περιβάλλον.

Οι ΔΕΚΟ, αναγνωρίζοντας τη σημασία της έγκαιρης και αποτελεσματικής προετοιμασίας των υπηρεσιών τους, συνέστησαν ομάδες εργασίας ευρώ υπό την εποπτεία των αρμοδίων Υπουργείων και σε συνεργασία με το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Από την πορεία της μέχρι σήμερα προετοιμασίας των, οι αλλαγές που προβλέπονται σε αυτές αφορούν, εκτός από τις νομοθετικές ρυθμίσεις, αρκετές τεχνικές προσαρμογές σε θέματα, όπως προμήθειες και συμβάσεις, λογιστικά συστήματα, μηχανογραφικά

συστήματα, διπλή αναγραφή τιμών, στρογγυλοποιήσεις.

Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στις τιμολογήσεις προμηθειών, καθώς ικανός αριθμός προμηθευτών των ΔΕΚΟ (εμπορικοί οίκοι χωρών της ΕΕ, πολυεθνικές επιχειρήσεις κλπ.) θα προχωρούσε σε χρεώσεις και τιμολογήσεις σε ευρώ.

Βασικές αλλαγές που προχωρούσε πραγματοποίησαν οι ΔΕΚΟ για την προσαρμογή των λειτουργιών τους στο ευρώ κατά το στάδιο προετοιμασίας και τη μεταβατική περίοδο είναι:

Μεταβατική Περίοδος (1/1/2001 - 31/12/2001)

- Διπλή αναγραφή των τιμών στα τιμολόγια που εκδίδονται και αποστέλλονται στους πελάτες.
- Ειδικότερα εμφανίζονται σε δραχμές και ευρώ οι λογαριασμοί παροχής υπηρεσιών όπως ρεύματος, υδροδότησης, τηλεφωνικών και ταχυδρομικών τελών, τα ποσά συμμετοχών που αναγράφονται και εισπράττονται από τους πελάτες, τα ποσά χρέωσης για διάφορες μικροεργασίες (όπως έλεγχος μετρητή), τα τέλη σύνδεσης, τα χρηματικά ποσά στις ταχυδρομικές επιταγές, στα πάσης φύσεως έντυπα που χρησιμοποιούνται σε καθημερινή βάση στις συναλλαγές, των επιταγών συντάξεων και επιδομάτων σε συνεργασία με τα Ασφαλιστικά Ταμεία (ΙΚΑ, ΟΓΑ, κλπ.), στα διάφορα έντυπα της ταχυπληρωμής σε συνεργασία με τους πελάτες κλπ.
- Εξέταση της δυνατότητας για μετατροπή και εμφάνιση των ανεξόφλητων υπολοίπων των δανειακών συμβάσεων και σε ευρώ, καθώς και για τη συναλλαγματική αποτίμηση παλαιών υποχρεώσεων και απαιτήσεων.
- Εξέταση της δυνατότητας για έκδοση της μισθοδοσίας και των εκκαθαριστικών σημειωμάτων σε δραχμές και σε ευρώ για λόγους εξοικείωσης του προσωπικού.

Τελική Φάση (1/1/2002 - 30/6/2002)

- ο Λειτουργία σε ευρώ όλων των λογιστικών συστημάτων και μηχανογραφικών εφαρμογών. Θα εκφράζονται σε ευρώ οι τιμές αγοράς και πώλησης των προϊόντων, τα πιστωτικά όρια των πελατών, η τιμή κτήσεως και απόσβεσης των παγίων κλπ.
- ο Τα στοιχεία της μισθοδοσίας του προσωπικού και οι πληρωμές θα είναι σε ευρώ. Το ίδιο ισχύει και για της πάσης φύσεως πληρωμές.

Η καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος στα πλαίσια της ΟΝΕ δεν είναι μόνο τεχνικό θέμα, αλλά απαιτείται να αποτελέσει και αντικείμενο της επικοινωνιακής πολιτικής των ΔΕΚΟ και θα απευθύνεται στα στελέχη, το προσωπικό και συναλλασσόμενο κοινό. Στα πλαίσια αυτά, κατά το στάδιο της προετοιμασίας μετάβασης στο ευρώ, θα καταρτισθούν και θα πραγματοποιηθούν μια σειρά από δραστηριότητες ενημέρωσης και εκπαίδευσης για θέματα σχετικά με το ευρώ, όπως:

- ο Ενημέρωση των διοικήσεων των ΔΕΚΟ.
- ο Κατάρτιση και εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης για τα στελέχη και το προσωπικό των ΔΕΚΟ.
- ο Διοργάνωση διαλέξεων και ημερίδων για ενημέρωση των μεγάλων πελατών σε θέματα του ευρώ, για τις συναλλαγές τους με τις ΔΕΚΟ.

1.11 Επιμόρφωση και Ενημέρωση του Προσωπικού των επιχειρήσεων

Η εισαγωγή του ευρώ αφορούσε όλες τις βαθμίδες του προσωπικού. Το προσωπικό έπρεπε να είναι ενημερωμένο, ώστε να συμμετέχει και να ανταποκρίνεται ικανοποιητικά στις αυξημένες απαιτήσεις των πελατών.

Το προσωπικό των τουριστικών επιχειρήσεων έπρεπε να είναι άριστα

Το προσωπικό των τουριστικών επιχειρήσεων έπρεπε να είναι άριστα καταρτισμένο σε θέματα ευρώ, καθώς θα ερχόταν πρώτο αντιμέτωπο με το νέο νόμισμα. Αυτό είναι ακόμα σημαντικότερο για το προσωπικό που έρχεται σε άμεση επαφή με τους πελάτες.

Ανάμεσα στο προσωπικό ίσως παρατηρούνταν κάποιος βαθμός ανησυχίας και αβεβαιότητας σχετικά με τη μετάβαση στο ευρώ τόσο σε προσωπικό όσο και σε εργασιακό επίπεδο. Ήταν σκόπιμο η ενημέρωση να καλύπτει και τα δύο αυτά επίπεδα, ανεξάρτητα από τη μορφή εκπαίδευσης που θα επιλεγεί, ώστε να τονωθεί η αυτοπεποίθηση του προσωπικού σχετικά με το θέμα του ευρώ.

Τα θέματα περιλάμβαναν τους παρακάτω προβληματισμούς:

- Πώς θα μετατρέπονταν οι μισθοί, οι χρηματικές επιβραβεύσεις, οι εκπτώσεις για το προσωπικό και οι συντάξεις;
- Τι θα αναγραφόταν στο εκκαθαριστικό σημείωμα της μισθοδοσίας;
- Πώς θα εκφράζονταν σε μονάδες πίστωσης που προσφέρουν ως δώρο οι επιχειρήσεις;
- Ποιος ήταν ο νέος εξοπλισμός, εάν υπάρχει, που θα έπρεπε να μάθει το προσωπικό να χειρίζεται;
- Θα προβλέπεται το ενδεχόμενο σφάλματος στο ταμείο την πρώτη φορά που θα γινόταν συναλλαγή σε ευρώ;

1.11.1 Αναγκαία Εκπαίδευση σε Βαθμίδες και Στάδια

Θα ήταν πιο εποικοδομητικό να θεωρούνταν ως δεδομένο ότι το προσωπικό δεν έχει (ή διαθέτει λίγες) γνώσεις γύρω από το νέο νόμισμα και όλη η εκπαίδευση να βασιστεί στο κατώτατο κοινό παρανομαστή με στόχο την προσέγγιση σε στάδια, ενώ η διάρκεια και ο βαθμός δυσκολίας των μαθημάτων να προσαρμόζονται στις ανάγκες της εκάστοτε ομάδας.

Η φύση των πληροφοριών, τις οποίες το προσωπικό έπρεπε να αφομοιώσει, υποδεικνύει ότι τα μαθήματα έπρεπε να περιλαμβάνουν όσο το δυνατόν περισσότερη πρακτική εξάσκηση. Ιδιαίτερα η μελέτη πραγματικών περιπτώσεων, καθώς αποτελεί τον καλύτερο τρόπο διασφάλισης της συμμετοχής του προσωπικού και παρέχει το βασικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εντάσσουν τις νεοαποκτηθείσες γνώσεις τους.

Η σταδιακή Προσέγγιση έδινε κάποια χρονική διάρκεια στην εκπαίδευση και κατ' επέκταση συμβάλλει στη μείωση του κόστους και του χρόνου διακοπής των δραστηριοτήτων της επιχείρησης.

Η εκπαίδευση του προσωπικού πρέπει να εστιάζεται στα εξής:

- Στην αξία του ευρώ.
- Στην ισοτιμία μετατροπής.
- Στις καθορισμένες ταμιακές διαδικασίες.
- Στις νέες ταμιακές αποδείξεις.
- Στον τρόπο διαχείρισης δύο νομισμάτων.
- Στις διαδικασίες απόσυρσης του εθνικού νομίσματος.
- Στον τρόπο διαχείρισης επιταγών με ονομαστική αξία σε ευρώ εγχώριες, ταξιδιωτικές και από άλλες χώρες της ΟΝΕ.
- Στις συγκεκριμένες παραμέτρους ορισμένων χωρών.
- Στον τρόπο χειρισμού των νέων μεθόδων πληρωμής.
- Στους τρόπους επεξήγησης του ευρώ και των διαδικασιών στους πελάτες.
- Στην αναγνώριση του ευρώ σε όλες τις ονομαστικές αξίες.

1.11.2 Πώς θα Πρέπει να Γίνεται η Εκπαίδευση

Οι επιχειρήσεις έπρεπε να υπολογίσουν το χρονικό διάστημα που

απαιτούνταν την εκπαίδευση αυτή και να προβλέψουν εύλογο περιθώριο χρόνου για την εξασφάλιση μιας ευρείας υποστήριξης από εξωτερικούς συνεργάτες, όπως εξειδικευμένους σε θέματα ευρώ, σε συστήματα πληροφορικής.

Η χρήση του ευρώ θα αυξανόταν σταδιακά κατά τη διάρκεια της τριετούς μεταβατικής περιόδου, κάτι το οποίο θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη στον προγραμματισμό των μαθημάτων. Τράπεζες, τοπικές αρχές, επαγγελματικές ομοσπονδίες κλπ. κάνουν ήδη προτάσεις για εκπαιδευτικά μαθήματα. Εκπαιδευτικά εργαλεία, όπως παιχνίδια, σπαζοκεφαλιές, είναι διαθέσιμα.

Εκπαιδευτικά Στάδια

Οι επιχειρήσεις έπρεπε να οργανώσουν ορισμένα εκπαιδευτικά μαθήματα που θα απευθύνονταν σε διαφορετικές βαθμίδες προσωπικού με διαφορετικό γνωστικό υπόβαθρο.

Υψηλόβαθμα Στελέχη

Αποκτούν γνώσεις επί όλων των σχετικών θεμάτων μέσω της ενημέρωσης εντός και εκτός της επιχείρησης, προκειμένου να σχεδιάσουν ένα ευρύ επιχειρησιακό πρόγραμμα μετάβασης.

Συστήματα Πληροφορικής

Πρέπει να είναι γνωστές οι προθέσεις της διεύθυνσης σχετικά με τα απαιτούμενα τεχνικά χαρακτηριστικά των συστημάτων, καθώς και οι κανονισμοί σχετικά με τη διπλή απεικόνιση των τιμών, τους κανόνες μετατροπής και στρογγυλοποίησης.

Χρηματοοικονομικά και Λογιστικά Ζητήματα

Πρέπει να είναι γνωστές οι συνέπειες της λειτουργίας στο νέο περιβάλλον και, πιο συγκεκριμένα, θέματα όπως: πώς αυτό θα επηρέαζε τα

συστήματα, ποια θα είναι η χρονική στιγμή της αλλαγής, τις επιπλοκές αντιστάθμισης, τον καθορισμό των τιμών, την τιμολόγηση, τον αντίκτυπο στα χρηματοοικονομικά προϊόντα.

Προμήθειες

Πρέπει να ήταν γνωστές οι συνέπειες του πλαισίου του ευρώ στη διαφάνεια των τιμών, στην αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των προμηθευτών, στην εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου, στις νέες διευθετήσεις των πρακτορείων.

Ανθρώπινοι Πόροι

Έπρεπε να συνεκτιμηθούν οι επιπτώσεις για όλα τα τμήματα και να μελετηθεί ποιος πρέπει να γνωρίζει τι και πότε. Οπωσδήποτε, οι εκπαιδευτές οφείλουν να εκπαιδευτούν πρώτοι.

Σημεία Πώλησης και Προσωπικό Συναλλαγής με Πελάτες

Απαιτείται η άριστη γνώση του καθορισμού των τιμών σε ευρώ, των ισοτιμιών μετατροπής σε ευρώ, της συναλλαγής σε δύο νομίσματα, των νέων τερματικών πληρωμής, των νέων ταμιακών αποδείξεων και του τρόπου αντιμετώπισης των πελατών που ζητούν συγκεκριμένες διευκρινίσεις.

1.12 Συμπεράσματα

Η εισαγωγή του ευρώ είναι σημαντική, αν και όχι το ίδιο σημαντική για όλες τις επιχειρήσεις. Μερικές επιχειρήσεις επηρεάζονται ελάχιστα από την εισαγωγή του ευρώ ενώ άλλες περισσότερο.

Το ευρώ δημιούργησε ευκαιρίες για επιχειρηματική ανάπτυξη και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στις επιχειρήσεις των εντός ΟΝΕ χωρών. Ουσιαστικά το μέγεθος της εγχώριας αγοράς αυξήθηκε σημαντικά, με

ιδιαίτερο αντίκτυπο στις επιχειρήσεις εκείνες (κυρίως μικρομεσαίες) ,που δεν ασχολούνται προς το παρόν με εισαγωγές / εξαγωγές.

Έπρεπε να προετοιμαζόμασταν για την εισαγωγή του ευρώ, έστω κι αν η έδρα της επιχείρησης βρισκόταν σε χώρα που στη φάση αυτή δε συμμετέχει στην ΟΝΕ. Οι αγοραστές, οι προμηθευτές ή οι ανταγωνιστές σας μπορεί να εισάγουν το ευρώ στις συναλλαγές τους και ίσως υποχρεωθείτε να κάνετε και εσείς το ίδιο. Ακόμα και αν η επιχείρησή σας δραστηριοποιείται αποκλειστικά στην εγχώρια αγορά χωρίς συναλλαγές σε ξένα νομίσματα, είναι αναπόφευκτο να συναντήσετε το ευρώ στις επιχειρηματικές σας δοσοληψίες και θα χρειαστεί να είστε σε ετοιμότητα για να ανταποκριθείτε. Το ευρώ πρόκειται να αυξήσει τον ανταγωνισμό λόγω της μεγαλύτερης διαφάνειας στη διαμόρφωσή των τιμών και του απλουστευμένου διασυννοριακού εμπορίου. Οι παράγοντες αυτοί προσφέρουν στις επιχειρήσεις μεγάλες ευκαιρίες.

Όλες οι επιχειρήσεις στις εντός ΟΝΕ χώρες έπρεπε να προχωρήσουν σε αναθεώρηση της πολιτικής καθορισμού τιμών και της εισαγωγικής/εξαγωγικής τους δραστηριότητας. Στην ίδια κατηγορία συμπεριλαμβάνονται εγχώριες επιχειρήσεις, που τώρα ενθαρρύνονται να επεκτείνουν τις εμπορικές τους δραστηριότητες και εκτός συνόρων και μπορεί να αντιμετωπίσουν ισχυρό εσωτερικό ανταγωνισμό. Το ίδιο ισχύει και για τις επιχειρήσεις με έδρα σε υπό ένταξη χώρες, οι οποίες δραστηριοποιούνται εμπορικά στο εξωτερικό.

Οι επιχειρήσεις θα έπρεπε να επανεξετάσουν τους τρόπους παράδοσης των προϊόντων τους και την χώρα εγκατάστασης των προμηθευτών τους. Ίσως χρειαστεί να αναζητήσετε φθηνότερες πηγές προμήθειας ώστε να παραμείνετε ανταγωνιστικοί.

Η ΟΝΕ θα επιφέρει τη θέσπιση νέων χρηματοοικονομικών μέσων και τη σύγκλιση του πληθωρισμού και των επιτοκίων, που με τη σειρά τους θα ασκήσουν επιρροή στη λήψη επενδυτικών αποφάσεων. Με τη εφαρμογή του

ενιαίου νομίσματος αυξάνεται η διαφάνεια των τιμών τόσο μεταξύ των εταιριών όσο και μεταξύ εταιριών και τελικών καταναλωτών που βρίσκονται σε χώρες που συμμετέχουν στην ΟΝΕ.

Σίγουρα θα προκύψουν νέες ευκαιρίες και απειλές. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν έπρεπε να γίνει προετοιμασία αρκετά και έγκαιρα. Με τον τρόπο αυτό μειώνονται οι πιθανοί κίνδυνοι που θα προέλθουν από τη συσσώρευση προβλημάτων από εσωτερικούς ή εξωτερικούς παράγοντες. Για το λόγο αυτό θα έπρεπε να εκτιμήσουμε όσο γίνεται καλύτερα τις ανάγκες στα νέα δεδομένα της οικονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

ΠΩΣ ΤΟ ΕΥΡΩ ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΤΟ

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

2.1 Εφαρμογή του ευρώ στον χρηματοοικονομικό τομέα

Το μεταβατικό στάδιο και η τελική πραγμάτωση της νομισματικής ενοποίησης απαιτούν δύσκολες και σύνθετες προσαρμογές για το χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Είναι γεγονός ότι το χρηματοπιστωτικό σύστημα και ειδικότερα ο τραπεζικός τομέας προσαρμόζονται γενικώς με επιτυχία στο νέο περιβάλλον απελευθέρωσης των αγορών και του αυξανόμενου ανταγωνισμού αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που προσφέρονται. Ο τραπεζικός τομέας βρίσκεται σήμερα αντιμέτωπος με σημαντικές νέες προκλήσεις που συνδέονται με τις συνθήκες και τάσεις οι οποίες διαμορφώνονται διεθνώς και ειδικότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Συγκεκριμένα, ο τραπεζικός τομέας αντιμετωπίζει προκλήσεις, Η πρώτη είναι αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, που είναι συνέπεια της μεγαλύτερης ελευθερίας στην κίνηση κεφαλαίων και την παροχή υπηρεσιών σε συνδυασμό με την ταχεία τεχνολογική πρόοδο στους τομείς πληροφορικής και τηλεπικοινωνίας. Η δεύτερη πρόκληση συνδέεται με τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης και την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος, του ευρώ.

Η ένταξη της δραχμής στο ΜΣΙ σε συνδυασμό με τη σχετική σταθερότητα της ισοτιμίας που αυτή συνεπάγεται, διαμορφώνει ένα πλαίσιο άσκησης νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής, το οποίο προάγει την

εφαρμογής της μακροοικονομικής πολιτικής προσηλωμένης στην επίτευξη σταθερότητας.

Η εισαγωγή όμως του ενιαίου νομίσματος φέρει και άλλες αλλαγές στις συνθήκες λειτουργίας των χρηματοοικονομικών αγορών, όπου δραστηριοποιούνται τα πιστωτικά ιδρύματα. Με την εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου από τη μεταβολή των ισοτιμιών μεταξύ των ευρωπαϊκών νομισμάτων το ευρώ αυξάνει σημαντικά το βαθμό υποκατάστασης μεταξύ χρηματοοικονομικών προϊόντων, ομολόγων, καταθέσεων και δανείων από τράπεζες που λειτουργούν σε διαφορετικές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό οδηγεί σε περαιτέρω όξυνση του διασυνοριακού ανταγωνισμού. Επιπλέον, η εισαγωγή του ευρώ συνεπιφέρει ορισμένες τεχνικές μεταβολές, οι οποίες έχουν άμεσο αντίκτυπο στις τράπεζες, κυρίως λόγω του νέου πλαισίου άσκησης της ενιαίας νομισματικής πολιτικής σε ευρώ, (δηλαδή της άσκησης της νομισματικής πολιτικής από την ΕΚΤ και τις επιμέρους Εθνικές Τράπεζες).

Οι αναγκαίες προσαρμογές για την εισαγωγή του ευρώ αλλά και για την επιτυχή αντιμετώπιση της διεθνοποίησης των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών είναι σημαντικές και απαιτούν συντονισμένες προσπάθειες σε πολλά επίπεδα. Η ευθύνη για την προσαρμογή ανήκει κατ' αρχήν και σε μεγάλο βαθμό, στους παράγοντες της αγοράς, δηλαδή στα Πιστωτικά Ιδρύματα.

Η κεντρική τράπεζα συμβάλλει στις προσπάθειες αυτές με διάφορους τρόπους και συγκεκριμένα με την:

- ο Ολοκλήρωση της απελευθέρωσης του τραπεζικού συστήματος μέσω της κατάργησης των τελευταίων περιορισμένων στη διαχείριση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού των τραπεζών με την πλήρη εναρμόνιση της ΤτΕ με το πλαίσιο λειτουργίας του ΕΣΚΤ.

- ο Προώθηση ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού συστήματος πληρωμών.
- ο Ολοκλήρωση της εναρμόνισης του πλαισίου άσκησης της νομισματικής πολιτικής όπως αυτό έχει καθορισθεί από το ΕΝΙ.
- ο Πληροφόρησή ως προς τις διενέργειες και αποφάσεις σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ, το συντονισμό σε εθνικό επίπεδο της μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα και τη συνεργασία με τις τράπεζες σε τομείς όπου απαιτείται κοινή προετοιμασία.

Εξυπακούεται ότι απαιτούνται εντατικές και συνεχείς προσπάθειες από την πλευρά των πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι ελληνικές τράπεζες από την πλευρά τους έχουν να διεκπεραιώσουν ένα εξίσου δύσκολο αλλά ταυτόχρονα απαραίτητο έργο για τον εκσυγχρονισμό τους. Στις συνθήκες που διαμορφώνονται σήμερα στο νέο νομισματικό πλαίσιο, οι τραπεζικοί οργανισμοί οφείλουν να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητά τους. Έτσι, οι τράπεζες καλούνται να βελτιώσουν την ποιότητα του χαρτοφυλακίου τους, να διαχειρισθούν κινδύνους ορθολογικά και να επενδύσουν σε εκείνες τις τεχνολογίες που επιφέρουν μείωση του λειτουργικού τους κόστους.

Στο πλαίσιο αυτό και ενόψει της εισαγωγής του ευρώ οι τράπεζες καλούνται να ενισχύσουν την επικοινωνιακή τους πολιτική, καθώς και την εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού τους. Η έγκαιρη ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού και των στελεχών σε θέματα ευρώ αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για την ομαλή και επιτυχή πορεία τους στην ΟΝΕ.

2.2 Τρόποι αντιμετώπισης των χρηματοοικονομικών κρίσεων

Ο τρόπος αντιμετώπισης μιας χρηματοοικονομικής κρίσης στη ζώνη του ευρώ είναι ασαφής. Αυτή η ασάφεια αναφέρεται όχι στο ποια απόφαση θα πάρουν οι αρχές στην περίπτωση μιας τραπεζικής κρίσης, αλλά στο ποιος είναι ο αρμόδιος για τη λήψη της απόφασης.

Η έλλειψη δέσμευσης εκ μέρους των αρχών μπορεί να ερμηνευτεί ως έμμεση εγγύηση διάσωσης. Η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να λειτουργήσουν ως ύστατοι διαθέσιμοι δανειστές. Η Εθνική Κεντρική Τράπεζα ενδεχομένως να μην μπορεί να παρέχει από μόνη της επαρκή ρευστότητα για την αντιμετώπιση τραπεζικής κρίσης. Η ΕΚΤ διαθέτει ρευστότητα, υπάρχουν όμως αμφιβολίες για το αν θα μπορέσει να αποφασίσει εγκαίρως να παρέμβει για την αντιμετώπιση κρίσης. Οι εθνικές εποπτικές αρχές δεν έχουν κίνητρο να κοινοποιήσουν τις εποπτικές πληροφορίες στην ΕΚΤ. Η διαδικασία λήψης απόφασης από την ΕΚΤ είναι σύνθετη και απαιτεί χρόνο, ενώ η αντιμετώπιση μιας κρίσης απαιτεί ταχεία αντίδραση των αρχών. Βέβαια υπάρχουν αμφιβολίες για το αν το σημερινό καθεστώς επιτρέπει την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των κρίσεων. Η κυριότερη αδυναμία του σημερινού θεσμικού πλαισίου τραπεζικής εποπτείας είναι η έλλειψη συντονισμένης εποπτείας σε υπερεθνικό επίπεδο και όχι το γεγονός της μη συμμετοχής της ΕΚΤ στην εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Η έλλειψη υπερεθνικών οργάνων καθιστά δυσχερή την έγκαιρη αντιμετώπιση των χρηματοοικονομικών κρίσεων.

2.3. Εισαγωγή και η εφαρμογή του ευρώ στην τράπεζα της Ελλάδας

Στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ που άρχισε την 1.1.1999, τη χάραξη και την άσκηση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στη ζώνη Ευρώ πραγματοποιεί το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Το ΕΣΚΤ αποτελείται από την ΕΚΤ και από τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες των κρατών-μελών της ΕΕ.

Το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ είναι το διοικητικό συμβούλιο, στο οποίο συμμετέχουν οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών των 12 κρατών της ζώνης ευρώ, καθώς και τα έξι μέλη της εκτελεστικής επιτροπής

της ΕΚΤ. Η εκτελεστική επιτροπή είναι κυρίως υπεύθυνη για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής με τις κατευθυντήριες οδηγίες του διοικητικού συμβουλίου, καθώς και για την άσκηση της συναλλαγματικής πολιτικής στα πλαίσια των αποφάσεων του συμβουλίου Eco-Fin.

Παράλληλα και για όσο διάστημα υπάρχουν κράτη σε παρέκκλιση λειτουργεί και το γενικό συμβούλιο στο οποίο συμμετέχουν οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών των 15 κρατών-μελών της ΕΕ και ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος της εκτελεστικής επιτροπής. Το ΕΝΙ το οποίο καταργείται ουσιαστικά με την ίδρυση της ΕΚΤ (Ιούλιος 1998) έχει ήδη οριοθετήσει το κανονιστικό, οργανωτικό και υλικοτεχνικό πλαίσιο που χρειάζεται το ΕΣΚΤ για την άσκηση των καθηκόντων του. Επιπλέον το ΕΝΙ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες έχουν αναλάβει μια σειρά από προπαρασκευαστικές ενέργειες για την διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του ΕΣΚΤ.

Με την ψήφιση, από την βουλή των Ελλήνων, του νόμου 2548/1997 ρυθμίσεις για την τράπεζα της Ελλάδος σημειώθηκε μια ιδιαίτερα σημαντική θεσμική μεταρρύθμιση. Με το νόμο αυτό και τη συνακόλουθη τροποποίηση του καταστατικού, η ΤτΕ αποκτά ένα σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας, το οποίο είναι σύμφωνο με τις διατάξεις της συνθήκης για την ΕΕ και το καταστατικό του ΕΣΚΤ και το οποίο κατοχυρώνει την ανεξαρτησία της ΤτΕ. Ήδη η ΤτΕ έχει εντείνει τις προσπάθειές της ώστε με επιτυχία να συμμετάσχει στο ΕΣΚΤ επιδιώκοντας παράλληλα την επίτευξη των βασικών στόχων της, δηλαδή τη νομισματική σταθερότητα και την περαιτέρω αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, καθώς και τον εκσυγχρονισμό και την αποτελεσματικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Παράλληλα ανέλαβε σειρά πρωτοβουλιών εφαρμόζοντας πολιτική βαθμιαίων προσαρμογών, προκειμένου τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα να είναι σε θέση να συμμετέχουν ανταγωνιστικά στις πράξεις υλοποίησης της ενιαίας νομισματικής πολιτικής.

2.4. Οι επιμέρους προσαρμογές της τράπεζας της Ελλάδας

Το χρονοδιάγραμμα των αναγκαίων προετοιμασιών και μεταβολών που αφορούν το πλαίσιο λειτουργίας της ΤτΕ κατά τη μετάβαση στο ευρώ διαμορφώνεται ως ακολούθως:

Μεταβατική Περίοδος (1/1/2001 - 31/12/2001)

2.4.1 Νομισματική Πολιτική

- Από 1.1.2001 το ευρώ ήρθε σε λογιστική μορφή και η ΤτΕ καθορίζει τη νομισματική πολιτική που χαράσσει το ΕΣΚΤ. Οι παρεμβάσεις της ΤτΕ στην αγορά χρήματος και αγορά συναλλάγματος γίνονται σε ευρώ. Όλοι οι λογαριασμοί των πιστωτικών ιδρυμάτων και του Υπουργείου Οικονομικών που τηρούνται στην ΤτΕ θα είναι εκφρασμένοι σε ευρώ.
- Το περίγραμμα του πλαισίου άσκησης της κοινής νομισματικής πολιτικής και ένα μεγάλο μέρος των βασικών χαρακτηριστικών του έχουν ήδη αποφασισθεί. Το κύριο μέσο παρέμβασης της ΕΚΤ στις αγορές είναι οι δημοπρασίες για συμφωνίες επαναγοράς τίτλων με διάρκεια δύο εβδομάδων και δευτερευόντως οι δημοπρασίες για πιο μακροπρόθεσμες συμφωνίες επαναγοράς τίτλων με διάρκεια τριών μηνών. Συμπληρωματικά, όταν λόγοι εξομάλυνσης της ρευστότητας στις αγορές το επιβάλλουν, διενεργούνται πράξεις (όπως συμφωνίες επαναγοράς ή επαναπώλησης τίτλων, πράξεις ανταλλαγής νομισμάτων, άμεσες συναλλαγές, έκδοση χρεογράφων) για βραχύτερες συνήθως διάρκειες. Παράλληλα, υπάρχουν δύο μόνιμοι μηχανισμοί παροχής και απορρόφησης ρευστότητας που οριοθετούν το εύρος διακύμανσης των επιτοκίων της αγοράς. Τέλος,

χρησιμοποιείται το μέτρο των υποχρεωτικών καταθέσεων, ως συμπληρωματικού μέσου άσκησης νομισματικής πολιτικής.

2.4.2. Συναλλαγματική πολιτική

Διενέργεια πράξεων συναλλάγματος και διαχείριση μέρους των συναλλαγματικών διαθεσίμων της ΕΚΤ από την ΤτΕ σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της ΕΚΤ.

2.4.3 Συστήματα Πληρωμών

- Τα Συστήματα ΕΡΜΗΣ και TARGET βρίσκονται σε πλήρη λειτουργία. Όλες οι πράξεις της ενιαίας νομισματικής πολιτικής που ασκεί η ΤτΕ γίνονται μέσω των συστημάτων αυτών.
- Μετατροπή κεφαλαίων από δραχμές σε ευρώ και από ευρώ σε δραχμές.

2.4.4 Συστήματα Χρεογράφων

Μετατροπή σε ευρώ όλων των δευτερογενώς διαπραγματεύσιμων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου.

2.4.5 Νομικά Θέματα

Ολοκλήρωση των ρυθμίσεων σχετικά με το ευρώ για θέματα που αφορούν τη διακίνηση των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων σε ευρώ που θα εισαχθούν σε φυσική μορφή την 1.1.2002.

2.4.6 Νομίσματα Ζώνης Ευρώ

- Ανταλλαγή από την ΤτΕ εθνικών τραπεζογραμματίων των χωρών της

ζώνη Ευρώ σε δραχμές στην αντίστοιχη άρτια αξία τους, σύμφωνα με το άρθρο 52 του καταστατικού του ΕΣΚΤ/ΕΚΤ.

- ο Επαναπατρισμός εθνικών τραπεζογραμματίων ζώνης ευρώ στις χώρες τους.
- ο Δημιουργία από την ΤτΕ Κέντρου Παρακολούθησης Παραχάραξης ευρώ και σχετική συνεργασία με ΕΚΤ.

Τελική Φάση (1/1/2002 - 31/06/2002)

- ο Έναρξη κυκλοφορίας των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ.
- ο Απόσυρση των εθνικών τραπεζογραμματίων και κερμάτων.

2.5 Αγορά τίτλων του ελληνικού δημοσίου και η εφαρμογή τους στο ευρώ

Σήμερα έχοντας διανύσει πορεία τριών χρόνων, η αγορά αυτή έχει αποκτήσει βάθος και ρευστότητα και μπορεί να ανταγωνιστεί την αντίστοιχη αγορά των ΗΠΑ. Οι αποδόσεις των κρατικών τίτλων κοστολογούνται πλέον με βάση την πιστοληπτική ικανότητα της κάθε χώρας, όπως αυτή αντικατοπτρίζεται από τη δημοσιονομική της κατάσταση αλλά και τη ρευστότητα των εκδόσεων που εξασφαλίζουν οι εκδότες στους επενδυτές. Οι εξελίξεις αυτές επηρεάζουν τα ονομαστικά επιτόκια και τις τελικές αποδόσεις των κρατικών τίτλων. Ένα σημαντικό μειονέκτημα της Ελλάδας στο νέο περιβάλλον, είναι η καθυστέρηση των τριών χρόνων.

Μέσα στην τριετία αυτή έχουν ήδη διαμορφωθεί καταστάσεις και οι χώρες εκδότες έχουν κατά κάποιο τρόπο ομαδοποιηθεί και έχουν ενταχθεί σε κατηγορίες. Όλοι οι ανταγωνιστές (κράτη - εκδότες) δεν είναι ίδιοι. Οι μεγάλοι παίκτες όπως η Γερμανία, η Ιταλία και η Γαλλία έχουν το φυσικό πλεονέκτημα να έχουν μεγάλη ρευστότητα και να μπορούν εύκολα να

διαθέτουν το χρέος τους. Μικρές χώρες, όπως η Πορτογαλία (αλλά ίσως και η Ελλάδα), αντιμετωπίζουν ένα αξεπέραστο μειονέκτημα: το να είναι μικροί επενδυτές σε ένα περιβάλλον, όπου τα κράτη- μέλη ανταγωνίζονται το ένα το άλλο για την ίδια βάση δεδομένων.

Είναι γνωστό ότι η μεγαλύτερη πρόκληση για την επιβίωση μιας μικρής περιφερειακής αγοράς, όπως είναι και αυτή της Ελλάδος, είναι η έγκαιρη και ομαλή ενοποίησή της με αυτή των ευρωομολόγων, και η κατάκτηση ενός σημαντικού μεριδίου της αγοράς αυτής.

Βασικοί Στόχοι

- Αντληση των απαιτούμενων κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση των δανειακών αναγκών με το μικρότερο δυνατό δανειακό κόστος.
- Κατάκτηση ενός σημαντικού μεριδίου της αγοράς ευρωομολόγων με την προσέγγιση διαφορετικών τμημάτων της αγοράς.
- Συνεχής παρουσία στη νέα μεγάλη αγορά των ευρωομολόγων με τίτλους μεγάλης ρευστότητας.

Οι ανώτεροι στόχοι συνοδεύονται από άλλους πιο συγκεκριμένους, οι οποίοι συνιστούν τον γνώμονα για τις δομικές μεταβολές που πρέπει να υλοποιηθούν στην πρωτογενή και δευτερογενή αγορά χρέους.

Εξειδικευμένοι Στόχοι

- Η διαφοροποίηση της γκάμας των τίτλων και η προσαρμογή στα πρότυπα της Ευρωαγοράς.
- Η αύξηση και η διασφάλιση της ρευστότητας και του βάθους στις δευτερογενείς αγορές.
- Η ελκυστικότητα των τίτλων.
- Η υιοθέτηση αποτελεσματικής και αποδοτικής διαχείρισης διαθεσίμων.

- Η αύξηση της διαφάνειας στις αγορές.
- Η άσκηση ενεργούς διαχείρισης χαρτοφυλακίου.
- Η διαφοροποίηση της επενδυτικής βάσης με την προσέγγιση διεθνών επενδυτών.
- Η εκμετάλλευση του πλεονεκτήματος που παρουσιάζει η παρούσα ευνοϊκή συγκυρία για αντικατάσταση ομολόγων με υψηλό κουπόνι με νέους τίτλους αυξάνοντας ταυτόχρονα και το μέσο όρο της διάρκειας του χρέους.

Η επίτευξη των στόχων που τίθενται απαιτεί αφενός βελτίωση ή επανασχεδιασμό κάποιων μέσων και θεσμών και αφετέρου την υιοθέτηση κανόνων και εγκαθίδρυση νέων θεσμών και νεωτερισμών που αφορούν την πρωτογενή και δευτερογενή αγορά.

Η προσπάθεια για την επίτευξη των βασικών αλλά και των εξειδικευμένων στόχων που η Ελλάδα πρέπει να επιδιώξει στο νέο περιβάλλον της αγοράς ευρωομολόγων πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις δύο δυναμικές που χαρακτηρίζουν την αγορά ευρωομολόγων των 12 χωρών μελών.

Κάθε προσπάθεια βελτίωσης, αλλαγής ή νεωτεριστικής διάθεσης πρέπει να διέπεται από τις ακόλουθες δύο αρχές:

α) κάθε χώρα - μέλος, είναι υπεύθυνη για το δικό της και μόνο δημόσιο χρέος και συνεπώς κάθε χώρα είναι υπεύθυνη για την αυστηρή εφαρμογή και τήρηση των κανόνων δημοσιονομικής εξυγίανσης και σταθερότητας (εθνικός χαρακτήρας),

β) κάθε χώρα - μέλος πρέπει σοβαρά να λαμβάνει υπόψη τις πράξεις και ενέργειες των άλλων χωρών - μελών όσον αφορά την αγορά ευρωομολόγων (ανταγωνισμός, συντονισμός, κοινές πολιτικές). Δηλαδή οι χώρες - μέλη αποτελούν μια ενότητα και πρέπει να στοχεύουν όλες μαζί στην ανάπτυξη μιας μεγάλης αγοράς ευρωομολόγων, ικανής να ανταγωνισθεί αυτή των ΗΠΑ (Ευρωπαϊκός χαρακτήρας).

2.5.1 Οι Διαπραγματευτές της Αγοράς

Το τωρινό σύστημα των πρωτογενών διαπραγματευτών αγοράς μέχρι σήμερα ικανοποιεί σχεδόν αποτελεσματικά τις ανάγκες της ελληνικής αγοράς ομολόγων. Η ομάδα πρωτογενών διαπραγματευτών αποτελείται από 12 συμμετέχοντες από τους οποίους 5 είναι διεθνείς τράπεζες (με συμμετοχή μέσω του εγκατεστημένου καταστήματός του στην Ελλάδα).

Θεωρείται όμως αναγκαίος ο επανασχεδιασμός του συστήματος των βασικών διαπραγματευτών αγοράς πάνω σε μια εντελώς νέα βάση με σκοπό:

- Να συμπεριλάβει εκτός από τους εγχώριους διαπραγματευτές επιπλέον περιφερειακούς (ευρωπαϊκούς) και παγκόσμιους διαπραγματευτές, ώστε το νέο σχήμα να διασφαλίζει μεγαλύτερο βαθμό προώθησης και γεωγραφικής διανομής των εκδόσεων.
- Να προωθήσει την ύπαρξη υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των συμμετεχόντων διαπραγματευτών, που μεταφράζεται σε χαμηλότερου βαθμού συγκέντρωση του όγκου των εκδόσεων που αγοράζονται από τους σημαντικότερους από αυτούς, καθώς και σε σημαντική διαφοροποίηση των κατηγοριών των επενδυτών στους οποίους απευθύνονται.
- Να διασφαλίζει βαθιά και ενεργό συμμετοχή στη δευτερογενή αγορά ομολόγων καθώς επίσης στις αγορές *repos* και *futures*, επειδή αυτές αναμένεται να παίξουν κρίσιμο ρόλο στις αποδόσεις και τη ρευστότητα των κεφαλαιακών αγορών.
- Να προσαρμόζεται εύκολα σε αλλαγές στα δικαιώματα και υποχρεώσεις των βασικών διαπραγματευτών σύμφωνα με το ραγδαία μεταβαλλόμενο περιβάλλον των αγορών.
- Να διασφαλίζεται μεγαλύτερος βαθμός στη διαφάνεια της αγοράς και στη διασπορά της πληροφόρησης.

- ο Να παρέχει στους εκδότες τη δυνατότητα να καταγράφουν σε κανονικά διαστήματα την απόδοση των διαπραγματευτών και την ικανότητά τους να προσαρμόζονται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς.

Οι βασικοί διαπραγματευτές πρέπει να προσαρμόζονται στις νέες απαιτήσεις που επιβάλλουν οι ολοκληρωμένες αγορές υιοθετώντας νεωτεριστικές και περίπλοκες τεχνικές διαπραγμάτευσης στην πρωτογενή και στη δευτερογενή αγορά, όπως και στη διαχείριση κινδύνου. Πρέπει επίσης να επεκτείνουν το δίκτυο των συνεταιίρων και των επενδυτών για να καλύψουν όλες τις πιθανές περιοχές των χρηματοδοτικών αναγκών και των απαιτήσεων των επενδυτών για επενδύσεις.

2.5.2 Η Διάθεση των Τίτλων

Θεωρείται αναγκαίο, για λόγους διαφάνειας κυρίως, να διατηρηθεί η μέθοδος της δημοπρασίας ως το κύριο μέσο διάθεσης χρέους στην αγορά.

Θα πρέπει όμως να προβλεφθεί η περίπτωση της διάθεσης χρέους μέσω κοινοπραξίας τραπεζών από τους πρωτογενείς διαπραγματευτές αγοράς. Η μέθοδος αυτή πρέπει να αποτελεί ένα εργαλείο στα χέρια του δημοσίου, το οποίο να μπορεί να χρησιμοποιείται με πρωτοβουλία του δημοσίου σε περιπτώσεις που δικαιολογείται από τις συνθήκες της αγοράς. Θεωρούμε ότι δεν πρέπει να οδηγηθούμε σε υιοθέτηση μέτρων και κανόνων που θα αυξήσουν το κόστος ή θα έχουν χαρακτήρα δέσμευσης για το Ελληνικό δημόσιο ως εκδότη.

Η ιδιωτική τοποθέτηση υπό όρους μπορεί επίσης να αποτελεί ένα μέσο δανεισμού στα χέρια του δημοσίου, χωρίς όμως να δημιουργεί προβλήματα και να διαταράσσει την ομαλή λειτουργία της αγοράς κρατικών τίτλων.

Επίσης, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τις δυνατότητες της ηλεκτρονικής έκδοσης και διαπραγμάτευσης τίτλων και τα πλεονεκτήματα του Internet

στην αγορά τίτλων του δημοσίου, πρέπει σύντομα να προσανατολισθούμε στη λογική των εναλλακτικών τρόπων συναλλαγών επί τίτλων.

Σε κάθε περίπτωση τα οφέλη που θα προκύψουν από τη χρήση του Internet είναι:

- Απλοποίηση των διαδικασιών.
- Άμεμπτη και φθηνότερη ποιότητα πληροφόρησης στους επενδυτές καθώς και πιθανή διεύρυνση της βάσης των επενδυτών και διασπορά της πληροφόρησης.
- Αυξημένη διαφάνεια η οποία συμβάλλει σε μια περισσότερο αποτελεσματική διαμόρφωση τιμών.
- Εξάλειψη του κόστους των μεσαζόντων.

2.5.3 Οι Δανειακοί Τίτλοι

Για την αύξηση της ελκυστικότητας των δανειακών τίτλων προτείνεται:

- Εξόφληση σταδιακά όλων των παλαιών εκδόσεων τίτλων του δημοσίου οι οποίες έχουν μεγάλη ρευστότητα (reverse auction, buy-backs).
- Έκδοση νέων τίτλων με μεγάλο όγκο.
- Ένταξη σταδιακά των τίτλων του δημοσίου στο EuroMTS σύστημα και έναρξη από το 10ετές ομόλογο.
- Περιορισμός των τίτλων που εκδίδονται ως προς τη διάρκειά τους και επικέντρωση σε 3 ή 4 διάρκειες.
- Ανακοίνωση τουλάχιστον 3-μηνιαίου προγράμματος εκδόσεων με αποκάλυψη του ημερολογίου δημοπρασιών (Quartely Calendar).

Ως προς τη φορολογική αντιμετώπιση θεωρείται απαραίτητο να υπάρξει μια περισσότερο προσεγμένη προσέγγιση του φορολογικού καθεστώτος των τίτλων του Ελληνικού δημοσίου.

2.5.4 Η Δευτερογενής Αγορά

Θεωρείται απαραίτητο να θεσπιστούν ή να τροποποιηθούν οι υπάρχοντες κανόνες, ώστε οι υποχρεώσεις των market makers καθώς και τα δικαιώματά τους να είναι εκείνα που θα συμβάλουν στην περαιτέρω εμβάθυνση της αποτελεσματικότητας της αγοράς τίτλων που θα εγγυάται τη διατήρηση της ρευστότητας των τίτλων.

Η εισαγωγή του ευρώ θα αυξήσει το εύρος και το βάθος της ευρωπαϊκής αγοράς ομολόγων. Σήμερα ο όγκος των συναλλαγών της αγοράς ομολόγων στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέρχεται περίπου στα δύο τρίτα της αντίστοιχης των ΗΠΑ. Ένας από τους λόγους αυτής της διαφοράς είναι και οι πολυάριθμες εκδόσεις ομολόγων σε δολάρια ΗΠΑ από ξένους εκδότες. Η νέα αγορά ομολόγων σε ευρώ αναμένεται να συγκεντρώσει το ενδιαφέρον όχι μόνο αυτών των εκδοτών που τώρα δανείζονται σε νομίσματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και από τρίτες χώρες. Παράλληλα, η επίτευξη από τα κράτη-μέλη των στόχων της μακροοικονομικής σύγκλισης θα οδηγήσει σε σταδιακή συρρίκνωση των δανειακών αναγκών τους και αναμένεται να προκαλέσει αντίστοιχη μείωση στα ονομαστικά και πραγματικά επίπεδα επιτοκίων με σημαντικές θετικές επιπτώσεις στις αγορές ομολόγων και μετοχών.

Οι διαφορές επιτοκίων που σχετίζονται με το συναλλαγματικό κίνδυνο θα εξαλειφθούν μετά την εισαγωγή του ευρώ. Οι διαφορές που οφείλονται στον πιστωτικό κίνδυνο και σε κάποιο βαθμό στον κίνδυνο ρευστότητας θα παραμείνουν και θα δικαιολογούν την ύπαρξη των όποιων διαφορών επιτοκίων. Οι αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας θα αποκτήσουν ιδιαίτερα μεγάλη σημασία λόγω της διευρυνόμενης διαφοροποίησης χαρτοφυλακίων σε ευρωπαϊκή βάση και της ασυμμετρίας πληροφόρησης σχετικά με τον πιστωτικό κίνδυνο στον οποίο είναι εκτεθειμένος κάθε εκδότης.

Για την επιτυχία των παραπάνω θα πρέπει να επέλθει επίλυση βασικών τεχνικών θεμάτων, όπως:

- Η μετατροπή του υφιστάμενου αποθέματος ομολόγων.
- Η εναρμόνιση των κανόνων αγοράς.
- διακανονισμός, η τιμολόγηση και η φορολόγηση των τίτλων.

2.5.5 Πώς θα Γίνει η Μετατροπή των Υφιστάμενων ομολόγων

Το μεγαλύτερο ζήτημα της προσαρμογής των αγορών ομολόγων στα κράτη-μέλη είναι αυτό της μετατροπής του υφιστάμενου αποθέματος ομολόγων σε ευρώ. Η μετατροπή αποτελεί άμεση προτεραιότητα για την ταχεία και ομαλή μετάβαση προς το νέο νόμισμα, γιατί κατ' αυτό τον τρόπο θα δημιουργηθεί μια ισχυρή μάζα συναλλαγών σε ευρώ που θα αποτελέσει επιβεβαίωση ότι η καθιέρωση του νέου νομίσματος θα είναι ένα μη αναστρέψιμο εγχείρημα. Το Ελληνικό δημόσιο πρέπει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη μιας ρευστής αγοράς ομολόγων σε ευρώ. Οι τράπεζες πρέπει να εναρμονίσουν τις λειτουργίες προς τους διεθνείς κανόνες αγοράς. Τα ειδικότερα θέματα για τα οποία απαιτείται εναρμόνιση είναι:

- Τα ελάχιστα ποσά διαπραγμάτευσης, γεγονός που συνεπάγεται την ευθύνη συγκέντρωσης ποσοτήτων ομολόγων που προκύπτουν από τη διαφορά του καινούριου ελάχιστου ποσού διαπραγμάτευσης και του παλιότερου πριν τη μετατροπή.
- Τον τρόπο υπολογισμού δεδουλευμένων τόκων τόσο για τη wholesale αγορά όσο και για τη retail.
- Τη μέθοδο μετατροπής του υφιστάμενου αποθέματος χρέους, αν δηλαδή οι μετατροπές γίνουν ξεκινώντας από τον επενδυτή προς τον εκδότη (μέθοδος bottom-up) ή από τον εκδότη προς τον επενδυτή

(μέθοδος top-down).

Για τους κρατικούς τίτλους χρέους προτείνεται η άμεση μετατροπή τους σε ευρώ και στρογγυλοποίηση στο πλησιέστερο λεπτό του ευρώ.

Η μέθοδος μετατροπής που προτείνεται είναι αυτή που ξεκινά από το επίπεδο του επενδυτή και καταλήγει στον εκδότη.

2.5.5. Προσαρμογή Δεδουλευμένων Τόκων και τα Νέα Επιτόκια

Είναι πολύ σημαντικό να γίνεται ο υπολογισμός των δεδουλευμένων τόκων στη βάση των πραγματικών ημερών μιας περιόδου (Actual/ Actual). Η ενοποίηση των ευρωπαϊκών αγορών προβλέπεται να οδηγήσει σε ενιαία δομή επιτοκίων, καθώς και σε νέα ευρωπαϊκά επιτόκια αναφοράς. Υπάρχουν πληροφορίες για δύο νέα επιτόκια αναφοράς, που χρησιμοποιούνται κυρίως στην αγορά χρήματος, να χρησιμοποιηθούν ως βάση για τίτλους μεταβλητού επιτοκίου και για ομόλογα. Τα επιτόκια αυτά προβλέπεται να υπολογίζονται σε πραγματικό χρόνο, αλλά μόνο μέχρι τη συμπλήρωση 30 ημερών ανά μήνα (Actual/360).

Η εναρμόνιση των κανόνων της αγοράς αποτελεί ένα πολύ σημαντικό παράγοντα για την επίτευξη ικανοποιητικής ρευστότητας στις αγορές ομολόγων.

Προτείνεται:

Να ισχύουν οι αργίες του target (25η Δεκεμβρίου και 1 η Ιανουαρίου)

- Ο υπολογισμός των δεδουλευμένων τόκων να γίνεται σύμφωνα με το σύστημα actual/actual
- Διακανονισμός σε διάστημα τριών ημερών, όπως ισχύει στα Κράτη-μέλη.

2.6. Προσαρμογή του Δημόσιου Χρέους

Η έλευση του ευρώ στην ελληνική οικονομία συνιστά γεγονός ιστορικής σημασίας, γιατί επισφραγίζει τη μακρά και συστηματική πρόοδο που αυτή επέτυχε έχοντας εξέλθει από μεγάλες περιόδους ατροφίας και ανασφαλειών. Η σταθεροποίηση έχει επιτευχθεί, η οικονομία μας είναι πλέον σε αναπτυξιακή τροχιά και άρχισε μια νέα περίοδος με μεγάλες προκλήσεις και διαφορετικές δυσκολίες. Δεν υπάρχει πια συναλλαγματικός κίνδυνος, ο πληθωρισμός θα είναι χαμηλός, τα επιτόκια τα ίδια με των άλλων χωρών της Ε.Ε. και το νόμισμά μας, το ευρώ, ένα από τα ισχυρότερα διεθνή νομίσματα. Για τη χώρα μας όμως είναι επιτακτική ανάγκη να έχουμε υψηλούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης για να μπορέσουμε να μειώσουμε την ανεργία και να επιτύχουμε την πραγματική σύγκλιση. Για να επιτευχθεί όμως η πραγματική σύγκλιση, πρέπει να υπάρξει μακροοικονομική σταθερότητα, ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και ένας σύγχρονος και αποτελεσματικός δημόσιος τομέας. Η απώλεια του εργαλείου της νομισματικής πολιτικής, που τόσο συνέβαλε τα τελευταία χρόνια στη σταθεροποίηση της οικονομίας, μεταθέτει το βάρος της σταθεροποίησης στη δημοσιονομική πολιτική. Η δημιουργία πλεονασμάτων στον προϋπολογισμό είναι απαραίτητη για να επιτευχθεί η μείωση του δημόσιου χρέους το οποίο παραμένει σε υψηλά επίπεδα. Η ανάγκη για μείωσή του είναι ακόμη πιο επιτακτική, αν ληφθούν υπόψη οι μελλοντικές ανάγκες για δαπάνες που θα απαιτηθούν για κοινωνική ασφάλιση. Υπολογίζεται ότι από τη μετατροπή του δημόσιου χρέους σε ευρώ, θα υπάρξει μείωσή του κατά 75 έως 90 δισεκατομμύρια δραχμές.

Μεταβατική Περίοδος (1/1/2001 - 31/12/2001)

Οι νέες εκδόσεις κρατικών τίτλων, εντόκων γραμματίων και ομολόγων γίνονται σε ευρώ από την ημερομηνία εισαγωγής της Ελλάδας στη ζώνη του

ευρώ.

Τα ομόλογα και έντοκα γραμμάτια που δεν έχουν λήξει και που είναι εξοφλητέα σε δραχμές, αλλά όμως ήδη μετατρέψιμα σε ευρώ, είναι διαπραγματεύσιμα στη δευτερογενή αγορά σε ευρώ.

Για εκείνους τους επενδυτές που κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου επιθυμούν να συναλλάσσονται σε δραχμές, πρέπει ίσως να προβλεφθεί η ύπαρξη ανάλογης ευκολίας (facility) από το υπουργείο οικονομικών και την Τράπεζα της Ελλάδος.

Τελική Φάση την 1/1/2002

Οι εκδόσεις τίτλων και οι εξοφλήσεις υποχρεώσεων γίνονται σε ευρώ, ενώ έχουν καταργηθεί οι όποιες μεταβατικές ευκολίες συναλλαγής και εξόφλησης τίτλων σε δραχμές.

2.7. Μέθοδος Μετατροπής του Χρέους σε Ευρώ

2.7.1 Μέθοδος Άθροισης ομοειδών Τίτλων ανά Κάτοχο (Bottom-up)

Για τη μετατροπή του χρέους θα χρησιμοποιηθεί η μέθοδος της άθροισης ομοειδών τίτλων ανά κάτοχο Bottom-up. Η όλη διαδικασία της μετατροπής θα έχει σαν αφετηρία το συνολικό ποσό τίτλων της ίδιας έκδοσης που θα έχει στην κατοχή του ο κάθε επενδυτής (individual holding).

Η διαδικασία αυτή δημιουργεί τα λιγότερα δυνατά προβλήματα στρογγυλοποιήσεων, δεδομένου ότι στηρίζεται στη μετατροπή των συνολικών ποσών των τίτλων ίδιας έκδοσης ανά κάτοχο (bond-holder) και αποδεικνύεται λιγότερο επισφαλής από μία άλλη η οποία θα έπαιρνε ως βάση μετατροπής τον κάθε ένα τίτλο (χρεόγραφο) ξεχωριστά.

Κατά τη μετατροπή οι στρογγυλοποιήσεις θα γίνονται στο επίπεδο του ενός εκατοστού του ευρώ (eurocent ή cent of euro).

Με την μέθοδο άθροισης ομοειδών τίτλων ανά κάτοχο (Bottom-up), η συνολική ονομαστική αξία των τίτλων του χρέους της κεντρικής διοίκησης το οποίο θα μετατραπεί σε ευρώ θα είναι το άθροισμα των ονομαστικών αξιών των επί μέρους συνόλων των τίτλων που οι επενδυτές θα έχουν στα χέρια τους και που έχουν μετατραπεί ήδη σε ευρώ.

2.7.2 Νέα Ονομαστικοποίηση Τίτλων

Με την μετατροπή της έκδοσης σε ευρώ, τα σύνολα τίτλων της ίδιας έκδοσης που έχουν οι επενδυτές χωρίζονται σε πολλούς μικρούς τίτλους με ονομαστική αξία ένα εκατοστό του ευρώ (eurocent).

Ταυτόχρονα ορίζονται και ελάχιστα διαπραγματεύσιμα ποσά τίτλων τα οποία είναι πολλαπλάσια του ευρώ. Έτσι, ο κάθε επενδυτής έχει στην κατοχή του ένα σύνολο διαπραγματεύσιμων, δευτερογενώς, τίτλων σε ευρώ και ένα σύνολο μη διαπραγματεύσιμων τίτλων σε εκατοστά του ευρώ. Με ευθύνη των τραπεζών οι μη διαπραγματεύσιμοι τίτλοι συγκεντρώνονται, ομαδοποιούνται και αθροίζονται με σκοπό να αποτελούν σύνολα διαπραγματεύσιμων τίτλων.

2.7.3 Βασικές Αρχές και Εφαρμογή της Μεθόδου Άθροισης Ομοειδών Τίτλων ανά κάτοχο (Bottom-up)

Η διαδικασία μετατροπής δεν δημιουργεί κλάσματα στο κάθε απλό χειρόγραφο. Δεν είναι απαραίτητη η καταβολή μετρητών (στρογγυλοποίηση σε εκατοστά του ευρώ - eurocents). Δεν υπάρχουν ονομαστικές αξίες τίτλων που θα έχουν δεκαδικά ψηφία λόγω επανονομαστικοποίησης των τίτλων με ονομαστική αξία ένα cent του ευρώ.

Η απόφαση για επανονομαστικοποίηση των μετατραπέζιων τίτλων σε ονομαστικές αξίες του ενός εκατοστού του ευρώ δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση ότι οι συναλλαγές των τίτλων αυτών θα γίνονται στο εκατοστό του ευρώ.

Τα ελάχιστα διαπραγματεύσιμα ποσά (minimum tradeable amounts) μεταξύ των κατόχων των τίτλων καθορίζονται μετά την μετατροπή τους σε ευρώ.

Τα ελάχιστα αυτά ποσά έχουν ονομαστική αξία ίση με την ελάχιστη ονομαστική αξία των σε ευρώ νέων κρατικών τίτλων που εκδίδει το Υπουργείο Οικονομικών αμέσως μετά την είσοδο της Ελλάδας στην Τρίτη φάση της ΟΝΕ. Αυτές οι ονομαστικές αξίες καθορίζονται τόσο για τα έντοκα γραμμάτια όσο και για τα ομόλογα.

2.8 Ποιες Ρυθμίσεις πρέπει να υπάρξουν στο θεσμικό πλαίσιο

Με βάση την αρχή της συνέχειας των συμβάσεων μετατροπή σημαίνει αλλαγή της νομισματικής μονάδας και μόνο. Η μετατροπή του υφιστάμενου χρέους και η μέθοδος που ακολουθείται προβλέπεται με σχετική διάταξη νόμου.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο πρέπει να δημοσιευθεί άμεσα, δεδομένου ότι η χώρα μας ήδη συμμετάσχει στην τρίτη φάση της ΟΝΕ.

Οι ιδιώτες επενδυτές δεν ζημιώνονται από τη μετατροπή των υφιστάμενων εκδόσεων εντόκων γραμματίων και ομολόγων από το Εθνικό Νόμισμα στο ευρώ, καθώς και από τη μετατροπή οποιασδήποτε έκδοσης. Η απλή μετατροπή δεν απαιτεί ενέργειες των επενδυτών.

Το νόμισμα στο οποίο εκφράζονται τα κρατικά χρεόγραφα είναι το ευρώ, αλλά η δυνατότητα των επενδυτών να τα διαπραγματεύονται δευτερογενώς δεν θα επηρεαστεί. Η μετατροπή δεν θα αλλάξει σε καμία περίπτωση τους αρχικούς όρους των εκδόσεων. Οι εκδόσεις που μετατρέπονται δεν αποτελούν νέες εκδόσεις και για το λόγο αυτό διατηρούν τους ίδιους

κωδικούς αριθμούς ISINs με τις παλιές εκδόσεις.

Το θεσμικό πλαίσιο για την εισαγωγή του ευρώ αποσκοπεί στο να καταστήσει σαφές ότι το ευρώ και τα εθνικά νομίσματα των χωρών που συμμετάσχουν στην τρίτη φάση της ΟΝΕ είναι κατά νόμο εκφράσεις του ίδιου νομίσματος. Διάφορα τεχνικά θέματα, όπως η λογιστική παρακολούθηση των μετατραπέντων τίτλων ή η αλλαγή ονομασίας των επιτοκίων αναφοράς (Libor, Ribor) για τους νέους ή τους μετατραπέντες τίτλους σε ευρώ, είναι θέματα που απαιτούν περαιτέρω διερεύνηση και συνεργασία με όλους τους συμμετέχοντες της αγοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ:

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

3.1 Η προσαρμογή του ευρώ στις τράπεζες και τις χρηματοοικονομικές αγορές

Η συμμετοχή της χώρας μας στη νέα οικονομική και νομισματική πραγματικότητα επιβάλλει μια συστηματική και συνεπή πορεία, όσον αφορά την εν γένει οικονομική πολιτική αλλά και τη δημιουργική προετοιμασία των φορέων της οικονομίας και ειδικότερα των τραπεζών. Οι ελληνικές τράπεζες καλούνται να ανταποκριθούν με επιτυχία στις διαδικασίες ενσωμάτωσης των εγχώριων αγορών με εκείνες των ανεπτυγμένων δυτικών οικονομιών.

Τα πιστωτικά ιδρύματα άρχισαν ήδη από την 1η Ιανουαρίου 1999 να παρέχουν στους πελάτες τους μεγάλη κλίμακα υπηρεσιών σε ευρώ. Ο τραπεζικός τομέας εφαρμόζει πλήρως την αρχή μη υποχρέωση - μη απαγόρευση όσον αφορά τη χρήση του ευρώ και προσφέρει στους πελάτες μέσα πληρωμής σε ευρώ, όπως χρεωστικές κάρτες, επιταγές τραπεζικές μεταβιβάσεις, ηλεκτρονικά πορτοφόλια.

Για την επιτυχή εφαρμογή του ευρώ πρέπει να γίνουν πολλές προσαρμογές σε συγκεκριμένες λειτουργίες των τραπεζών, όπου ησήλθαν μεταβολές λόγω της καθιέρωσης του ευρώ και αφορούν:

- Τις διάφορες τραπεζικές εργασίες
- Τα συστήματα πληροφορικής των τραπεζών
- Τα συστήματα πληρωμών
- Τις αγορές κεφαλαίου και χρήματος
- Την ενημέρωση του κοινού και την εκπαίδευση του προσωπικού

Σχετικά με τα συστήματα πληρωμών υπάρχει μία σειρά αναγκαίων προσαρμογών που πρέπει να γίνουν κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου για την Καθιέρωση του ευρώ.

Οι προσαρμογές αυτές αφορούν την πρόσβαση των ελληνικών τραπεζών στα συστήματα:

- Το Target είναι το σύστημα πληρωμών της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
- Το Ερμής.
- Της Euro-Banking Association.
- Των Συμφωνιών Ανταπόκρισης με άλλες τράπεζες.
- Το Δίας.

Αντίστοιχα, τεχνικές προσαρμογές πρέπει να γίνουν και για την ομαλή εκτέλεση των συναλλαγών με επιταγές, εμβάσματα, εντολές μέσω ΑΤΜς και μέσω πιστωτικών καρτών.

Οι προσαρμογές που απαιτούνται να γίνουν στις αγορές χρήματος, κεφαλαίου και συναλλάγματος σχετίζονται με την εναρμόνιση των κανόνων αγοράς και τη λειτουργική προσαρμογή των τραπεζικών λογαριασμών, της αποτίμησης θέσεων, της επεξεργασίας συναλλαγών και του διακανονισμού πράξεων. Επίσης, ένα ιδιαίτερης σημασίας ζήτημα αποτελεί η μετατροπή του υφιστάμενου αποθέματος ομολόγων και μετοχών από δραχμές σε ευρώ και μία σειρά σχετικών προβλημάτων που θα πρέπει να αντιμετωπισθούν,

Η μετάβαση προς το ευρώ συνεπάγεται επίσης μία σειρά προσαρμογών και για τις παραδοσιακές τραπεζικές εργασίες, όπως τα προϊόντα χορηγήσεων, τις τραπεζικές εργασίες μικρής αξίας συναλλαγών σε συνάλλαγμα, τις αξίες για είσπραξη και φύλαξη και τους λογαριασμούς τάξεως, καθώς επίσης προσαρμογές για τις απαιτήσεις του νέου νομισματικού καθεστώτος.

Οι προσαρμογές που πρέπει να γίνουν στα πληροφοριακά συστήματα αποτελούν ένα ιδιαίτερης σημασίας ζήτημα για τις ελληνικές τράπεζες. Στην παρούσα φάση έχει γίνει ανάλυση των πληροφοριακών συστημάτων που επηρεάζονται και των τεχνικών προσαρμογών που απαιτούνται ιδιαίτερα στη μεταβατική περίοδο. Η εισαγωγή του ευρώ και η προετοιμασία της καθιέρωσής του επιδρά σε μεγάλο αριθμό πληροφοριακών συστημάτων, όπως τα συστήματα ηλεκτρονικών πληρωμών, οι μηχανές καταμέτρησης μετρητών, το λογισμικό των ΑΤΜς, τα συστήματα μισθοδοσίας, διαχείρισης διαθεσίμων και κινδύνων, κοστολόγησης και προϋπολογισμού, λογιστικής απεικόνισης, προγραμματισμού.

Επισημαίνεται ότι η έγκαιρη προετοιμασία των ελληνικών τραπεζών θα συμβάλει αφενός στον περιορισμό του κόστους προσαρμογής τους και αφετέρου στη δημιουργία των τεχνικών προϋποθέσεων για την αντιμετώπιση του ανταγωνισμού. Όμως πρέπει να τονισθεί ότι η επίλυση επιμέρους τεχνικών προβλημάτων αποτελεί μέρος της προετοιμασίας στην οποία θα προβεί κάθε τράπεζα που λειτουργεί στη Χώρα ανάλογα με την τεχνολογία που έχει ήδη εγκαταστήσει.

Όσον αφορά τον τομέα της ενημέρωσης, υπάρχει μια σειρά πρωτοβουλιών που είναι αναγκαίο να ληφθούν από τις τράπεζες, την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών αλλά και την Πολιτεία για την πολύπλευρη ενημέρωση του κοινού. Η καθιέρωση ενός νέου νομίσματος δεν έχει μόνο ψυχολογικές επιπτώσεις. Δημιουργεί σοβαρά πρακτικά προβλήματα στους συναλλασσόμενους που πρέπει να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά, ιδιαίτερα κατά την τελευταία φάση της εισαγωγής των χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε ευρώ.

Τέλος, πρέπει να τονισθεί ότι αρκετές από τις αναγκαίες προσαρμογές στους παραπάνω τομείς πρέπει να αποτελέσουν προϊόν συνεργασίας των ελληνικών τραπεζών με τους εποπτικούς φορείς και την Πολιτεία, όπως για παράδειγμα τα ζητήματα της μετατροπής του υφιστάμενου χρέους, οι

διαδικασίες απόσυρσης και αντικατάστασης των παλαιών εθνικών τραπεζογραμματίων και κερμάτων με τα νέα σε ευρώ.

Τα στάδια προετοιμασίας του χρηματοπιστωτικού τομέα έχουν όπως παρακάτω:

3. 2 Μεταβατική περίοδος (1/1/2001 - 31/12/2001)

Το ευρώ αποτελεί λογιστικό νόμισμα με σταθερή τιμή μετατροπής ως προς τη δραχμή που αποτελεί εθνική υποδιαίρεση του ευρώ.

3.2.1 Συστήματα Πληρωμών

- Διεκπεραίωση των διασυνοριακών εντολών εκπεφρασμένων σε δραχμές και ευρώ των πιστωτικών ιδρυμάτων μέσω ενός μηχανισμού μετατροπής τους σε ευρώ, που θα υπάρχει στη ΤτΕ στα πλαίσια του Ερμής.
- Τήρηση σε δραχμές και σε ευρώ δύο παράλληλων λογαριασμών από την ΤτΕ για κάθε πιστωτικό ίδρυμα.
- Χρησιμοποίηση του συστήματος Ερμής που λειτουργεί στην ΤτΕ για το διακανονισμό εντολών τόσο εγχώριων όσο και διασυνοριακών αποκλειστικά σε ευρώ.
- Κατάργηση του Ευρώ-Ερμής. Ο Το σύστημα Δίας και το γραφείο συμψηφισμού Αθηνών συμψηφίζουν συναλλαγές τόσο σε δραχμές όσο και σε ευρώ.
- Ο Οι διασυνοριακές πληρωμές μεγάλης αξίας σε ευρώ θα μπορούν να διακανονίζονται μέσω Target.

3.2.2 Εργασίες Πληρωμών

- Ανάλυση μετρητών από τις τράπεζες όσο και τις ταμειολογιστικές μηχανές γίνεται πάντοτε σε δραχμές ανεξάρτητα αν ο λογαριασμός καταθέσεων τηρείται σε ευρώ ή σε δραχμές.
- Στις κοινοποιούμενες καταστάσεις λογαριασμών καταθέσεων πελατών επιπρόσθετη στήλη μετατροπής των δραχμών σε ευρώ.
- Επίλυση του θέματος της είσπραξης προμήθειας μετατροπής από τις τράπεζες σε συναλλαγές ανταλλαγής εθνικών χαρτονομισμάτων.
- Καθημερινή αποτίμηση του λογαριασμού ταμείο - μετρητά σε ευρώ και παράλληλη τήρηση ταμείου-μετρητών τόσο σε δραχμές όσο και σε ευρώ.
- Συνεργασία τράπεζας Ελλάδος και πιστωτικών ιδρυμάτων για τον καθορισμό ακριβούς διαδικασίας για την απόσυρση χαρτονομισμάτων και κερμάτων και τη διάθεση στο κοινό των χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε ευρώ (1-1-2002).
- Δυνατότητα επεξεργασίας συναλλαγών καρτών έκδοσης τραπεζών άλλων κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση.
- Προσαρμογή του εθνικού συστήματος διακανονισμού συναλλαγών μεταξύ των τραπεζών που εκδίδουν ομοειδείς πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες.
- Τα ΑΤΜς πρέπει να έχουν τη δυνατότητα αποδοχής καρτών χρεωστικών και πιστωτικής έκδοσης ελληνικών τραπεζών σε δραχμές και ευρώ.
- Προετοιμασία για μετατροπή των μηχανών ελέγχου γνησιότητας χαρτονομισμάτων και καταμέτρησης, προσαρμογή των αυτόματων ταμειολογιστικών μηχανών ΑΤΜς σε συνεργασία με την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών και ενημέρωση κοινού.

- Έκδοση εντολών, επιταγών και αποστολή εμβασμάτων τόσο σε ευρώ όσο και σε δραχμές.
- Τήρηση λογαριασμών σε ανταποκριτές τόσο σε εθνικά νομίσματα των χωρών της ΕΕ όσο και σε ευρώ.
- Δυνατότητα έκδοσης από ελληνικές τράπεζες πιστωτικών και χρεωστικών καρτών σε ευρώ.
- Στα POS δυνατότητα καταχώρησης και αποστολής για επεξεργασία συναλλαγών εκφρασμένων σε ευρώ με χρήση δραχμικής κάρτας ή κάρτας λογαριασμού ευρώ.

3.2.3 Χρηματοοικονομικές Αγορές

3.2.3.1 Αγορά Συναλλάγματος

- Τα όρια κινδύνων αγοράς σε ευρώ.
- Προθεσμιακές πράξεις σε ευρώ.
- Διακανονισμός σε ευρώ.
- Επιβεβαιώσεις σε ευρώ και νομίσματα άλλων χωρών εκτός ζώνης ευρώ.
- Τρέχουσα θέση και αποτίμηση θέσεων σε δραχμές και ευρώ.
- Οι αργίες αλλάζουν και εναρμονίζονται με τα ισχύοντα στη ζώνη ευρώ.
- Οι βάσεις υπολογισμού αλλάζουν σύμφωνα με τα market conventions.

3.2.3.2 Αγορά Χρήματος

- Διατραπεζική Αγορά, Χρήση Euribor, παύει να ισχύει το Athibor (με το πρώτο συνθετικό που προέκυπτε από το Athens) και υιοθετείται το Euribor (από το Europe).

- Επιβεβαίωση πράξεων σε ευρώ και νομίσματα τρίτων χωρών.
- Τα μέσα χρηματαγοράς (FRAS και IRS) σε ευρώ.

3.2.3.3 Αγορά Ομολόγων

- Επιβεβαιώσεις πράξεων σε ευρώ και νομίσματα τρίτων χωρών.
- Συμφηφισμός σε ευρώ.
- Νέοι τίτλοι ελληνικού δημοσίου αποκλειστικά σε ευρώ.
- Τα δραχμικά ομόλογα μετατρέπονται σε ευρώ.
- Μεταβάλλονται οι κανόνες αγοράς.

3.2.4 Τραπεζικές εργασίες

3.2.4.1 Χορηγήσεις και ομολογιακά δάνεια.

- Μετατροπή σε ευρώ της αξίας των διασφαλίσεων.
- Ολοκλήρωση του καθορισμού νέων αρμοδιοτήτων και εξουσιοδοτήσεων έγκρισης χορηγήσεων σε ευρώ.
- Μεταβολές και συμφωνία στις δανειακές συμβάσεις ως προς το επιτόκιο.
- Νέος τρόπος ελέγχου κινδύνων.
- Μετατροπή καθυστερημένων δανείων σε ευρώ.
- Τροποποίηση του κωδικού νομίσματος.
- Ολοκλήρωση της σχεδίασης προϊόντων και υπηρεσιών σε ευρώ.
- Προσαρμογή marketing σύμφωνα με τις νέες συνθήκες αγοράς.
- Ολοκλήρωση των αναγκαίων διαδικασιών λειτουργίας για τα νέα προϊόντα.
- Μετατροπή εγγυήσεων και συμφωνιών προμηθειών σε ευρώ.

3.2.4.2 Τραπεζικές εργασίες σε συνάλλαγμα

- Αύξηση δανείων σε ευρώ και μετατροπή σε ευρώ δανείων σε εθνικά νομίσματα.
- Αύξηση ζήτησης ευρώ για συναλλαγές και επενδύσεις.
- Μείωση πράξεων κάλυψης συναλλαγματικών κινδύνων.

3.2.4.3 Εργασίες Λογαριασμών Τάξεως

- Κατάργηση παραγώγων βασισμένων σε νομίσματα χωρών ζώνης ευρώ.
- Περαιτέρω συρρίκνωση σε εγγυητικές και ενέγγυες πιστώσεις σε νομίσματα ζώνης ευρώ.

3.2.5 Πληροφοριακά Συστήματα

- Αναπροσαρμογή συστημάτων, ώστε οι αναφορές στοιχείων εποπτείας στην ΤτΕ να εμφανίζονται σε δραχμές και ευρώ.
- Αναπροσαρμογή συστημάτων, ώστε οι αποτιμήσεις θέσεων, αποτελεσμάτων και κινδύνων να εμφανίζονται σε δραχμές και ευρώ.
- Προσαρμογή πληροφοριακών συστημάτων για τήρηση λογαριασμών σε δραχμές και ευρώ και προετοιμασία για μεταφορά όλων των λογαριασμών.
- Τροποποίηση συστημάτων τραπεζικών εργασιών (γραμμάτια, επιταγές, εμβάσματα) για την υποστήριξη του ευρώ.
- Προετοιμασία συστημάτων για την εισαγωγή του χαρτονομίσματος ευρώ.
- Προετοιμασία για την προσαρμογή των συστημάτων διαχείρισης πληροφοριών διοίκησης (MIS) (Διαχείριση ενεργητικού, παθητικού,

προϋπολογισμός, κοστολόγηση), ώστε να εμφανίζονται σε ευρώ.

Τελική φάση (1/1/2002 - 30/6/2002)

Τίθενται σε κυκλοφορία τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα σε ευρώ. Το ευρώ είναι νόμιμο χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία.

3.2.6 Συστήματα, Μέθοδοι και Εργασίες Πληρωμών

- Με τη λήξη της περιόδου απόσυρσης τα κέρματα και χαρτονομίσματα σε δραχμές τίθενται εκτός κυκλοφορίας και ανταλλάσσονται έναντι κερμάτων και χαρτονομισμάτων σε ευρώ μόνον από την ΤτΕ.
- Εισαγωγή χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε ευρώ στην αγορά και έναρξη της διαδικασίας απόσυρσης των χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε δραχμές.
- Την 1.1.2002 οι λογαριασμοί καταθέσεων και γενικά οι συναλλαγές σε δραχμές ή σε άλλο εθνικό νόμισμα ζώνης ευρώ μετατρέπονται σε ευρώ. Δυνατότητα κατάθεσης χαρτονομισμάτων και κερμάτων και ανάληψης μετρητών σε δραχμές και ευρώ μέχρι 30.06.2002.
- Το σύνολο των συναλλαγών θα εκφράζεται υποχρεωτικά σε ευρώ συνεπώς όλες οι επιταγές, οι εντολές και τα εμβάσματα πραγματοποιούνται σε ενιαίο νόμισμα.
- Μετατροπή δραχμικών χρεωστικών και πιστωτικών καρτών σε αντίστοιχες λογαριασμών ευρώ, επεξεργασία συναλλαγών σε ευρώ, υποχρεωτική εμφάνιση αντιγράφων λογαριασμών σε ευρώ.
- Οι διασυνοριακές συναλλαγές θα εκτελούνται μέσω Target (το σύστημα Ερμής θα αποτελεί τμήμα του), όπως οι εγχώριες συναλλαγές.
- Εθνικό σύστημα διακανονισμού συναλλαγών σε ευρώ.
- Τα πιστωτικά ιδρύματα ανταλλάσσουν χαρτονομίσματα και κέρματα

σε δραχμές έναντι χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε ευρώ και επεξεργασία συναλλαγών εξωτερικού στο ίδιο νόμισμα με το νόμισμα τήρησης λογαριασμού της κάρτας.

- Μετατροπή POS για καταγραφή συναλλαγών σε ευρώ.

3.2.7 Χρηματοοικονομικές Αγορές

3.2.7.1 Αγορά Συναλλάγματος

- Όρια κινδύνων αναφορών σε ευρώ.
- Διακανονισμός σε ευρώ.
- Πράξεις σε συνάλλαγμα σε ευρώ.
- Επιβεβαιώσεις πράξεων σε ευρώ και νομίσματα άλλων χωρών. Αντί τιμών fixing χρησιμοποίηση ισοτιμιών αναφοράς.
- Τρέχουσα θέση και αποτίμηση θέσεως σε ευρώ.

3.2.7.2 Αγορά Χρήματος

- Μέσα χρηματοδότησης σε ευρώ.
- Κατάργηση Athibor για δραχμές, ευρώ. Λειτουργία Euribor.
- Επιβεβαιώσεις σε ευρώ και νομίσματα τρίτων χωρών.

3.2.7.3 Αγορά ομολόγων

- Επιβεβαιώσεις πράξεων σε ευρώ και νομίσματα τρίτων χωρών.
- Κατάργηση δραχμικών ομολόγων στην ευρωαγορά. Όλα τα χρεόγραφα σε ευρώ.
- Συμψηφισμός πράξεων σε ευρώ.

3.2.8 Τραπεζικές Εργασίες

3.2.8.1 Χορηγήσεις και ομολογιακά δάνεια

- Αντιμετώπιση αυξημένου ανταγωνισμού, μείωση κόστους, εκσυγχρονισμός, διατήρηση μεριδίου αγοράς, αύξηση ιδίων κεφαλαίων.
- Προσφορά διεθνοποιημένων χρηματοδοτικών προϊόντων.
- Μετατροπή των λογαριασμών χορηγήσεων σε ευρώ.

3.2.8.2 Τραπεζικές εργασίες σε συνάλλαγμα

- Περιορισμός των δανείων σε συνάλλαγμα.
- Μείωση της ζήτησης ευρώ για συναλλαγές.
- Χρήση ευρώ ως βασικού νομίσματος επενδύσεων.

3.2.9 Πληροφοριακά συστήματα

- Αλλαγή συστημάτων για την εκτύπωση εντύπων παραστατικών.
- Μετατροπή ιστορικών στοιχείων σε ευρώ.
- Ολοκλήρωση αναπροσαρμογής συστημάτων, ώστε οι αναφορές στοιχείων στην ΤτΕ να εμφανίζονται μόνο σε ευρώ.
- Ολοκλήρωση μετατροπής ΑΤΜς ταμειολογιστικών μηχανών και συσκευών καταμέτρησης.
- Αυτόματη μετατροπή των λογαριασμών καταθέσεων, χορηγήσεων και γενικά όλων των λογαριασμών σε ευρώ.
- Ολοκλήρωση αναπροσαρμογής συστημάτων, ώστε οι αποτιμήσεις θέσεων αποτελεσμάτων και κινδύνων να εμφανίζονται σε ευρώ.
- Ολοκλήρωση αναπροσαρμογής συστημάτων πληρωμών, διακανονισμού σε ευρώ.

3.3. Η προσαρμογή του ευρώ σε εργασίες σε συνάλλαγμα

Στην χώρα μας ένα μεγάλο μέρος των τραπεζικών συναλλαγών συνδέεται με πράξεις αγοραπωλησίας συναλλάγματος σε μορφή λογιστική ή πιστωτικού χρήματος.

Οι κυριότερες κατηγορίες τραπεζικών συναλλαγών συναλλάγματος σχετίζονται με τις παρακάτω οικονομικές ανάγκες:

- Πραγματοποίηση επενδύσεων από και προς το εξωτερικό,
- Κάλυψη ατομικών και εμπορικών αναγκών και συναλλαγών στο εξωτερικό.
- Αντιστάθμιση συναλλαγματικών κινδύνων.
- Χρηματοδότηση εμπορικών και στεγαστικών αναγκών.

Το ευρώ είναι το επίσημο νόμισμα της χώρας μας σε σταθερή και αμετάκλητη ισοτιμία με τη δραχμή, όπως και για κάθε άλλο νόμισμα Κρατών-μελών της ΟΝΕ. Για τον παραπάνω λόγο οι τραπεζικές συναλλαγές σε συνάλλαγμα επηρεάζονται στην χώρα μας, ως παρακάτω:

3.3.1 Περίοδος από 1η Ιανουαρίου 2001 ..

1. Αύξηση της ζήτησης του ευρώ σε βάρος των εθνικών νομισμάτων. Σε αυτό το στάδιο η ζήτηση για τη χορήγηση συναλλάγματος για κάλυψη ατομικών και εμπορικών αναγκών και συναλλαγών στο εξωτερικό δεν μεταβάλλεται σημαντικά.
2. Η ζήτηση του ευρώ για επενδύσεις στο εξωτερικό αυξάνεται σε βάρος των εθνικών νομισμάτων των κρατών-μελών της ζώνης του ευρώ δεδομένου ότι πραγματοποιούνται εξίσου αποτελεσματικά εγχώριες και διασυνοριακές πράξεις σε ευρώ.

3. Οι τραπεζικές συναλλαγές που πραγματοποιούνται για την κάλυψη συναλλασσομένων έναντι συναλλαγματικών κινδύνων αναμένεται να μειωθεί σημαντικά δεδομένου ότι αναμένεται έντονη αύξηση των συναλλαγών σε ευρώ ακριβώς για εξάλειψη της έκθεσης στο συναλλαγματικό κίνδυνο. Στο βαθμό που και για όσο διάστημα το δολάριο παραμείνει το κύριο νόμισμα για τις συναλλαγές εξωτερικού εμπορίου με χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ. Η κάλυψη συναλλαγματικών κινδύνων μέσω πράξεων αντιστάθμισης αναμένεται να συνεχισθεί.

4. Σημαντική είναι η αύξηση της ζήτησης για δάνεια σε ευρώ καθώς επίσης και η μετατροπή σε ευρώ τμήματος των υφιστάμενων δανείων, τα οποία είναι συνομολογημένα σε εθνικά νομίσματα των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση.

3.3.2 Η Περίοδος από 1η Ιανουαρίου 2002

1. Ο όγκος των συναλλαγών για κάλυψη ατομικών και εμπορικών αναγκών και συναλλαγών συναλλάγματος στο εξωτερικό εκτιμάται ότι θα μειωθεί κατακόρυφα δεδομένου ότι το σύνολο των συναλλαγών στη ζώνη του ευρώ θα είναι εκφρασμένο σε αυτό.

2. Το ευρώ είναι το βασικό νόμισμα επενδύσεων με περαιτέρω μείωση του συναλλαγματικού κινδύνου των επενδυτών και αύξηση της γεωγραφικής εμβέλειας των επενδύσεων στα κράτη-μέλη της ζώνης του ευρώ χωρίς συναλλαγματικούς κινδύνους και κόστος μετατροπών σε άλλα νομίσματα.

3. Υφίσταται περαιτέρω σημαντική μείωση για συναλλαγές. Αναγκαία είναι η κάλυψη των συναλλασσομένων έναντι κινδύνων από υποχρεώσεις και απαιτήσεις συνομολογημένων σε δολάρια και σε μικρότερο βαθμό σε γιεν και άλλα νομίσματα χωρών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Σημαντικός περιορισμός των δανείων σε συνάλλαγμα, τα οποία θα καταρτίζονται μόνον στα βασικά νομίσματα κρατών-μελών εκτός

νομισματικής ένωσης για μείωση ή κάλυψη του συναλλαγματικού κινδύνου. Σήμερα το 33% του συνόλου των χορηγήσεων των εμπορικών τραπεζών είναι σε συνάλλαγμα ως αποτέλεσμα της διαφοράς επιτοκίων μεταξύ δραχμής και ξένων νομισμάτων καθώς και της ακολουθούμενης πολιτικής της σκληρής δραχμής στην περίοδο μετά την 1^η Ιανουαρίου 2002 το μέγεθος αυτό θα περιορισθεί σημαντικά λόγω της σύγκλισης των επιτοκίων,

3.4 Οι συνέπειες και τα αποτελέσματα από την καθιέρωση του ευρώ στους τραπεζικούς κινδύνους

Η έναρξη της Οικονομικής και Νομισματικής Ενοποίησης με την καθιέρωση του ευρώ θα έχει ευρύτατες κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές συνέπειες. Μια από τις σημαντικότερες οικονομικές επιδράσεις αφορά στον αντίκτυπο της καθιέρωσής του στο διεθνή χρηματοοικονομικό χώρο και ιδιαίτερα στους κινδύνους που αναλαμβάνουν τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους.

3.4.1 Οι Κίνδυνοι της Αγοράς

Η κατάργηση της αγοράς συναλλάγματος μεταξύ των έντεκα ευρωπαϊκών νομισμάτων θα οδηγήσει στην εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου, ενώ η βαθμιαία μείωση των αποδόσεων των ευρωπαϊκών ομολόγων λόγω της σύγκλισης των επιτοκίων θα επιφέρει σημαντική μείωση του επιτοκιακού κινδύνου στη ζώνη του ευρώ. Αντίθετα, αβεβαιότητα επικρατεί για τους συναλλαγματικούς κινδύνους έναντι τρίτων νομισμάτων, καθώς δεν υπάρχουν επαρκή ιστορικά στοιχεία για τη μεταβλητότητα των ισοτιμιών του ευρώ σε σχέση με τα δύο διεθνή νομίσματα, το γιεν και το αμερικάνικο δολάριο.

Οι εξελίξεις οφείλονται κυρίως στην αντικατάσταση των έντεκα εθνικών

ευρωπαϊκών νομισμάτων από το ευρώ, στην αλλαγή της συμπεριφοράς των τραπεζών έναντι του κινδύνου μετά τις πρόσφατες κρίσεις στις αναδυόμενες αγορές, καθώς και στην τάση συγκέντρωσης των δραστηριοτήτων διαπραγμάτευσης και διαχείρισης διαθεσίμων. Επίσης, οι οικονομίες κλίμακας που προέκυψαν από την ενοποίηση των λειτουργιών διαχείρισης διαθεσίμων και συναλλάγματος ενίσχυσαν σημαντικά την τάση για συγχωνεύσεις και εξαγορές στον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο. Η αυξανόμενη αυτή τάση οδηγεί και σε συγκέντρωση της ρευστότητας και του όγκου συναλλαγών σε λιγότερα και μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα. Αξίζει να σημειωθεί ότι μετά τις αλλεπάλληλες κρίσεις στις αναδυόμενες αγορές οι τράπεζες υιοθέτησαν μια συντηρητικότερη στάση ελαττώνοντας σημαντικά τις θέσεις τους τόσο στις spot αγορές όσο και στις αγορές παραγώγων και μειώνοντας σε μεγάλο βαθμό τα όρια χρηματοδότησης προς τους θεσμικούς επενδυτές υψηλού κινδύνου (hedge funds).

Στη ζώνη του ευρώ γίνεται όλο και πιο δύσκολο να ικανοποιηθεί η ανάγκη ανάληψης κινδύνου και συνεπακόλουθα αποκόμισης των ανάλογων αποδόσεων από τις τράπεζες, μέσω της συνήθους πρακτικής μεταφοράς επενδυτικών κεφαλαίων μεταξύ διαφορετικών εθνικών αγορών ομολόγων. Επομένως είναι πολύ πιθανόν οι τράπεζες να στραφούν σε εναλλακτικές επενδυτικές στρατηγικές, οι οποίες όμως θα εμπεριέχουν και μεγαλύτερο κίνδυνο. Για παράδειγμα, ίσως επιλέξουν μια πιο επιθετική στρατηγική διαχείρισης της διάρκειας του χαρτοφυλακίου τους επενδύοντας σε περισσότερο μακροχρόνιους κρατικούς τίτλους, αυξάνοντας ταυτόχρονα της έκθεσή τους στον επιτοκιακό κίνδυνο ή θέση τους σε κρατικές ομολογιακές εκδόσεις αναδυόμενων αγορών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ONE συνεπάγεται μείωση του αριθμού των εθνικών νομισματικών αρχών και συνεπώς των ανεξάρτητων νομισματικών κινήτρων, που αποτελούν βασική πηγή διαφοροποίησης κινδύνου στις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές. Ειδικότερα, η κατάργηση των

έντεκα ή μελλοντικά δεκαπέντε ευρωπαϊκών νομισμάτων, ουσιαστικά θα στερήσει σημαντικούς πόρους διαφοροποίησης κινδύνου από τα διεθνή χαρτοφυλάκια. Με την ίδια λογική, αντικαθιστώντας τα κρατικά ομόλογα των χωρών της ΕΕ με αυτά μίας χώρας-ένωσης προκύπτει αύξηση του αντίστοιχου κινδύνου για δεδομένη απόδοση. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η ΟΝΕ είναι πιθανόν να οδηγήσει σε αύξηση του κινδύνου ακόμη και σε ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο. Επιπροσθέτως, το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα θα χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερο συστηματικό κίνδυνο και θα είναι περισσότερο ευάλωτο σε μεγάλες κρίσεις.

Η σημαντική μείωση των δραστηριοτήτων στις αγορές συναλλάγματος, η υψηλή συσχέτιση των ήδη χαμηλών αποδόσεων των κρατικών ομολόγων, καθώς και η συρρίκνωση του περιθωρίου επιτοκίου λόγω του αυξημένου ανταγωνισμού στη ζώνη του ευρώ, ίσως ωθήσει τις τράπεζες σε αναζήτηση επενδύσεων υψηλότερου κινδύνου με σκοπό την αναπλήρωση των εσόδων από τις εργασίες αυτές και τη διατήρηση της κερδοφορίας τους.

Τα παραπάνω οδηγούν:

- ο Σε αύξηση των τοποθετήσεων στις αναδυόμενες αγορές εκθέτοντας έτσι τις τράπεζες σε μεγαλύτερους κινδύνους αγοράς. Πρόσφατο είναι το παράδειγμα των κρίσεων στις αναδυόμενες αγορές της ΝΑ Ασίας, της Λατινικής Αμερικής αλλά και της Ρωσίας, όπου οι τράπεζες των περισσότερων αναπτυγμένων δυτικών χωρών υπέστησαν σημαντικές ζημιές.
- ο Στη μετατόπιση των τραπεζικών χαρτοφυλακίων από παραδοσιακές επενδύσεις χαμηλού κινδύνου (κρατικά ομόλογα) σε επενδύσεις υψηλότερου κινδύνου (μετοχές και εταιρικά ομόλογα) στις ώριμες ή αναδυόμενες αγορές.

Η καθιέρωση του ευρώ και η συνεπαγόμενη εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου αναμένεται να μειώσουν σημαντικά ή ακόμα και να εξαλείψουν τον κίνδυνο χώρας στη ζώνη των ευρωπαϊκών αγορών μετοχικών αξιών. Η μείωση της σημασίας του κινδύνου χώρας ενδέχεται βαθμιαία να στρέψει τους θεσμικούς επενδυτές και τις τράπεζες στην κατανομή των κεφαλαίων τους με βάση τον κλαδικό παράγοντα σε πανευρωπαϊκό επίπεδο αντί του παράγοντα χώρας. Η εξέλιξη αυτή ίσως οδηγήσει σε μείωση του κινδύνου αγοράς από μεταβολές στις τιμές των μετοχών λόγω αφενός της αποτελεσματικότερης εκτίμησης της σχέσης κινδύνου - απόδοσης σε κλαδικό επίπεδο και αφετέρου των συχνά παρατηρούμενων υψηλών αρνητικών συσχετίσεων μεταξύ των ευρωπαϊκών κλάδων (άρα μεγαλύτερων ευκαιριών για διαφοροποίηση του κινδύνου τιμών μετοχών), γεγονός που συμβαίνει σπάνια σε επίπεδο χωρών.

3.4.2 Ο Πιστωτικός Κίνδυνος

Η καθιέρωση του ευρώ έχει μειώσει τη σημασία των κινδύνων αγοράς (συναλλαγματικού και επιτοκιακού) ο πιστωτικός κίνδυνος εμφανίζεται ως ο κύριος παράγοντας που ενδέχεται να επηρεάσει τη συνολική επενδυτική συμπεριφορά στην Ευρώπη, γιατί αποτελεί το βασικό κριτήριο για την ερμηνεία των ποιοτικών διαφορών μεταξύ ποικίλων ομάδων δανείων και ομολογιακών εκδόσεων.

Η μεγέθυνση και ομογενοποίηση των αγορών θα διευκολύνουν τη χρήση των χρηματοοικονομικών παραγώγων, θα ενισχύσουν τις νέες εκδόσεις εταιρικών ομολόγων και συνεπώς τη ζήτηση για αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας (credit rating). Η κατάργηση του συναλλαγματικού και η σημαντική μείωση του επιτοκιακού κινδύνου. Σε συνδυασμό με τη δέσμευση των κρατών-μελών της ΕΕ για δημοσιονομική πειθαρχία είναι πιθανό να οδηγήσουν βαθμιαία σε ελαχιστοποίηση ή σε

ορισμένες περιπτώσεις σε εξάλειψη του πιστωτικού κινδύνου των κρατικών ομολογιακών εκδόσεων στη ζώνη του ευρώ.

3.4.3 Ο Κίνδυνος Ρευστότητας

Η καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος δίνει σημαντική ρευστότητα και διαφάνεια στις αγορές μειώνοντας σημαντικά τον κίνδυνο ρευστότητας που αντιμετωπίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα. Σημαντική αύξηση αναμένεται σε συγκεκριμένες ευρωπαϊκές αγορές και ώθηση στην εισαγωγή προϊόντων υψηλής εμπορευσιμότητας, τα οποία είναι πιθανόν να αντικαταστήσουν ομάδες προϊόντων χαμηλής ρευστότητας σε περιφερειακές αγορές. Οι μεγάλες διεθνείς τράπεζες συγκεντρώνοντας τις λειτουργίες διαχείρισης διαθεσίμων σε κεντρικό πανευρωπαϊκό επίπεδο καταφέρνουν να κλείνουν μεγάλες συμφωνίες σε διασυνοριακό επίπεδο και να απολαμβάνουν χαμηλότερο κόστος συναλλαγών και πολύ ελκυστικά περιθώρια αγοράς - πώλησης. Σε αντίθεση, οι μικρότερες τράπεζες χαμηλότερης πιστοληπτικής ικανότητας μην αντέχοντας το κόστος συμμετοχής στο διευρωπαϊκό σύστημα πληρωμών και λειτουργώντας με δυσμενέστερα από 6-1 μονάδες βάσης περιθώρια αγοράς - πώλησης, αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την ευρωπαϊκή αγορά χρήματος, μη συμμετέχοντας στις παρεμβάσεις της ΕΚΤ και να περιοριστούν στις τοπικές μόνο αγορές.

Σε περίπτωση γενικευμένης κρίσης ρευστότητας (όταν αυτή επηρεάζει τις χώρες της ΟΝΕ), η ΕΚΤ πρέπει να παρέχει ρευστότητα για να αποφευχθεί ευρύτερη οικονομική κρίση. Βέβαια, οι πλήρως εξασφαλισμένες πιστωτικές διευκολύνσεις και οι έκτακτες παρεμβάσεις ανοικτής αγοράς της ΕΚΤ είναι δυνατόν να μην επαρκούν για να αποκαταστήσουν την ισορροπία στην αγορά λόγω έλλειψης κατάλληλων εξασφαλίσεων εκ μέρους των τραπεζών. Σε τέτοιες περιπτώσεις ο κίνδυνος εξάπλωσης της κρίσης είναι πολύ υψηλός, καθώς η ΕΚΤ μπορεί να αναγκαστεί να δεχτεί μη κατάλληλα χρεόγραφα ως εξασφάλιση για την παροχή

ρευστότητας..

Σίγουρα, η κατάργηση των δώδεκα ή μελλοντικά δεκαπέντε ευρωπαϊκών νομισμάτων και η σημαντική σύγκλιση των επιτοκίων εξαλείφουν το συναλλαγματικό κίνδυνο και μειώνουν αισθητά το επιτοκιακό κίνδυνο στη ζώνη του ευρώ.

Η καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος συμπίπτει και με άλλες βασικές διαρθρωτικές αλλαγές στις ευρωπαϊκές χρηματοπιστωτικές αγορές, όπως η αλλαγή της στάσης των τραπεζών απέναντι στον κίνδυνο μετά τις αλληπάλληλες κρίσεις στις αναδυόμενες αγορές και η τάση συγκέντρωσης των δραστηριοτήτων διαπραγμάτευσης και διαχείρισης διαθεσίμων, η οποία με τη σειρά της επέδρασε καταλυτικά στην εντατικοποίηση των συγχωνεύσεων και εξαγορών στον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο. Όλες οι αναφερθείσες αλλαγές οδηγούν σε μικρότερους όγκους συναλλαγών, μικρότερη μεταβλητότητα και συνεπακόλουθα χαμηλότερο συναλλαγματικό κίνδυνο, λιγότερους συμμετέχοντες και αποδυνάμωση του ρόλου των βασικών διαπραγματευτών στην αγορά συναλλάγματος.

Βέβαια η εξαφάνιση των εθνικών νομισμάτων και η ενοποίηση του κρατικού χρέους στη ζώνη του ευρώ στερεί σημαντικούς πόρους διαφοροποίησης κινδύνου από τα διεθνή χαρτοφυλάκια καθιστώντας το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα πιο ευάλωτο σε μεγάλες κρίσεις.

Η εξασθένιση της σημασίας των κινδύνων αγοράς θα ενισχύσει ακόμη περισσότερο το ειδικό βάρος του πιστωτικού κινδύνου στο νέο ευρωπαϊκό περιβάλλον. Η κύρια συνέπεια από την καθιέρωση του ευρώ για τις αγορές ομολόγων είναι η μετατόπιση του ενδιαφέροντος των επενδυτών από τα κρατικά ομόλογα προς τις εταιρικές εκδόσεις χρέους.

Οι συσχετίσεις των ήδη χαμηλών αποδόσεων των κρατικών ομολόγων αυξάνονται συνεχώς εξουδετερώνοντας τα οφέλη της διαφοροποίησης κινδύνου και δίνουν στις τράπεζες, οι οποίες επιζητούν υψηλότερες αποδόσεις για αναπλήρωση των διαφυγόντων εσόδων από τη συρρίκνωση της αγοράς συναλλάγματος, κυρίως δύο επιλογές: α) να επενδύσουν σε περισσότερο μακροχρόνια κρατικά ομόλογα

αυξάνοντας την θέση τους στον επιτοκιακό κίνδυνο και β) να αναλάβουν περισσότερο πιστωτικό κίνδυνο επενδύοντας σε ένα ευρύ φάσμα εταιρικών εκδόσεων.

Η συνεχής και ραγδαία αύξηση των εταιρικών εκδόσεων μέσης και χαμηλής διαβάθμισης πιστωτικού κινδύνου σε ευρώ αποτελεί ήδη μια πρόκληση για τα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία, για να τιμολογήσουν σωστά τον κίνδυνο, πρέπει να δυναμώσουν και να αναβαθμίσουν όλες τις διαδικασίες ανάλυσης, παρακολούθησης και διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου.

Το πόσο αποτελεσματική είναι η αντιμετώπιση του παραπάνω κινδύνου εξαρτάται από την αξιοπιστία των αξιολογήσεων πιστοληπτικής ικανότητας, των εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης και των υποδειγμάτων μέτρησης πιστωτικού κινδύνου, την ενδυνάμωση των τμημάτων πιστωτικής ανάλυσης και διαχείρισης κινδύνων των πιστωτικών ιδρυμάτων και συγχρόνως από τις διαφορετικές δομές και τοπικές ιδιομορφίες των ευρωπαϊκών πιστωτικών αγορών.

Για να αποφευχθούν οποιαδήποτε προβλήματα στη νέα οικονομική ευρωπαϊκή αγορά πρέπει να εφαρμοστεί απλό αλλά ισχυρό μοντέλο παρακολούθησης και ανάλυσης των διεθνούς και ευρωπαϊκής πραγματικότητας που να είναι σε θέση κάθε φορά να εξουδετερώνει τους κινδύνους και να φέρνει ισορροπία στην αγορά.

Τέλος, η εισαγωγή του Ευρώ εντείνει τις ανταγωνιστικές πιέσεις στον ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό χώρο, επιταχύνει το μετασχηματισμό της μορφολογίας του, συμβάλλει στην περαιτέρω ανάπτυξη και ωρίμανση των αγορών κεφαλαίου και χρήματος και οδηγεί στην ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς. Ο τραπεζικός τομέας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο αναμένεται να οδηγηθεί σταδιακά σε σοβαρές ανακατατάξεις για να απαντήσει στις προκλήσεις του ανταγωνισμού και της ενιαίας αγοράς. Η ένταση του ανταγωνισμού, οι σημαντικές τεχνολογικές εξελίξεις στο χρηματοπιστωτικό χώρο, η παγκοσμιοποίηση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου, η ανάπτυξη της θεσμικής διαχείρισης, η εκτεταμένη χρήση παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, η ανάπτυξη των διεθνών συναλλαγών και η εκτεταμένη εισαγωγή χρηματοοικονομικών καινοτομιών οδηγούν τις τράπεζες σε

μια διαρκή αναζήτηση μεθόδων για βελτίωση της αποδοτικότητάς τους, ενίσχυση της κεφαλαιακής τους βάσης, μείωση του κόστους, αναβάθμιση της ποιότητας των προσφερομένων υπηρεσιών και διεύρυνση της παρουσίας τους σε νέες αγορές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ:

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ (Χ.Α.Α)

4.1 Η εφαρμογή του ευρώ στο Χ.Α.Α και την αγορά τίτλων.

Η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο προς την κατεύθυνση ενοποίησης των ευρωπαϊκών χρηματιστηριακών αγορών και την ενίσχυση των θεσμικών τους ρόλων. Η ενοποιημένη ευρωπαϊκή αγορά διευρύνει τόσο τις επενδυτικές επιλογές του ευρωπαίου πολίτη όσο και τις δυνατότητες άντλησης κεφαλαίων από ης ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.

ΤΟ ΧΑΑ αποτελεί τη μοναδική οργανωμένη αγορά διαπραγμάτευσης αξιών στην Ελλάδα. Οι κινητές αξίες που διαπραγματεύονται είναι κυρίως μετοχές των εισηγμένων εταιριών, κρατικά ομόλογα, δημόσια και επιχειρησιακά δάνεια, μετατρέψιμες ομολογίες, τραπεζικά ομόλογα, ομολογιακά δάνεια διεθνών οργανισμών και ομόλογα του ελληνικού δημοσίου, με ρήτρα OEM, USD, Ευρώ και GBP. Προσφέρονται επενδυτικές ευκαιρίες σε ένα σύνολο κλάδων επιχειρησιακής δραστηριότητας, όλες οι κινητές αξίες μπορούν να εισαχθούν στην κύρια ή παράλληλη αγορά.

Στο ΧΑΑ διαπραγματεύονται σήμερα ηλεκτρονικά 320 μετοχές εταιριών καθώς και 125 τίτλοι ομολόγων τοις μετρητοίς. Η διαπραγμάτευση των μετοχών διενεργείται μέσω του μηχανογραφημένου Ολοκληρωμένου Αυτόματου Συστήματος Συναλλαγών (ΟΑΣΗΣ) και η διαπραγμάτευση των ομολόγων πραγματοποιείται επίσης ηλεκτρονικά.

Η εκκαθάριση των συναλλαγών πραγματοποιείται τρεις ημέρες μετά την πραγματοποίησή τους χρηματικά από την Alpha Τράπεζα Πίστεως, ενώ η φυσική

παραδοσιακή ανταλλαγή τίτλων πραγματοποιείται από το κεντρικό αποθετήριο αξιών. Το ΧΑΑ αναμένεται να αντιμετωπίσει οξύ ανταγωνισμό λόγω της εισαγωγής του ευρώ ως μέσου διαπραγμάτευσης στα χρηματιστήρια τουλάχιστον δώδεκα χωρών και της δημιουργίας μιας πανευρωπαϊκής αγοράς με μεγάλο μέγεθος και βάθος, υψηλή ρευστότητα και διαφάνεια, αποτέλεσμα της υιοθέτησης κοινών κανόνων.

Η δημιουργία αυτής της ενιαίας κεφαλαιαγοράς δεν αφήνει αδιάφορα τα χρηματιστήρια. όπως της Στοκχόλμης, της Ζυρίχης, χωρών δηλαδή που δεν συμμετέχουν στο ενιαίο νόμισμα, τα οποία προγραμματίζουν διαπραγμάτευση σε ευρώ, μετοχών υψηλής ρευστότητας προκειμένου να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους. Στο Λονδίνο προγραμματίζεται η διαπραγμάτευση σε ευρώ, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, των μετοχών που διαπραγματεύονται στην αγορά ξένων εταιριών (SEAQ International).

Καθίσταται επιτακτική ανάγκη συνεπώς η εναρμόνιση του ΧΑΑ με τις ευρωπαϊκές πρακτικές και η παροχή της δυνατότητας στους επενδυτές απεικόνισης των τιμών των μετοχών σε ευρώ.

Η απεικόνιση των τιμών και η διαπραγμάτευση σε ευρώ παρουσιάζει πλεονεκτήματα, όπως:

- Της διευκόλυνσης της διείσδυσης ευρωπαϊκών επενδυτικών κεφαλαίων στην ελληνική κεφαλαιαγορά λόγω εξάλειψης του συναλλαγματικού κινδύνου επένδυσης σε αξίες με νόμισμα αναφοράς το ευρώ.
- Της ενίσχυσης του βαθμού αξιοπιστίας του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών.
- Της πλήρους εναρμόνισης των κανόνων λειτουργίας της ελληνικής κεφαλαιαγοράς με τους αντίστοιχους των χωρών της ζώνης ευρώ.
- Της ενίσχυσης του ρόλου του ΧΑΑ ως επενδυτικού κέντρου των Βαλκανίων.
- Της αποτροπής του κινδύνου μεταφοράς ελληνικών επενδυτικών κεφαλαίων στο εξωτερικό.
- Της εισαγωγής ελληνικών επιχειρήσεων στα μεγάλα ευρωπαϊκά

χρηματιστήρια και της άντλησης κεφαλαίων από αυτά.

- ο Της ενίσχυσης της ελληνικής επιχειρηματικής ανάπτυξης μέσω συνεργασιών με αξιόλογες ευρωπαϊκές επιχειρηματικές μονάδες .
- ο Της διεύρυνσης των επενδυτικών προϊόντων.
- ο Της σημαντικής διαφοροποίησης του επενδυτικού ρίσκου για τους Έλληνες επενδυτές.
- ο Της ενίσχυσης των ελληνικών θεσμών της αγοράς με την εμπειρία από την διεθνή οικονομική κοινότητα .
- ο Εξοικείωσης του Έλληνα επενδυτή με το νέο νόμισμα .
- ο Απαραίτητων μεταβολών για τον υπολογισμό δεικτών μετοχών, παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων και δικαιωμάτων.

Ο χρονικός προγραμματισμός των ενεργειών μετάβασης του ΧΑΑ στο ευρώ έχει ως ακολούθως:

4.2 Οι προσαρμογές σ το Χ.Α.Α

Μεταβατική Περίοδος (1/1/2001 - 31/12/2001)

ο Διαπραγμάτευση και εκκαθάριση όλων των εισηγμένων μετοχών στο ΧΑΑ παραγώγων (μετοχών ομολόγων, παραγώγων) σε ευρώ.

ο Συμψηφισμός και διακανονισμός των συναλλαγών που πραγματοποιούνται σε ευρώ.

ο Όλες οι βάσεις δεδομένων και οι ημερήσιες αναφορές των τιμών στο ΧΑΑ τηρούνται σε ευρώ.

ο Οι εντολές και οι τιμές ζήτησης και προσφοράς μετοχών εκφράζονται σε ευρώ.

ο Όλες οι συναλλαγές πραγματοποιούνται σε ευρώ.

ο Η λογιστική αντιμετώπιση των λογαριασμών πελατών σε ευρώ ή δραχμές.

Αυτό θα ισχύσει μέχρι 1.1.2002, οπότε όλες οι συναλλαγές εκφράζονται

υποχρεωτικά σε ευρώ.

Σταδιακή μετατροπή της ονομαστικής αξίας σε ευρώ από τους εκδότες των εισηγμένων αξιών που το επιθυμούν προκειμένου να διευκολυνθεί η διαδικασία μετάβασης της διαπραγμάτευσης και εκκαθάρισης σε ευρώ.

Τελική Φάση (1/1/2002 - 30/06/2002)

Οι εκδόσεις τίτλων, η διαπραγμάτευση και η εκκαθάριση θα γίνονται σε ευρώ, ενώ θα καταργηθούν οι μεταβατικές διευκολύνσεις συναλλαγής και εξόφλησης τίτλων σε δραχμές.

Η καθιέρωση του Ευρώ έχει σημαντικές συνέπειες στη λειτουργία της ελληνικής κεφαλαιαγοράς και ιδιαίτερα του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών. Το ελληνικό χρηματιστήριο θα πρέπει να εναρμονιστεί με τους κανόνες των υπολοίπων κρατών μελών.

Συγκεκριμένα:

Το χρηματιστήριο θα παραθέτει τις τιμές των μετοχών και θα εκτελεί συναλλαγές σε ευρώ.

Η μετατροπή των ονομαστικών τιμών των μετοχών δεν χρειάζεται να γίνει τόσο άμεσα.

Η μετατροπή των ονομαστικών τιμών των μετοχών προτείνεται να γίνει με τη μέθοδο του non-par share και για αυτό απαιτείται μεταβολή της νομοθεσίας.

Η εναρμόνιση των κανόνων αγοράς είναι λιγότερο αναγκαία από ότι στις περιπτώσεις των αγορών χρήματος και ομολόγων.

4.3 Ποιες ήταν οι απαιτούμενες ενέργειες για την οργάνωση της χρηματιστηριακής αγοράς και των ημερησίων συναλλαγών.

- ο Οι εντολές και οι τιμές ζήτησης και προσφοράς μετοχών εκφράζονται σε ευρώ (ήδη όλες οι τιμές είναι σε ευρώ).
- ο Όλες οι συναλλαγές πραγματοποιούνται σε ευρώ (ήδη όλες οι συναλλαγές εκφράζονται σε ευρώ).
- ο Συμψηφισμός και διακανονισμός των συναλλαγών πραγματοποιούνται σε ευρώ.
- ο Όλες οι βάσεις δεδομένων και οι ημερήσιες αναφορές των τιμών του ΧΑΑ τηρούνται σε ευρώ.
- ο Η λογιστική αντιμετώπιση των λογαριασμών πελατών των χρηματιστηριακών εταιριών μπορεί να γίνεται είτε σε ευρώ ή δραχμές ανάλογα με την επιλογή του τελάτη. Από την 1η Ιανουαρίου του 2002 οι συναλλαγές θα εκφράζονται υποχρεωτικά σε ευρώ.
- ο Απαραίτητες μεταβολές στα screen based services σε τιμές ευρώ.
- ο Αναλύσεις και έρευνα με βάση τη νέα νομισματική μονάδα.

Για παραπάνω συνεπάγονται μια σειρά μετατροπών στο σύστημα συναλλαγών του Χ.Α.Α. Ειδικότερα:

Είναι αναγκαίο να προβλεφθεί η δυνατότητα του συστήματος να δέχεται τιμές μετοχών με δύο τουλάχιστον δεκαδικά ψηφία για τις νέες τιμές σε ευρώ που θα προκύψουν μετά τη μετατροπή.

Οι κλίμακες μεταβολής τιμών που ήταν 1 δραχμή για τιμές έως 1.000 δραχμές και 5 δραχμές για υψηλότερες τιμές μετατρέπονται σε υποδιαιρέσεις του νέου νομίσματος. Θα χρειαστεί μεταβολή των ελάχιστων μονάδων διαπραγμάτευσης μετοχών.

Θα απαιτηθούν ενέργειες στο επίπεδο οργάνωσης της χρηματιστηριακής αγοράς.

Κρίνεται ως αναγκαία η μετατροπή των ονομαστικών τιμών του υφιστάμενου

αποθέματος μετοχών.

Θα πρέπει να υπάρξει ευρεία ενημέρωση του κοινού αναφορικά με τον τρόπο διαμόρφωσης των τιμών στη νέα νομισματική μονάδα.

4.4 Μετατροπή των ονομαστικών τιμών του υφισταμένου αποθέματος μετοχών.

Η μετατροπή των ονομαστικών τιμών των μετοχών αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των εκδοτών των μετοχών. Σε αντίθεση με το υφιστάμενο απόθεμα μολόγων και τίτλων σταθερού εισοδήματος, όπου η μετατροπή είναι εκ των πραγμάτων αναγκαία, οι μετοχές μπορούν να συνεχίσουν για ένα ορισμένο διάστημα ναπραγματεύονται στο χρηματιστήριο με τις παλιές ονομαστικές τιμές.

Η μετατροπή της ονομαστικής τιμής των μετοχών θα γίνει με περιορισμούς, όπως:

Να μην υπάρξει καμία απολύτως μεταβολή στα δικαιώματα ψήφων που υπήρχαν πριν τη μετατροπή.

Οι μέτοχοι της εταιρίας να μην είναι υποχρεωμένοι να αγοράσουν ή πωλήσουν μετοχές προκειμένου να διατηρήσουν τα ίδια δικαιώματα πριν και μετά τη μετατροπή.

Το κόστος της μετατροπής να καλύπτεται από την εταιρία και όχι από τους μετόχους της.

Δεν πρέπει να προκύψουν κλάσματα μετοχών, όπου είναι αυτό δυνατόν.

Στη διάθεση των εταιριών υπάρχουν τρεις εναλλακτικές μέθοδοι με τις οποίες θα γίνει η μετατροπή των ονομαστικών τιμών των μετοχών, όπως παρακάτω:

Βάση της μεθόδου non-par share, οι ονομαστικές τιμές των μετοχών εκφράζονται όχι

βάσει νομισματικής μονάδας αλλά ως κλάσμα επί του συνόλου του μετοχικού κεφαλαίου. Αυτή η μέθοδος έχει σοβαρά πλεονεκτήματα, γιατί δεν απαιτεί ιδιαίτερο κόστος μετατροπής και επίσης δεν απαιτεί αύξηση ή μείωση μετοχικού κεφαλαίου μέσω μεταβολής των αποθεμάτων.

Είναι δυνατή η αύξηση ή μείωση μετοχικού κεφαλαίου, ώστε να γίνει στρογγυλοποίηση των κλασμάτων που θα προκύψουν μετά τη μετατροπή των ονομαστικών των μετοχών χωρίς να μεταβληθούν τα δικαιώματα ψήφου των μετόχων. Βέβαια η χρήση αυτής της μεθόδου δε έχει ξεκάθαρες φορολογικές επιπτώσεις στην περίπτωση αύξησης κεφαλαίου μέσω αφορολόγητων αποθεματικών, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις μπορεί να προκαλέσει την αύξηση της τιμής της μετοχής με την υπόθεση ότι η ελάχιστη ονομαστική αξία θα είναι το 1 ευρώ (πάνω από 300δραχμές με την ισοτιμία δρχ/ευρώ). Σ' αυτή την περίπτωση η αγοραία τιμή μιας μετοχής πρέπει να αυξηθεί τη στιγμή που αρκετές επιχειρήσεις (οι περισσότερες) προτιμούν τη διάσπαση, split, των μετοχών τους προκειμένου να βελτιωθεί η διαπραγματευσιμότητά τους.

Επίσης συνίσταται μετατροπή των ονομαστικών τιμών σε ευρώ με διατήρηση δεκαδικών ψηφίων στις νέες ονομαστικές τιμές. Η μέθοδος αυτή δεν συνεπάγεται μεν καμία δράση εκ μέρους των εταιριών, στο βαθμό όμως που αυτές επιδιώξουν αργά ή γρήγορα τη στρογγυλοποίηση της ονομαστικής τιμής των μετοχών τους τότε πρέπει να επιλέξουν μία από τις προαναφερθείσες μεθόδους.

4.5 Διανομή κερδών και απονομή μερίσματος.

Με την καθιέρωση του ευρώ επιβάλλεται οι επιχειρήσεις να μετατρέψουν τα λογιστικά στοιχεία τους και οι πράξεις με τίτλους να εκτελούνται στο ενιαίο νόμισμα. Η διανομή των κερδών θα γίνεται σε ευρώ το ίδιο και η απονομή των μερισμάτων. Βέβαια θα υπάρξει η μεταβατική περίοδος όλων των αναγκαίων προσαρμογών δίνοντας τη δυνατότητα στους επιχειρηματίες να εφαρμόσουν όλες τις απαραίτητες μεθόδους για την ομαλή μετατροπή και μετάβαση.

4.6 Πώς υπολογίζονται οι χρηματιστηριακοί δείκτες με το ευρώ.

Η εφαρμογή του νέου νομίσματος δεν επιδρά στους δείκτες του χρηματιστηρίου. Έβαια επιβάλλεται να γίνει αλλαγή της βάσης υπολογισμού της 4.1.1999. συγκεκριμένα ο γενικός δείκτης του Χ.Α.Α. διατηρείται στο ίδιο επίπεδο πολλαπλασιάζοντας με τη συναλλαγματική ισοτιμία τον αριθμό των μετοχών που τον συνθέτουν. Η παραπάνω προσαρμογή, αν και διατηρεί την τιμή του γενικού δείκτη στο ίδιο επίπεδο, πρόκειται να αυξήσει την αξία των μετοχών που συνθέτουν το δείκτη, γεγονός που επηρεάζει τις συναλλαγές σε δικαιώματα προαίρεσης στο δείκτη (index options). Η μονάδα διαπραγμάτευσης των προϊόντων αυτών πρέπει να διαιρεθεί με τη συναλλαγματική ισοτιμία και, το ποσό που προκύπτει, στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη μονάδα, ανάλογα με τις επιδιώξεις των παραγόντων της αγοράς. Οι τιμές των δεικτών FTSE/ASE-20 και FTSE/ASE Mid 40 δεν επηρεάζονται από τη μετάβαση των τιμών των μετοχών σε ευρώ.

4.7 Διαπραγμάτευση μετοχών σε ευρώ.

Όλα τα συμμετέχοντα κράτη διαπραγματεύονται μετοχές και διενεργούν πράξεις ακανονισμού και εκκαθάρισης στο ενιαίο νόμισμα (big bang). Τα χρηματιστήρια του Λονδίνου και της Ζυρίχης προγραμματίζουν τη διαπραγμάτευση σε ευρώ των μετοχών που εκδίδονται από μεγάλες διεθνείς επιχειρήσεις. Στο Λονδίνο προβλέπεται διαπραγμάτευση σε ευρώ και στερλίνα των μετοχών υψηλής ρευστότητας που εκδίδονται από τοπικές εταιρίες, ενώ για τις μετοχές άλλων ευρωπαϊκών εταιριών προβλέπεται η διαπραγμάτευση σε ευρώ, εφόσον αυτό είναι το νόμισμα διαπραγμάτευσης στα χρηματιστήρια καταγωγής τους. Οι τιμές των μετοχών κερδίζονται σε ευρώ με δύο δεκαδικά ψηφία κατά κανόνα, σε περίπτωση όμως διαπραγμάτευσης ιδιαίτερα μικρών εκδόσεων, όπως είναι τα παραστατικά τίτλων (warrants) μικρής αξίας και τα δικαιώματα μετοχών, προτείνεται η ομαδοποίησή τους ή στρογγυλοποίηση των τιμών τους προκειμένου να αποφεύγεται η μετατροπή τους σε

ακέραιες μονάδες ευρώ.

Η μονάδα διαπραγμάτευσης δεν επηρεάζεται από τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, καθώς οι μέτοχοι διαθέτουν τον ίδιο αριθμό μετοχών. Επίσης, δεν υπάρχει μετάβαση στον τρόπο διενέργειας των συναλλαγών δεδομένου ότι εντολές εκφράζονται σε τεμάχια μετοχών και όχι σε αξία. Η μετάβαση στο κοινό νόμισμα επηρεάζει το μέγεθος των επιμημάτων (ticks), τα οποία τελικά προσαρμόζονται και εκφράζουν στο ευρώ την αξία της μετοχολογίας του εθνικού νομίσματος.

4.7.1 Παράδειγμα εισαγωγής εντολής σε δραχμές και ευρώ

Αγορά/πώληση:	Α ή Π	Α ή Π
Σύμβολο:	OTE	OTE
Τεμάχια:	500	500
Χαρακτηρισμός:	Ο(ονομαστικές ή ανώνυμες Μετοχές)	Ο(ονομαστικές ή ανώνυμες Μετοχές)
Διάρκεια:	Η(ημερήσια εντολή)	Η(ημερήσια εντολή)
Ημερομηνία:	25/1	25/1
τιμή:	8,000 δραχμές	23,48 ευρώ
Κωδ. πελάτη:	14001	14001
Σημείωση:	Διάφορες πληροφορίες	Διάφορες πληροφορίες

4.7.2. Διαπραγμάτευση μετοχών στο Χ.Α.Α. σε δραχμές και ευρώ.

Παράδειγμα πίνακα διαπραγμάτευσης σε δραχμές.

Σύμβολο	Αγορά	Πώληση	Τεμάχια	Πράξη	Όγκος	Ανώτερη τιμή	Κατώτερη τιμή
ΟΤΕ	8230	8300	1500*1000	8220	100,000	8,700	8,050
ΕΛΠΕ	3,100	8300	2,000*1,200	3,180	150,000	3,350	3,030

Παράδειγμα πίνακα διαπραγμάτευσης σε ευρώ.

Σύμβολο	Αγορά	Πώληση	Τεμάχια	Πράξη	Όγκος	Ανώτερη τιμή	Κατώτερη τιμή
ΟΤΕ	24,15	24,36	1,500*1,000	24,12	100,000	25,53	23,62
ΕΛΠΕ	9,10	9,68	2,000*1,200	9,33	150,000	9,83	8,89

Επεμβάσεις θα γίνουν στο ταμπλό της Σοφοκλέους, καθώς η ύπαρξη δύο δεκαδικών στοιχείων επιβάλλει την προβολή της υποδιαστολής. Το σύστημα ΟΑΣΗΣ μπορεί να υποστηρίξει έως επτά ακέραιους αριθμούς και δύο δεκαδικά ψηφία.

Σύμφωνα με την τωρινή χρηματιστηριακή αξία η ανώτερη και κατώτερη τιμή των μετοχών των εισηγμένων εταιριών βρίσκεται ως παρακάτω:

Η ανώτερη τιμή μετοχής στο ΧΑΑ δεν υπερβαίνει τα 100 ευρώ.

Η κατώτερη τιμή μετοχής στο ΧΑΑ είναι περίπου στα 0,44 ευρώ.

Η κατώτερη τιμή που μπορεί να πάρει μια μετοχή σε ευρώ είναι 0.01 ευρώ.

Επομένως, καμία μετοχή δεν έχει αξία που να υπερβαίνει τα 100 ευρώ, η κατώτερη τιμή μετοχής που υφίσταται είναι 0,44 ευρώ, ενώ η χαμηλότερη τιμή που μπορεί να πάρει μία μετοχή σε ευρώ είναι 0,01 (βάσει της ισοτιμίας δρχ. / ευρώ είναι 3,4 δραχμές).

4.8 Οι νέοι πολλαπλασιαστές δεικτών σε ευρώ.

Η μετάβαση στο νέο νόμισμα δεν έχει επίδραση στους δείκτες μετοχών με εξαίρεση την αλλαγή της βάσης τους. Ο δείκτης μπορεί να διατηρηθεί στο ίδιο επίπεδο πολλαπλασιάζοντας με τη συναλλαγματική ισοτιμία τον αριθμό των μετοχών που συνθέτουν το δείκτη.

Η προσαρμογή, αν και διατηρεί την τιμή δείκτη στο ίδιο επίπεδο, αυξάνει την αξία των μετοχών που συνθέτουν το δείκτη, γεγονός που επηρεάζει τις συναλλαγές σε δικαιώματα προαίρεσης στο δείκτη (index options). Η μονάδα διαπραγμάτευσης των προϊόντων αυτών πρέπει να διαιρεθεί με τη συναλλαγματική ισοτιμία και το ποσό που προκύπτει στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη μονάδα ανάλογα με τις επιθυμίες των παραγόντων της αγοράς.

Οι νέοι πολλαπλασιαστές δεικτών για τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης και δικαιώματα προαίρεσης είναι:

Για τις σειρές προϊόντων στο FTSE/ASE-20: ο πολλαπλασιαστής του δείκτη είναι 5 ευρώ.

Για τις σειρές προϊόντων στο FTSE/ASE-Mid 40 : ο πολλαπλασιαστής του δείκτη είναι 10 ευρώ.

4.9 Πώς το ευρώ θα ενισχύσει την εισαγωγή ελληνικών επιχειρήσεων σε ξένα χρηματιστήρια.

Την ίδια στιγμή που πολλές επιχειρήσεις της χώρας περιμένουν για την εισαγωγή των μετοχών τους στην κύρια ή στην παράλληλη αγορά του Χ.Α.Α., ξένες κεφαλαιαγορές κλίνουν έτοιμες και επιδιώκουν να συμπεριλάβουν περισσότερες ελληνικές εταιρίες κάθε μεγέθους στη λίστα των μετοχών που διαπραγματεύονται σε αυτές. Αν και για τις περισσότερες μικρομεσαίες, αλλά και πολλές μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις, η

εισαγωγή των μετοχών σε μεγάλα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια, όπως Αγγλίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Ολλανδίας, φαντάζει κάτι απλησίαστο, τώρα με την συμμετοχή της χώρας στην ΟΝΕ και το ενιαίο νόμισμα απλουστεύονται και ελαχιστοποιούνται οι διαδικασίες εισαγωγής δεδομένου ότι τα παραπάνω χρηματιστήρια διαθέτουν τους απαραίτητους μηχανισμούς εγγύησης μιας ομαλής και χωρίς προβλήματα εισαγωγής. Οι εταιρίες που μπορούν να υποβάλλουν αίτηση εισαγωγής των μετοχών σε διεθνή χρηματιστήρια δεν χρειάζεται να είναι απαραίτητα εισηγμένες στην ελληνική κεφαλαιαγορά, καθώς στα περισσότερα επιτρέπεται η πρωτογενής εισαγωγή των μετοχών του (primary listing).

4.9.1 Εισαγωγή Μετοχών σε Διεθνή Χρηματιστήρια με Έκδοση Πιστοποιητικών Κατοχής Μετοχών σε Περιβάλλον Ενιαίου Νομίσματος.

Οι ενδιαφερόμενες μικρές και μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις μπορούν να επιδιώξουν την πρωτογενή ή δευτερογενή εισαγωγή (secondary listing) των μετοχών τους σε διεθνή χρηματιστήρια κάνοντας χρήση του δικαιώματος έκδοσης πιστοποιητικών κατοχής μετοχών, Η μέθοδος άντλησης κεφαλαίων με αυτό τον τρόπο απλουστεύεται σημαντικά με την εφαρμογή του ευρώ και επιτυγχάνεται άμεσα η σύγκριση των οικονομικών στοιχείων μεταξύ των εισηγμένων εταιριών.

Επίσης, η ενιαία κεφαλαιαγορά προσφέρει τη δυνατότητα έκδοσης και εισαγωγής τραπεζικών ομολόγων και μετατρέψιμων ομολογιακών δανείων τίτλων σε ενιαίο νόμισμα. Οι επιχειρήσεις είναι ευπρόσδεκτες και στις εναλλακτικές αγορές, όπου υπάρχουν, οι οποίες προσελκύουν επιχειρήσεις με βασικό άξονα δραστηριοποίησης την υψηλή τεχνολογία και αποτελούν προθάλαμο εισαγωγής στις μεγαλύτερες αγορές.

4.9.2 Πόσο Κοστίζει σε Ευρώ η Εισαγωγή των Ελληνικών Επιχειρήσεων σε Ευρωπαϊκά Χρηματιστήρια.

Τελευταία παρατηρείται ενδιαφέρον των ελληνικών επιχειρήσεων για την εισαγωγή των μετοχών τους σε μεγάλα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια (όπως Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία) κυρίως λόγω της καθυστέρησης και των παραλείψεων της ελληνικής κεφαλαιαγοράς. Η εισαγωγή σε διεθνή χρηματιστήρια απαιτεί και κάποιους όρους, το οποίο διαφέρει ανάλογα με την πολιτική του συγκεκριμένου χρηματιστηρίου και των λοιπών οργάνων του και επίσης από το μέγεθος της προς εισαγωγή εταιρίας.

4.9.3 Οι Όροι και οι Προϋποθέσεις για την Εισαγωγή των Ελληνικών Επιχειρήσεων στα Μεγάλα Ευρωπαϊκά Χρηματιστήρια σε Ευρώ.

Αν μια ελληνική επιχείρηση ενδιαφέρεται για την απ' ευθείας εισαγωγή των μετοχών της στα μεγάλα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια θα πρέπει να πληρεί συγκεκριμένες προϋποθέσεις και όρους που είναι απαραίτητοι για την αποδοχή της από τις συγκεκριμένες κεφαλαιαγορές.

Όροι και προϋποθέσεις εισαγωγής εκφρασμένες στο ενιαίο νόμισμα.

Η κεφαλαιοποίησή στην Ελλάδα ή γενικότερα στη χώρα της πρωτογενούς εισαγωγής της (ή κατά το χρόνο της υποβολής της αίτησης εισαγωγής της για πρωτογενή εισαγωγή) πρέπει να ξεπερνάει τα 1.2 εκ. ευρώ.

Περίπου το 25% των μετοχών της εταιρίας θα πρέπει υποχρεωτικά να μην ελέγχεται από φυσικά πρόσωπα που συνδέονται με αυτήν.

Η εταιρία θα πρέπει να προσλάβει έναν εγκεκριμένο από τις τοπικές αρχές ανάδοχο της εισαγωγής των μετοχών της, ο οποίος και θα την εκπροσωπεί στο χρηματιστήριο κατά την απαιτούμενη διαδικασία έγκρισης εισαγωγής.

Η εταιρία θα πρέπει να έχει λειτουργήσει για τουλάχιστον (3) τρεις χρήσεις πριν από το έτος υποβολής της αίτησής της.

Κανένας μέτοχος δεν μπορεί να έχει στην κατοχή του περισσότερο από το 30% του κεφαλαίου της εταιρίας.

Στο ενημερωτικό της δελτίο η εταιρία οφείλει μεταξύ των άλλων να παρουσιάσει ισολογισμούς για τις τρεις τελευταίες χρήσεις της, οι οποίες θα πρέπει να έχουν πιστοποιηθεί από ορκωτούς ελεγκτές

Οι ισολογισμοί θα πρέπει να έχουν καταρτισθεί σύμφωνα με τις αποδεκτές λογιστικές αρχές της συγκεκριμένης χώρας στο χρηματιστήριο της οποίας εισάγεται η εταιρία ή καλύτερα σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα (International Accounting Standards).

Μετατροπή όλων των οικονομικών καταστάσεων στο ενιαίο νόμισμα.

4.10 Συμπεράσματα από την εισαγωγή του ευρώ στο χρηματιστήριο.

Με την εφαρμογή του ευρώ: α) όλες οι τιμές των μετοχών και οι συναλλαγές, η επεξεργασία στοιχείων των ηλεκτρονικών συστημάτων, η εισαγωγή εντολών από διαμεσολαβητές γίνεται σε ευρώ, β) η εκκαθάριση γίνεται σε ευρώ, γ) οι επίσημες τιμές εκφράζονται σε ευρώ, δ) οι λογαριασμοί των πελατών τηρούνται σε ευρώ ή στο εθνικό νόμισμα, ανάλογα με την επιθυμία του πελάτη. Ο διαμεσολαβητής είναι υπεύθυνος για τη μετατροπή από το εθνικό νόμισμα σε ευρώ, ε) η τροποποίηση των βάσεων δεδομένων για να μετατρέπουν τις τιμές βάσης σε ευρώ, και ζ) αλλαγές των συστημάτων για τη διενέργεια διαπραγμάτευσης και διακανονισμού στο νέο νόμισμα.

Η εφαρμογή του ευρώ στις συναλλαγές έχει ως συνέπεια: α) την διατήρηση της κέραιας μονάδας διαπραγμάτευσης κατά τη διαπραγμάτευση μετοχών, εφόσον δεν μεταβάλλεται η ονομαστική αξία της μετοχής και β) την προσαρμογή του μεγέθους των ticks και τη διατήρηση της υπάρχουσας μονάδας διαπραγμάτευσης κατά τη διαπραγμάτευση ομολόγων, η αξία των οποίων δεν εκφράζεται σε ευρώ.

Ο διακανονισμός των συναλλαγών έχει ως εξής: α) όλες οι πράξεις διακανονισμού

γίνονται σε ευρώ και εκκαθαρίζονται σε ευρώ. β) οι αναφορές των αποθετηρίων προς τους διαμεσολαβητές γίνονται σε ευρώ και γ) η μετάβαση στο ευρώ δεν επηρεάζει τις εργασίες για εναρμόνιση των κύκλων εκκαθάρισης. Τα αποθετήρια θα συνεργαστούν με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών για τη διευκόλυνση της μεταφοράς εγγυήσεων μέσα στην ίδια ημέρα (intra-day movement of collateral).

Οι εκδότες τίτλων: Οι εκδότριες εταιρίες μετατρέπουν τα χρεόγραφα τους σε ευρώ, προτείνεται όμως να ακολουθήσουν την πρακτική που εφαρμόζεται στο χρηματιστήριο.

μετατροπή μετοχών με την εφαρμογή του ευρώ: α) η αξία μιας μετοχής δεν επηρεάζεται από τη μετατροπή της ονομαστικής της αξίας σε ευρώ και β) η μετατροπή της ονομαστικής αξία σε ευρώ δεν επηρεάζει τα δικαιώματα ψήφου που ενσωματώνουν με μετοχές ούτε τα δικαιώματα ιδιοκτησίας των μετόχων.

Οι εισηγμένες εταιρίες που θέλουν να εκφράσουν την ονομαστική αξία των μετοχών τους σε ευρώ έχουν τρεις επιλογές:

α) Να εκδώσουν μετοχές χωρίς ονομαστική αξία.

β) Να εκφράσουν την ονομαστική αξία των μετοχών τους σε μη στρογγυλοποιημένη αξία ευρώ.

γ) Να μετατρέψουν την ονομαστική αξία των μετοχών τους σε ακέραια μονάδα ευρώ (με αύξηση/ ή μείωση του μετοχικού κεφαλαίου).

Η λύση που προτείνεται είναι η έκδοση μετοχών χωρίς ονομαστική αξία.

Η μετατροπή της ονομαστικής αξίας του υφιστάμενου χρέους: Το υφιστάμενο ομόσιο χρέος με ρήτρα ευρώ πρέπει να εκφραστεί σε ευρώ. Υπάρχουν βέβαια διαφορετικοί παράμετροι για το χρέος εταιριών, καθώς οι εκδόσεις σε φυσική μορφή και σε ακινητοποιημένη ή απλοποιημένη μορφή δεν πρέπει να μετατραπούν.

Οι εκδότες που θέλουν να εκφράσουν την ονομαστική αξία του χρέους σε ευρώ έχουν δύο επιλογές: α) να ορίσουν νέα μονάδα διαπραγμάτευσης τα 1.000 ευρώ και να εκδώσουν χρηματική αποζημίωση στους ομολογιούχους για κάθε μείωση των μεριδίων τους και β) να εκφράσουν την ονομαστική αξία κάθε μεριδίου σε εκατοστιαίες μονάδες

ευρώ και να ορίσουν τη μία εκατοστιαία μονάδα ευρώ ως ελάχιστη μονάδα διαπραγμάτευσης.

Η λύση που προτείνεται είναι η μετατροπή σε εκατοστιαίες μονάδες ευρώ και κάθε καταβολή στους όρους έκδοσης πρέπει να είναι νομικά έγκυρη και να εγκρίνεται από τους κατόχους των ομολόγων.

Οι νέες εκδόσεις και οι οικονομικές καταστάσεις: Τα ενημερωτικά δελτία που δημοσιεύονται για εκδόσεις πρέπει να περιλαμβάνουν συγκεκριμένες διατάξεις για την αποπληρωμή του χρέους και την καταβολή των τόκων. Επίσης, οι νέες εκδόσεις πρέπει να είναι σε απλή μορφή ή πλήρως ακινητοποιημένες.

Τέλος, τα ιστορικά οικονομικά στοιχεία που εμφανίζονται στις λογιστικές καταστάσεις μετατρέπονται σε ευρώ στην καθορισμένη ισοτιμία.

Εκπαίδευση των επενδυτών: Η πλειοψηφία των θεσμικών επενδυτών αναμένεται να χρησιμοποιήσουν το ενιαίο νόμισμα σε όλες τις χρηματιστηριακές και τραπεζικές συναλλαγές τους. Προβλέπεται να παρακολουθούν λογιστικά το σύνολο των επενδύσεών τους στο ενιαίο νόμισμα δεδομένου ότι τα μεγαλύτερα χαρτοφυλάκιά τους περιλαμβάνουν ποικιλία ευρωπαϊκών μετοχών. Το ίδιο ισχύει και για τα θεσμικά χαρτοφυλάκια εκτός ευρωπαϊκής ένωσης, τα οποία θα εκμεταλλευτούν το ενιαίο νόμισμα και θα απλουστεύσουν τις επενδύσεις τους.

Οι ιδιώτες επενδυτές αναμένεται να χρησιμοποιούν σταδιακά το ενιαίο νόμισμα στις συναλλαγές τους απολαμβάνοντας μεγαλύτερη γκάμα επενδυτικών προϊόντων και ευκαιριών με την σιγουριά ενός παγκόσμιου νομίσματος.

Βέβαια, οι ιδιώτες επενδυτές (μη θεσμικό έχουν μικρότερη δυνατότητα πρόσβασης στην ενημέρωση για το ενιαίο νόμισμα και την εφαρμογή του, γεγονός που απαιτεί συγκεκριμένη πολιτική ενημέρωσης από τους παράγοντες της αγοράς. Πρέπει να υπάρξει ανάληψη σχετικών πρωτοβουλιών σε εθνικό επίπεδο για την ενημέρωσή τους, με στόχο την καλύτερη προστασία τους.

Η εισαγωγή του ευρώ θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο προς την κατεύθυνση ολοκλήρωσης των ευρωπαϊκών χρηματιστηριακών αγορών συμπεριλαμβανομένης και της

αλληλικής. Είναι σίγουρο ότι η ενοποίηση των ευρωπαϊκών αγορών θα διευρύνει τις επενδυτικές επιλογές του ευρωπαϊού πολίτη προσφέροντάς του πλήθος ευρωπαϊκών επενδυτικών προϊόντων, αλλά και τις δυνατότητες άντλησης κεφαλαίων από τις υγιείς ευρωπαϊκές επιχειρηματικές μονάδες.

ΕΦΑΛΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ:

ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

5.1 Αλλαγές στη φορολογία από την εφαρμογή του ευρώ.

Για τη μελέτη των αναγκαίων προσαρμογών που θα απαιτηθούν στο τεχνικό και οργανωτικό πλαίσιο λειτουργίας των φορολογικών υπηρεσιών του υπουργείου Οικονομικών, καθώς και για τις διαχειριστικές δοσολογίες που θα προκύψουν σε οργανωτικό και πρακτικό επίπεδο, συνεκτιμήθηκαν τα εξής δεδομένα:

- Οι πραγματικές συνθήκες και ιδιαιτερότητες του φορολογικού μας συστήματος (για παράδειγμα πολυνομία, δαιδαλώδεις διαδικασίες).
- Οι οργανωτικές και διαρθρωτικές δομές των υπηρεσιών (κεντρική υπηρεσία, αποκεντρωμένες εκτελεστικές υπηρεσίες, δυσκινησία, γραφειοκρατία).
- Η υλικοτεχνική υποδομή και η τεχνολογική υποστήριξη των υπηρεσιών και των διαδικασιών.
- Η αλληλεξάρτηση με τις λειτουργίες άλλων υπηρεσιών του υπουργείου Οικονομικών (τελωνεία, ελεγκτικό συνέδριο, γενικό λογιστήριο του κράτους).

Ακολουθεί θεματική παρουσίαση κατά στάδιο των αναγκαίων προσαρμογών και συνοπτικός πίνακας με τις κυριότερες ενέργειες του βασικού πλαισίου προετοιμασίας για την εισαγωγή του ευρώ στο φορολογικό τομέα.

5.2 Προσαρμογές θεσμικού πλαισίου.

- Καταγραφή του συνόλου των διατάξεων κατά θεματική ενότητα (τομέας ή γενική

δ/νση ή δ/νση κεντρικής υπηρεσίας), προσδιορισμός των αναγκαίων προσαρμογών και υπόδειξη ενδεικνυόμενων τροποποιήσεων.

- Εκθέσεις διευθύνσεων κατά θέμα, οριστικοποίηση και επιλογή σύμφωνα με πορίσματα ad hoc ομάδας εργασίας ευρώ.
- Εντοπισμός και ανάλυση των αναγκαίων προσαρμογών.
- Κατάρτιση σχεδίων νόμων, προεδρικών διαταγμάτων υπουργικών αποφάσεων και έγκαιρη έκδοσή τους.
- Έκδοση εγκυκλίων διαταγών για την υλικοτεχνική προετοιμασία υπηρεσιών (έντυπα - διαδικασίες).
- Προετοιμασία και ενημέρωση συναλλασσόμενου κοινού.
- Ευρεία έκδοση ανακοινώσεων, δημοσιεύσεων προς το κοινό για νέες νομοθετικές ρυθμίσεις, νέες διαδικασίες υπηρεσιών υπουργείου οικονομικών.
- Προσδιορισμός επικοινωνιακής πολιτικής, έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων και εντύπων για πολίτες, διοργάνωση ενημερωτικών εκπαιδευτικών σεμιναρίων για υπαλλήλους.
- Προσαρμογή λογισμικών συστημάτων.
- Έκδοση κανονιστικών διατάξεων ρύθμισης θεμάτων σταδιακής απόσυρσης εθνικού νομίσματος και αποκλειστικής χρήσεως ευρώ.
- Ειδικές διαδικασίες προσαρμογής και αυτόματη μετατροπή, χρήση δεκαδικών ψηφίων.

5.3 Εθνική νομοθεσία.

Δεδομένης της πολυμορφίας των φορολογικών αντικειμένων, αλλά και της ολκονομίας που υπάρχει, θα τροποποιηθεί ένας μεγάλος αριθμός διατάξεων. Στο πλαίσιο αυτό μια πρώτη προσέγγιση του θέματος θα ήταν η συνολική προσαρμογή μενιαία νομοθετική ρύθμιση, δηλαδή με μία γενική διάταξη του νόμου η οποία θααμβάνει υπόψη τη σταθερή ισοτιμία του εθνικού μας νομίσματος με το ευρώ.

Ενδεικτικά αναφέρεται η περίπτωση όπου στην εθνική φορολογική νομοθεσία

αναγράφεται το εθνικό νόμισμα ή ρητά κάποιο ποσό σε δραχμές ή ανώτατα ή κατώτατα όρια ποσών ή κλίμακες ή, όπου εξαιτίας αυτών καθορίζονται, οι αρμοδιότητες υπηρεσιών, επιτρόπων και συλλογικών οργάνων.

Σε περιπτώσεις και σε θέματα που δεν είναι δυνατόν εκ των προτέρων να προβλεφθούν και να συγκεκριμενοποιηθούν, όπως για παράδειγμα στρογγυλοποιήσεις ποσών, ρύθμιση δεκαδικών ψηφίων, επανακαθορισμός κάποιων ποσοστών, θα υπάρξει ανάγκη ειδικών νομοθετικών ρυθμίσεων.

Σε κάθε περίπτωση είναι αυτονόητο ότι πέραν των όποιων νομοθετικών ρυθμίσεων θα εκδοθούν νέες εγκύκλιοι και οδηγίες προς τις υπηρεσίες για την προσαρμογή στους νέους κανόνες, είτε στην εσωτερική οργάνωση είτε κατά την συναλλαγή με το κοινό, εργασία, η οποία θα είναι δύσκολη και κυρίως χρονοβόρα.

Μέχρι σήμερα έχει γίνει ήδη καταγραφή, κατά φορολογικό θέμα και αντικείμενο, των διατάξεων όπως ισχύουν σήμερα (νόμων, προεδρικών διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων), που σχετίζονται με οποιοδήποτε τρόπο με το θέμα και οι οποίες πρέπει είτε να τροποποιηθούν είτε να καταργηθούν και να αντικατασταθούν με άλλες και γενικά να προσαρμοσθούν στα δεδομένα του ευρώ.

Για τις τροποποιήσεις των εθνικών διατάξεων που επισημάνθηκαν ανωτέρω θα απαιτηθεί ένα χρονικό διάστημα, περίπου έξι (6) μηνών. Πιο συγκεκριμένα, στο χρονικό διάστημα αυτό θα γίνει λεπτομερής καταγραφή, σύνταξη των νέων διατάξεων και προώθηση για υιοθέτηση και δημοσίευση.

Στη συνέχεια θα απαιτηθεί μία περίοδος, περίπου τεσσάρων (4) μηνών για την έκδοση των σχετικών υπουργικών αποφάσεων. Εκτιμάται ότι η έκδοση των σχετικών εγκυκλίων θα γίνει κατά ένα μέρος παράλληλα με τις υπουργικές αποφάσεις αλλά οι περισσότερες από αυτές θα εκδοθούν αργότερα.

5.4 Κοινοτική νομοθεσία.

Σε φορολογικά θέματα έμμεσης φορολογίας κυρίως που σχετίζονται με την

οινοτική νομοθεσία, όπως για παράδειγμα Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) ,
ύστημα Ανταλλαγής Πληροφοριών ΦΠΑ (VIES), ίδιοι πόροι, οι νομοθετικές
προσαρμογές θα γίνουν με πρωτοβουλία των αρμοδίων Οργάνων της Ε.Ε. Στη συνέχεια
οι προσαρμογές αυτές θα ενσωματωθούν στο εθνικό δίκαιο.

5.5 Θέματα κώδικα βιβλίων και στοιχείων και λογιστικής των επιχειρήσεων.

Η μετατροπή των δεδομένων του ισολογισμού από δραχμές σε ευρώ γίνεται με τη
λήξη της διαχειριστικής περιόδου. Εναλλακτικά, για λόγους ομαλής προσαρμογής,
πιτρέπεται και στην αρχή κάθε φορολογικής περιόδου ΦΠΑ. Όταν μετατραπούν τα
δεδομένα του ισολογισμού, η επιλογή είναι αμετάκλητη και απ' αυτή την ημερομηνία
τα βιβλία τηρούνται σε ευρώ, άρα και οι δηλώσεις ΦΠΑ, οι παρακρατούμενοι φόροι,
προβάλλονται σε ευρώ.

Παρατίθενται συνοπτικά οι προσαρμογές που είναι απαραίτητες σε επίπεδο
επιχειρήσεων:

- ο Μετατροπή δεδομένων ισολογισμού, κεφαλαίου, αποθεματικών, υποχρεώσεων,
πάγιου ενεργητικού, αποσβέσεων και απαιτήσεων.
- ο Μετατροπή - καθορισμός τιμών στα αποθέματα (προϊόντα, εμπορεύματα, πρώτες
και βοηθητικές ύλες, υλικά συσκευασίας).
- ο Τακτοποίηση συναλλαγματικών διαφορών.
- ο Έκδοση φορολογικών στοιχείων (τιμολόγια, δελτία αποστολής, αποδείξεις λιανικής
πώλησης).
- ο Προσαρμογή φορολογικών ταμειακών μηχανών.
- ο Προσαρμογή λογισμικού (προγράμματα) ηλεκτρονικών υπολογιστών.
- ο Τήρηση λογαριασμών – βιβλίων.
- ο Υποβολή πληροφοριακών καταστάσεων. Συγκεντρωτικές καταστάσεις (πελατών -
προμηθευτών), ανακεφαλαιωτικοί πίνακες ενδοκοινοτικών αποκτήσεων ή

- ο παραδόσεων, στατιστική δήλωση.
- ο Υποβολή δηλώσεων, αμεσης φορολογίας (εισοδήματος, κεφαλαίου), έμμεσης φορολογίας (ΦΠΑ, μισθωτών, λοιποί παρακρατούμενοι φόροι).

Σχετικά με τη δυνατότητα εναλλακτικής χρήσης του εθνικού νομίσματος ή του ευρώ ως προς την τήρηση βιβλίων και στοιχείων κατά τη μεταβατική περίοδο σημειώνονται τα εξής:

5.6 Έκδοση στοιχείων.

Τα φορολογικά στοιχεία μπορούν προαιρετικά να εκδίδονται σε δραχμές ή σε δύο νομίσματα (δραχμές ή ευρώ).

- ο Η αναγραφή της αξίας των αγαθών σε δύο νομίσματα θα βοηθήσει στην ομαλή προσαρμογή, ιδιαίτερα των μικρών επιχειρήσεων και του καταναλωτικού κοινού και θα καλλιεργήσει την απρόσκοπτη εισαγωγή του νέου νομίσματος, αφού πιο εύκολα θα γίνεται η ανάλογη σύγκριση.
- ο Ειδικά για τις συναλλαγές με τις άλλες χώρες επιτρέπεται ακόμη και σήμερα να αναγράφεται η τιμή των αγαθών μόνο στο νόμισμα της συναλλαγής.

5.7 Φορολογικές ταμειακές μηχανές.

Με υπουργικές αποφάσεις θα ρυθμισθούν οι τεχνικές προδιαγραφές που θα προκύψουν για τις φορολογικές ταμειακές μηχανές. Οι προσαρμογές αυτές θα γίνουν γκαϊρα και σε κάθε περίπτωση θα ολοκληρωθούν με τη φυσική κυκλοφορία του ευρώ.

5.8 Τήρηση βιβλίων.

Τα βιβλία, κατά το μεταβατικό στάδιο, πρέπει να τηρούνται σε δραχμές ή ευρώ.

Όταν ο επιτηδευματίας λάβει απόφαση να τηρήσει τα βιβλία του σε ευρώ, πρέπει να μετατρέψει όλα τα δεδομένα σε ευρώ (κεφάλαιο, αποθεματικά, πάγιο ενεργητικό, υποχρεώσεις, απαιτήσεις γενικά). Η μεταβολή αυτή είναι άριστο να γίνεται στο τέλος του διαχειριστικού έτους με σύνταξη του ισολογισμού καταρχήν σε δραχμές και μετατροπή των δεδομένων σε ευρώ, ούτως ώστε στο νέο έτος να ανοίξουν όλοι οι λογαριασμοί σε ευρώ.

Για την απρόσκοπτη εισαγωγή του νέου νομίσματος, η μεταβολή τήρησης των βιβλίων επιτρέπεται και κατά τη διάρκεια του μεταβατικού έργου τους, υπό την προϋπόθεση να γίνεται στην αρχή μιας φορολογικής περιόδου του ΦΠΑ (στην πρώτη του μήνα για τους τηρούντες βιβλία τρίτης κατηγορίας, στην πρώτη ημερολογιακού μισήνου ή τριμήνου για τους τηρούντες βιβλία εσόδων - εξόδων και αγορών αντίστοιχα).

Ετην περίπτωση αυτή η επιλογή θα είναι αμετάκλητη και όλοι οι λογαριασμοί του προηγούμενου διαστήματος θα μετατρέπονται με τον αυτόματο μετατροπέα σε ευρώ.

5.8.1 Λήψη Στοιχείων ή Παραστατικών Εγγραφής.

Η ενημέρωση των βιβλίων, κατά το μεταβατικό στάδιο, θα γίνεται με το νόμισμα στο οποίο τηρούνται τα βιβλία στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, ανεξαρτήτως του νομίσματος ή των νομισμάτων που θα αναγράφονται στα παραστατικά εγγραφών. Η μετατροπή, εφόσον δεν αναγράφονται οι αξίες στα παραστατικά σε δύο νομίσματα, θα γίνεται με αμετάκλητη ισοτιμία δραχμή / ευρώ.

5.8.2 Ταμείο Επιχειρήσεων.

Θα παρακολουθείται αντίστοιχα στο νόμισμα που η επιχείρηση τηρεί τα λογιστικά βιβλία. Εάν κατά το μεταβατικό στάδιο κυκλοφορούν μόνο δραχμές, παρακολουθείται

σε δραχμές. Στο διάστημα της τελικής φάσης, που κυκλοφορούν ευρώ και δραχμές, τηρούνται υπολογαριασμοί ταμείου σε δραχμές και ταμείου σε ευρώ.

5.8.3 Υποβολή Συγκεντρωτικών Καταστάσεων.

Οι συγκεντρωτικές καταστάσεις του ημερολογιακού έτους 2000 που θα υποβληθούν το Μάιο του 2001 υποβάλλονται σε δραχμές. Για τις συγκεντρωτικές καταστάσεις του 2001 που θα υποβληθούν το 2002 μπορεί να επιτρέπεται επιλογή μεταξύ του εθνικού νομίσματος ή του ευρώ.

5.8.4 Υποβολή Ισοζυγίων

Τα ισοζύγια των λογαριασμών όλων των βαθμίδων που υποβάλλουν οι επιχειρηματίες της τρίτης κατηγορίας ακολουθούν τον τρόπο τήρησης των βιβλίων.

5.8.5 Συναλλαγματικές Διαφορές.

Κατά τη μετατροπή των δεδομένων του Ισολογισμού των επιχειρήσεων από δραχμές σε ευρώ είναι πιθανό προκύψουν συναλλαγματικές διαφορές. Το θέμα αυτό θα συζητηθεί νομοθετικά.

5.9 Άμεση φορολογία

5.9.1 Φορολογία Εισοδήματος

5.9.1.1 Παρακρατούμενοι Φόροι

Οι πάσης φύσεως δηλώσεις αποδοχής παρακρατούμενων φόρων εισοδήματος, όπως

για παράδειγμα φόρος μισθωτών υπηρεσιών, ελεύθερων επαγγελματιών, καθώς και αυτοτελών ή μη φορολογηθέντων εισοδημάτων (μεταβίβαση εταιρικών μεριδίων, παρακράτηση φόρων σε δικαιώματα αλλοδαπών κλπ.), που υποβάλλονται από 1.1.2001 μέχρι και 31. 12.2001, παρέχεται δυνατότητα υποβολής των αποκλειστικά είτε με όλες τις ενδείξεις συμπληρωμένες σε δραχμές είτε με όλες τις ενδείξεις συμπληρωμένες σε ευρώ και επιπλέον με μία πρόσθετη ένδειξη του τελικού πληρωτέου ποσού σε δραχμές. Επίσης, τα έντυπα των δηλώσεων φέρουν κωδικογράφηση σχετικά με το νόμισμα που χρησιμοποιήθηκε.

Οι δηλώσεις οικονομικού έτους 2001 που αφορούν τη διαχειριστική περίοδο 2000, τόσο των φυσικών προσώπων όσο και των νομικών προσώπων (ομόρρυθμες, ετερόρρυθμες εταιρίες, νομικά πρόσωπα) και που υποβάλλονται εντός του έτους 2001 είναι σε δραχμές.

5.9.1.2 Δηλώσεις Εισοδήματος

Δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος των φυσικών και των νομικών προσώπων, που αφορούν τη μεταβατική περίοδο 2001 και θα υποβληθούν μετά την 1.1.2002, θα υποβληθούν σε ευρώ υποχρεωτικά. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει βεβαιώσεις πάσης φύσεως (αποδοχών) που θα εκδοθούν μετά την 1.1.2002 από τους φορείς τους να είναι σε ευρώ.

Δηλώσεις αποδοχής παρακρατηθέντων κλπ. φόρων που αφορούν τους τελευταίους μήνες του έτους 2001 και αποδίδονται μετά την 1.1.2002 θα είναι υποχρεωτικά σε ευρώ.

5.9.2 Φορολογία Κεφαλαίου

Όσον αφορά τη δυνατότητα εναλλακτικής χρήσης εθνικού νομίσματος ή ευρώ στον μέγα της φορολογίας κεφαλαίου, κατά τη μεταβατική περίοδο, πρέπει να επισημανθεί

τι σε κάθε περίπτωση η δυνατότητα αυτή θα πρέπει να είναι πλήρως εναρμονισμένη με αυτή που θα ισχύσει και για τη φορολογία εισοδήματος. Επίσης οι δηλώσεις κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών, φόρος μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας (ΦΜΑΠ) μπορούν να συντάσσονται και να υποβάλλονται είτε σε εθνικό νόμισμα είτε σε ευρώ με μια πρόσθετη ένδειξη στην περίπτωση αυτή του τελικού πληρωτέου ποσού σε δραχμές από 1.1-31.12.2001. Τα έντυπα των δηλώσεων αυτών θα πρέπει να φέρουν κωδικογράφηση σχετικά με το νόμισμα που χρησιμοποιήθηκε.

Από 1.1.2002 όλες οι δηλώσεις κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών μεταβιβάσεων, ΦΜΑΠ συντάσσονται και υποβάλλονται υποχρεωτικά σε ευρώ.

Για την επιτυχή έκβαση των ανωτέρω είναι απαραίτητο να ενημερωθούν το συντομότερο δυνατό για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

Η έγκαιρη ενημέρωσή τους συντελεί, ώστε να μπορούν να υπολογίζουν σε ευρώ την αξία των κινητών και ακινήτων πραγμάτων που επιθυμούν να αγοράσουν ή να μεταβιβάσουν με οποιαδήποτε αιτία επαχθή ή χαριστική.

5.9.2.1 Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας Εισοδήματος

Στις περιπτώσεις επιστροφής φόρου, σύμφωνα με τις συμβάσεις αποφυγής της διπλής φορολογίας, υποβάλλεται αίτηση για την επιστροφή του φόρου στην οποία αναφέρονται το ύψος του εισοδήματος που έχει αποκτηθεί και φορολογήθηκε, το ποσό του φόρου που καταβλήθηκε και το ποσό του φόρου ή του συντελεστή φόρου που έπρεπε να καταβληθεί ή να επιβληθεί στο σχετικό εισόδημα, σύμφωνα με τις διατάξεις της σχετικής σύμβασης.

Τα στοιχεία αυτά πρέπει κατά το μεταβατικό στάδιο εφαρμογής του ευρώ να κωδικοστούν τόσο σε ευρώ όσο και σε δραχμές.

5.10 Έμμεση φορολογία

Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) - Σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών ΦΠΑ.

Αναφορικά με τη δυνατότητα εναλλακτικής χρήσης του εθνικού νομίσματος ή του ευρώ στον τομέα του ΦΠΑ κατά τη μεταβατική περίοδο, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- **Υπολογισμός, Καταλογισμός και Πληρωμή Φόρου:** υλοποιείται με αναλογία και εναρμονισμένα με την επιλογή που αφορά τις δηλώσεις.
- **Δηλώσεις ΦΠΑ:** μπορούν να συντάσσονται και να υποβάλλονται είτε σε εθνικό νόμισμα είτε σε ευρώ με την προϋπόθεση ότι τυχόν επιλογή του ευρώ είναι αμετάκλητη.
- **Λογιστική Επιχειρήσεων:** ευχέρεια για χρήση εθνικού νομίσματος ή ευρώ κατά αναλογία με τα ανωτέρω.

Σε κάθε περίπτωση, η δυνατότητα εναλλακτικής χρήσης εθνικού νομίσματος ή ευρώ είναι πλήρως εναρμονισμένη με αυτή που ισχύει για τη φορολογία εισοδήματος και για τα τελωνεία (π.χ. εισαγωγές / ΦΠΑ).

Σε σχέση με τα ανωτέρω επισημαίνεται ότι ακόμη και αν το δημόσιο χρησιμοποιεί μόνο δραχμές, δεν επηρεάζεται, εκτός της πληρωμής φόρου, η δυνατότητα εναλλακτικής χρήσης στα προαναφερθέντα σημεία, επειδή τα δεδομένα της δήλωσης (π.χ. ευρώ) μπορούν να μετατρέπονται αυτόματα σε δραχμές.

Το χρονοδιάγραμμα εργασιών στον τομέα του ΦΠΑ, απαιτεί τη ρύθμιση ορισμένων νομικών θεμάτων τόσο σε νομοθετικό όσο και σε οργανωτικό επίπεδο, όπως οι ίδιοι φοροί ΦΠΑ, VIES ένα χρόνο πριν το μεταβατικό καθεστώς, δεδομένου ότι ένα σημαντικό μέρος των συναλλαγών πραγματοποιείται με κράτη - μέλη όπου ισχύει ήδη το μεταβατικό καθεστώς.

Σχετικά με την υποβολή των τριμήνων ανακεφαλαιωτικών πινάκων κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου (1.1.2001-31.12.2001), τουλάχιστον όσον αφορά τους ετήσιους πίνακες παραδόσεων αγαθών, μπορούν να υποβάλλονται και σε ευρώ με αμετάκλητη επιλογή, αφού από την υποβολή του τριμήνου ανακεφαλαιωτικού πίνακα δεν συνεπάγεται ποσό φόρου για καταβολή.

Επισης η εθνική φορολογική διοίκηση (σε Κεντρικό Επίπεδο ΚΕ.Π.Υ.Ο) πρέπει, όσες

δηλώσεις συνεχίζουν να υποβάλλονται κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου σε εθνικό νόμισμα, να τις μετατρέπει σε ευρώ, προκειμένου να διαβιβάσει τα στοιχεία αξιών ενδοκοινοτικών παραδόσεων αγαθών στα άλλα κράτη-μέλη σε ευρώ, σύμφωνα με την πρόσφατη απόφαση της μόνιμης διοίκησης συνεργασίας.

Για να καταστεί δυνατόν να χορηγηθεί από τη φορολογική διοίκηση στους φορολογούμενους η δυνατότητα εναλλακτικής χρησιμοποίησης δραχμής ή ευρώ για την υποβολή των ανακεφαλαιωτικών πινάκων ενδοκοινοτικών αποκτήσεων και παραδόσεων που αφορούν το πρώτο τρίμηνο του έτους 2001 (δηλαδή οι υποβληθείσες δηλώσεις από 4/2001), όλες οι απαραίτητες προσαρμογές, τόσο της εθνικής νομοθεσίας όσο και των εντύπων των δηλώσεων όλων των προγραμμάτων του κέντρου πληροφορικής του υπουργείου οικονομικών (ΚΕΠΥΟ), πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί.

5.11 Ειδικές φορολογίες – τέλη

Για τις περιπτώσεις όπου απαιτείται η υποβολή δήλωσης, αυτή συντάσσεται είτε σε εθνικό νόμισμα είτε σε ευρώ, υπό την προϋπόθεση ότι η επιλογή του ευρώ είναι ανεκχώρητη και εφόσον αυτό δεν έρχεται σε αντίθεση με τις λοιπές φορολογίες. Η εισπραξη γίνεται στο εθνικό νόμισμα.

Στις περιπτώσεις όπου δεν απαιτείται η υποβολή δήλωσης, ο φόρος ή το τέλος εμβαιώνεται και εισπράττεται σε εθνικό νόμισμα από την αρμόδια ΔΟΥ κατά τον ίδιο τρόπο που ισχύει και για τις άλλες φορολογίες.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως των ειδικών σημάτων τελών κυκλοφορίας και παραγωγικών τεχνικών παιγνίων, οι προσαρμογές του νομοθετικού πλαισίου πραγματοποιούνται μετά τον καθορισμό της οριστικής ισοτιμίας μετατροπής του εθνικού νομίσματος σε ευρώ και επομένως αφορούν τα ειδικά σήματα έτους 2002.

Όσον αφορά την κοινοτική νομοθεσία, εφόσον οι απαιτούμενες τροποποιήσεις πραγματοποιηθούν σε επίπεδο συμβουλίου, δεν απαιτούνται ενέργειες από τις εθνικές διοικήσεις πέρα από την υιοθέτηση και ενσωμάτωσή τους στο εθνικό δίκαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ :

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

6.1 Η Ελλάδα μπροστά στο ευρώ τα έτη 200-2002

Το 2000 ήταν ένα έτος ιδιαίτερα σημαντικό για την ελληνική οικονομία. Για πρώτη φορά έπειτα από δεκαετίες διαμορφώθηκαν συνθήκες νομισματικής σταθεροποίησης. Το επίτευγμα αυτό είναι αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης και επίπονης προσπάθειας.

Η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, η πρόοδος προς τη δημοσιονομική εξυγίανση και η σχετική σταθερότητα της ισοτιμίας της δραχμής έναντι των βασικών ευρωπαϊκών νομισμάτων έχουν διαμορφώσει ένα νέο οικονομικό περιβάλλον, το οποίο αφενός επιτρέπει την ικανοποίηση των κριτηρίων σύγκλισης για τη συμμετοχή της Ελλάδος στην ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση και αφετέρου προάγει την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της.

6.1.1 Πληθωρισμός

Οι εγχώριες πληθωριστικές πιέσεις εξασθένησαν σημαντικά και σταθερά κατά το προηγούμενο έτος. Όσον αφορά το μέλλον, οι προοπτικές για τη διαμόρφωση του μέσου ετήσιου ρυθμού του πληθωρισμού σε επίπεδο που δεν υπερβαίνει αισθητά το 2% είναι ευνοϊκές.

Σε κάθε περίπτωση, η σταθερότητα των τιμών είναι δύσκολο να διασφαλιστεί μόνο

με την άσκηση νομισματικής πολιτικής. Είναι όμως εφικτή, εφόσον εφαρμοστεί με συνέπεια η οικονομική και διαρθρωτική πολιτική που έχει προγραμματιστεί και εφόσον οι μισθολογικές εξελίξεις και η τιμολογιακή πολιτική των επιχειρήσεων συμβάλλουν στη διαμόρφωση συνθηκών σταθερότητας των τιμών.

6.1.2 Δημόσια Οικονομικά

Η δημοσιονομική θέση της χώρας βελτιώθηκε και στήριξε τη διαμόρφωση των συνθηκών σταθερότητας στην οικονομία. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης, σε εθνικολογιστική βάση, περιορίστηκε κατά μία εκατοστιαία μονάδα περίπου, στο 1,6% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), δηλαδή στο ήμισυ περίπου της τιμής αναφοράς (3%) του σχετικού κριτηρίου σύγκλισης της συνθήκης και σε επίπεδο ελαφρά υψηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο (1,2%) στις χώρες της ζώνης του ευρώ (72,2%).

Για την περαιτέρω μείωση του χρέους σε σχέση με το ΑΕΠ τα επόμενα έτη απαιτείται, εκτός από την προβλεπόμενη διαμόρφωση υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων και συνεπής υλοποίηση του προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων, καθώς και ταχύτερη εξυγίανση των οικονομικών ορισμένων δημόσιων επιχειρήσεων.

6.1.3 Συναλλαγματική Ισοτιμία και Μακροπρόθεσμα Επιτόκια

Η σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας, ενώ μπορεί να αποδειχθεί αποτελεσματικό μέσο αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού, δεν μπορεί να διασφαλιστεί μακροπρόθεσμα, εάν δεν στηρίζεται από νομισματική και γενικότερα μακροοικονομική πολιτική που αποσκοπεί στη διαμόρφωση συνθηκών σταθερότητας στην εγχώρια οικονομία.

Η άσκηση αντιπληθωριστικής νομισματικής πολιτικής με τη διατήρηση σχετικά υψηλών επιτοκίων, καθώς και οι ευνοϊκές προσδοκίες των αγορών, όσον αφορά την

προοπτική σταθεροποίησης και σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας, είχαν ως αποτέλεσμα η δραχμή να είναι συνεχώς ανατιμημένη σε σχέση με την κεντρική ισοτιμία στον ΜΣΙ.

6.1.4 Εξωτερικές Συναλλαγές

Οι υψηλοί ρυθμοί αύξησης της δαπάνης της οικονομίας και ιδίως των επενδύσεων, σε συνδυασμό με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, αποτέλεσαν τους κύριους παράγοντες που επηρέασαν τη διαμόρφωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών τα τελευταία χρόνια.

Η σημασία του ύψους του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών, ως παράγοντας που επηρεάζει τις συνθήκες στις αγορές συναλλάγματος και την ισοτιμία της δραχμής, κλονίζει με την ένταξη της χώρας στη ζώνη του ευρώ.

Η αύξηση της παραγωγικότητας και η μακροπρόθεσμη ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών συναρτώνται στο εξής κυρίως με την υλοποίηση των απαραίτητων διαρθρωτικών μεταβολών για την αποτελεσματικότερη λειτουργία των αγορών και των επιχειρήσεων, τον εκσυγχρονισμό του κράτους και την επέκταση και βελτίωση των υποδομών της οικονομίας.

6.1.5 Το Πρόβλημα της Ανεργίας

Το ποσοστό ανεργίας μειώνεται ελαφρά, ενώ συνεχίζεται η άνοδος της απασχόλησης. Τα δεδομένα υποδηλώνουν ότι απαιτείται βελτίωση των συστημάτων γενικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, έτσι ώστε οι νέοι ν' αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες που θα τους επιτρέπουν να ανταποκρίνονται στη ζήτηση για διάφορες ειδικότητες, η οποία συνεχώς μεταβάλλεται λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων.

Επίσης, η τόνωση της προσφοράς εργασίας από τους νέους μπορεί να επιτευχθεί με τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας, ιδίως της σχετικά ανειδίκευτης και

χαμηλά αμειβόμενης, καθώς και με την ενίσχυση των κινήτρων για απασχόληση και κατάρτιση μέσω φορολογικών ρυθμίσεων ή ειδικών παροχών, ενώ η δημιουργία θέσεων εργασίας για νέους μπορεί να ενθαρρυνθεί με την ελάφρυνση του κόστους εργασίας για τις επιχειρήσεις.

Ακόμη, η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών προϋποθέτει ότι θα προωθηθεί στην πράξη, με μέτρα ενίσχυσης της κοινωνικής υποδομής, η νομικά κατοχυρωμένη ισότητα ευκαιριών και των δύο φύλων στην εργασία.

6.1.6 Κατευθύνσεις και Προκλήσεις της Νομισματικής Πολιτικής

Η σταθερότητα του γενικού επιπέδου των τιμών ήταν ο κύριος στόχος της νομισματικής πολιτικής. Η επαναφορά του πληθωρισμού σε επίπεδο που να μην υπερβαίνει το 2% είναι εντούτοις αναγκαία, προκειμένου να διατηρηθεί περιβάλλον νομισματικής σταθερότητας, που αποτελεί προϋπόθεση για διατηρήσιμη ανάπτυξη της οικονομίας και να αποφευχθεί η μείωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Η συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής έναντι του ευρώ εξακολουθεί να αποτελεί τον κεντρικό στόχο της νομισματικής πολιτικής με σημείο αναφοράς τη κεντρική ισοτιμία, όπως αυτή διαμορφώθηκε. Η Τράπεζα της Ελλάδος παρακολουθεί την εξέλιξη της πιστωτικής επέκτασης, σε συνδυασμό με την άντληση των κεφαλαίων εκ μέρους των επιχειρήσεων από πηγές εκτός του τραπεζικού συστήματος, προκειμένου να αξιολογεί ακριβέστερα τις συνθήκες στην αγορά τραπεζικών πιστώσεων.

6.1.7 Τραπεζικό Σύστημα

Η τελευταία τριετία ήταν μια περίοδος σημαντικής αναδιάρθρωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και γενικότερα του χρηματοπιστωτικού τομέα. Οι τάσεις που αρχισαν να διαμορφώνονται ενισχύθηκαν και έγιναν περισσότερο εμφανείς

δημιουργώντας ισχυρές τραπεζικές μονάδες διεθνούς κύρους και εμβέλειας.

Οι προοπτικές για την περαιτέρω πορεία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, μετά την είσοδο της χώρας στη νομισματική ένωση, είναι δυνατόν με επιτυχείς επιλογές και συντονισμένη προσπάθεια να καταστούν περισσότερο ευνοϊκές.

Μετά την εισαγωγή του ευρώ, οι τράπεζες που λειτουργούν σε τοπικές αγορές εξακολουθούν να έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα στις συγκεκριμένες αγορές, λόγω της δυνατότητας να αξιολογούν ευχερέστερα τους κινδύνους από συναλλαγές με εγχώριες επιχειρήσεις, καθώς και λόγω των μακροχρόνιων σχέσεων που έχουν αναπτύξει με την πελατεία τους και της καλύτερης γνώσης και εξοικείωσης με το λογιστικό, νομικό και δημοσιονομικό πλαίσιο που ισχύει στη συγκεκριμένη χώρα. Ωστόσο, για να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους, απαιτούνται κατάλληλες και έγκαιρες επιλογές από τις τράπεζες και υιοθέτηση μιας αποτελεσματικής μεσοπρόθεσμης στρατηγικής.

Η απόκτηση μεγέθους, όπως προαναφέρθηκε, εξασφαλίζει μέχρι ενός σημείου οικονομίες κλίμακας και δυνατότητα επέκτασης των δραστηριοτήτων τους και σε άλλες αγορές. Επίσης, μερικώς τουλάχιστον, αντισταθμίζει τα αρνητικά αποτελέσματα από τον εντεινόμενο ανταγωνισμό σε συνθήκες χαμηλού πληθωρισμού και επιτοκίων που, σύμφωνα με τη διεθνή και ευρωπαϊκή πείρα, οδήγησε σε μείωση του περιθωρίου μεταξύ επιτοκίων καταθέσεων και επιτοκίων χορηγήσεων και περιορίσε τα έσοδα από αυτές τις παραδοσιακές εργασίες. Καλούνται επομένως οι τράπεζες να συμπίεσουν περαιτέρω τα λειτουργικά τους έξοδα και να εφαρμόσουν βελτιωμένες μεθόδους αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού και των απασχολούμενων κεφαλαίων, ούτως ώστε να επωφεληθούν από τις δημιουργημένες νέες ευκαιρίες.

Οι ελληνικές τράπεζες στηριζόμενες σε ισχυρή κεφαλαιακή βάση και αποτελεσματική διοίκηση μπορούν να ανταποκριθούν και στη νέα πρόκληση με επιτυχία.

6.1.8 Οι αγορές Κεφαλαίων

Η ικανοποιητική εξέλιξη των εγχώριων μακροοικονομικών μεγεθών και η σταδιακή

ενίσχυση της εμπιστοσύνης των αγορών στην επιτυχή κατάληξη της διαδικασίας ένταξης της χώρα στη ζώνη του ευρώ, καθώς και οι ευνοϊκές προοπτικές για την ανάπτυξη και την κερδοφορία πολλών ελληνικών επιχειρήσεων, επηρέασαν τις συνθήκες στις εγχώριες αγορές κεφαλαίων. Οι προοπτικές του ελληνικού χρηματιστηρίου είναι γενικά ευνοϊκές, ιδιαίτερα λόγω της προόδου που έχει συντελεστεί, κατ' αρχήν σε μακροοικονομικό επίπεδο.

Βέβαια και σε επίπεδο επιχειρήσεων έχει επιτευχθεί αξιόλογη βελτίωση του παραγωγικού δυναμικού λόγω των υψηλών επενδύσεων τα τελευταία έτη, καθώς και στη σχέση ιδίων προς ξένα κεφάλαια στη σύνθεση των δανείων των επιχειρήσεων κατά νόμισμα, στο άνοιγμα νέων αγορών για τις εξαγωγές τους, αλλά και στην έκταση της συνεργασίας τους ή της συμμετοχής τους σε ελληνικές και ξένες επιχειρήσεις.

Οι εξελίξεις αυτές προοιωνίζονται θετικές επιδόσεις όσον αφορά την κερδοφορία των επιχειρήσεων τα προσεχή έτη. Με τις ευκαιρίες που προσφέρονται για περαιτέρω δραστηριοποίηση σε μεγάλο φάσμα επιχειρήσεων, αποτελούν πρόσθετους παράγοντες που δικαιολογούν την αισιόδοξη εκτίμηση για την πορεία των ελληνικών επιχειρήσεων. Τα ανωτέρω όμως δεν σημαίνουν ότι όλες γενικά οι επιχειρήσεις με εισηγμένες μετοχές στο χρηματιστήριο αυτόματα θα καρπωθούν οφέλη, χωρίς οι ίδιες να φροντίσουν να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες που προσφέρονται. Ούτε πρέπει να αγνοείται το γεγονός ότι υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τις τιμές στο ΧΑΑ, όπως εξελίξεις στις διεθνείς κεφαλαιαγορές ή οι ισοτιμίες των κυριότερων νομισμάτων (δολαρίου, γιέν, ευρώ), καθώς και οι τιμές των πρώτων και των διεθνών εμπορευμάτων.

Ορισμένοι από αυτούς τους τομείς επηρεάζουν ασύμμετρα τους διάφορους κλάδους επιχειρήσεων και αυτό ενδέχεται να οδηγήσει σε διαφοροποίηση της επίδρασης στις τιμές των μετοχών τους. Επομένως, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να ηθμιωθούν διακυμάνσεις των τιμών των μετοχών ορισμένων επιχειρήσεων παρά τη μακροπρόθεσμα ευνοϊκή προοπτική των χρηματιστηριακών αξιών.

Επίσης, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα κριτήρια βάσει των οποίων αποφασίζονται οι αυξήσεις κεφαλαίων, καθώς και η χρονική κατανομή των αντλήσεων

κατά μήνα, η οποία θα πρέπει να μπορεί να προσαρμόζεται με ευελιξία στις μεταβαλλόμενες συνθήκες των αγορών. Οι αγορές βρίσκονται σε μία διαδικασία προσαρμογής στο νέο περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων και της υποκατάστασης της δραχμής από το ευρώ. Η αναβάθμιση των ελληνικών αγορών από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης είναι πια δεδομένη. Παραθέτουμε παρακάτω ένα απόσπασμα από δελτίο τύπου του υπουργείου εθνικής οικονομίας, με προσωρινά στοιχεία ,χαρακτηριστικό των όσων αναφέρουμε παραπάνω.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

10 Μαρτίου 2004

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

ΤΡΙΜΗΝΟ 2003

Από τη Γενική Γραμματεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος κοινώνονται τα αποτελέσματα των τριμηνιαίων Εθνικών Λογαριασμών που προκύπτουν στις εκτιμήσεις των κυριότερων μακρομεγεθών του τέταρτου τριμήνου του 2003. Τα στοιχεία αυτά είναι εναρμονισμένα με το ESA (European System of Accounts) 1995.

Σε σχέση με το τρίμηνο του πρώτου και του δεύτερου τριμήνου 2003, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε σταθερές τιμές 1995 διατήρησε την ισχυρή αυξητική τάση των τελευταίων ετών, παρουσιάζοντας αύξηση 4,7%. Αυτό οφείλεται στον ενισχυμένο ρυθμό αύξησης της κατανάλωσης (3,9%) και κυρίως στην πολύ μεγάλη άνοδο των επενδύσεων (5,5%). Επίσης είχαμε επιβράδυνση του αρνητικού ρυθμού των εξαγωγών (-0,2%) και αντιστροφή του αρνητικού ρυθμού για τις εισαγωγές (8,0%).

1. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)

Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του Α.Ε.Π. διαμορφώθηκε σε 4,7% για το 2003 μετά διατήρηση υψηλού ρυθμού αύξησης (5,0%) και κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2003.

Α.Ε.Π. (εκατ. €)

		Τριμηνιαίο Α.Ε.Π.	Μεταβολή v/v-4 (%)	Ετήσιο Α.Ε.Π.	Μεταβολή Ετήσιου Α.Ε.Π.
2000	IV	24.000	4,6	94670	4,4%
2001	I	24.290	5,1		
	II	24.455	4,0		
	III	24.875	3,5		
	IV	24.875	3,6	98495	4,0%
2002	I	25.360	4,3		
	II	25.448	4,0		
	III	25.785	3,6		
	IV	25.704	3,2	102297	3,9%
2003	I	26.450	4,3		
	II	26.585	4,5		
	III	27.077	5,0		
	IV	26988	5,0	107100	4,7%

2. Τελική Κατανάλωση

Η τελική κατανάλωση σε ετήσια βάση σημείωσε το 2003 αύξηση 3,9% έναντι 3,3% του 2002. Οι δαπάνες για τελική κατανάλωση το τέταρτο τρίμηνο του 2003 ανήλθαν σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους κατά 4,1% αυξάνοντας κατά 2,8% στην αύξηση της συνολικής ζήτησης. Η αύξηση αυτή οφείλεται από την αντίστοιχη αύξηση του Α.Ε.Π. γεγονός που έχει ως συνέπεια τη μείωση του σχετικού μεριδίου της τελικής κατανάλωσης στη συνολική ζήτηση. Η τελική κατανάλωση σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο του 2003 αυξήθηκε κατά 4,1%.

Τελική Κατανάλωση (εκατ. €)

		Τριμηνιαία Κατανάλωση	Μεταβολή v/v-4 (%)	Ετήσια Κατανάλωση	Μεταβολή Ετήσιας Κατανά- λωσης
2000	IV	20.333	2,1	79959	2,1%
2001	I	20.078	2,5		
	II	20.293	2,3		
	III	20.609	2,0		
	IV	20.730	2,0	81710	2,2%
2002	I	20.995	4,6		
	II	20.810	2,5		
	III	21.306	3,4		
	IV	21.317	2,8	84429	3,3%
2003	I	21.785	3,8		
	II	21.605	3,8		
	III	22.036	3,4		
	IV	22.281	4,5	87708	3,9%

3. Επενδύσεις

Μεγάλη άνοδο σημείωσε ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής των επενδύσεων το 2003 κατά 15,5%. Οι επενδύσεις στο τέταρτο τρίμηνο του 2003 αυξήθηκαν κατά 7,3% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους. Η αύξηση αυτή των επενδύσεων, συνέβαλε στην αύξηση της συνολικής ζήτησης της οικονομίας κατά 3,7%. Ο ρυθμός ανόδου των επενδύσεων ξεπερνά κατά πολύ τον αντίστοιχο ρυθμό του Α.Ε.Π. με αποτέλεσμα να αυξηθεί το σχετικό μερίδιο των επενδύσεων στην τελική ζήτηση της οικονομίας. Επίσης σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο του 2003 είχαμε αύξηση της τάξης του 0,5%.

Επενδύσεις (εκατ. €)

		Τριμηνιαίες Επενδύσεις	Μεταβολή v/v-4 (%)	Ετήσιες επενδύσεις	Μεταβολή Ετησίων επενδύσεων
2000	IV	5.838	11,0	23175	10,0%
2001	I	6.072	9,3		
	II	6.050	4,7		

	III	6.217	3,5		
	IV	6.101	4,5	24441	5,5%
2002	I	6.549	7,9		
	II	6.412	6,0		
	III	6.521	4,9		
	IV	6.443	5,6	25926	6,1%
2003	I	7.707	17,7		
	II	7.156	11,6		
	III	7.518	15,3		
	IV	7.559	17,3	29940	15,5%

4. Εξαγωγές

Σε ετήσια βάση οι εξαγωγές μειώθηκαν κατά 0,2%. Το τέταρτο τρίμηνο του 2003 οι εξαγωγές αυξήθηκαν σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2002 κατά 0,3% συνεισφέροντας σχεδόν μηδενική συνεισφορά στην αύξηση της συνολικής ζήτησης οικονομίας. Επίσης σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο του 2003 οι εξαγωγές μειώθηκαν κατά 0,9%.

Εξαγωγές (εκατ. €)

		Τριμηνιαίες Εξαγωγές	Μεταβολή v/v-4 (%)	Ετήσιες εξαγωγές	Μεταβολή Ετησίων εξαγωγών
2000	IV	6.369	14,4	24830	14,1%
2001	I	5.994	0,9		
	II	6.068	-1,1		
	III	6.253	-2,1		
	IV	6.255	-1,8	24569	-1,1%
2002	I	5.586	-6,8		
	II	5.609	-7,5		
	III	5.734	-8,3		
	IV	5.747	-8,1	22677	-7,7%
2003	I	5.491	-1,7		
	II	5.569	-0,7		
	III	5.815	1,4		
	IV	5.762	0,2	22637	-0,2%

5. Εισαγωγές

Κατά το 2003 είχαμε μεγάλη αύξηση των εισαγωγών κατά 8,0% έναντι μείωσης % το 2002. Το τέταρτο τρίμηνο του 2003 οι εισαγωγές αυξήθηκαν σε σχέση με το ίδιο τρίμηνο του 2002 κατά 11,7%. Επειδή η αύξηση των εισαγωγών είναι καλύτερη αυτής των εξαγωγών υπάρχει μείωση της σχετικής συμβολής των δαπάν προϊόντων στην εγχώρια τελική ζήτηση. Σε σχέση επίσης με το τρίτο τρίμηνο του 2003 οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 3,2%.

Εισαγωγές (εκατ. €)

		Τριμηνιαίες Εισαγωγές	Μεταβολή v/v-4 (%)	Ετήσιες εισαγωγές	Μεταβολή Ετησίων εισαγωγών
2000	IV	8.546	9,1	33322	8,9%
2001	I	7.853	-1,5		
	II	7.952	-3,4		
	III	8.197	-4,3		
	IV	8.199	-4,1	32201	-3,4
2002	I	7.555	-3,8		
	II	7.588	-4,6		
	III	7.760	-5,3		
	IV	7.779	-5,1	30682	-4,7
2003	I	8.005	5,9		
	II	8.024	5,7		
	III	8.413	8,4		
	IV	8.687	11,7	33129	8,0

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

**ΩΣ Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΤΗ ΖΩΗ
ΑΙ ΤΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΑ ΠΟΛΙΤΗ.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩ

1.1 Η σχέση με τον πελάτη στο καθεστώς του ευρώ

Οι πελάτες αναμένεται να αντιδράσουν με διαφορετικό τρόπο στο νέο νόμισμα. Κάποιοι ίσως ήδη χρησιμοποίησαν το ευρώ, ενώ άλλοι θα περιμένουν την κυκλοφορία των χαρτονομισμάτων και των κερμάτων. Οι επιχειρήσεις πρέπει να αναπτύξουν μια επικοινωνιακή στρατηγική που να αποβλέπει στην ικανοποίηση του πελάτη.

- Επιχειρηματίες ταξιδιώτες: οι μεμονωμένοι επιχειρηματίες ταξιδιώτες επωφελούνται άμεσα από τις απλουστεύσεις που συνεπάγεται το ευρώ, δηλαδή την αποφυγή των συναλλαγματικών μετατροπών, τη διαφάνεια των τιμών σε όλη την Ευρώπη, τις απλούστερες καταστάσεις εξόδων, την αποφυγή συσσώρευσης χρηματικών ποσών που δεν δαπανήθηκαν σε διάφορα νομίσματα.
- Οι εταιρίες και ιδιαίτερα οι μεγάλες επιχειρήσεις, επιταχύνουν τις προετοιμασίες τους και ανακοινώνουν ολοένα και συχνότερα την πρόθεσή τους να χρησιμοποιήσουν το ευρώ στην πρώτη του φάση. Ορισμένες επιχειρήσεις είναι πιθανόν να ζητήσουν από την αρχή συναλλαγές σε ευρώ για τα επαγγελματικά ταξίδια στελεχών τους, τα σεμινάρια, τα συνέδρια, τα ταξίδια κινήτρων, τις διάφορες εκδηλώσεις. Η τάση συγκέντρωσης των ταξιδιωτικών δραστηριοτήτων αναμένεται να επιταχυνθεί με την εισαγωγή του ευρώ.
- Οι ευρωπαίοι τουρίστες, όταν ταξιδεύουν σε άλλη χώρα της Ευρώπης, πιθανότατα να προτιμούν τις συναλλαγές σε ευρώ με τις οποίες εξοικειώνονται ολοένα περισσότερο παρά σε οποιοδήποτε ξένο νόμισμα, διότι θέλουν να κάνουν συγκρίσεις μεταξύ των τιμών σε ευρώ.
- Οι περισσότεροι τουρίστες εσωτερικού αναμένεται να προβούν σε περιορισμένη

χρήση του ευρώ, επειδή είναι περισσότερο εξοικειωμένοι με τις τιμές και τα μέσα πληρωμής που εκφράζονται στο εθνικό τους νόμισμα.

Οι τουρίστες που προέρχονται από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης θα διαπιστώσουν ότι τα ταξίδια τους απλοποιούνται, εφόσον οι τιμές σε όλες τις χώρες της Ευρώπης εκφράζονται στην ίδια νομισματική μονάδα. Ωστόσο, θα είναι λιγότερο ενημερωμένοι σχετικά με το ευρώ και τις πρακτικές πλευρές της εισαγωγής του.

1.2 Ενίσχυση της εμπιστοσύνης του πελάτη

Ο τουρισμός είναι ένα από τους πρώτους τομείς όπου οι καταναλωτές έρχονται σε επαφή με το ευρώ. Για τον τουρίστα / καταναλωτή το ευρώ σημαίνει μεγαλύτερη διαφάνεια τιμών και μικρότερο κόστος συναλλαγών. Η όσο το δυνατόν ευκολότερη υιοθέτηση του ευρώ από τους τουρίστες ευνοεί τα ίδια τα τουριστικά γραφεία, διότι η έλλειψη εμπιστοσύνης ή η δυσκολία στη σύγκριση των τιμών συνεπάγεται χαμηλότερες πωλήσεις.

Οι επιχειρήσεις πρέπει να ενθαρρύνουν τους πελάτες να σκέφτονται σε ευρώ αναγράφοντας τις νέες τιμές και σε ευρώ και παρέχοντας επαρκή πληροφόρηση. Οι τουρίστες πρέπει να πεισθούν ότι η εισαγωγή του ευρώ δε συνεπάγεται συγκαλυμμένες αυξήσεις των τιμών. Οι εταιρείες πρέπει να είναι σε θέση να εξηγήσουν τις πρακτικές πλευρές της εισαγωγής του ευρώ και τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζει τις αναγραφόμενες τιμές, τα τιμολόγια και τους διακανονισμούς.

Οι επιχειρήσεις πρέπει να προγραμματίσουν ειδική ενημέρωση για το ευρώ, που προσαρμόζεται αναλόγως στις ανάγκες των πελατών τους. Το πρόγραμμα αυτό πρέπει να ισοσταθμίζει την ανάγκη καθησυχασμού και πληροφόρησης των πελατών, τον κίνδυνο και το κόστος της πληθώρας των πληροφοριών.

1.3 Μέθοδοι Πληροφόρησης

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι ενημέρωσης των πελατών και κάθε επιχείρηση επιλέγει διαφορετικό τρόπο προσέγγισης. Παρακάτω αναφέρονται διάφορες μέθοδοι, ένα συνδυασμό των οποίων θα χρησιμοποιήσουν πιθανότατα οι επιχειρήσεις.

Άρτια Καταρτισμένο Προσωπικό: Μια σημαντική πηγή πληροφόρησης για τους πελάτες είναι η άμεση επαφή με το προσωπικό. Η ποιότητα των απαντήσεων στις διάφορες ερωτήσεις των τουριστών αποτελεί σημαντικό παράγοντα διατήρησης της εμπιστοσύνης των τουριστών. Το προσωπικό υποδοχής πρέπει να είναι από τα πιο ενημερωμένα τμήματα του πληθυσμού σχετικά με την υιοθέτηση του ευρώ. Η κατάρτιση του προσωπικού απαιτεί επαρκή χρόνο και επαρκή μέσα.

Κατάλογοι: Η ευκρινής αναγραφή των τιμών σε ευρώ και σε εθνικά νομίσματα απαιτεί πρόσθετο χώρο. Οι κατάλογοι μπορούν εναλλακτικά να περιλαμβάνουν στοιχειώδεις πληροφορίες για τα δύο νομίσματα, όπως τα βασικά δεκαδικά ψηφία, τις ισοτιμίες μετατροπής. Επίσης, ο τιμοκατάλογος μπορεί να τυπώνεται χωριστά. Οι κατάλογοι που θα κυκλοφορήσουν μετά το 2002 πρέπει να αναγράφουν τις τιμές σε ευρώ. Για το λόγο αυτό, οι εταιρείες οφείλουν να επιλέξουν προσεκτικά την ημερομηνία κατά την οποία θα αλλάξουν τους καταλόγους τους σε ευρώ.

Φυλλάδια: Οι επιχειρήσεις πρέπει να διαθέτουν στους πελάτες κρατικά ενημερωτικά φυλλάδια, για να εξοικονομήσουν το χρόνο που αφιερώνουν αντιμετωπίζοντας τις γενικές ερωτήσεις και την πιθανή καχυποψία των πελατών. Ορισμένες εταιρείες ίσως θελήσουν να εκδώσουν τα δικά τους ενημερωτικά φυλλάδια και περιοδικά. Τα φυλλάδια είναι ιδιαίτερα σημαντικά όσον αφορά τις συγκρίσεις τιμών, καθώς παρέχουν τον ακριβή εξαψήφιο συντελεστή μετατροπής και επισημαίνουν ότι η μετατροπή των τιμών έχει γίνει με βάση αυτόν το συντελεστή. Επίσης, μπορούν να πληροφορούν τους καταναλωτές για τη στρογγυλοποίηση και για όσες τιμές έχουν αλλάξει σε τιμές ευρώ.

Αναρτημένοι κατάλογοι: Οι αναρτημένοι κατάλογοι είναι ενδεχομένως άλλος ένας τρόπος πληροφόρησης των πελατών. Μπορούν εύκολα να αναγράφονται οι βασικές τιμές - κλειδιά και ορισμένες βασικές μετατροπές τιμών, όπως για τα ποσά 1 λεπτό, 2, 10,20,50 λεπτά και 1, 2, 5, 10, 20, 50 και 100 ευρώ. Οι συνήθεις τιμοκατάλογοι που αναρτώνται μέσα στην εταιρεία μπορούν εύκολα να προσαρμοστούν, ώστε να περιλαμβάνουν και τις δύο τιμές.

Πίνακες μετατροπής: Απλοί πίνακες μετατροπής με χρήση λογαριθμικού κανόνα διατίθενται με χαμηλό κόστος και παρέχουν στους πελάτες ένα χρήσιμο και απλό τρόπο ελέγχου των τιμών. Σε επιχειρήσεις που δέχονται ξένα νομίσματα είναι επίσης χρήσιμα τα διαγράμματα μετατροπής, όπου αναγράφονται οι αντιστοιχίες μεταξύ των εθνικών νομισμάτων, μέσω του κανόνα ακριβούς μετατροπής(τριγωνισμός). Με τον τρόπο αυτό ο υπολογισμός γίνεται γρηγορότερα και απλούστερα.

Αριθμομηχανές και μετατροπείς: Με πολύ μικρό κόστος κατασκευάζονται αριθμομηχανές μιας λειτουργίας που είναι προγραμματισμένες να κάνουν υπολογισμούς με βάση μία ισοτιμία μετατροπής με έξι δεκαδικά ψηφία. Οι αριθμομηχανές συνιστούν ένα χρήσιμο εργαλείο για τους πελάτες, προκειμένου να ανάγουν τις τιμές και πάλι στο εθνικό νόμισμα και να ελέγχουν την ακρίβεια των μετατροπών.

1.4 Καταστατικοί χάρτες και δεσμεύσεις. Το ευρώσημο.

Εκπρόσωποι καταναλωτών και σύνδεσμοι τουριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου σε ευρωπαϊκό επίπεδο συμφώνησαν σε έναν κώδικα καλής πρακτικής με στόχο την εξασφάλιση των καταναλωτών.

Περιλαμβάνει τις έξι ακόλουθες δεσμεύσεις:

- ο Εφαρμογή των επίσημων κανόνων μετατροπής και στρογγυλοποίησης.

- Αποφυγή χρέωσης υψηλότερων τιμών στους καταναλωτές που πληρώνουν σε ευρώ.
- Παροχή πρακτικών πληροφοριών σχετικά με τη χρήση του ευρώ.
- Αναγραφή της τιμής σημαντικού αριθμού προϊόντων και υπηρεσιών και στις δύο νομισματικές μονάδες.
- Διασφάλιση της ικανότητας του προσωπικού να παρέχει πληροφορίες για το ευρώ.
- Πληροφόρηση κατά πόσο γίνονται δεκτές οι πληρωμές σε ευρώ.

Έρευνα για την προβολή και προώθηση του ευρώ: οι επιχειρήσεις μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο διαφημιστικής καμπάνιας για την τιμολόγηση σε ευρώ ή τη διανομή δωροεπιταγών. Κάτι τέτοιο αφενός εξοικειώνει τους καταναλωτές και αφετέρου παρέχει ενδείξεις για το πώς αντιμετωπίζεται το ευρώ.

Έχουν ήδη οργανωθεί πιλοτικά προγράμματα από επιχειρήσεις και τοπικές αρχές διαφόρων πόλεων, τα οποία αποδείχθηκαν επιτυχή εργαλεία του μάρκετινγκ και πιθανότατα να γίνει ευρύτερη χρήση τους.

Το 1996 ένα ξενοδοχείο με συνεδριακό κέντρο και αμφιθέατρο χρησιμοποίησε το ευρώ στην πώληση τροφίμων και ποτών αναγράφοντας τις τιμές τόσο στο εθνικό νόμισμα όσο και σε ευρώ και εκδίδοντας δωροεπιταγές σε ευρώ. Και τα δύο μέσα ενημέρωσης αποδείχθηκαν αποτελεσματικά απέναντι σε ένα κοινό που έδειχνε ολοένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για το ευρώ. Από τη σκοπιά της επιχείρησης δύο ήταν τα αξιόλογα επιτεύγματα: αφενός ο χαρακτήρας του ξενοδοχείου ως καινοτόμου και διορατικής επιχείρησης και αφετέρου, στο πλαίσιο της ίδιας της επιχείρησης, η τόνωση του δημιουργικού πνεύματος.

Τα τουριστικά προϊόντα, λόγω του διεθνούς χαρακτήρα τους, προσφέρουν ελκυστικές ευκαιρίες για ευρώ-διαφημίσεις. Προκειμένου να κατανοήσουν οι τουρίστες την αξία του ευρώ είναι σημαντικό να προωθούνται προϊόντα, την αξία των οποίων γνωρίζουν ήδη οι πελάτες. Η ελκυστική εικόνα του ευρώ παίζει σημαντικό ρόλο.

1.5 Μετατροπή των τιμών

Μία από τις συνέπειες του ευρώ είναι η ανάγκη μετατροπής όλων των τιμών στο νέο νόμισμα. Η μετατροπή αυτή πρέπει να γίνεται βάσει αυστηρών κανόνων. Ωστόσο, οι επιχειρηματίες ίσως επιθυμούν να ανατιμήσουν τα προϊόντα τους, για να καθορίσουν νέες, πιο εμπορικές τιμές.

Παράγοντες που ασκούν πιέσεις στις τιμές:

- Τόνωση του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της ζώνης του ευρώ.
- Διαφορές στρογγυλοποίησης που απορρέουν από τη μετατροπή σε ευρώ.
- Μεγαλύτερη διαφάνεια τιμών.
- Μείωση κόστους διασυνοριακών πληρωμών.
- Εξάλειψη συναλλαγματικού κινδύνου.

Η στρογγυλοποίηση ενδέχεται να οδηγήσει σε μικρές διαφορές των τιμών.

$$\text{FRF } 43 / 6,55957 = \text{EUR } 6,5553077$$

Το ποσό αυτό στρογγυλοποιείται στο 6,56. Η στρογγυλοποίηση οδηγεί σε μία διαφορά στην τιμή που ανέρχεται στα 0,0047 ευρώ, δηλαδή 0,07%. Οι διαφορές αυτές είναι σημαντικές για προϊόντα μικρής αξίας. Επίσης, το άθροισμα των στρογγυλοποιήσεων δεν οδηγεί στο αποτέλεσμα με τη στρογγυλοποίηση των αθροισμάτων.

Προκειμένου να μειωθούν οι διαφορές έχει προταθεί στις επιχειρήσεις να περιορίσουν τον αριθμό των μετατροπών. Για παράδειγμα, είναι προτιμότερο να μετατρέπεται το συνολικό ποσό ενός τιμολογίου παρά τα επιμέρους ποσά. Εναλλακτικά οι επιχειρήσεις μπορούν να υπολογίζουν όλες τις τιμές βάσει μίας νομισματικής μονάδας, η οποία είναι το κύριο νόμισμα και να αναγράφουν για λόγους ενημέρωσής τις αντίστοιχες τιμές στη δεύτερη νομισματική μονάδα, το παράγωγο

νομίσμα. Οι παράγωγες τιμές υπολογίζονται από τη μετατροπή των κύριων τιμών.

1.6 Νέες τιμές αναφοράς και νέες αναγραφόμενες τιμές

Τα προϊόντα συχνά πωλούνται σε εμπορικά αποδεκτές τιμές, οι οποίες είναι γνωστές και ως ψυχολογικές τιμές. Κάθε καταναλωτής διαθέτει ένα σύστημα τιμών αναφοράς που του επιτρέπει να υπολογίζει την αξία των αγαθών. Η μετατροπή σε ευρώ προκαλεί την απώλεια αυτών των τιμών αναφοράς. Το γεγονός αυτό μπορεί να αναστατώσει τα πρότυπα διανομής, γι' αυτό και οι έμποροι λιανικής πώλησης πρέπει να διασφαλίσουν όσο το δυνατό γρηγορότερα την ενημέρωση των καταναλωτών για τις νέες τιμές αναφοράς σε ευρώ.

Για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να προκύψουν ξαφνικά μεγάλες διαφορές τιμών με την καθιέρωση των τιμών ευρώ, ορισμένες επιχειρήσεις εξετάζουν το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσουν την τριετή μεταβατική περίοδο μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2002, για να προσαρμόσουν σταδιακά τις τιμές τους στα επίπεδα των ψυχολογικών τιμών σε ευρώ. Για σύντομο όμως χρονικό διάστημα, αυτό θα έχει ως επακόλουθο την αύξηση των μη ψυχολογικών τιμών στα εθνικά νομίσματα.

Ορισμένες χώρες, όπως η Ιταλία ή η Ισπανία που δε χρησιμοποιούν δεκαδικά ψηφία, ενδέχεται να συναντήσουν ορισμένες δυσκολίες κατά τη μετατροπή σε ευρώ.

Παράδειγμα: Ένα δωμάτιο ξενοδοχείου τιμάται στις 99.000 Λιρέτες Ιταλίας

EUR 1 = ITL 1.936,27

Η τιμή σε ευρώ θα είναι: EUR 51,13.

Εάν η τιμή μειωθεί στα EUR 49, η διαφορά που προκύπτει ανέρχεται στο - 4,2%. Εάν η τιμή αυξηθεί στα 54 ευρώ, η διαφορά είναι + 5,6%. Επομένως, κατά τη μετατροπή σε ευρώ, οι επιχειρήσεις πρέπει να αναθεωρήσουν με προσοχή τις τιμές τους και να παρακολουθούν τον ανταγωνισμό.

1.7 Προσαρμογή των σημείων αναγραφής τιμών

Όλα τα έντυπα στα οποία αναφέρονται τιμές, πρέπει να προσαρμοστούν το αργότερο μέχρι το 2002: κατάλογοι, τιμοκατάλογοι, προσφορές, διαφημιστικό υλικό, βάσεις δεδομένων, παραστατικά, κλπ. Τα στοιχεία σχετικά με τιμές, μέσα στην επιχείρηση, θα πρέπει να καταγραφούν και να μετατραπούν.

Εντοπισμός των Σημείων Αναγραφής Τιμών

- Φυλλάδια.
- Ετικέτες για ράφια - Ετικέτες τιμών.
- Οθόνες υπολογιστών - Εξοπλισμός σάρωσης - Ταμιακές αποδείξεις – Κατάλογοι.
- Τιμοκατάλογοι.
- Τιμολόγια.
- Προσφορές.
- Διαφημίσεις: τηλεόραση, ραδιόφωνο.
- Εφημερίδες.
- Διαδίκτυο.
- Αρχεία τιμών.
- Αποδείξεις παραλαβής.
- Αναρτημένοι τιμοκατάλογοι.
- Εκκαθαριστικά σημειώματα μισθοδοσίας.

Το νόμισμα στο οποίο αναγράφονται οι τιμές συνήθως δεν διευκρινίζεται, διότι είναι ευνόητο ότι κάθε χώρα χρησιμοποιεί το εθνικό της νόμισμα. Τώρα είναι απαραίτητο να διευκρινίζεται το νόμισμα που χρησιμοποιείται, ιδιαίτερα για τα

νομίσματα που η ονομαστική τους αξία είναι παρόμοια με του ευρώ.

Για το ευρώ έχει σχεδιαστεί ειδικό σύμβολο, το οποίο ενσωματώνεται στα πληκτρολόγια και τις ταμιακές μηχανές από τους κατασκευαστές και διατίθεται στην ηλεκτρονική σελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο διαδίκτυο μαζί με τις πρόσθετες πληροφορίες αναφορικά με τον ακριβή χρωματισμό του. Για τον χρηματοοικονομικό τομέα ο κωδικός 180 για το ευρώ είναι EUR, ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε περίπτωση που δεν υπάρχει το σύμβολο, το λογότυπο διατίθεται στη σελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

1.8 Νέα ελαστικότητα των τιμών

Η ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή μετρά την ευαισθησία της ζήτησης σε μεταβολές της τιμής. Σήμερα όλα τα ευρωπαϊκά νομίσματα, εκτός από την Ιρλανδική και τη Βρετανική λίρα, έχουν ονομαστική αξία μικρότερη από το ευρώ. Κατά συνέπεια, για τα περισσότερα νομίσματα η μικρότερη υποδιαίρεση του ευρώ, το λεπτό, έχει μεγαλύτερη αξία σε σύγκριση με τις υπάρχουσες μονάδες, γεγονός το οποίο αναμένεται να καταστήσει πιο ανελαστική τη ζήτηση.

1.9 Η διαφάνεια των τιμών

Οι διαφορές στις τιμές των ευρωπαϊκών χωρών που οφείλονται σε παράγοντες όπως οι πολιτισμικές διαφορές, οι φορολογικές διαφορές και το διαφορετικό εργατικό κόστος συγκαλύπτονται εν μέρει, επειδή εκφράζονται σε διαφορετικά νομίσματα. Το ευρώ ενθαρρύνει τη σύγκλιση των τιμών, καθώς διευκολύνει τη σύγκριση τιμών ομοειδών προϊόντων ανάμεσα στις χώρες της ζώνης του ευρώ. Οι συνέπειες από την ενίσχυση της διαφάνειας των τιμών διαφέρουν ανάλογα με τον τύπο του προϊόντος και τη γεωγραφική περιοχή.

1.10 Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο

Το ευρώ δημιουργεί ουσιαστικές δυνατότητες για την περαιτέρω ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, το οποίο έχει ήδη διεθνή χαρακτήρα και απαιτεί κάποιο διεθνές νόμισμα. Επίσης, δίνει στα τουριστικά γραφεία τη δυνατότητα να προσεγγίσουν νέους πελάτες με μικρότερο κόστος.

1.11 Η αλυσίδα προμηθευτών

Το ενιαίο νόμισμα αποτελεί σημαντικό βήμα προς την ολοκλήρωση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς. Η υιοθέτηση του ευρώ θα παράσχει σημαντικές δυνατότητες όσον αφορά τις προμήθειες. Η αγοραστική αβεβαιότητα θα μειωθεί από τη στιγμή που η Ευρώπη εκλαμβάνεται ως εσωτερική αγορά και οι συναλλαγματικοί κίνδυνοι εξαλείφονται. Το γεγονός αυτό θα δώσει στις επιχειρήσεις την ευκαιρία να αναπτύξουν αγοραστικές συμμαχίες και να δημιουργήσουν αγοραστικούς συνεταιρισμούς. Το ενιαίο νόμισμα συμβάλλει ουσιαστικά στη διεύρυνση της προμηθευτικής βάσης.

1.11.1 Η Επικοινωνία με τους Προμηθευτές

Σύμφωνα με την αρχή της μη υποχρέωσης-μη απαγόρευσης, η οποία αναφέρεται στη μεταβατική περίοδο 1999 και 2002, οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα, αν το επιλέξουν, να συναλλάσσονται σε ευρώ, αλλά δεν είναι αναγκασμένες να το πράξουν. Σε ορισμένες χώρες έχουν γίνει προτάσεις για το χρονικό συντονισμό της

μετάβασης σε συνεννόηση με τους προμηθευτές. Σε άλλες χώρες οι επιχειρήσεις προσπαθούν να θεσπίσουν έναν κώδικα καλής συμπεριφοράς, σύμφωνα με τον οποίο κάθε επιχείρηση που επιθυμεί να υιοθετήσει το ευρώ πριν από την 1η Ιανουαρίου 2002 θα επωμιστεί το κόστος και τους περιορισμούς.

Πιο συγκεκριμένα:

- Εάν οι προμηθευτές θέλουν να μετατρέψουν τα τιμολόγιά τους σε ευρώ, πρέπει να προσφέρουν στους πελάτες τους τη δυνατότητα να συνεχίσουν να συναλλάσσονται σε εθνικό νόμισμα εφόσον το επιθυμούν.
- Εάν οι πελάτες προτίθενται να υιοθετήσουν το ευρώ για τις προμήθειές τους στη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, πρέπει να είναι σε θέση να συνεχίσουν να συναλλάσσονται σε εθνικό νόμισμα με όσους προμηθευτές το επιθυμούν.

Μετά την 1 η Ιανουαρίου 2002, όλες οι τιμές και οι συναλλαγές εκφράζονται αποκλειστικά σε ευρώ.

Οι επιχειρήσεις ίσως θελήσουν να μετατρέψουν σε ευρώ τις συναλλαγές χονδρικής πώλησης και τις διεπιχειρησιακές δραστηριότητες λίγους μήνες πριν από την εισαγωγή των χαρτονομισμάτων και των κερμάτων. Αυτό μπορεί να προκύψει ως ανάγκη από πιέσεις των προμηθευτών να επισπεύσουν τη διαδικασία, αλλά το βασικό κίνητρο θα αποτελέσει η ανάγκη μετατροπής των επιχειρησιακών συναλλαγών χονδρικής σε ευρώ, προτού οι επιχειρήσεις στρέψουν την προσοχή τους στα θέματα που αφορούν τις συναλλαγές με τους καταναλωτές.

Πολλές επιχειρήσεις πραγματοποίησαν τη μετατροπή των διεπιχειρησιακών συναλλαγών την 1η Ιανουαρίου 2000, γεγονός το οποίο έδωσε περιθώριο 12 μηνών, για να επιλυθούν πιθανά προβλήματα και να επικεντρωθούν στην αλλαγή των επαφών με τους πελάτες.

1.12 Προσαρμογή προϊόντων και υπηρεσιών

Το ευρώ συμβάλει στη δημιουργία μιας διευρυμένης εσωτερικής αγοράς. Για να καλυφθούν οι ανάγκες των νέων πελατών, ίσως είναι απαραίτητο να προσαρμοστούν τα αγαθά και οι υπηρεσίες στις προτιμήσεις όλων των ευρωπαίων. Πρότυπα ποιότητας, εθνικοί κανονισμοί, πολιτισμικές διαφορές ή απαιτήσεις του μάρκετινγκ ενδέχεται να οδηγήσουν σε προσαρμογές.

1.13 Συνεργασία των επιχειρήσεων του κλάδου

Παρόλο που το ευρώ αντιπροσωπεύει μία ανταγωνιστική πρόκληση για τις επιχειρήσεις, η αποτελεσματική συνεργασία είναι απαραίτητη για την οργάνωση της ομαλής και συμφέρουσας από πλευράς κόστους μετάβασης. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται είτε στον ίδιο προορισμό είτε στην ίδια αλυσίδα παραγωγής.

Θα ήταν χρήσιμο η προσπάθεια συντονισμού να ξεκινήσει από τις τοπικές αρχές και τις επαγγελματικές ομοσπονδίες. Οι μεγάλες επιχειρήσεις διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των μικρότερων.

Ορισμένες πόλεις ή περιοχές έχουν ήδη ξεκινήσει "ευρώ-εκστρατείες", ενώ διαπιστώνεται ότι οι διαφημίσεις γίνονται αποδεκτές από τους τουρίστες που εκμεταλλεύονται την ευκαιρία για να εξοικειωθούν με το ευρώ.

1.14 Αναδιάρθρωση και ορθολογικοποίηση

Η εισαγωγή του ευρώ επιταχύνει τις τάσεις συγκέντρωσης και εξορθολογισμού στον τομέα του τουρισμού. Αυτά αποτελούν προϋπόθεση για την οικοδόμηση ενός πραγματικού ευρωπαϊκού τουριστικού κλάδου σε μία άκρως ανταγωνιστική παγκόσμια αγορά. Η αναδιάρθρωση οδηγεί επίσης στον πολλαπλασιασμό των συμμαχιών και των κοινοπραξιών.

Αυτή η διαδικασία συγκέντρωσης προετοιμάζει το έδαφος για την ανάπτυξη

επιχειρήσεων εξειδικευμένων σε ορισμένους τομείς της αγοράς. Πιο συγκεκριμένα, η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου διευκολύνει τις μικρότερες επιχειρήσεις να δραστηριοποιηθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς θα τις τοποθετήσει στο ίδιο πεδίο δράσης με τις μεγαλύτερες εταιρείες.

1.15 Όροι πληρωμής

Οι όροι πληρωμής παρόλο που ποικίλουν σημαντικά από χώρα σε χώρα είναι πιθανό να συγκλίνουν με την υιοθέτηση του ευρώ. Η διαδικασία σύγκλισης απαιτεί χρόνο, τον οποίο οι επιχειρήσεις μπορούν να αξιοποιήσουν για να επιλέξουν τους προμηθευτές που προσφέρουν τους ευνοϊκότερους όρους πληρωμής.

Το καθεστώς των διασυνοριακών πληρωμών σήμερα εμποδίζει την ανάπτυξη του ενδοευρωπαϊκού εμπορίου και την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις επηρεάζονται από τις μεγάλες προθεσμίες αποπληρωμής, από τη στιγμή που εξαρτώνται περισσότερο από τις εμπορικές πιστώσεις σε σύγκριση με τις μεγαλύτερες εταιρείες.

1.16 Υπηρεσίες Παγκόσμιας Διανομής και Ηλεκτρονικά Συστήματα

Κατά τη μεταβατική περίοδο, Τα ηλεκτρονικά συστήματα κρατήσεων παρέχουν τη δυνατότητα απεικόνισης των ναύλων, των τιμολογήσεων και της έκδοσης εισιτηρίων είτε σε ευρώ είτε σε εθνικό νόμισμα. Το ευρώ καταχωρείται στο πεδίο των νομισμάτων, γεγονός που επιτρέπει την έκδοση των εισιτηρίων και των καταστάσεων σε ευρώ. Μια παράμετρος επιτρέπει την αλλαγή από ευρώ σε εθνικό νόμισμα.

— Η Διεθνής Οργάνωση Εναέριων Μεταφορών (IATA) διατύπωσε δέσμη προτάσεων για την ελαχιστοποίηση του κόστους μετάβασης. Κατά τη μεταβατική περίοδο, οι ναύλοι εξακολουθούν να εκφράζονται σε εθνικά νομίσματα. Ωστόσο, ο πελάτης θα έχει τη δυνατότητα να επιλέξει σε ποιο νόμισμα θέλει να πληρώσει. Το νόμισμα αυτό αναγράφεται στη συνέχεια στο εισιτήριο.

1.17 Χρηματοδότηση και Πληρωμές

Μέχρι την εισαγωγή των χαρτονομισμάτων και κερμάτων τον Ιανουάριο του 2002, το ευρώ υφίσταται μόνον ως μέσο πληρωμής σε λογιστική ή μη ρευστή μορφή: κάρτες πληρωμών, ταξιδιωτικές επιταγές, μεταβιβάσεις, ευρώ-επιταγές, εθνικές επιταγές σε ευρώ, προπληρωμένες κάρτες. Μεταξύ 1999 και 2001, σύμφωνα με την αρχή της μη υποχρέωσης-μη απαγόρευσης οι συναλλασσόμενοι δεν υποχρεούνται να δέχονται ή να πληρώνουν σε ευρώ. Ωστόσο, οι πιέσεις που ασκούνται από τους προμηθευτές, τους πελάτες και τον αυξημένο ανταγωνισμό ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις προς αυτή την κατεύθυνση. Οι πληρωμές σε ευρώ δεν πρέπει να επιβαρύνονται με μεγαλύτερα τραπεζικά έξοδα από ό,τι οι πληρωμές σε εθνικά νομίσματα.

Ενώ οι πληρωμές σε μετρητά παραμένουν σημαντικές στον τομέα του τουρισμού, οι πληρωμές σε ρευστή μορφή (κάρτες πληρωμών, ταξιδιωτικές επιταγές, ευρώ-επιταγές, κλπ.) αναπτύσσονται ευρέως: υπολογίζεται ότι ανέρχονται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 50% των δαπανών.

Το γεγονός αυτό πρέπει να διευκολύνει την έγκαιρη μετάβαση των τουριστικών επιχειρήσεων στο ευρώ, δεδομένου ότι κατά τη μεταβατική περίοδο το ευρώ διατίθεται μόνο σε λογιστική μορφή. Σύμφωνα με αποτελέσματα των ερευνών, το 28% των Ευρωπαίων τουριστών χρησιμοποιούν κάρτες πληρωμών, όταν κάνουν κρατήσεις για τις διακοπές τους, ενώ το 36% χρησιμοποιεί κάρτες πληρωμών και για τη χρέωση των διακοπών τους.

1.18 Κατά τη μεταβατική περίοδο οι τράπεζες ενεργούν ως μετατροπείς

Οι τράπεζες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη μετατροπή εθνικών νομισμάτων σε ευρώ. Εάν ένα ποσό σε ευρώ κατατίθεται σε λογαριασμό που τηρείται στο εθνικό νόμισμα, η τράπεζα μετατρέπει το ποσό αυτομάτως και χωρίς επιβάρυνση. Οι επιχειρήσεις και οι ιδιώτες μπορούν επομένως να πραγματοποιούν και να αποδέχονται

πληρωμές σε ευρώ, ακόμη και αν ο λογαριασμός τους εξακολουθεί να τηρείται σε εθνικό νόμισμα.

Η διευκόλυνση αυτή προτείνεται στις επιχειρήσεις, προκειμένου να μη χρειάζεται να διεξάγουν οι ίδιες τις μετατροπές.

Κατά τη μετατροπή από κάποιο εθνικό νόμισμα σε ευρώ είναι πιθανόν να υπάρξουν μικρές διαφορές στρογγυλοποίησης. Μολονότι πρόκειται για ασήμαντες διαφορές από οικονομικής απόψεως, ενδέχεται να προκαλέσουν προβλήματα διοικητικής φύσεως: προσαρμογή τραπεζικών λογαριασμών, λογιστικές διαφορές. Γι' αυτό συνιστάται στις επιχειρήσεις να εξοφλούν τις πληρωμές στο νόμισμα που ζητείται.

1.19 Κατάργηση της προμήθειας στην έκδοση ξένου συναλλάγματος

Παρόλο που 11 χώρες έχουν το ίδιο νόμισμα, τα συστήματα πληρωμών παραμένουν εθνική υπόθεση. Ενώ το ευρώ καταργεί την προμήθεια συναλλαγματικού κινδύνου, οι διασυννοριακές πληρωμές εξακολουθούν να επιβαρύνονται με το κόστος συναλλαγής και να αντιπροσωπεύουν περίπου το 80% της συνολικής χρέωσης.

Μία ιταλική επιταγή σε ευρώ που εξαργυρώνεται στην Ιταλία, θα επέβαλλε υψηλό κόστος συναλλαγής για ένα ξενοδοχείο στην Πορτογαλία. Το ευρώ συμβάλλει στην εναρμόνιση των συστημάτων πληρωμής και στη μείωση του κόστους πάνω από το μισό. Στο μεταξύ είναι απαραίτητο τα τουριστικά γραφεία να αναθεωρήσουν την πολιτική τους ως προς την αποδοχή διαφόρων μέσων πληρωμής, όπως και το συνεπαγόμενο κόστος τους.

Πρόκειται για μία κατάσταση που αφορά ιδιαίτερα τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος, τα οποία πρέπει να γνωρίζουν άριστα τους κανόνες σχετικά με τη μετατροπή των νομισμάτων και πρέπει να υιοθετήσουν ένα σαφή και διάφανο τρόπο προσέγγισης που αφορά τη μετατροπή αλλά και τα έξοδα διαχείρισης.

Η διαθεσιμότητα των μέσων πληρωμής σε ευρώ σχετίζεται με τις στρατηγικές διάρκετινγκ των τραπεζών, οι οποίες διαφέρουν σημαντικά από χώρα σε χώρα.

Ε
 Άρια μετάβασης των εγχώριων πληρωμών για τις χώρες που συμμετέχουν στην

	<u>Τρόποι πληρωμής του τομέα λιανικού εμπορίου σε ευρώ:</u>	<u>Στάση του τομέα λιανικού εμπορίου απέναντι στις πληρωμές σε ευρώ κατά τη μεταβατική περίοδο</u>
ΕΤΡΙΑ	Σημαντική αύξηση αναμένεται μόνο τα μέσα του 2001.	Όλα τα μέσα πληρωμής.
ΑΓΙΟ	1-1-99: Όλα τα μέσα πληρωμής για όλους του πελάτες.	Μερική αντίδραση του τομέα λιανικού εμπορίου στις πληρωμές πριν την 1-1-2001.
ΑΝΔΙΑ	1-1-99: Ηλεκτρονικοί δίαυλοι πληρωμής, Επιταγές.	
ΑΔΙΑ	1-1-99: Όλα τα μέσα πληρωμής για τις εταιρίες. Μειωμένες δυνατότητες για ιδιώτες. Οι περισσότερες πληρωμες πρέπει να γίνονται με φράγκα..	Οι πληρωμές με επιταγές και κάρτες σε ευρώ προτιμάται να συμπέσουν με τη καθιέρωση του νέου νομίσματος.
ΑΜΑΝΙΑ	1-1-99: Όλα τα μέσα πληρωμής για ολους τους πελάτες.	Υπό συζήτηση.
ΑΝΔΙΑ	1-1-99: Όλα τα μέσα πληρωμής.	Προτιμάται να μη γίνονται πληρωμές σε ευρώ πριν από την εισαγωγή του.
ΑΔΙΑ	1-1-99: Το συντομότερο δυνατόν.	Απροσδιόριστη.
ΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	1-1-99: Όλα τα μέσα πληρωμής.	Υπό συζήτηση.
ΑΝΔΙΑ	Ορισμένοι τρόποι πληρωμής εφόσον συζητηθούν κατά τη μεταβατική περίοδο.	
ΑΡΤΟΓΑΛΙΑ	1-1-99: Όλα τα μέσα πληρωμής.	

ΑΝΙΑ	1-1-99:Όλα τα μέσα πληρωμής.	Υπό συζήτηση.
------	------------------------------	---------------

1.20 Μέσα πληρωμής

Οι κάρτες πληρωμών παρέχουν στους τουρίστες τον οικονομικότερο τρόπο κάλυψης των εξόδων τους σε άλλη χώρα και η χρήση τους αναμένεται να αυξηθεί με την εισαγωγή του ευρώ. Η τιμολόγηση για τους κατόχους καρτών γίνεται συνήθως στο εθνικό νόμισμα της εκδότριας τράπεζας (για την οποία σχετική ένδειξη πρέπει να υπάρχει).

Παράδειγμα, ένας Ιρλανδός κάτοχος κάρτας λαμβάνει τις καταστάσεις λογαριασμού του σε λίρες Ιρλανδίας μέχρι να αποφασίσει να αλλάξει το λογαριασμό του σε ευρώ.

Ο νόμισμα στο οποίο πραγματοποιείται η συναλλαγή καθορίζεται από τον καταστηματούχο. Στην πράξη αυτό καθορίζεται από τα ηλεκτρονικά τερματικά, και το νόμισμα που αποτελεί την προκαθορισμένη επιλογή τους.

Οι κάρτες λειτουργούν σε ευρώ από τον Ιανουάριο 1999 και οι ταξιδιώτες δεν χρειάζεται να αποκτήσουν καινούργια κάρτα. Μπορούν να πληρώσουν σε ευρώ χωρίς να απαιτείται χρέωση, με την προϋπόθεση ότι ο καταστηματούχος έχει προσαρμόσει το λογισμικό του. Η μορφή της κατάστασης λογαριασμού εξαρτάται από την τράπεζα, ενώ σε κάθε περίπτωση οι καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν την εξόφληση σε ευρώ ή σε εθνικό νόμισμα, μόλις λάβουν την κατάσταση.

Ανεξάρτητα από το είδος της κάρτας, τα περισσότερα ηλεκτρονικά τερματικά των σημείων πώλησης σε όλη τη ζώνη του ευρώ, πρέπει να προσαρμοστούν ή ενδεχομένως να αντικατασταθούν, εάν πρόκειται για παλαιότερα συστήματα, όπου η απλή προσαρμογή του λογισμικού δεν επαρκεί για τη μετάβαση στο νέο νόμισμα. Το νόμισμα της συναλλαγής (το νόμισμα τιμολόγησης) καθορίζεται στο ίδιο το τερματικό. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η προσαρμογή των τερματικών δίνει στον καταστηματούχο τη δυνατότητα να επιλέξει το νόμισμα συναλλαγής, ενώ σε άλλες τα τερματικά περιορίζονται σε μία μόνο νομισματική μονάδα η οποία πρέπει να μετατραπεί σε ευρώ από την 1η Ιανουαρίου 2002. Από την ημερομηνία αυτή, οι ηλεκτρονικές πληρωμές πρέπει να πραγματοποιούνται σε

ω. Η εξάμηνη περίοδος παράλληλης κυκλοφορίας δεν ισχύει για τις πληρωμές μέσω τών.

Οι λογαριασμοί των πελατών θα πιστώνονται ανεξαιρέτως στο νόμισμα του λογαριασμού. Τέλος, η δυνατότητα αναγραφής και των δύο νομισμάτων, είτε στην οθόνη μεταβατικού είτε στο απόκομμα ή και στα δύο, προβλέπεται να συμβεί σε όλες σχεδόν χώρες.

Οι εθνικές επιταγές διατίθενται στις περισσότερες χώρες τόσο σε εθνικό νόμισμα όσο και σε ευρώ, ανεξάρτητα από το νόμισμα τήρησης του λογαριασμού. Είναι σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ του νομίσματος της επιταγής και της χώρας προέλευσής της. Οι εθνικές επιταγές εξαργυρώνονται σε εθνικό επίπεδο τουλάχιστον στην αρχή της μεταβατικής περιόδου και αυτό συνεπάγεται υψηλά έξοδα συναλλαγής και κίνδυνο από απώλεια ασφάλειας, όταν χρησιμοποιούνται σε άλλες χώρες.

Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, οι επιχειρήσεις κατά πάσα πιθανότητα δεν απαιτούνται ξένες επιταγές ανεξάρτητα από το νόμισμα αναφοράς. Παρόλα αυτά, στις περιπτώσεις περιοχές ή σε θέρετρα παγκοσμίου φήμης ορισμένες εταιρείες ίσως απαιτούν αυτό το ενδεχόμενο. Σε μερικές χώρες επιτρέπεται η χρέωση προμήθειας, ανάλογα με το είδος του μέσου πληρωμής, υπό την προϋπόθεση ότι δε γίνεται διάκριση σε βάρος του ευρώ ή του εθνικού νομίσματος.

Ο οικονομικός τομέας των χωρών που συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ έχει υιοθετήσει τη λύση από τις δύο εναλλακτικές λύσεις, όσον αφορά την έκδοση επιταγών και πιστωτικών καρτών σε ευρώ κατά τη μεταβατική περίοδο:

• Είτε έχει εκδοθεί διαφορετικό έντυπο για τις αιτήσεις μεταβιβάσεων ή τις επιταγές με ονομαστική αξία σε ευρώ (για παράδειγμα στη Γαλλία)

• Είτε τα έντυπα είναι ουδέτερα ως προς το συνάλλαγμα και περιέχουν ένα πεδίο όπου πρέπει να αναγράφεται το νόμισμα της συναλλαγής (για παράδειγμα στο Βέλγιο και στη Γερμανία).

Σε ορισμένες περιπτώσεις (ευρώ-επιταγές) ήδη χρησιμοποιούνται παρόμοια έντυπα πληρωμής με ουδέτερο πεδίο νομίσματος και επομένως δεν χρειάζονται ιδιαίτερη τροποποίηση. Οι ταξιδιωτικές επιταγές εκδίδονται τόσο σε εθνικά νομίσματα όσο και

σε ευρώ. Όσον αφορά τις ισοτιμίες μετατροπής και τα πιθανά έξοδα συναλλαγής, η ίδια τακτική ακολουθείται και για τα δύο νομίσματα.

Οι τραπεζικές μεταβιβάσεις συνιστούν ένα εντελώς διάφανο μέσο πληρωμής, γιατί οι απαραίτητες μετατροπές γίνονται από τις τράπεζες. Οι μεταβιβάσεις σε ευρώ θα πρέπει να επιβαρύνονται με το ίδιο κόστος που επιβαρύνονται και στην περίπτωση των εθνικών νομισμάτων.

Μετρητά: κατά τη μεταβατική περίοδο, οι εθνικές νομισματικές μονάδες αποτελούν μη δεκαδικές εκφράσεις του ευρώ. Με άλλα λόγια, το γαλλικό φράγκο και το πορτογαλικό εσκούδο αντιπροσωπεύουν το ίδιο νόμισμα. Παρόλα αυτά, μόνο το εθνικό νόμισμα είναι νόμισμα με αναγκαστική κυκλοφορία εντός των συνόρων της συγκεκριμένης χώρας.

Οι επιχειρήσεις δεν είναι υποχρεωμένες να δέχονται μετρητά σε άλλο ευρωπαϊκό νόμισμα. Εάν όμως πράττουν κάτι τέτοιο, θα πρέπει να εφαρμόζουν τους ακριβείς κανόνες μετατροπής. Δεν επιτρέπεται η χρέωση προμήθειας για τη μετατροπή παρά μόνο μία προμήθεια διαχείρισης. Συνιστάται στις επιχειρήσεις η προμήθεια αυτή να είναι όσο το δυνατόν πιο διαφανής. Ειδικότερα, τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος θα πρέπει να υιοθετήσουν τις ίδιες διαδικασίες και τιμές.

Ιδιαίτερα για τις επιχειρήσεις, το ευρώ αποτελεί μια ευκαιρία επανεξέτασης της πολιτικής τους σχετικά με τα μέσα πληρωμών, γεγονός που απαιτεί τη μελέτη του κόστους των υφιστάμενων εναλλακτικών μέσων πληρωμών, σε συνεργασία με τις τράπεζες. Επίσης, το προσωπικό θα πρέπει να εκπαιδευτεί στη χρήση των νέων διαδικασιών πληρωμής.

1.21 Προβλήματα που πιθανόν να αντιμετωπίσαν οι καταναλωτές

Είναι φανερό ότι οι καταναλωτές ήρθαν αντιμέτωποι με μία πληθώρα προβλημάτων, τα οποία εν μέρει μπορούσαν να μειωθούν ή να εκλείψουν τελείως. Αυτό εξαρτήθηκε από το βαθμό εξοικείωσής του καθενός με το ευρώ πολύ πριν την κυκλοφορία του στην αγορά. Βέβαια τα προβλήματα αυτά ποίκιλαν ανάλογα με την ομάδα

καταναλωτών στην οποία απευθυνόμαστε. Για παράδειγμα, η υφή των προβλημάτων που αντιμετώπισε ένας τυφλός ή ένας άνθρωπος με μειωμένη όραση ήταν διαφορετική από αυτή των ανθρώπων χωρίς προβλήματα όρασης. Μερικά βέβαια ήταν κοινά. Σε αρκετά από αυτά, στα οποία θα αναφερθούμε. Θα προσπαθήσουμε να δώσουμε απαντήσεις, πρακτικές λύσεις ή συμβουλές.

Είναι γεγονός ότι κάθε λαός είναι συναισθηματικά δεμένος με το νόμισμα της χώρας που το οποίο έχει συνδέσει με τον πολιτισμό, την εθνική του ταυτότητα και όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που τον διαφοροποιούν από τους άλλους λαούς. Ένα πρόβλημα κοινόν ή καλύτερα μία ανησυχία των πολιτών, απόρροια της εισαγωγής του ευρώ ήταν η πιθανή απώλεια της εθνικής μας ταυτότητας. Τις ίδιες ανησυχίες είχαν όλοι οι λαοί των κρατών μελών. Θα πρέπει να τονίσουμε, όμως, ότι το ευρώ συνδέεται καλύτερα με την απόκτηση μιας δεύτερης ταυτότητας παρά με την απώλεια της δικής μας.

Μία ανησυχία των καταναλωτών η οποία έχει καταγραφεί σε σφυγμομετρήσεις της κοινής γνώμης είναι η ενδεχόμενη αύξηση των τιμών ή η εξαπάτηση των καταναλωτών από τους εμπόρους κατά τις οικονομικές συναλλαγές. Σε αυτόν τον τομέα υπεισέρχεται ο υποκειμενικός παράγοντας της εντιμότητας και ειλικρίνειας των εμπόρων. Είναι ηλίου φαινότορο ότι η αλλαγή από το εθνικό νόμισμα στο ευρώ δεν θα επηρέαζε τις τιμές των προϊόντων εφόσον σε καμία περίπτωση δε συνοδεύεται από αύξηση των τιμών. Βέβαια, εξαιτίας της στρογγυλοποίησης κατά τη μετατροπή των τιμών κάποια προϊόντα ίσως να πωλούνται ελαφρώς ακριβότερα, με τον ίδιο τρόπο που κάποια άλλα θα πωλούνται φθηνότερο. Παράδειγμα:

Έστω ότι αγοράζαμε το κουτί το γάλα 330 δραχμές. δηλαδή $330/340.750 = 0,9684...$ ευρώ (όπου 340.750 είναι η οριστική τιμή του ευρώ έναντι της δραχμής, 1 ευρώ=340.750 δραχμές). Σύμφωνα με τους κανόνες στρογγυλοποίησης, θα έπρεπε να πληρώσουμε 0,97 ευρώ, το οποίο αν το μεταφράσουμε στη συνέχεια σε δραχμές θα διαπιστώσουμε ότι είναι κάτι παραπάνω από 330 δραχμές: $0,97 \times 340.750 = 330,5275$ δραχμές (330.53 δραχμές με τη στρογγυλοποίηση). Δηλαδή θα πληρώνουμε για το

άλα 0.53 δραχμές περισσότερο.

Αντίθετα, υποθέτουμε ότι αγοράζαμε τα μακαρόνια 100 δραχμές, δηλαδή $130/340.750 = 0,3815...$ ευρώ. Σύμφωνα με τους κανόνες στρογγυλοποίησης, θα πρέπει να πληρώσουμε 0,38 ευρώ, το οποίο αν το μεταφράσουμε στη συνέχεια σε δραχμές θα διαπιστώσουμε ότι είναι κάτι λιγότερο από 130 δραχμές: $0,38 \times 340,750 = 129,485$ δραχμές (129,49 δραχμές με τη στρογγυλοποίηση). Δηλαδή θα πληρώνουμε για τα μακαρόνια 0.51 δραχμές λιγότερο.

Όσον αφορά την ενδεχόμενη εξαπάτησή μας από τους εμπόρους, συνειδητά ή ασυνειδητά (στην αρχή ίσως να υπήρξαν ακούσια υπολογιστικά λάθη). Πρέπει να τονίσουμε ότι η εξαπάτηση ενός ενημερωμένου καταναλωτή που γνωρίζει τα δικαιώματά του είναι πρακτικά αδύνατο να συμβεί. Στην αρχή ίσως ήταν καλύτερα να κυκλοφορούμε με αριθμομηχανές οι οποίες θα μας έδιναν απευθείας την τιμή ενός ερβιόντος σε ευρώ, τα οποία ήδη είναι διαθέσιμα στην αγορά.

Και μην ξεχνάτε!!! Τα ίδια προβλήματα με εσάς και, ίσως περισσότερα από εσάς, έχουν να αντιμετωπίσουν και οι έμποροι.

Ένα σημαντικό, αν όχι το σημαντικότερο, πρόβλημα για το οποίο ανησυχούν οι καταναλωτές είναι η απατηλή εικόνα του φθηνού και του ακριβού. Είναι πολύ πιθανό να υπάρξουν προβλήματα στον προγραμματισμό και τη διαχείριση του οικογενειακού προϋπολογισμού. Τα ενδεχόμενα είναι δύο. Ή να υπερκαταναλώνουμε λόγω κακής εκτίμησης του φθηνού και του ακριβού, οπότε να μη μας φτάνουν τα μηνιαία εισοδήματά μας για την κάλυψη όλων των αναγκών μας ή να φτάσουμε σε σημείο να καταναλώνουμε λιγότερα και να φτάσουμε στα όρια της ανέχειας από φόβο μην τυχόν και δεν μας φτάσουν τα μηνιαία έσοδα να καλύψουμε τις βασικές μας ανάγκες.

Υπάρχει έντονα ο φόβος μεταξύ των καταναλωτών για σύγχυση των νομισμάτων και χαρτονομισμάτων. Αναφορικά με τα χαρτονομίσματα, η αναγραφόμενη αξία του είναι με εμφανή σημεία και το μέγεθος των αριθμών τόσο μεγάλο ώστε να είναι

αναγνώριση ακόμα και από άτομα με προβλήματα όρασης ή άτομα που δουλεύουν σε σκοτεινούς χώρους. Εξάλλου, το μέγεθος των χαρτονομισμάτων είναι τόσο μεγαλύτερο όσο ανεβαίνει η αξία του και φυσικά διαφορετικού χρώματος. Δηλαδή, δεν συμβαίνει αυτό που ισχύει στην Ελλάδα που το πεντοχίλιο είναι μεγαλύτερο σε μέγεθος από το δεκαχίλιο. Λογικά, δεν πρέπει να υπάρξει πρόβλημα στην αναγνώριση των χαρτονομισμάτων από τους καταναλωτές. Όσον αφορά τα νομίσματα, σίγουρα να υπάρξει ένα μικρό πρόβλημα. Τα νομίσματα είναι οκτώ. Η μία όψη τους είναι κοινή για όλους ενώ η άλλη, η εθνική όψη όπως ονομάζεται, είναι διαφορετική για κάθε κράτος μέλος. Βέβαια, η αξία των νομισμάτων είναι σχετικά μικρή (το μεγαλύτερο νόμισμα είναι αυτό των 2 ευρώ = 681,5 δραχμές), αλλά σε περίπτωση που κάποιος δε θέλει να πάρει ένα νόμισμα που απεικονίζει για παράδειγμα, τη γέννηση της Αφροδίτης του Μποτιτσέλλι (εθνική όψη ιταλικού νομίσματος) μπορεί απλά να αρνηθεί να το πάρει. Βέβαια αυτό αφορά περισσότερο τους εμπόρους, επιχειρηματίες, κτλ. που έχουν συναλλαγές με τουρίστες ή κατοίκους άλλου κράτους μέλους.

Ένα επίσης σημαντικό πρόβλημα που απασχολεί τους καταναλωτές είναι η πιθανή κυκλοφορία και η αναγνώριση πλαστών χαρτονομισμάτων κυρίως, όταν αυτοί δεν αναγνωρίζουν καθόλου πως είναι τα ευρώ. Σ' αυτό το σημείο θα μπορούσαμε να καθησυχάσουμε τους καταναλωτές ότι κάτι τέτοιο είναι σχεδόν αδύνατο να συμβεί. Το ευρώ θα κυκλοφορήσει στα τέλη του Δεκέμβρη του 2001 και μόνο για τους εμπόρους για φορείς όπως τα κέντρα προστασίας καταναλωτών που τα χρειάζονται για πρακτικούς ή εκπαιδευτικούς λόγους- σε ειδικά κουτιά, τα starter kits όπως ονομάζονται. Το Σεπτέμβριο του 2001 θα κυκλοφορήσουν επίσης κάποια εκπαιδευτικά κουτιά με νομίσματα και χαρτονομίσματα, τα οποία όμως χαρτονομίσματα θα έχουν μόνο τη μία όψη (η άλλη θα είναι κενή) και θα διατεθούν επώνυμα για εκπαιδευτικούς και μόνο λόγους (σεμινάρια για τυφλούς). Άρα, είναι λογικό ότι οι πιθανοί παραχαράκτες δεν έχουν αρκετό χρόνο στη διάθεσή τους να κατασκευάσουν πλαστά χαρτονομίσματα, αφού η κυκλοφορία θα γίνει για όλους την ίδια εποχή, 1.1.2002.

1.22 Ποια μέτρα έπρεπε να ληφθούν κατά την μετάβαση στο Ευρώ για την προστασία των καταναλωτών;

Κατά τον σχεδιασμό της μετάβασης στο Ευρώ λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για την προστασία των καταναλωτών. Η υπεράσπιση του καταναλωτή διασφαλίζεται τόσο από τους κανονισμούς του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου περί εισαγωγής του Ευρώ όσο και από το ανταγωνιστικό πλαίσιο που θα αναπτυχθεί σε πλέον επίπεδο.

Ορισμένα από τα μέτρα προστασίας που έχουν θεσπισθεί είναι:

- Οι στρογγυλοποιήσεις των ποσών που προκύπτουν από μετατροπές τιμών από εθνικά νομίσματα και αντίστροφα, υπόκεινται σε συγκεκριμένους κανόνες προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα κερδοσκοπίας τα οποία θα δημιουργούσαν ανατιμητικές πιέσεις στην οικονομία γενικότερο.
- Η αρχή της συνέχειας των συμβάσεων.
- Χρησιμοποίηση της εισαγωγής του Ευρώ ως δικαιολογία αλλαγών ή καταγγελιών ισχυουσών συμβάσεων.
- Η διπλή αναγραφή των τιμών κατά το μεταβατικό στάδιο προκειμένου να εξοικειωθεί το κοινό με τα νέα νομίσματα και να αποφευχθούν φαινόμενα αύξησης των τιμών κατά την μετατροπή τους σε Ευρώ, ταυτόχρονα με την ομαλή προώθηση των συναλλαγών. Η διπλή αναγραφή υπόκειται σε ορισμένους κανόνες, δηλαδή θα πρέπει να μην είναι διαφορούμενη, να είναι ευανάγνωστη.
- Οι κανόνες μετατροπής και στρογγυλοποίησης να εφαρμόζονται, ώστε τα ποσά που θα προκύπτουν μετά την μετατροπή σε ευρώ να εκφράζουν την πραγματική αξία των προϊόντων ή υπηρεσιών.
- Οι συστάσεις περί διαφάνειας των τιμών και ενημέρωσης των καταναλωτών από όλους του φορείς, πολιτεία, τράπεζες, επιχειρήσεις, επιμελητήρια κ.ά.

- Οι συστάσεις περί τραπεζικών προμηθειών για τις μετατροπές και όλες τις υπηρεσίες σε Ευρώ.

ΕΦΑΛΛΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

ΩΣ ΤΟ ΕΥΡΩ ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΙΣ

ΥΠΗΘΕΙΕΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

2.1 Ευρώ και γυναίκες

Ίσως να φαίνεται παράξενο το γεγονός ότι για εμάς οι γυναίκες αποτελούν μία ξεχωριστή ομάδα-στόχο. Και όμως, αν το αναλύσουμε λίγο σε βάθος, θα διαπιστώσουμε ότι οι γυναίκες εξαιτίας του ρόλου που διαδραματίζουν μέσα στο σπίτι χρίζουν άμεσης ενημέρωσης. Ποιος διαχειρίζεται τον οικογενειακό προϋπολογισμό; Ποιος κάνει τα ψώνια για το σπίτι; Ποιος φροντίζει για τα ρούχα των παιδιών, τα βιβλία, τα φροντιστήρια; Χωρίς να θέλουμε να γίνουμε αντιφεμινιστές και να μειώσουμε την προσφορά της γυναίκας στην αγορά εργασίας, κατά κύριο λόγο είναι αυτή που φροντίζει για όλα τα παραπάνω καθώς και για άλλα που δεν αναφέρουμε. Τουλάχιστον αυτό αποδεικνύουν οι έρευνες που γίνονται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή ότι η πλειοψηφία των αντρών ασχολείται ελάχιστα με τα του οίκου. Τι θα γίνει άραγε αν η γυναίκα διαχειριστεί με λάθος τρόπο τον προϋπολογισμό του σπιτιού που από την 1.1.2002 θα είναι αποκλειστικά και μόνο σε ευρώ; Μάλλον θα εμφανιστούν φαινόμενα που θα είναι αρκετά δυσάρεστα.

Πολλοί υποστηρίζουν ότι η μετάβαση στο ευρώ θα ήταν μία αρκετά εύκολη υπόθεση, συγκρίνοντάς την με ένα ταξίδι στο εξωτερικό. Με αυτόν τον τρόπο υποβαθμίζουν όμως τις πραγματικές δυσκολίες. Ας αναλογιστούμε πόσες φορές ταξιδέψαμε στο εξωτερικό, όσοι από εμάς το έκαναν, και να δούμε τι ακριβώς κάναμε. Καταρχήν, είμασταν χαρούμενοι και ανέμελοι ενόψει του ταξιδιού. Είχαμε ένα συγκεκριμένο ποσό στην τσέπη μας και δε μας ενδιέφερε αν θα το ξοδέψουμε. Ακόμη και στην περίπτωση που μας τελείωνε πριν το τέλος του ταξιδιού, είχαμε και μια πιστωτική κάρτα μαζί μας,

οπότε κανένα πρόβλημα. Εξάλλου, το ταξίδι ήταν για λίγες μέρες, άρα δεν ενδιαφερόμαστε να μάθουμε την αξία του χρήματος της άλλης χώρας.

Θα θέλαμε να αναφέρουμε μερικά παραδείγματα που πραγματικά μας έκαναν εντύπωση. Ένας μας είπε ότι κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού του στην Αγγλία είχε μαζέψει αρκετά νομίσματα σε ένα πορτοφόλι. Για τους Έλληνες η αξία των νομισμάτων είναι σχετικά μικρή. Στην Αγγλία, όμως ένα πορτοφόλι με μερικά νομίσματα μπορεί να αξίζει 60.000 δρχ. Ένας άλλος μας είπε ότι πήγαν για φαγητό στις Βρυξέλλες και στο τέλος του δείπνου άφησαν φιλοδώρημα στο σερβιτόρο. Το ποσό ίσως με μια ματιά σας φανεί αμελητέο, 600 Βελγικά φράγκα. Αν όμως το μετατρέψουμε σε δραχμές, ούτε λίγο ούτε πολύ είναι περίπου 5.000. Στην Ελλάδα, όμως, και στο καλύτερο εστιατόριο να πας δύσκολα αφήνεις φιλοδώρημα της τάξης των 5.000 δραχμών, τουλάχιστον ο μέσος Έλληνας.

Αντιλαμβανόμαστε, λοιπόν, ότι αν δεν εξοικειωθούμε με την αξία του ευρώ, κυρίως οι γυναίκες σε αυτήν την περίπτωση, θα παρουσιαστούν μεγάλα προβλήματα στον προγραμματισμό του οικογενειακού προϋπολογισμού. Υπάρχουν δύο πιθανότητες. Η μία λένε: ε , και τι είναι για παράδειγμα 10 ευρώ, ας τα δώσω στη γιαγιά που κάθεται στη γωνία χωρίς να αντιλαμβάνεται ότι τα 10 ευρώ είναι περίπου 3.500 δρχ. και ότι στα μέσα του μήνα κινδυνεύει ίσως να πάρει ακόμα και τη θέση της γιαγιάς. Στη δεύτερη περίπτωση, από φόβο μήπως τα θαλασσώσει με το μηνιαίο προϋπολογισμό, μπορεί να φτάσει σε σημείο να καταναλώνει λιγότερα από ο, τι πρέπει και να στερήσει την οικογένειά της από τα πλέον απαραίτητα.

2.2 Ευρώ και ηλικιωμένοι

Θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι η ομάδα των ηλικιωμένων ατόμων είναι μία ομοιογενή ομάδα που χρειάζεται μία ομοιόμορφη, ως προς το περιεχόμενο, ενημέρωση και εκπαίδευση. Αντίθετα, μία πληθώρα κοινωνικοπολιτιστικών διαφορών, διαφορών στην εκπαίδευση, στις συνθήκες και τον τόπο διαβίωσης, στην πείρα, στην υγεία

καθιστούν το κάθε άτομο ξεχωριστό, με διαφορετικές ανάγκες και βαθμό προσαρμογής.

Ας μην υποτιμούμε, εξάλλου, το γεγονός ότι τα ηλικιωμένα άτομα έχουν ζήσει έναν τεράστιο αριθμό αλλαγών, διαθέτουν εμπειρίες που δεν τις έχουν οι νέοι άνθρωποι και επίσης είχαν την ευκαιρία να δοκιμάσουν την ικανότητα προσαρμογής τους με λιγότερο ή περισσότερο ευχάριστο τρόπο. Ταυτόχρονα, όμως, πρέπει να λάβουμε υπόψη τις ψυχολογικές συνέπειες της γήρανσης. Οι ηλικιωμένοι επιθυμούν, σε αυτήν τη φάση της ζωής τους, να ασχολούνται με πιο απλά πράγματα που δεν τους δυσκολεύουν τη ζωή. Εξάλλου, σε αυτήν την ηλικία, η ικανότητα να αφομοιώνουν πληροφορίες και να προσαρμόζονται σε νέα δεδομένα είναι μία δύσκολη κατάσταση. Τι πρέπει να γίνει λοιπόν; Να αφήσουν τα γεγονότα να τους ξεπεράσουν και να χάσουν την πολύτιμη αυτονομία τους;

Κανείς, όταν πρότεινε την υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος, δεν είχε στο μυαλό του τη δημιουργία περιθωριοποιημένων ομάδων ανθρώπων. Κανείς δεν επιθυμεί τη στέρηση της αυτονομίας κάποιων ανθρώπων και την κατάργηση των σχέσεων τους με τον κοινωνικό τους περίγυρο εξαιτίας της μετάβασης στο ευρώ. Για να μη γίνει όμως κάτι τέτοιο, ειδικές δράσεις ενημέρωσης προσαρμοσμένες στις ανάγκες και ικανότητες των ηλικιωμένων ατόμων πρέπει να ξεκινήσουν. Υπάρχουν αρκετοί φορείς που μπορούν να υλοποιήσουν τέτοιες δράσεις.

2.3 Ευρώ και άτομα με προβλήματα όρασης

Είναι ηλίθιο φαινότατο ότι η ειδική αυτή ομάδα στόχος θα αντιμετωπίσει μία πληθώρα προβλημάτων. Εκτιμάται ότι το ποσοστό του πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης με προβλήματα όρασης είναι 2%, περίπου 7,4 εκατομμύρια άνθρωποι. Στην πραγματικότητα, τα πρακτικά προβλήματα της μετάβασης στο ευρώ αφήνουν σχεδόν διάφορους αυτούς τους ανθρώπους. Δεν τους απασχολεί η διπλή αναγραφή των τιμών εφόσον δεν μπορούν να τις δουν- ούτε το λογότυπο σε καταστήματα που έχουν διπλή αναγραφή τιμών. Δεν τους απασχολεί ιδιαίτερα το γεγονός ότι από 1.1.2001, η Ελλάδα

παίγει στη φάση της μετάβασης από τη στιγμή που δεν κυκλοφορεί ακόμη το ευρώ. Γι' αυτούς προέχει η δυνατότητα να εξοικειωθούν δια της αφής με τα νομίσματα και χαρτονομίσματα του ευρώ έτσι ώστε να μην κάνουν λάθη στις οικονομικές τους συναλλαγές.

Βέβαια έχουν παρθεί όλα τα μέτρα κατά το σχεδιασμό των νομισμάτων ώστε να μπορούν να είναι ευκρινή και από τα άτομα με προβλήματα όρασης. Τα νομίσματα είναι ανάγλυφα, με την περιφέρειά τους άλλοτε λεία και άλλοτε με αυλάκια – ανάλογα με το νόμισμα, ενώ η αξία των χαρτονομισμάτων είναι ανάγλυφη και με μεγάλα γράμματα έτσι ώστε να γίνεται εύκολα αντιληπτή από τους τυφλούς ή από άτομα με προβλήματα όρασης. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στα πλαίσια του προγράμματος 'Ευρώ χωρίς δυσκολία', έχει παράγει αρκετό υλικό ειδικά για αυτά τα άτομα (ομοιώματα, παιχνίδια για παιδιά και ενήλικες, κτλ.). Επιπλέον από το Σεπτέμβριο του 2001 το ΚΕΠΚΑ έχει στη διάθεσή του ένα εκπαιδευτικό κουτί με κανονικά χαρτονομίσματα -που για ευνόητους λόγους θα είναι σχεδιασμένη μόνο η μία όψη τους. Άρα, το ΚΕΠΚΑ είναι σε θέση να βοηθήσει αποτελεσματικά και τα άτομα με προβλήματα όρασης μέσω της διοργάνωσης σεμιναρίων, ημερίδων ή άλλων εκδηλώσεων που κρίνονται απαραίτητες από άτομα και φορείς που εργάζονται με τους τυφλούς.

Για καλύτερη κατανόηση των παραπάνω δυσκολιών παρατίθεται κάποιες ερωτήσεις/απαντήσεις σχετικά με τα προβλήματα που πιθανόν να αντιμετώπισαν όλες εκείνες οι κοινωνικές ομάδες που ήρθαν σε πρώτη επαφή με το νέο νόμισμα.

2.3.1 Ερωτήσεις-Απαντήσεις

ΕΡΩΤΗΣΗ 1

Έχουν ληφθεί ειδικά μέτρα για να διευκολύνουν τους τυφλούς και τα άτομα με μειωμένη όραση να αναγνωρίζουν τα διαφορετικά τραπεζογραμμάτια ευρώ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Από τα πρώτα βήματα της διαδικασίας σχεδίασης των τραπεζογραμματίων ευρώ, το 1995, υπήρξε καρποφόρος συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση Τυφλών. Η αρχή που επικράτησε ήταν ότι «ένα καλό σχέδιο για τους τυφλούς και τα άτομα με μειωμένη όραση είναι καλό σχέδιο για όλους». Ως αποτέλεσμα, τα τραπεζογραμμάτια ευρώ είναι πολύ εύκολα στη χρήση.

Καθένα από τα επτά τραπεζογραμμάτια διαφέρει ελαφρώς σε μέγεθος. Αυτό θα βοηθήσει τους τυφλούς και τα άτομα με μειωμένη όραση να τα διακρίνουν. Επιπλέον, ορισμένα στοιχεία του σχεδίου των τραπεζογραμματίων έχουν εκτυπωθεί ανάγλυφα, με τη χρήση ειδικής μεθόδου εκτύπωσης (χαλκογραφική εκτύπωση). Για παράδειγμα, οι μεγάλοι αριθμοί (δηλαδή οι αριθμοί που αντιστοιχούν στην αξία των τραπεζογραμματίων) στην πρόσθια όψη εκτυπώνονται ανάγλυφα και είναι αισθητοί διά της αφής.

Τα άτομα με μειωμένη όραση μπορούν εύκολα να αναγνωρίσουν τα διάφορα τραπεζογραμμάτια χάρη στα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

Κάθε τραπεζογραμμάτιο έχει ένα κυρίαρχο χρώμα (π.χ. το τραπεζογραμμάτιο των 20 ευρώ είναι μπλε).

Επιλέχθηκαν χρώματα με έντονες αντιθέσεις για να διακρίνεται κάθε τραπεζογραμμάτιο από το κατά σειρά προηγούμενο ή επόμενο του (π.χ. το τραπεζογραμμάτιο των 10 ευρώ είναι κόκκινο, ενώ το τραπεζογραμμάτιο των 20 ευρώ είναι μπλε).

Η ονομαστική αξία κάθε τραπεζογραμματίου αναγράφεται με μεγάλους, έντονους χαρακτήρες.

Ορισμένα στοιχεία των τραπεζογραμματίων έχουν εκτυπωθεί με τη μέθοδο της χαλκογραφικής εκτύπωσης.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Γιατί τα τραπεζογραμμάτια ευρώ με μεγάλη ονομαστική αξία έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά ασφαλείας από εκείνα με μικρή ονομαστική αξία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Αποτελεί κοινή πρακτική να ενσωματώνονται διαφορετικά χαρακτηριστικά ασφαλείας σε τραπεζογραμμάτια διαφορετικής ονομαστικής αξίας, καθώς αυτό αυξάνει το συνολικό επίπεδο προστασίας από την παραχάραξη. Η ίδια προσέγγιση επιλέχθηκε και για τα τραπεζογραμμάτια ευρώ. Το ολόγραμμα πάνω σε τμήμα ελάσματος και η μελάνη μεταβλητού χρωματισμού έχουν χρησιμοποιηθεί στα τραπεζογραμμάτια μεγάλης ονομαστικής αξίας (50 ευρώ και άνω), ενώ το ολόγραμμα πάνω σε λωρίδα ελάσματος και η ιριδίζουσα λωρίδα στα τραπεζογραμμάτια μικρής ονομαστικής αξίας.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3

Προκαλούν τα κέρματα ευρώ αλλεργικές αντιδράσεις εξαιτίας της περιεκτικότητάς τους σε νικέλιο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Το νικέλιο χρησιμοποιούνται ευρέως στα εθνικά κέρματα των χωρών της ζώνης του ευρώ. Χρησιμοποιείται επίσης ευρέως στα κέρματα άλλων χωρών, όπως στο κέρμα των 5 σέντς στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Όσον αφορά τις φυσικές του ιδιότητες, το νικέλιο είναι πολύ καλό υλικό για την κατασκευή κερμάτων. Έχει χρησιμοποιηθεί παγκοσμίως στην παραγωγή κερμάτων για περισσότερα από εκατό χρόνια. Μεταξύ άλλων, η χρήση νικελίου βελτιώνει την ασφάλεια των κερμάτων.

Η μεταλλική σύνθεση των κερμάτων ευρώ καθορίστηκε το 1998 από έναν κανονισμό του Συμβουλίου, έπειτα από διεξοδικές συζητήσεις και επιστημονική έρευνα πάνω στο θέμα σε συνεργασία με την Επιτροπή. Αν και δεν βρέθηκαν αδιαμφισβήτητες επιστημονικές αποδείξεις κατά της χρήσης νικελίου, αποφασίστηκε η αναζήτηση εναλλακτικών επιλογών. Ενώ το αρχικό σχέδιο προέβλεπε τη χρήση νικελίου σε πέντε κέρματα ευρώ (10, 20 και 50 λεπτά, 1 και 2 ευρώ), τελικά αποφασίστηκε η χρήση νικελίου μόνο στα δύο τελευταία, τα οποία απαιτούσαν ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο ασφάλειας.

Ως αποτέλεσμα, το 86% των κερμάτων ευρώ (από αυτά που παρήχθησαν έως το τέλος του 2001) δεν περιέχουν νικέλιο, έναντι του 25% των εθνικών κερμάτων που βρίσκονταν σε κυκλοφορία. Ακόμα και στα κέρματα του ενός και των δύο ευρώ, η επαφή του δέρματος με το νικέλιο είναι περιορισμένη, καθώς η συγκέντρωση νικελίου στην επιφάνεια είναι αρκετά χαμηλή: 11,3% στο 1 ευρώ και 9,1% στα 2 ευρώ.

Εφόσον το νικέλιο είχε χρησιμοποιηθεί ευρέως στα εθνικά νομίσματα, δεν είναι εύλογο οι αλλεργίες που πρόσφατα αναφέρθηκαν να οφείλονται στην επαφή με τα κέρματα ευρώ. Το ποσοστό της έκθεσης σε νικέλιο στην επιφάνεια των κερμάτων ευρώ είναι μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό που είχε παρατηρηθεί στα ισπανικά και τα γερμανικά κέρματα (μικρότερο από το μισό), στα Ιρλανδικά, τα Πορτογαλικά, τα Βελγικά και τα του Λουξεμβούργου κέρματα (μικρότερο από το ένα τρίτο) και στα γαλλικά και τα ολλανδικά κέρματα (μικρότερο από το ένα δέκατο).

ΕΡΩΤΗΣΗ 4

Περιέχουν τα τραπεζογραμμάτια ευρώ δηλητηριώδεις ουσίες;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Οι επτά ονομαστικές αξίες των τραπεζογραμματίων ευρώ, καθώς και τα υλικά παραγωγής από όλες τις πηγές ελέγχθηκαν σύμφωνα με τους πιο αυστηρούς ευρωπαϊκούς κανονισμούς υγείας και ασφάλειας. Αυτοί οι έλεγχοι, οι οποίοι στηρίχθηκαν σε πρότυπα 180, διεξήχθησαν από έναν υψηλού κύρους, ανεξάρτητο και ευρείας αναγνώρισης οργανισμό (τον TNO στις Κάτω Χώρες). Οι έλεγχοι επιβεβαίωσαν ότι τα τραπεζογραμμάρια ευρώ δεν προκαλούν κανένα πρόβλημα υγείας κατά την κανονική χρήση.

Έχουν γίνει κάποιες αναφορές στα μέσα ενημέρωσης ότι τα τραπεζογραμμάρια ευρώ ίσως περιέχουν tributyltin (TBT), η οποία έχει αναγνωριστεί ως επιβλαβής ουσία (η ουσία TBT χρησιμοποιείται ως σταθεροποιητής σε συσκευασίες τροφίμων, υφάσματα, αντιδιαβρωτικές βαφές, συντηρητικά ξύλου, απολυμαντικά και βιοκτόνα συστημάτων ψύξης, ενώ χρησιμοποιείται και στη ζυθοποιία, τη χαρτοποιία, τη βυρσοδεψία κ.λπ.). Οι έρευνες που πραγματοποιήθηκαν για λογαριασμό της EKT από τα εργαστήρια GALAB επιβεβαίωσαν την παρουσία πολύ μικρών ποσοτήτων TBT στα τραπεζογραμμάρια.

Σύμφωνα με την ανάλυση της GALAB, ένα κιλό τραπεζογραμματίων ευρώ μπορεί να περιέχει 7,5 μικρογραμμάρια TBT. Η συνιστώμενη ανεκτή ημερήσια δόση της ουσίας TBT - δεν υπάρχουν νομικά δεσμευτικοί περιορισμοί - είναι 0,25 μικρογραμμάρια ανά κιλό σωματικού βάρους. Προκειμένου να φθάσει αυτή τη δόση, ένας μέσος άνθρωπος θα έπρεπε να καταναλώνει περισσότερα από 2.500 τραπεζογραμμάρια ευρώ την ημέρα και για μεγάλη χρονική περίοδο. Βάσει της ανάλυσης διαπιστώθηκε ότι η χρήση τραπεζογραμματίων ευρώ σε συναλλαγές μετρητών δεν έχει ως αποτέλεσμα τη μεταφορά TBT και ότι η ουσία δεν απορροφάται μέσω του δέρματος. Ωστόσο, όλοι οι προμηθευτές έχουν πλέον αντικαταστήσει τα υλικά που περιείχαν TBT ή για τα οποία υπήρχε η υποψία ότι περιείχαν TBT με υλικά που δεν περιέχουν αυτή την ουσία.

2.4 Ευρώ και νέοι

Οι νέοι και τα παιδιά είναι μία από τις ομάδες στόχους που χρειάζονται ενημέρωση σχετικά με το ευρώ. Είναι γεγονός ότι από όλες τις ομάδες του πληθυσμού, οι νέοι είναι αυτοί οι οποίοι προσαρμόζονται και μαθαίνουν ευκολότερα. Ειδικότερα τα μικρά παιδιά δε θα έχουν σχεδόν κανένα πρόβλημα προσαρμογής αφού θα μεγαλώσουν με το ευρώ. Παρόλα αυτά και κυρίως οι νέοι, οι οποίοι ήδη είναι αυτόνομοι καταναλωτές, πρέπει να ενημερωθούν σωστά και υπεύθυνα. Πρέπει να έρθουν σε επαφή με τις φιγούρες του ευρώ πολύ πριν από την κυκλοφορία του και επίσης πρέπει να μάθουν την αγοραστική αξία του κάθε νομίσματος και χαρτονομίσματος. Και επειδή σε τέτοιες περιπτώσεις η καλύτερη λύση είναι η άσκηση, οι δάσκαλοι και οι καθηγητές θα πρέπει να εισάγουν τα παιδιά αργά και σταθερά στο νέο νόμισμα.. Και τα παιδιά, όμως, από τη μεριά τους θα πρέπει να φροντίσουν να ενημερωθούν όσο το δυνατό καλύτερα και να ζητήσουν υπεύθυνη ενημέρωση από εκπαιδευτικούς και άλλους φορείς.

Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας έχει προχωρήσει στην εκπόνηση προγράμματος επικοινωνιακής πολιτικής με θέμα "Ενημέρωση του πολίτη για θέματα ΕΥΡΩ". Το συγκεκριμένο πρόγραμμα θα ολοκληρωθεί σε τρεις φάσεις και τη δεδομένη στιγμή φρισκόμαστε πριν την έναρξη της τρίτης και τελευταίας φάσης, η οποία θα ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του έτους. Στόχος του προγράμματος είναι η ενημέρωση τόσο των πολιτών (ευρύ κοινό, άτομα με ειδικές ανάγκες, μαθητές κλπ.) όσο και των επιχειρήσεων, σχετικά με την εισαγωγή του ΕΥΡΩ (ισοτιμία, χρόνος φυσικής κυκλοφορίας κλπ.) και την εξοικείωσή τους με τη νέα κλίμακα αξιών. Το πρόγραμμα αυτό, το οποίο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, έχει μπει στην τελική και πιο κρίσιμη φάση. Στο πλαίσιο της προηγούμενης φάσης, αναπτύχθηκαν οι παρακάτω ενημερωτικές δράσεις σε κεντρικό-περιφερειακό επίπεδο: Παραγωγή και διανομή ενημερωτικού υλικού για καταναλωτές (2.160.000 τεμ.), για ΜΜΕ (30.000 τεμ.), για ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού (2.000 τεμ.), για άτομα με προβλήματα όρασης και 30 κασέτες VHS (για κωφούς), για μαθητές με νοητική στέρση (10.000

τεμ.), αφίσες (5.500 τεμ.). . Δημιουργία Ιστοσελίδας στο Διαδίκτυο / Λειτουργία Ανοιχτής Τηλεφωνικής Γραμμής για το κοινό. / Παραγωγή 6 ταινιών και προβολή 1.663 τηλεοπτικών spots. / Παραγωγή 7 ραδιοφωνικών μηνυμάτων και μετάδοση 3.149 spots. Παραγωγή 3 καταχωρίσεων και 79 δημοσιεύσεις στον Τύπο. Ανάπτυξη προγράμματος Δημοσιότητας με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Λειτουργία – ΕΥΡΩΠΟΛΗΣ- σε 6 πόλεις (Αθήνα, Πάτρα, Λαμία, Θεσσαλονίκη, Καβάλα, Αλεξανδρούπολη). Λειτουργία Κινητής Μονάδας Ενημέρωσης σε 11 πόλεις. Λειτουργία Κινητής Μονάδας παράδοσης υλικού σε 47 νομούς. Διεξαγωγή σεμιναρίων και ενημερωτικών εκδηλώσεων σε πανελλαδική κλίμακα. Διεξαγωγή ερευνών-δημοσκοπήσεων σχετικά με το επίπεδο ενημέρωσης για το ΕΥΡΩ. Δημοσίευση 2ης έκθεσης προόδου του ΕΣΜ. Ανάλογες δράσεις θα αναπτυχθούν και κατά την παρούσα εελική φάση της εφαρμογής του Προγράμματος Επικοινωνιακής Πολιτικής για το ΕΥΡΩ. Η μετάδοση νέων τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών μηνυμάτων θα αρχίσει και θα εξελίσσεται με εντατικό ρυθμό όσο πλησιάζουμε στο τέλος του έτους. Για την υλοποίηση του Προγράμματος, το ΥΠΕΘΟ επιχορηγεί και επαγγελματικές-καταναλωτικές οργανώσεις για ανάπτυξη ενημερωτικών δράσεων. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η κινητοποίηση και του ιδιωτικού τομέα στην προσπάθεια προετοιμασίας για την ομαλή μετάβαση στο νέο νομισματικό περιβάλλον.

2.5 Ευρώ και πληθυσμός σε δυσμενή κοινωνική και οικονομική κατάσταση

Η ειδική αυτή κατηγορία του πληθυσμού περιλαμβάνει άτομα από όλα τα κοινωνικά στρώματα τα οποία αντιμετωπίζουν οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα. Πολλά από τα άτομα αυτά έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, περιορισμένη επαγγελματική εξειδίκευση καθώς επίσης αντιμετωπίζουν και προβλήματα αναλφαβητισμού. Εάν σκεφτεί κάποιος το ποσοστό των αναλφάβητων στη Ελλάδα μπορεί να κατανοήσει πλήρως τη δυσκολία προσαρμογής αυτών των ατόμων στα νέα δεδομένα.

Επιπλέον, προβλήματα δημιουργεί το γεγονός ότι αυτά τα άτομα αντιμετωπίζουν το θέμα του ευρώ σαν μία προσπάθεια των πλουσίων να εξουθενώσουν ακόμα περισσότερο τις αδύναμες οικονομικά τάξεις. Δεδομένου και του γεγονότος ότι η συζήτηση για χρήματα είναι απαγορευμένο θέμα γι' αυτούς επειδή αισθάνονται άβολα για τη δεινή οικονομική τους κατάσταση, πρέπει να οργανωθούν εκδηλώσεις ενημέρωσης τους πέρα από τα καθιερωμένα. Γι' αυτούς τους ανθρώπους δεν αρκεί η δημιουργία ενός εντύπου ή η προβολή ενός τηλεοπτικού μηνύματος από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Πρέπει να δρομολογηθούν ειδικοί μηχανισμοί προσέγγισης που θα δίνουν τη δυνατότητα σε αυτούς τους ανθρώπους να εκφέρουν γνώμη, να ακουστούν και να εμπιστευτούν τα άτομα που θα τους ενημερώσουν

2.6 Χαρτονομίσματα και κέρματα ευρώ: δύο χρόνια μετά

Δύο χρόνια σχεδόν μετά την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος, οι πολίτες στη ζώνη του ευρώ χρησιμοποιούν και αναγνωρίζουν με όλο και μεγαλύτερη ευκολία τα νέα χαρτονομίσματα και κέρματα. Μόνο το 14% των ερωτηθέντων σε πρόσφατη έρευνα δήλωσαν ότι δυσκολεύονται ακόμη με τα νέα νομίσματα. Περισσότεροι φαίνεται τώρα να χρησιμοποιούν το ευρώ σαν αξία αναφοράς όταν κάνουν νοερό υπολογισμό, κυρίως, για τις καθημερινές αγορές. Στις περισσότερες από τις χώρες της ευρωζώνης, η πλειονότητα των ερωτηθέντων δεν χρειάζονται πλέον τη διπλή αναγραφή των τιμών. Ωστόσο, η συντριπτική πλειοψηφία συνδέουν ακόμη την καθιέρωση του ευρώ με την αύξηση των τιμών και, αν και το ποσοστό αυτών που είναι ικανοποιημένοι από τη μετάβαση στο ευρώ εξακολουθεί να είναι υψηλότερο από το ποσοστό των δυσαρεστημένων, παρατηρείται σταθερή πτώση μετά την 1η Ιανουαρίου του 2002. Για πρώτη φορά στην έρευνα αυτή εξετάστηκαν ορισμένα οικονομικά θέματα: διαπιστώθηκε ότι μια σχετική πλειοψηφία (470/0) επιθυμούν την αυστηρή τήρηση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ακόμη και όταν μια χώρα αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες, σε σύγκριση με το 420/0 που έχουν αντίθετη γνώμη. Στο θέμα

των κυρώσεων για τη μη συμμόρφωση με το Σύμφωνο, το 4000 πιστεύει ότι δεν εφαρμόζονται με αντικειμενικό τρόπο σε όλα τα κράτη μέλη. Τέλος, το 710/0 των ερωτηθέντων θεωρούν ότι το Σύμφωνο Σταθερότητας είναι κάτι "καλό" και αυτό γιατί συμβάλλει στην ενίσχυση του ενιαίου νομίσματος.

Όπως και στην έρευνα του προηγούμενου έτους, ένα στα δύο άτομα που ερωτήθηκαν δηλώνουν ότι δεν έχουν πλέον πρόβλημα στη χρήση του ευρώ. Όπως και το 2002, τα κέρματα περισσότερο από τα χαρτονομίσματα μπορούν να προκαλέσουν δυσκολία για ένα μόνο άτομο στα τέσσερα. Στο σημείο αυτό, η ιδέα της εισαγωγής χαρτονομίσματος αξίας 1 ευρώ υποστηρίζεται μόνο από μια μειοψηφία πολιτών (31 % κατά μέσο όρο), που υπερβαίνει, ωστόσο, το ποσοστό της προηγούμενης έρευνας, στην οποία μόνο το 21 % ήταν υπέρ. Αντίθετα, όσον αφορά την κατάργηση κερμάτων, η επιλογή είναι σαφής: υποστηρίζεται σχεδόν ομόφωνα η κατάργηση των κερμάτων του ενός και των δύο λεπτών.

Ποσοστό ελαφρώς κατώτερο από το ήμισυ των ερωτηθέντων (46%) δηλώνουν ότι σκέφτονται περισσότερο σε ευρώ παρά στην προηγούμενη εθνική νομισματική μονάδα στις καθημερινές αγορές τους, δηλαδή αύξηση κατά 4 μονάδες σε σχέση με την έρευνα του προηγούμενου έτους. Παρόλα αυτά, πάνω από τα δύο τρίτα των πολιτών στη ζώνη του ευρώ παραδέχονται ότι η εισαγωγή της ενιαίας νομισματικής μονάδας έχει επηρεάσει τις αγοραστικές τους συνήθειες, κάνοντάς τους γενικά περισσότερο επιφυλακτικούς. Η διαπίστωση αυτή εκφράζεται με τη διαφορά μεταξύ αυτών που δηλώνουν ότι πραγματοποίησαν περισσότερες αγορές μετά την 1η Ιανουαρίου και αυτών που πραγματοποίησαν λιγότερες, φοβούμενοι ότι θα ξοδέψουν πολλά χρήματα (αρνητική διαφορά της τάξης των 9 μονάδων μεταξύ των δύο).

Η άποψη που επικρατεί ευρέως μεταξύ των πολιτών είναι ότι το ευρώ είναι ήδη ένα διεθνώς αναγνωρισμένο νόμισμα. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι η πλειοψηφία των ταξιδιωτών στη ζώνη του ευρώ (52%) δηλώνουν ότι παίρνουν μαζί τους ευρώ όταν ταξιδεύουν σε χώρα εκτός της ζώνης του ευρώ, πολύ περισσότεροι από αυτούς που παίρνουν δολάρια (μόνο το 17%). Η παρούσα ισοτιμία ευρώ - δολαρίου, για την οποία

είναι αρκετά ενήμεροι οι πολίτες, αναμφισβήτητα έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό αυτή την κατάσταση. Σε κάθε περίπτωση, το 52% των πολιτών στη ζώνη του ευρώ πιστεύουν ότι η υιοθέτηση του ευρώ από τη χώρα τους είχε εν γένει θετικές επιπτώσεις και ότι ενισχύει την οικονομία τους, σε αντίθεση με το 36% που πιστεύουν το αντίθετο. Το αποτέλεσμα αυτό υπήρξε σταθερό, αν και ελαφρώς κατώτερο, κατά δύο μονάδες, σε σχέση με την έρευνα του Νοεμβρίου 2002.

Το μοναδικό σύννεφο στον ουρανό είναι ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (89%, ήτοι 5 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από τον Νοέμβριο του 2002) συνδέουν την εισαγωγή του ευρώ με την αύξηση των τιμών και πιστεύουν ότι οι καταναλωτές είναι χαμένοι. Εντούτοις, το 47% δηλώνουν σήμερα "ευτυχείς" με την αλλαγή αυτή του νομίσματος, αντίθετα με το 44% οι οποίοι είναι λιγότερο ικανοποιημένοι (σε σύγκριση με 39% το Νοέμβριο του 2002 και 23% αμέσως μετά τη μετάβαση στο ευρώ). Η αρνητική αυτή τάση οφείλεται, ως ένα βαθμό, στην τρέχουσα επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης ορισμένων κρατών μελών.

Όσον αφορά τα περισσότερα τεχνικά οικονομικά θέματα, τα οποία εξετάστηκαν για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια αυτής της έρευνας, το 51 % των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι είχαν ακούσει για το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, αν και το 35% από αυτούς παραδέχτηκαν ότι δεν το γνωρίζουν σε βάθος. Αφού δόθηκε στους ερωτηθέντες ένας απλουστευμένος ορισμός του Συμφώνου, το 40% των ερωτηθέντων στη ζώνη του ευρώ δήλωσαν ότι θεωρούν ότι η χώρα τους τηρεί τους κανόνες.

του Συμφώνου, με το μεγαλύτερο ποσοστό να συγκεντρώνεται στη Γερμανία (64%) και τη Γαλλία (78%). Η σχετική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (47%) δήλωσαν ότι επιθυμούν την αυστηρή τήρηση του Συμφώνου, ακόμη και στην περίπτωση που μια χώρα αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες, σε σχέση με το 42% που πιστεύουν το αντίθετο. Όσον αφορά τη δεύτερη κατηγορία, το 53% των Γερμανών και το 48% των Γάλλων θεωρούν ότι μια χώρα πρέπει να έχει την ευχέρεια να μην τηρεί τους κανόνες

του Συμφώνου. Οι πολίτες εμφανίζονται διχασμένοι στο θέμα των κυρώσεων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με το Σύμφωνο. Συγκεκριμένα, το 40% πιστεύουν ότι οι κυρώσεις δεν εφαρμόζονται με αντικειμενικό τρόπο σε όλα τα κράτη μέλη (αντίθετα με το 40% που πιστεύουν ότι εφαρμόζεται αδιακρίτως). Τέλος, το 71 % γνωρίζουν ότι το Σύμφωνο έχει συμβάλει στην ενίσχυση του ενιαίου νομίσματος και, κατά συνέπεια, το υποστηρίζουν.

Στη συγκεκριμένη έρευνα “Ευρωβαρόμετρο Flash” που πραγματοποιήθηκε από τις 29 Οκτωβρίου έως τις 11 Νοεμβρίου 2003, συμμετείχαν 12.017 άτομα από τις δώδεκα χώρες της ζώνης του ευρώ.

2.6.1 Παραχάραξη και αποφυγή του προβλήματος. Ερωτήσεις/
απαντήσεις

ΕΡΩΤΗΣΗ 1

πό τα επτά τραπεζογραμμάτια ευρώ, μπορούν τα τραπεζογραμμάτια μεγάλης ονομαστικής αξίας, δηλαδή των 200 και των 500 ευρώ, να χρησιμοποιηθούν στην παραοικονομία ή ακόμα και από εγκληματικές οργανώσεις;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η ίδια η έκδοση τραπεζογραμμάτων μεγάλης ονομαστικής αξίας δεν ενθαρρύνει τις «μαύρες» ή παράνομες συναλλαγές. Πολλοί χρήστες ευρωπαϊκών τραπεζογραμμάτων έχουν ήδη συνηθίσει να χρησιμοποιούν τραπεζογραμμάτια μεγάλης ονομαστικής αξίας τόσο για τις συναλλαγές τους όσο και ως μέσο αποθήκευσης αξίας. Έξι κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ - η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γερμανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες - είχαν εθνικά τραπεζογραμμάτια αξίας μεταξύ 200 και 500 ευρώ.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2

Είναι τα τραπεζογραμμάτια ευρώ τόσο ασφαλή όσο και τα εθνικά τραπεζογραμμάτια τα οποία αντικατέστησαν;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Τα τραπεζογραμμάτια ευρώ φέρουν ένα ευρύ φάσμα προηγμένων χαρακτηριστικών ασφαλείας. Όσον αφορά την παραχάραξη, τα τραπεζογραμμάτια ευρώ είναι εξίσου -αν όχι περισσότερο- ασφαλή με τα εθνικά τραπεζογραμμάτια. Με τα χαρακτηριστικά ασφαλείας ο έλεγχος της γνησιότητας των τραπεζογραμματίων γίνεται εύκολα και γρήγορα. Έτσι, οποιοσδήποτε, με λίγη προσοχή, θα μπορούσε να διακρίνει ένα γνήσιο από ένα πλαστό τραπεζογραμμάτιο ευρώ.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3

Πώς μπορώ να διακρίνω ένα πλαστό τραπεζογραμμάτιο ευρώ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Το σύνθημα είναι: «Έλεγχος με την αφή, οπτικός έλεγχος και εξέταση υπό γωνία». Έτσι, μπορείτε να καταλάβετε αν το τραπεζογραμμάτιο είναι γνήσιο ή όχι. Τα τραπεζογραμμάτια ευρώ φέρουν διάφορα χαρακτηριστικά ασφαλείας που καθιστούν δύσκολη την αναπαραγωγή τους. Τόσο το ευρύ κοινό και όσοι χειρίζονται μετρητά όσο και τα μηχανήματα που δέχονται τραπεζογραμμάτια θα πρέπει να μπορούν να διακρίνουν εύκολα ένα γνήσιο από ένα πλαστό τραπεζογραμμάτιο.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι 12 εθνικές κεντρικές τράπεζες διεξήγαγαν εκστρατεία ενημέρωσης, η οποία εστιάστηκε στα χαρακτηριστικά ασφαλείας, έτσι ώστε όλοι να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα γνήσια τραπεζογραμμάτια.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4

Τι μέτρα έχουν ληφθεί για την πρόληψη και την καταπολέμηση της παραχάραξης των τραπεζογραμμάτων ευρώ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η ΕΚΤ έχει δημιουργήσει μια βάση δεδομένων για την αποθήκευση πληροφοριών σχετικά με πλαστά τραπεζογραμμάτια και έχει συγκροτήσει ένα κέντρο ανάλυσης πλαστών τραπεζογραμμάτων. Οι πληροφορίες που περιέχονται στην εν λόγω βάση δεδομένων θα διατίθενται σε όλους τους οργανισμούς που ασχολούνται με την καταπολέμηση της παραχάραξης. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα συνεργάζεται στενά με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol), η οποία έχει αναλάβει το καθήκον να καταπολεμήσει την παραχάραξη νομισμάτων (με ιδιαίτερη έμφαση στο ευρώ), την Interpol και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η ΕΚΤ παρακολουθεί στενά την πρόοδο που συντελείται στις τεχνολογίες εκτύπωσης και αναπαραγωγής, καθώς και τον αριθμό των πλαστών τραπεζογραμμάτων που έχουν κατασχεθεί. Τα πλαστά τραπεζογραμμάτια εξετάζονται από τις κεντρικές τράπεζες της ζώνης του ευρώ και από το Κέντρο Ανάλυσης Πλαστών Τραπεζογραμμάτων της ΕΚΤ. Η έρευνα και η ανάπτυξη σχετικά με το ευρώ αποσκοπούν στην ενίσχυσή του ως διεθνούς νομίσματος.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5

Η πρόοδος της τεχνολογίας ψηφιακής απεικόνισης διευκολύνει την παραχάραξη. Τι μέτρα λαμβάνονται για την καταπολέμηση της παραχάραξης μέσω Η/Υ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Για να αντιμετωπίσουν την αυξανόμενη χρήση Η/Υ και εργαλείων ψηφιακής απεικόνισης, οι διοικητές της Ομάδας των 10 (G-10) ανέθεσαν σε μια ομάδα κεντρικών τραπεζών (Ομάδα Κεντρικών Τραπεζών για την Αποτροπή της Παραχάραξης) να δημιουργήσει ένα σύστημα για την αποτροπή της παραχάραξης μέσω Η/Υ. Η ομάδα αυτή διερεύνησε ένα ευρύ φάσμα εργαλείων που θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν αυτό το σκοπό. Συμφωνήθηκε ότι το καλύτερο προληπτικό μέτρο κατά της μη εξουσιοδοτημένης αναπαραγωγής είναι να ενσωματωθεί στα τραπεζογραμμάτια ένα μηχανικά αναγνώσιμο χαρακτηριστικό. Οι καταναλωτές δεν θα δουν καμία διαφορά στις επιδόσεις ή την αποτελεσματικότητα των Η/Υ στους οποίους έχει ενσωματωθεί τεχνολογία αποτροπής της παραχάραξης.

2.6.2 Η πρώτη επαφή με το ευρώ. Συστάσεις

Έλεγχος με την αφή:

Ψηλαφήστε την ανάγλυφη εκτύπωση - οι ειδικές μέθοδοι εκτύπωσης προσδίδουν στα τραπεζογραμμάτια χαρακτηριστική αίσθηση στην αφή.

Οπτικός έλεγχος:

Παρατηρήστε το τραπεζογραμμάτιο στο φως. Θα πρέπει να διακρίνετε το υδατογράφημα, την ταινία ασφαλείας και το ημιτελές στη μία όψη σχέδιασμα που συμπληρώνεται με το αντίστοιχο της οπίσθιας όψης όταν το τραπεζογραμμάτιο

παρατηρείται στο φως (ημιτελές σχεδιάσμα). Τα τρία παραπάνω χαρακτηριστικά είναι ορατά τόσο στην πρόσθια όσο και στην οπίσθια όψη των γνήσιων τραπεζογραμμάτων.

Εξέταση υπό γωνία:

Παρατηρήστε το τραπεζογραμμάτιο υπό γωνία. Στην πρόσθια όψη θα δείτε τη μεταβαλλόμενη εικόνα του ολογράμματος πάνω στη λωρίδα ελάσματος (στα τραπεζογραμμάτια μικρής αξίας) και πάνω στο τμήμα ελάσματος (στα τραπεζογραμμάτια μεγάλης αξίας).

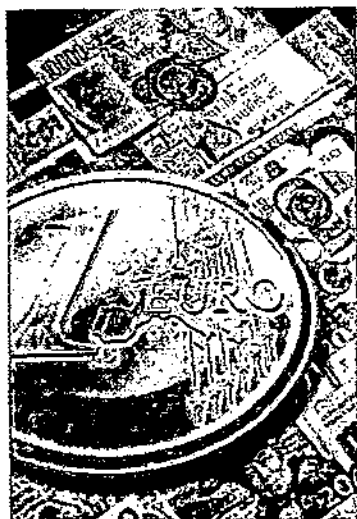
Εξέταση υπό γωνία:

Στην οπίσθια όψη, αν παρατηρήσετε το τραπεζογραμμάτιο υπό γωνία, θα δείτε τη λάμψη της ιριδίζουσας λωρίδας (στα τραπεζογραμμάτια μικρής αξίας) ή τη μελάνη μεταβλητού χρωματισμού (στα τραπεζογραμμάτια μεγάλης αξίας)

Κέρματα ευρώ

Η παραγωγή των κερμάτων ευρώ έγινε σύμφωνα με προδιαγραφές προηγμένης τεχνολογίας. Έτσι, η αναπαραγωγή καθίσταται εξαιρετικά δύσκολη και μπορεί εύκολα να εντοπιστεί. Ιδιαίτερη μέριμνα έχει ληφθεί για την ενσωμάτωση μοναδικών χαρακτηριστικών ασφαλείας στα κέρματα του 1 και των 2 ευρώ. Τα κέρματα του 1 και των 2 ευρώ είναι διμεταλλικά και η παραγωγή τους στηρίζεται σε προηγμένη τεχνολογία, η οποία καθιστά δύσκολη την παραχάραξή τους. Γύρω από τη στεφάνη του κέρματος των 2 ευρώ έχουν χαραχθεί γράμματα. Τα κέρματα ευρώ περιλαμβάνουν τα πλέον ασφαλή, μηχανικά αναγνώσιμα χαρακτηριστικά και μπορούν να χρησιμοποιούνται σε μηχανές αυτόματης πώλησης σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ, ανεξάρτητα από τον τόπο έκδοσής τους.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ / ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ. ΠΟΙΑ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ
ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΣ ΜΑΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ. ΠΩΣ
ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΜΕ
ΛΟΓΟΝΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1.1 Εισαγωγή

Η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος διευκολύνει πολύ τις συναλλαγές εντός της ζώνης του ευρώ, καθώς έχει εκλείψει πλέον το κόστος μετατροπής των εθνικών νομισματικών μονάδων και ο συναλλαγματικός κίνδυνος από μεταβολές των μεταξύ τους ισοτιμιών. Η αποφυγή των διακυμάνσεων της συναλλαγματικής ισοτιμίας και των συνακόλουθων, συχνά αυθαίρετων, μεταβολών της ανταγωνιστικότητας μεταξύ των κρατών μελών της ζώνης ευρώ, διασφαλίζει την ολοκλήρωση αλλά και την περαιτέρω εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίου.

Από την εισαγωγή του ευρώ και μάλιστα σε φυσική μορφή (τραπεζογραμμάτια και κέρματα) επωφελούνται ιδιαίτερα οι καταναλωτές, αφού η διαφάνεια των τιμών οδηγεί σε μεγαλύτερη συγκρισιμότητά τους και σε αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων σε επίπεδο ζώνης ευρώ. Οι ίδιες οι επιχειρήσεις πρέπει να γίνουν πιο αποτελεσματικές και καινοτόμες προκειμένου να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις του νέου οικονομικού περιβάλλοντος. Από την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος επωφελούνται επίσης οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, των οποίων η εξαγωγική δραστηριότητα εντείνεται, καθώς το ευρώ μειώνει το κόστος άσκησης τιμολογιακής πολιτικής σε διαφορετικά νομίσματα.

Επιπλέον, το ευρώ δίνει ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των αγορών και δημιουργώντας ένα υγιές οικονομικό περιβάλλον, με σταθερότητα τιμών και χαμηλά δημοσιονομικά ελλείμματα και δημόσιο χρέος, που εξασφαλίζουν χαμηλότερα επιτόκια και αποτελεσματικότερη

κατανομή των οικονομικών πόρων.

Τέλος, το ενιαίο νόμισμα δίνει τη δυνατότητα στη ζώνη του ευρώ να παίζει σημαντικό ρόλο στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον και να συνεισφέρει στην εδραίωση οικονομικής σταθερότητας παγκοσμίως. Αυτό καταδεικνύεται από τη μεγαλύτερη χρήση του ευρώ εκτός των συνόρων της ζώνης του ευρώ (σε σύγκριση με τη χρήση του συνόλου των εθνικών νομισμάτων πριν την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος). Η διεθνής χρήση του ευρώ περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την έκδοση χρεογράφων σε ευρώ (από τη συνολική έκδοση διεθνών χρεογράφων το 2000, ποσοστό 34% ήταν εκφρασμένο σε ευρώ, έναντι 42% σε δολάρια και μόνο 11 % σε Γιέν, σε τρέχουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες), τη διακράτηση από διάφορες χώρες (π.χ. τις υποψήφιες για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση) των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων τους σε ευρώ, τη χρήση του ευρώ για παρεμβάσεις στις αγορές συναλλάγματος, καθώς και την υιοθέτησή του, σε διαφορετικούς βαθμούς, από 56 χώρες ως νομίσματος-άγκυρας για τη σταθεροποίηση της συναλλαγματικής τους ισοτιμίας.

1.2 Το ευρώ και η Ελλάδα

Την 1-1-2001 συμπληρώνονται 20 χρόνια από την ιστορική επιλογή της κυβέρνησης Καραμανλή για την ένταξη της Ελλάδος στην ΕΕ. Όμως το 2001 εκτός από τους ποτασμούς ανοίγει και ένα καινούργιο κεφάλαιο στην Ελληνική οικονομία με την κατάργηση της δραχμής σαν εθνικό κυρίαρχο νόμισμα του Ελληνικού κράτους και την εισαγωγή του Ευρώ. Ανοίγει, επίσης ένα νέο κεφάλαιο στην ιστορία της Ευρώπης η οποία για πρώτη φορά θα έχει ενιαίο νόμισμα συναλλαγών.

1.2.1 Λόγοι ύπαρξης κοινού νομίσματος

Η μέχρι τώρα πληθώρα εθνικών νομισμάτων αποτελούσε εμπόδιο στην ανάπτυξη του εμπορίου και της δημιουργικότητας των ανθρώπων. Είναι προφανές ότι όσο πιο

ανοικτό και ανεμπόδιστο είναι το πεδίο δράσης, τόσο περισσότερες είναι οι επιλογές και οι ευκαιρίες για οικονομική ανάπτυξη.

Σε μία μεγάλη αγορά όπως αυτή της ΕΕ υπάρχουν μεγαλύτερες δυνατότητες για μεγαλύτερο τζίρο, οικονομίες κλίμακας, αποτελεσματικότερη χρήση του ανθρώπινου δυναμικού και κεφαλαίων.

Επιταχύνεται η διάχυση τεχνογνωσίας και κεφαλαίων και δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας που δεν θα υπήρχαν αλλιώς.

Όμως και τα γενικότερα πολιτικό-στρατηγικά πλεονεκτήματα δεν είναι λίγα. Ένας οικονομικός κολοσσός όπως η ΕΕ χρειάζεται ένα κοινό νόμισμα για την επιβολή της πολιτικής και διπλωματικής της ισχύος. Όλες οι ανά τους αιώνες αυτοκρατορίες και μεγάλα κράτη στηρίχτηκαν στην ισχύ του νομίσματος τους. Πχ. Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία με το Κωνσταντινάτο το οποίο ήταν αποδεκτό για συναλλαγές σε όλο τον γνωστό τότε κόσμο, το Αλεξανδράτο, πιο πρόσφατα το Δολάριο κ.α.

Βασικά Οφέλη:

- Η δημιουργία μίας τεράστιας και ομοιογενούς αγοράς στην οποία οι πολίτες αλλά και οι επιχειρήσεις θα έχουν πληθώρα επιλογών και ευκαιριών να αναδειχθούν και να δημιουργήσουν.
- Μεγάλη μείωση του κόστους σε όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας.
- Οικονομίες κλίμακας για τις επιχειρήσεις που θα επιλέξουν να ανοίξουν τα φτερά τους στην μεγάλη αυτή αγορά
- Κανένας πλέον συναλλαγματικός κίνδυνος εντός Ευρώπης.
- Θα απλοποιηθεί η καθημερινή διαχείριση, το κόστος μετατροπής από νόμισμα σε νόμισμα θα εξαλειφθεί, όπως και ο χρόνος παρακολούθησης άλλων νομισμάτων και

το άγχος της ισοτιμίας είτε πρόκειται για εισαγωγές είτε για εξαγωγές.

- Θα μπορούμε να συγκρίνουμε ευκολότερα τιμές και να βρίσκουμε ευκαιρίες να απαιτούμε καλύτερη εξυπηρέτηση και ποιότητα υπηρεσιών.
- Η νομισματική σταθερότητα και η πάταξη του πληθωρισμού θέτουν τις βάσεις για μια πραγματική και μακροχρόνια ανάπτυξη της οικονομίας
- Η πτώση των επιτοκίων διευκολύνει τον δανεισμό των επιχειρήσεων και μειώνει το κόστος του χρήματος.
- Το Ευρώ θα γίνει παγκόσμιο νόμισμα αναφοράς .
- Θα πάψουν οι οικονομίες να ταλαιπωρούνται από υποτιμήσεις ή υποψίες υποτιμήσεων και κερδοσκοπικές επιθέσεις. Για την Ελλάδα αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό καθώς ο τόπος έχει υποστεί αλλεπάλληλες 'διορθωτικές' υποτιμήσεις από τις κυβερνήσεις των τελευταίων 20 ετών.

1.2.2 Άλλες Επιπτώσεις

- Όξυνση ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων σε όλα τα επίπεδα, από αυτό των τιμών έως την ποιοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών και προϊόντων.
- Δημιουργία συμμαχιών και συνεργασιών σε διεθνές επίπεδο για την εκμετάλλευση της μεγάλης αυτής αγοράς.
- Ευκολότερη διακίνηση εργαζομένων μέσα στην ΕΕ και ενιαία ασφάλιση τους. Ήδη έχουμε παρατηρήσει ότι οι νέες γενιές προτιμούν να πάρουν εργασιακές εμπειρίες σε χώρες της Βόρειας Ευρώπης προτού ενταχθούν στην Ελληνική αγορά εργασίας με όλα τα πλεονεκτήματα που αυτό συνεπάγεται.
- Συγχωνεύσεις και εξαγορές μικρότερων εταιρειών για την καλύτερη αξιοποίηση της μεγάλης αυτής αγοράς.
- Δημιουργία μακροπρόθεσμης επενδυτικής και αναπτυξιακής οικονομικής πολιτικής στις επιχειρήσεις. Αποτελούν θλιβερή πραγματικότητα για τις Ελληνικές επιχειρήσεις οι συνεχείς αλλαγές οικονομικής πολιτικής και φορολογικής

νομοθεσίας που συνιστούν σοβαρή τροχοπέδη στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη νέων δυναμικών Ελληνικών επιχειρήσεων.

Αν και τα πλεονεκτήματα μιας μεγάλης ενιαίας Ευρωπαϊκής αγοράς και ενός νομίσματος είναι πολλά και σημαντικά, ταυτόχρονα θέτουν σημαντικούς περιορισμούς και προκλήσεις για την Ελλάδα.

1.2.3 Νομισματική Πολιτική. Όχι πλέον

Βασικός περιορισμός είναι η παράδοση της εθνικής νομισματικής πολιτικής σε Ευρωπαϊκά όργανα όπως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Για παράδειγμα, η Ελλάδα όπως και τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της ΕΕ δεν θα έχουν πλέον την δυνατότητα άσκησης ανεξάρτητης πολιτικής για τα ελλείμματα, την νομισματική κυκλοφορία, την ρευστότητα στην τραπεζική αγορά, την άσκηση ανεξάρτητης επιτοκιακής πολιτικής και συναλλαγματικής πολιτικής. Βραχυπρόθεσμα, το νοικοκύρεμα αυτό θα αποδειχθεί σωτήριο αν και επώδυνο για την Ελληνική οικονομία που έχει υποστεί πλήθος παρεμβάσεων και διαστρεβλώσεων για μικροπολιτικούς κυρίως λόγους. Μακροπρόθεσμα όμως, οι Ελληνικές κυβερνήσεις χάνουν ένα σημαντικό όπλο εξάσκησης οικονομικής πολιτικής και κυριαρχίας. Εάν η Ελληνική οικονομία δεν βρίσκεται στον ίδιο οικονομικό κύκλο με τις άλλες χώρες της Ευρώπης τότε μία αύξηση ή μείωση των επιτοκίων από τη ΕΚΤ μπορεί να είναι άκρως επιζήμια για την Ελλάδα αλλά όχι για άλλες χώρες.

1.2.4 Εσωτερικό και Εξωτερικό Χρέος

Το εσωτερικό χρέος της Ελλάδος σε Δραχμές γίνεται κατά κάποιο τρόπο εξωτερικό, δηλαδή Ευρώ. Η εκάστοτε Ελληνική κυβέρνηση χάνει την δυνατότητα που είχε έως τώρα της εκτύπωσης νέου χρήματος για την αποπληρωμή χρεών (με όλες τις πακόλουθες πληθωριστικές διαστάσεις που είχε). Από τώρα και στο εξής είναι

υποχρεωμένη να βρεί τα χρήματα αυτά ή μέσω φόρων ή ιδιωτικοποιήσεων ή άλλων πηγών (δανεισμών). Πάντως οι αλόγιστες δαπάνες που γινόντουσαν θα αποτελέσουν παρελθόν και το κράτος δεν θα έχει την δυνατότητα να ξοδεύει παραπάνω από όσα εισπράττει. Αξιοσημείωτο είναι, πως αν το Ελληνικό κράτος δανειστεί υπέρμετρα και δεν είναι σε θέση να εξυπηρετήσει το χρέος αυτό, η ΕΚΤ όπως και τα υπόλοιπα μέλη κράτη δεν είναι υποχρεωμένα να δώσουν χείρα βοήθειας, το αντίθετο μάλλον. Καταλαβαίνουμε λοιπόν πως οι επιλογές μίας κυβέρνησης για να εκπληρώσει ενδεχόμενες υπέρμετρες προεκλογικές υποσχέσεις της είναι περιορισμένες.

1.2.5 Ελληνικό Χρηματιστήριο-Χρηματαγορά

Το Ελληνικό χρηματιστήριο ενδέχεται να περιθωριοποιηθεί όπως έγινε και με τα χρηματιστήρια των περισσότερων μικρών χωρών. Οι μεγάλες εταιρείες έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να αντλήσουν κεφάλαια από τις μεγάλες χρηματαγορές της Φρανκφούρτης ή του Λονδίνου και οι επενδυτές προτιμούν τα μεγάλα χρηματιστήρια που παρέχουν ρευστότητα, αξιοπιστία και έχουν ανεπτυγμένη νομοθεσία, οργάνωση και εποπτικά όργανα για την προστασία των επενδυτών.

1.2.6 Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα

Αν και η ύπαρξη ενιαίου νομίσματος ευνοεί τις ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα, λόγω κλείψεως του συναλλαγματικού κινδύνου, η εκτεταμένη γραφειοκρατία οι χρονοβόρες διαδικασίες και σε πολλές περιπτώσεις η αδιαφάνεια, αποτελούν σοβαρό αντικίνητρο για τους Ευρωπαίους επενδυτές.

1.2.7 Εργαζόμενοι-Εργατικό δυναμικό

Το Ελληνικό εργατικό δυναμικό, σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες, υστερεί σε γνώσεις

έναντι των υπολοίπων Ευρωπαίων, ειδικότερα στον πολύ σημαντικό τομέα της τεχνολογίας και των υπολογιστών. Χρειάζεται συνεχής και αδιάλειπτη εκπαίδευση των εργαζομένων ώστε να καταστούν δημιουργικότεροι και κινητικότεροι για να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο.

1.2.8 Ανταγωνιστικότητα

Η κατάργηση της δραχμής και η εισαγωγή του Ευρώ καθώς και η ενιαία αγορά κεφαλαίων και εργαζομένων θα αλλάξουν εκ θεμελίων την Ελληνική οικονομία και τις δομές της. Για να ωφεληθούμε και για να μειώσουμε το χάσμα με τις ανεπτυγμένες οικονομίες της υπόλοιπης Ευρώπης αλλά και για καταστούμε ανταγωνιστικοί με άλλες ανερχόμενες οικονομίες εκτός ΕΕ, πρέπει όχι μόνο να απορροφήσουμε τα κοινοτικά κονδύλια αλλά και να τα αξιοποιήσουμε σωστά με έμφαση σε έργα αναπτυξιακά και υποδομής.

1.2.9 Κερδισμένοι/ Χαμένοι

- Ποιοί όμως θα βγούν περισσότερο κερδισμένοι από την μεγάλη αυτή αλλαγή;
- Όλες οι επιχειρήσεις που έως τώρα δεν είχαν την ευκαιρία να δείξουν τον δυναμισμό τους λόγω των πολλών νομισμάτων, κρατών κλπ. Πχ. Μικρές και μεγάλες εξαγωγικές εταιρείες.
- Επιχειρήσεις που ήδη έχουν διεθνή προσανατολισμό ή κάποιο ξεχωριστό προϊόν.
- Πρόσκαιρα θα ωφεληθούν οι προγραμματιστές, λογιστές, δικηγόροι που θα ασχοληθούν με τα τεχνικά ζητήματα της μετατροπής από δραχμές σε ευρώ.
- Όλοι όσοι ασχολούνται με επενδύσεις ή στην αγορά χρήματος, αφού πλέον το πεδίο επενδύσεων αλλά και άντλησης κεφαλαίων είναι όλη η Ευρώπη.
- Αγορά Ακινήτων. Με την εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου για τους ξένους, όλο και περισσότεροι θα βλέπουν τα ακίνητα στην Ελλάδα ως σίγουρη

επένδυση. Επίσης, η μείωση των επιτοκίων θα επιτρέψει την ταχεία ανάπτυξη των στεγαστικών δανείων και αύξηση της ζήτησης.

- Τουρισμός. Οι Ευρωπαίοι πολίτες που επισκέπτονται την Ελλάδα, θα νιώθουν την Ελλάδα μέρος μιας εσωτερικής αγοράς. Δεν θα υπάρχουν συναλλαγματικές διαφορές και έτσι θα μπορούν να συγκριθούν τιμές και υπηρεσίες.
- Οι φιλόδοξοι εργαζόμενοι που θέλουν να δημιουργήσουν και να αναπτύξουν τις ικανότητές τους, την θέση τους και να βελτιώσουν το επίπεδο ζωής τους.
- Όσες επιχειρήσεις εκμεταλλεύονται την τεχνολογία-τηλεπικοινωνίες για να προσφέρουν υπηρεσίες σε όλη την Ευρώπη (Υπηρεσίες εξ' αποστάσεως όπως τηλεφωνικά κέντρα εταιρειών, καθημερινή διοικητική υποστήριξη).

Χαμένοι

- Όλοι όσοι απολαμβάνουν ειδικών προνομίων και μεταχείρισης από το κράτος ή άλλους φορείς της δημόσιας διοίκησης.
- Οι μικρές επιχειρήσεις που θα υποστούν το κόστος της μετατροπής.
- Τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος καθώς και άλλες συναφείς δραστηριότητες.
- Μη ανταγωνιστικές επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις που στηρίζονται στο δημόσιο τομέα για επιβίωση (μείωση δημοσίων δαπανών, Σύμφωνο Σταθερότητας).
- Μη παραγωγικές επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις με απαρχαιομένα συστήματα διαχείρισης και παραγωγής. (Εξαιρούνται οι παραδοσιακές μορφές παραγωγής).
- Οι τράπεζες και γενικότερα, οι μεγάλες εταιρείες που όταν συγκριθούν με αντίστοιχες και συναφείς επιχειρήσεις άλλων χωρών (πχ Ισπανίας, Πορτογαλίας κλπ) υστερούν σε ανταγωνιστικότητα και ικανή διοίκηση.
- Εξάλειψη πολλών μεσαζόντων που ζούσαν από την πανσπερμία γραφειοκρατικών διαδικασιών και εμποδίων.
- Οι εργαζόμενοι που δεν θέλουν ή δεν μπορούν να προσαρμοστούν στο νέα δεδομένα της αγοράς εργασίας (χρειάζεται συνεχής εκπαίδευση και μετεκπαίδευση).

ο Επιχειρήσεις (μικρές και μεγάλες) που ακολουθούν μονόδρομους, αντί συνεργασιών, έστω και με πρώην ανταγωνιστές τους. Η αγορά είναι τώρα μεγαλύτερη αλλά και πολύ πιο ανταγωνιστική. Οι συγχωνεύσεις συνεργασίες και συνέργειες για τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας και οικονομικού βάρους και ανταλλαγή τεχνογνωσίας είναι ζήτημα επιβίωσης.

1.3 Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στη διεθνή οικονομία.

Δεδομένης της έκτασης της ζώνης του ευρώ, αναμένεται ότι το ευρώ θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο ως διεθνές νόμισμα. Ως νόμισμα τιμολόγησης εμπορικών συναλλαγών, το ευρώ θα διευρύνει το ρόλο του πέραν των άμεσων εμπορικών σχέσεων. Το ευρώ θα διαδραματίσει επίσης σημαντικό ρόλο στα διεθνή χρηματοπιστωτικά χαρτοφυλάκια και ως βασικό αποθεματικό νόμισμα, στηριζόμενο πέραν στις σταθεροποιητικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και στις δημόσιονομικές πολιτικές των κρατών μελών. Η ολοκλήρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) μπορεί να μετατρέψει το ισχύον μονό-πολικό διεθνές νομισματικό σύστημα, όπου το δολάριο ΗΠΑ διαδραματίζει κεντρικό ρόλο, σε πολύ-πολικό σύστημα. Ένα τέτοιο σύστημα δεν είναι λιγότερο σταθερό από το μονό-πολικό. Ωστόσο, η επίτευξη κατάλληλων διευθετήσεων για τη συνεργασία μεταξύ των μελών είναι ουσιαστικής σημασίας για τη σταθερότητα του συστήματος. Καθώς το νομισματικό σύστημα καθίσταται περισσότερο συμμετρικό, τα εν δυνάμει κέρδη από τον συντονισμό θα διανέμονται με πιο ομοιόμορφο τρόπο μεταξύ των πρωταγωνιστών.

Ενδεώς, η δημιουργία του ευρώ μπορεί να σταθεροποιήσει το διεθνές οικονομικό περιβάλλον και να προωθήσει το διεθνές εμπόριο. Οι διεθνείς επενδυτές θα έχουν περισσότερες ευκαιρίες να διαφοροποιήσουν τα χαρτοφυλάκιά τους και να ελέγχουν τους κινδύνους.

1.4 Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στις βιομηχανικές χώρες που δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκτός των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας.

Η δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) θα προωθήσει τη σταθερότητα και θα ενθαρρύνει την οικονομική ανάπτυξη στη ζώνη του ευρώ. Αυτό θα έχει θετική επίπτωση στις εμπορικές και επενδυτικές σχέσεις με τρίτες χώρες. Όσο στενότεροι είναι οι δεσμοί αυτών των χωρών με την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), τόσο μεγαλύτερα θα είναι τα πιθανά οφέλη τους. Για τις γειτονικές χώρες, η ΕΕ μπορεί να λειτουργήσει ως στήριγμα σταθερότητας. Συνδέοντας τα νομίσματά τους με το ευρώ, αυτές οι χώρες μπορούν να δημιουργήσουν σταθερότητα τιμών και να επωφεληθούν από τις σταθεροποιητικές οικονομικές πολιτικές που θα εφαρμόζονται στη ζώνη του ευρώ.

Δεύτερον, η ΟΝΕ ανοίγει νέους ορίζοντες για τους οικονομικούς επενδυτές σε ολόκληρο τον κόσμο, που θα διαφοροποιήσουν τις επενδύσεις τους και θα μειώσουν τις πιεστικές πιβάρύνσεις του κινδύνου.

1.5 Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης στις σχέσεις με την Ιαπωνία και τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Πρώτον, η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) αντιπροσωπεύει μία μόνιμη έσμευση των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ενισχύουν τη νομισματική και δημοσιονομική σταθερότητα. Η οικονομική ισχύς της ΟΝΕ θα την καταστήσει σοβαρό παράγοντα σταθερότητας της διεθνούς οικονομίας.

Δεύτερον, οι εταιρείες και οι πολίτες της Ιαπωνίας και των ΗΠΑ θα ωφεληθούν από

την κατάργηση των νομισματικών φραγμών εντός της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς και την παγιοποίηση της νομισματικής σταθερότητας σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ.

Τρίτον, η παγκόσμια οικονομία θα γίνει περισσότερο συμμετρική. Στο παρελθόν, η οικονομική πολιτική των ΗΠΑ διαδραμάτιζε καθοδηγητικό ρόλο. Η ολοκλήρωση της ΟΝΕ διαθέτει το δυναμικό για να αναμορφώσει τις σχέσεις μεταξύ των ΗΠΑ, της Ιαπωνίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι βασικοί πρωταγωνιστές του διεθνούς νομισματικού συστήματος θα έχουν αυξημένα κίνητρα να συντονίζουν τις οικονομικές πολιτικές τους, προς το συμφέρον όλων.

Συμπέρασμα:

Η Ελλάδα συμμετέχει πλέον σε ένα ισχυρό κέντρο αποφάσεων που επηρεάζει τις διεθνείς οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις. Αποτελεί τη μοναδική χώρα της Ν.Α. Ευρώπης με τόσο σταθερή χρηματοοικονομική βάση που την αναδεικνύει σε πόλο έλξης των γειτονικών χωρών και παράγοντα ειρήνης και συνεργασίας στην περιοχή. Το περιβάλλον είναι σαφώς ευνοϊκότερο για τις ελληνικές εξαγωγές και την κατάκτηση μεγαλύτερου μεριδίου στις ξένες αγορές.

Ασφαλώς, η δημοσιονομική και νομισματική σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας δεν συνεπάγεται αυτόματα την προώθηση της ανάπτυξης και των ελληνικών εξαγωγών. Αυτά πρέπει να κερδηθούν στα πεδία της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας. Ιδιαίτερα στις μέρες μας που, μετά τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου, υποχωρεί η ανάπτυξη της διεθνούς οικονομίας, κυρίως των ΗΠΑ, και πλήττονται επιχειρηματικοί τομείς μεταξύ των οποίων και ο εξαγωγικός. Η ελληνική οικονομία φαίνεται να επηρεάζεται πολύ λιγότερο από τις νέες διεθνείς εξελίξεις. Για την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας, η Ελλάδα διαθέτει το ισχυρό μέσο του Γ' ΚΠΣ ύψους 17,5τρις δρχ., το οποίο αποτελεί το μεγαλύτερο επενδυτικό και

αναπτυξιακό πρόγραμμα που γνώρισε ποτέ η χώρα και που ένα μεγάλο μέρος του (3 δις δρχ.) πρόκειται να στηρίξει δράσεις και επιχειρήσεις στον οικονομικό κλάδο των τεχνολογιών πληροφορικής. Τα προγράμματα των Ολυμπιακών Αγώνων και του εκσυγχρονισμού των υποδομών μεταφορών σε συνδυασμό με τις διαρθρωτικές αλλαγές και κυρίως την απελευθέρωση των αγορών τηλ/νιών και ενέργειας έδωσαν νέα ώθηση στις ιδιωτικές επενδύσεις. Το ευνοϊκό αυτό για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας, οικονομικό περιβάλλον, συνδυάζεται με τις επιλογές της εξωτερικής πολιτικής και των διεθνών οικονομικών σχέσεων της χώρας, που συμβάλλουν στην ανάπτυξη των ελληνικών εξαγωγών. Η Ελλάδα ασκεί μια εξωτερική πολιτική αρχών, που εναρμονίζεται με την διεθνή έννομη τάξη, που εξυπηρετεί τα εθνικά μας συμφέροντα, που αποσκοπεί στη διμερή, περιφερειακή και διεθνή συνεργασία, την αλληλεγγύη και την ανάπτυξη των λαών. Αξιοποιούμε τις μεγάλες δυνατότητες του Απόδημου Ελληνισμού, τον οποίο θέλουμε να αναδείξουμε ως γέφυρα συνεργασίας και παράγοντα πρωτοβουλιών σε όλες τις χώρες που βρίσκεται.

Με τους κοινοτικούς μας εταίρους συνδιαμορφώνουμε το μέλλον της Ευρώπης, η οποία, με την επικείμενη διεύρυνση της Ένωσης με την Κύπρο, την Μάλτα και τις Χώρες Ανατολικής Ευρώπης, ξεπερνάει οριστικά την ψυχροπολεμική διαίρεση, ολοκληρώνεται οικονομικά και προσβλέπει και στην πολιτική της ενοποίηση. Η ζώνη ελεύθερου ενδοκοινοτικού εμπορίου μεγεθύνεται και ανοίγονται νέες προοπτικές για τις ελληνικές εξαγωγές, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων παραδοσιακά κατευθύνονταν προς τον ευρύτερο αυτό χώρο. Σε ότι αφορά το εξωτερικό εμπόριο με τρίτες χώρες, Η Ελλάδα συμμετέχει ισότιμα στη διαμόρφωση της περαιτέρω απελευθέρωσης των εμπορικών σχέσεων της Ένωσης με τις τρίτες χώρες και στην επεξεργασία των θέσεων που υποστηρίζει η Ένωση στους αρμόδιους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς.

Συγχρόνως, αναπτύσσουμε μια πολυδιάστατη και ισορροπημένη πολιτική στον Βαλκανικό και Μεσογειακό χώρο, μια επίσης ευρεία περιοχή με την οποία η Ελλάδα διατηρεί ιστορικούς εμπορικούς και πολιτισμικούς δεσμούς και η οποία σήμερα αντιμετωπίζεται ως ενιαία γεωοικονομική ενότητα. Στα λεγόμενα Δυτ. Βαλκάνια, ο σταθεροποιητικός μας ρόλος αναγνωρίστηκε διεθνώς, ιδιαίτερα μετά την κρίση στο Κόσσοβο το 1999. Κεντρική μας επιδίωξη είναι η εξάλειψη όλων των εστιών έντασης, η ασφαλής διαβίωση και η ελεύθερη επικοινωνία όλων των εθνικών ομάδων εντός των υφιστάμενων συνόρων, η οικοδόμηση δημοκρατικών θεσμών, η οικονομική σταθεροποίηση και ανασυγκρότηση του συνόλου των χωρών της Ν.Α. Ευρώπης, η φιλελευθεροποίηση των οικονομιών τους και η σταδιακή ενσωμάτωσή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ανάλογες πρωτοβουλίες αναπτύσσουμε στον Μεσογειακό χώρο, με την ενίσχυση των δεσμών μας με τις αραβικές χώρες αλλά και των διμερών μας σχέσεων με το Ισραήλ και το Ιράν. Γνωστή επίσης, είναι η συμβολή μας στη θεμελίωση και προώθηση της Ευρωμεσογειακής συνεργασίας, η οποία μεταξύ άλλων αποσκοπεί και στη δημιουργία μιας ευρύτατης ζώνης ελευθέρων εμπορικών συναλλαγών μέχρι το 2010.

Αλλά και με άλλες περιοχές, για τις οποίες υπάρχει ενδιαφέρον από πλευράς Ελλήνων εξαγωγέων, εμβαθύνουμε η και προγραμματίζουμε νέες σχέσεις πολιτικής και οικονομικής συνεργασίας, από τη Βόρειο Αμερική μέχρι την Κεντρική και Ανατολική Ασία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι πολυπληθείς αγορές της Κίνας και της Ινδίας που συγκεντρώνουν το 36% του παγκόσμιου πληθυσμού και που θα πρέπει να τύχουν μεγαλύτερης προσοχής. Ο Ασιατικός χώρος ήρθε με δραματικό τρόπο στην επικαιρότητα μετά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου και της διαμόρφωσης ευρείας διεθνούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Η ελληνική πλευρά επέδειξε υψηλό αίσθημα ευθύνης σε ότι αφορά τη διαχείριση των νέων προβλημάτων της διεθνούς ασφάλειας και έθεσε εξ αρχής τα ζητήματα της

ανάγκης αντιμετώπισης των γενεσιουργών αιτίων της τρομοκρατίας και του διαλόγου μεταξύ των πολιτισμών αναδεικνύοντας τη χώρα ως γέφυρα Δύσης-Ανατολής.

Τέλος, ένα σημαντικό εργαλείο της εξωτερικής μας πολιτικής έχει αναδειχθεί, για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια, η ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια που, μέσω διακρατικών συμφωνιών ή του διευρυνόμενου ρόλου των ΜΚΟ, παρέχεται σε τρίτες υπό ανάπτυξη χώρες, κυρίως της Ν.Α Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής, της Αφρικής και πρόσφατα στο Αφγανιστάν. Τα σχετικά προγράμματα καλύπτουν ένα ευρύ πεδίο παρεμβάσεων, από την επείγουσα ανθρωπιστική βοήθεια και τη δημιουργία συγχρόνων δημοκρατικών θεσμών και αναπτυξιακών δικτύων μέχρι τις πιο μακροπρόθεσμες επενδυτικές δράσεις. Πέραν της συνεισφοράς στην υπόθεση της καταπολέμησης της φτώχειας και της ανάπτυξης των τρίτων χωρών, η αναπτυξιακή βοήθεια συμβάλει ασφαλώς στην ισχυροποίηση του διεθνούς ρόλου της χώρας μας και την αναβάθμιση των διμερών εμπορικών και οικονομικών μας σχέσεων.

Στο πλαίσιο, από κοινού με τους Έλληνες εξαγωγείς, θα επεξεργασθούμε μια σύγχρονη πολιτική προώθησης των εξαγωγών και προβολής των ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό.

Από την άποψη αυτή, οι προβληματισμοί και οι απόψεις, έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για μας. Σε ένα κόσμο που αλλάζει με γρήγορους ρυθμούς και που χαρακτηρίζεται από ευκαιρίες, αλλά και απειλές, δεν υπάρχουν περιθώρια εφησυχασμού και παθητικής αντιμετώπισης των καταστάσεων. Οφείλουμε να αναπτύξουμε ενεργότερες πρωτοβουλίες για να κερδίσουμε το μέλλον μας. Η Ελληνική πολιτεία έχει θέσει ένα πλαίσιο οικονομικής και εξωτερικής πολιτικής που θωρακίζει την ελληνική οικονομία, ανοίγει νέους δρόμους συνεργασίας με τις άλλες χώρες και ανταποκρίνεται στις προκλήσεις της διεθνούς ανταγωνιστικότητας.

Οι Έλληνες εξαγωγείς, από την πλευρά τους, δεν πρέπει να ξεχνούν ότι οι διεθνείς

αγορές κατακτώνται πλέον μόνον με ανταγωνιστικά προϊόντα. Θα πρέπει να προσαρμόσουν τις δραστηριότητές τους στα νέα δεδομένα της «κοινωνίας της γνώσης και της πληροφορίας. Να τολμήσουν την έρευνα των νέων συνθηκών και αναγκών των αγορών, τον εκσυγχρονισμό των παραδοσιακών μονάδων παραγωγής και προϊόντων, την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και μεθόδων εκπαίδευσης του προσωπικού τους, την παραγωγή καινοτομιών και ποιοτικών προϊόντων, την εφαρμογή σύγχρονων τεχνικών προώθησής τους.

Η μεγάλη πρόκληση για την Ελλάδα είναι να φροντίσει να εναρμονίσει και να εκσυγχρονίσει την οικονομία και το επιχειρείν ώστε να εκμεταλλευτούμε την ενιαία αγορά και όχι να βουλιάξουμε σε αυτή. Το Ευρώ δεν είναι ο από μηχανής θεός της Ελληνικής οικονομίας αλλά μία μεγάλη πρόκληση που όσο την αγνοούμε ή την αναβάλλουμε τόσο επιδεινώνουμε τις αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να έχει.

Οι μεγαλύτερες αλλαγές που πρέπει να γίνουν δεν απαιτούν χρήματα, αλλά είναι θεσμικές. Απαιτείται εκσυγχρονισμός του νομικού πλαισίου των επιχειρήσεων, ώστε να δοθούν κίνητρα στους νέους με δυναμισμό και ιδέες να τις εφαρμόσουν. Απαιτείται ένα δικαιότερο φορολογικό σύστημα που να ευνοεί την ανάπτυξη και όχι να τη διαστρεβλώνει. Πρέπει οι περιφερειακές ανισότητες να εκλείψουν, και να ευνοηθεί η εισαγωγή τεχνολογίας και τεχνογνωσίας σε όλη την Ελλάδα και όχι μόνο στις μεγάλες πόλεις.

Η Ελλάδα πρέπει να βγεί κερδισμένη από αυτή την αλλαγή, όχι μόνο επειδή μπορεί, αλλά επειδή δεν έχει άλλη επιλογή.

ΛΕΞΙΚΟ ΟΡΩΝ

Μοιβαίο κεφάλαιο: σύνολο κεφαλαίων που τοποθετούνται από μεριδιούχους και ποίοι σε αντάλλαγμα λαμβάνουν τον αντίστοιχο αριθμό μεριδίων.

Κέρδη: το ποσοστό κέρδους από πωλήσεις μετοχών ή επενδύσεις.

Λογισμός χρήσης: έντυπο υλικό το οποίο παρουσιάζει όλα τα πεπραγμένα μίας εταιρείας τα χρόνια που πέρασε.

Μακροχρόνιο: επίπεδο τιμών στο οποίο μια μετοχή έχει σταθεροποιηθεί και άρα είναι δύσκολο να μεταβληθεί.

Μοναδική αναγραφή τιμών: η αναγραφή των τιμών τόσο σε ευρώ όσο και σε εθνικό νόμισμα.

Μεσοπρόθεσμος ορίζοντας: η χρονική διάρκεια μιας επένδυσης.

Ευρωπαϊκή επιτροπή: το εκτελεστικό όργανο της ευρωπαϊκής ένωσης.

Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα (Ε.Κ.Τ.): είναι η νέα κεντρική τράπεζα

που άρχισε τις εργασίες της το 1998 ως ο διάδοχος του ευρωπαϊκού

νομισματικού συστήματος με στόχο την άσκηση της νομισματικής πολιτικής της

ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα (ε.ε.μ.): το ecu δημιουργήθηκε το 1979. ήταν ένα άθι νομισμάτων 12 κρατών της ευρωπαϊκής κοινότητας. Το ecu χρησιμοποιήθηκε στις εμπορικές και χρηματοοικονομικές συναλλαγές, όπως ακριβώς το δολάριο των ΗΠΑ ή το γιέν, παρόλο που δεν υπήρχε σε φυσική μορφή.

ευρωπαϊκό συμβούλιο: παρέχει στην ευρωπαϊκή ένωση την απαραίτητη ώθηση για την ανάπτυξή της και καθορίζει τις γενικές πολιτικές κατευθύνσεις της. Απαρτίζεται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών-μελών και τον πρόεδρο της ευρωπαϊκής επιτροπής.

ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα (Ε.Ν.Σ.): θεσμοθετήθηκε το 1979 με στόχο τη σταθεροποίηση της νομισματικής αστάθειας και του πληθωρισμού στην ε.ε. ορισμένα κράτη είχαν ορίσει περιθώρια διακύμανσης μεταξύ των νομισμάτων τους, τα οποία ακολουθούνταν από το μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών. (Μ.Σ.Ι.)

ευρωπαϊκό συμβούλιο υπουργών: όργανο που αποτελείται από τους αρμόδιους υπουργούς των κρατών μελών.

ευρωπαϊκό σύστημα κεντρικών τραπεζών (escb): περιλαμβάνει τις κεντρικές τράπεζες των χωρών της ε.ε. και την Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα.

επίσημη περιοχή του ευρώ: η γεωγραφική περιοχή που ορίζεται από τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στο ευρώ (ONE).

ισοτιμίες μετατροπής: οι αμετάκλητες ισοτιμίες μετατροπής ανάμεσα στο ευρώ και τα εθνικά νομίσματα καθορίστηκαν την 1-1-99. οι ισοτιμίες αυτές είναι εξαψήφιοι αριθμοί εξαιρουμένων των αρχικών μηδενικών.

.Π.ΚΑ: κέντρο προστασίας του καταναλωτή.

συμμετέχοντα χρηματιστήρια: τα χρηματιστήρια των χωρών που δεν συμμετέχουν στην ΟΝΕ μέχρι σήμερα αλλά πρόκειται να ενταχθούν στο μέλλον.

Χανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών²(ERM2): αποτελεί το πλαίσιο για τη συνεργασία σε επίπεδο συναλλαγματικής πολιτικής μεταξύ της περιοχής του ευρώ και των κρατών-μελών που δεν συμμετέχουν.

.ΧΑ: η νέα χρηματιστηριακή αγορά του χρηματιστηρίου αξιών Αθηνών.

Οικονομική και νομισματική ένωση(ΟΝΕ): είναι η ζώνη χωρών της ευρωπαϊκής οικονομικής κοινότητας που μοιράζονται την ίδια νομισματική πολιτική και το ίδιο νόμισμα.

Πρόσκληση: τίτλος που περιέχει επίσημη δήλωση του εκδότη ότι θα πληρώσει ορισμένο ποσό σε συγκεκριμένη ημερομηνία και με συγκεκριμένο επιτόκιο.

Πληθωρισμός: το φαινόμενο της συνεχούς αύξησης του γενικού επιπέδου των τιμών και της μείωσης της αγοραστικής αξίας του χρήματος.

Προθεσμιακό συμβόλαιο: συμφωνία αγοράς ή πώλησης μιας μετοχής που προβλέπει τη λήψη ορισμένης ποσότητας και ποιότητας σε συγκεκριμένη τιμή.

Προσφορά: όταν κάποιος προβαίνει σε πώληση αξιών ή μετοχών.

Ανταλλαξιμότητα: η ευκολία με την οποία μια μετοχή ανταλλάσσεται με μία άλλη.

Κο: η αβεβαιότητα που υπάρχει σε κάθε μορφή επένδυσης.

ναλλαγματική ισοτιμία: η ισοτιμία μετατροπής ανάμεσα στο ευρώ και τα νομίσματα
ός του ευρώ.

θήκη του Μάαστριχτ: η συνθήκη της ευρωπαϊκής ένωσης που επικυρώνει το στόχο
οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

ηματιστήριο αξιών: η αγορά που διαπραγματεύεται μακροπρόθεσμες εταιρικές αξίες

ηματαγορά: μια αγορά η οποία επιδίδεται σε βραχυπρόθεσμες παροχές και λήψεις
είων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Διονύσιος Σταμπόγλης «ΕΥΡΩ το νέο νόμισμα», Αθήνα 2001
- Θεόδωρος Θεοδωρόπουλος, «ΕΥΡΩ η μεγάλη πρόκληση», Αθήνα 2002
- Θεόδωρος Θεοδωρόπουλος, «Χρηματιστηριακές επενδύσεις, ανάπτυξη και εφαρμογή επενδυτικής στρατηγικής στο χρηματιστήριο», τρίτη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.
- Γεωργακόπουλος Θ.-Λιανός Θ. «Εισαγωγή στη πολιτική οικονομία»
- Σύνδεσμος για τη νομισματική ένωση της Ευρώπης(2001), «Ευρώ και τουριστικές επιχειρήσεις ,αναλυτικός οδηγός προετοιμασίας»
- Υπουργείο εθνικής οικονομίας, Γενική Διεύθυνση Οικονομικής πολιτικής(2001) «Εθνικό σχέδιο της Ελλάδας για τη μετάβαση στο ευρώ»
- Υπουργείο εθνικής οικονομίας ,Γενική Διεύθυνση Οικονομικής πολιτικής(2002) «Έκθεση προόδου του εθνικού σχεδίου της Ελλάδας για τη μετάβαση στο ευρώ»
- Υπηρεσία επίσημων εκδόσεων των ευρωπαϊκών κοινοτήτων, πρόγραμμα ενημέρωσης του ευρωπαίου πολίτη(2002) «Συζητώντας για το ευρώ»
- Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών «Το ευρώ στα Ελληνικά χρηματιστήρια»

- Νόμος 2733/2001, «Σύσταση της νέας χρηματιστηριακής αγοράς»
- Ευρωπαϊκή Ένωση(2002), «Ευρώ και χρηματοοικονομικός τομέας»
- Ευρωπαϊκή Ένωση(2002), «Ευρώ και καταναλωτές»

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- Εμπορικό και βιομηχανικό επιμελητήριο Αθηνών www.acci.gr
- Εμπορικός σύλλογος Θεσσαλονίκης www.traders-the.gr
- Ένωση Ελληνικών τραπεζών www.hba.gr
- Ευρωπαϊκή ένωση www.europa.eu.int/euro/
- Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο www.europarl.eu.int
- Ευρωπαϊκά κέντρα πληροφοριών στην Ελλάδα www.eic.gr
- Σύνδεσμος Ελληνικών βιομηχανιών(ΣΕΒ) www.fgi.org.gr
- Γενικό λογιστήριο του κράτους www.mof-glκ.gr
- Νομισματική Ένωση της Ευρώπης www.amue.org
- Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών www.ase.gr
- Ελληνική ραδιοφωνία τηλεόραση www.ert.gr
- Τράπεζα της Ελλάδος www.bankofgreece.gr
- Υπουργείο εθνικής οικονομίας www.ypeth.gr
- Οργανισμός τραπεζικών υπαλλήλων Ελλάδας www.otoe.gr
- Οικονομική εφημερίδα «Αναλυτής» www.analitis.gr
- Οικονομική εφημερίδα «express» www.express.gr
- Οικονομική εφημερίδα «Ημερησία» www.imerissia.gr

- Οικονομική εφημερίδα «Ναυτεμπορική»
- Εφημερίδα «Απογευματινή»
- Εφημερίδα «Τα Νέα»
- Εθνική στατιστική υπηρεσία

www.nafteboriki.gr

www.apogevmatini.gr

www.ta-nea.dolnet.gr

www.statistics.gr

